CUMHURİYET SENATOSU TUTANAK DERGİSİ

Cilt : 55

21 nci Birleşim

6 . 1 . 1970 Salı

İçindekiler

	Sayfa
1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	3:4
2. — GELEN KÂĞITLAR	4:5
3. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER	6
1. — Elâzığ Üyesi Salim Hazerdağlı'nın, otobüs pasoları olayı dolayısiyle, hukuk açısından belediyenin muhatabının üniversite olacağına ve öğrenci derneklerinin bu işin kırtasiyeciliğini yaptığına dair demeci.	6:8
2. — Cumhurbaşkanınca S. Ü. Tayfur Sökmen'in; aşırı cereyanların önlenmesi bakımından Anamuhalefet Partisinin Hükümeti desteklemesine şiddetle ihtiyaç bulunduğuna dair demeci.	8:10
3. — Konya Üyesi Mehmet Varışlı'nın; Türkiye'de 1928 den bu yana yapılan talebe gösterilerine ve son zamanlarda yürütülen hareketlerin gösteri olma mahiyetini çok aştığına dair demeci.	10:12
4. — Hıfzı Oğuz Bekata'nın; Gamak ve Ankara'daki öğrenci pasoları olaylarına ve tedbirlerin kifayetsizliğine dair demeci.	12:13
5. — Devlet Bakanı Refet Sezgin'in; hâdiseleri hukukî bakımdan tetkik ettiklerini söyliyen üyelerin olayları tek taraflı olarak ele aldıklarına dair demeci.	13:14
6. — Tabiî Üye Kâmil Karavelioğlu'nun; Yıldız Devlet Mimarlık ve Mühendislik Yüksek Okulunun Hükümetin kararı ile süresiz olarak kapandığına halen kapanmaya sebebolan âmiller ortadan kalkmış bulunduğundan okulun tedrisata açılmasına dair demeci.	14:15
7. — Millî Eğitim Bakanı Orhan Oğuz'un; Devlet Mimarlık ve Mühendislik Yüksek Okulunun Akademi Yönetim Kurulunun kararı ile kapatıldığına dair demeci.	15:16

Sayfa

8. — Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın; otobüs pasoları olayının bir ihkakı hak şeklinde, vatandaşın durumu nazara alınmadan cereyan ettiğine dair demeci. 16:18

9. — Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın; Türkiye - Avrupa Ekonomik Topluluğu Karma Parlâmento Komisyonuna üye seçiminin Anayasanın 86 ncı maddesine aykırı bulunduğuna ve Başkanlık Divanının bu konularda hassas olmaları gerektiğine dair demeci. 18:21

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI 21

1. — Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'e dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Refet Sezgin'in vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/838) 21

2. — Sağlık durumu sebebi ile Ticaret Bakanlığından ayrılan Bursa Milletvekili Ahmet Dallı'nın istifasının kabul edildiğine ve Ticaret Bakanlığına Devlet Bakanı Gürhan Titrek'in vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/839) 22

3. — Rahatsızlığı dolayısiyle Londra'ya gidecek olan Adalet Bakanı Yusuf Ziya Önder'e, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/840) 22

4. — Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu Başkanlık Divanının seçildiğine dair, adı geçen Komisyon Başkanlığı tezkeresi. 22

5. — Macaristan Halk Cumhuriyeti Millet Meclisinden bir heyetin memleketimizi ziyarete davet edilmesine dair müşterek Başkanlık Divanı kararı; 22

6. — Türkiye Büyük Millet Meclisinde RCD Türk Parlâmento dostluk grupu teşkiline dair talebin reddi hakkındaki müşterek Başkanlık Divanı kararı; 22:23

7. — Senegal Parlâmentosundan bir heyetin memleketimizi ziyarete davet edilmesine dair müşterek Başkanlık Divanı kararı; 23

8. — Türkiye ile Avusturalya arasında Parlâmento heyetleri teatisinin uygun görüldüğüne dair müşterek Başkanlık Divanı kararı; 23

Sayfa

9. — İçişleri Komisyonu Başkanlık Divanının teşkil edildiğine dair adı geçen komisyon Başkanlığı tezkeresi. 23:24

10. — Cumhuriyet Senatosu üyeleri Mehmet Pırıltı ve Mustafa Bozoklar'a izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/835, 3/836) 24

11. — İki aydan fazla izin alan Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Mustafa Bozaklar'ın tahsisatının verilebilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/837) 24

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER 25

1. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/333; Cumhuriyet Senatosu 1/1016) (S. Sayısı : 1287 ye 1 nci ek) 25:26,80:82

2. — Ege Üniversitesinin 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/351, 3/894; Cumhuriyet Senatosu 1/1020) (S. Sayısı : 1315) 25:26,77:79

3. — Ege Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 3/954; Cumhuriyet Senatosu 1/1021) (S. Sayısı : 1313) 25:26,74:76

4. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/495; Cumhuriyet Senatosu 1/1018) (S. Sayısı : 1314) 25:26,71:73

5. — İstanbul Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/504; Cumhuriyet Senatosu 1/1017) (S. Sayısı : 1284 e 1 nci ek) 25:26,83:85

6. — Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap

Sayfa

kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/499; Cumhuriyet Senatosu 1/1019) (S. Sayısı : 1285 e 1 nci ek) 25:26, 65:67

7. — Ceza ve ıslâh evleri ile iş yurtlarının 1961 ve 1962 yılları bilânçolarının onanmasına dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 3/1054; Cumhuriyet Senatosu 1/1015) (S. Sayısı 1286 ya 1 nci ek) 25:26,68:70

8. — T. C. Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Andlaşması» nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim ve Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/399; Cumhuriyet Senatosu 1/1013) (S. Sayısı : 1340) 26:36

Sayfa

9. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/606; Cumhuriyet Senatosu 1/1022) (S. Sayısı : 1312) 36:59

6. — SORULAR VE CEVAPLAR 59

B) Yazılı sorular ve cevapları *59*

1. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, Sapanca gölünün sularının azalmasına dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/603) 59: 60

2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, Edirne'den Viyana'ya kadar Türk şehitliklerinin durumuna dair yazılı soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'nun cevabı. (7/617) 60:61

3. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Muzaffer Yurdakuler'in, Simel Şirketine dair yazılı soru önergesi ve Köy İşleri Bakanı Turhan Kapanlı'nın cevabı (7/622) 61:63

7. — DÜZELTİŞLER 64

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Cumhuriyet Senatosu Sosyal İşler Komisyonu Başkanlık Divanı ile; Gençlik ve Spor Komisyonu Başkanlık Divanının teşkil edildiğine dair adı geçen komisyon başkanlıkları tezkereleri okundu, bilgi edinildi.

28 . 7 . 1967 tarih ve 931 sayılı İş Kanununun 5 nci maddesinin 1 nci fıkrasının 6 ncı bendinin değiştirilmesine, 8 ve 10 ncu bendlerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi kabul olundu.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu,

Ege Üniversitesinin 1965 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu,

Ege Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu,

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu,

İstanbul Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap Kanunu,

Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1966 yılı Kesinhesap Kanunu ve,

Ceza ve ıslâh evleri ile iş yurtlarının 1961 ve 1962 yılları bilânçolarının onanmasına dair kanun tasarıları görüşüldü ve maddeleri kabul edilerek tümleri açık oya sunuldu.

Yapılan açık oylamalar neticesinde çoğunluğun sağlanamadığı anlaşıldığından açık oylamaların gelecek birleşimde tekrar yapılacağı bildirildi.

6 Ocak 1970 Salı günü saat 15,00 te toplanılmak üzere saat 18,50 de Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Eskişehir
Mehmet Ünaldı	*Ömer Ucuzal*

Kâtip
Kayseri
Sami Turan

SORULAR

Yazılı soru

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Selâhattin Özgür'ün, Deniz Kuvvetlerinde mühendislik tazminatı alan makina subaylarına dair, yazılı soru önergesi Millî Savunma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/627)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Raporlar

1. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Mecdi Agun'un yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/672) (S. Sayısı : 1318)

2. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Kâmil Karavelioğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/691) (S. Sayısı : 1319)

3. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Nahit Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/692) (S. Sayısı : 1320)

4. — Cumhuriyet Senatosu Ordu Üyesi Şevket Köksal'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/693) (S. Sayısı :1321)

5. — Cumhuriyet Senatosu Amasya Üyesi Macit Zeren'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/694) (S. Sayısı : 1322)

6. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Lûtfi Bilgen'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/695) (S. Sayısı : 1323)

7. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Alâeddin Yılmaztürk'ün yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/699) (S. Sayısı : 1324)

8. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Nahit Altan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/700) (S. Sayısı : 1325)

9. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Nahit Altan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/704) (S. Sayısı : 1326)

10. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî üyeleri Mucip Ataklı ve Kadri Kaplan'ın yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/711) (S. Sayısı : 1327)

11. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Muzaffer Yurdakuler'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/717) (S. Sayısı : 1328)

12. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/725) (S. Sayısı : 1329)

13. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/728) (S. Sayısı : 1330)

14. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Suphi Karaman'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/730) (S. Sayısı : 1331)

15. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Lûtfi Bilge'nin yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/139) (S. Sayısı : 1332)

16. — Cumhuriyet Senatosu Bingöl Üyesi Arif Hikmet Yurtsever'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/760) (S. Sayısı : 1333)

17. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Kemal Turgut'un yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/765) (S. Sayısı : 1334)

18. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Emanullah Çelebi'nin yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/794) (S. Sayısı : 1335)

19. — Cumhuriyet Senatosu Konya Üyesi Fakih Özlen'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/780) (S. Sayısı : 1336)

20. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/810) (S. Sayısı : 1337)

21. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/834) (S. Sayısı : 1338)

22. — T. C. Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Andlaşması» nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim ve Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporlar (Millet Meclisi 1/399; Cumhuriyet Senatosu 1/1013) (S. Sayısı : 1340)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Lûtfi Tokoğlu.

KÂTİPLER : Âdil Ünlü (Cumhurbaşkanınca S. Ü.), Doğan Barutçuoğlu (Manisa)

BAŞKAN — Muhterem senatörler, 21 nci Birleşimi açıyorum.

Müzakere nısabı vardır, müzakerelere başlıyoruz.

3. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER

1. — Elâzığ Üyesi Salim Hazerdağlı'nın; otobüs pasoları olayı dolayısiyle hukuk açısından belediyenin muhatabının üniversite olacağına ve öğrenci derneklerinin bu işin kırtasiyeciliğini yaptığına dair demeci.

BAŞKAN — Gündem dışı söz talepleri var, kendilerine sırası ile söz vereceğim. Yalnız gündem dışı söz müessesesini bir disipline bağlamak mecburiyetinde olduğumuz artık aşikâr bulunmaktadır. Lûtfi Tokoğlu olarak Muhterem Heyetinize Riyaset ettiğim zamanlarda, söz hakkını tahdidetmemek birinci prensibimiz ve vazifemiz olması hasebiyle, gündem dışı söz verilecektir. Ancak, gündem dışı sözde prensipler münakaşa ve müdafaa edilmediği için bu müddet tarafımdan beş dakika olarak muhterem arkadaşlarımıza tanınmış olacaktır. Yalnız, bugüne kadar teamül böyle bir tahdidi tazammun etmediği için, bugün bu müddeti 10 dakika olarak tâyin ve tesbit etmiş bulunuyoruz. Haddizatında gündem dışı söz istiyen sayın üyelerle de bu hususta mutabık kaldık efendim.

Elâzığ Senatörü Sayın Hazerdağlı, buyurunuz efendim.

Sayın Hazerdağlı, Ankara Belediyesi ile üniversite ve öğrencileri arasındaki son hâdiseleri eleştireceklerdir.

Sayın Hazerdağlı, saat 15,10 dur, efendim.

SALİM HAZERDAĞLI (Elâzığ) — Teşekkür ederim Sayın Başkanım, 10 dakikayı geçirmemeye gayret edeceğim, efendim.

Sayın Başkan, sayın senatörler, son 2 - 3 gün ve bilhassa dün Ankara Belediyesi ile, üniversite öğrencileri arasında, paso anlaşmazlığı yüzünden, olaylar çıktı. Öğrencilerin yolları kestikleri ve Belediye otobüslerini durdurdukları, bunları yapanların bir kısmının nezarete alındıkları, bir kısmının tutuklandığı hepimiz tarafından görülmüştür. Bu olaylar Hükümetin gözü önünde cereyan etmiştir. Olaylar karşısında Hükümetin sustuğunu, Belediyenin ise öğrencilere bir mühlet tanıdığını, onunla yetindiğini işitiyoruz ve görüyoruz. Öğrencilerin bu hareketi halkı tedirgin ediyor, kendileri tedirgin oluyor ve cemiyet bir kaynaşma içerisinde gidip duruyor.

Bendeniz, Hükümetin dikkatini çekmek ve düşündüklerimi arz etmek için huzurunuzu işgal ediyorum. Önce bildiğim kadar paso nedir, niçin verilir, geçerliği nedir, itibar derecesi nedir, bunun üzerinde kısaca durmak lâzımdır.

Muhterem arkadaşlarım, biliyorsunuz ki, paso üniversite öğrencilerine yardım için ihdas edilmiş bir belgedir. Öğrenci ucuz olarak seyahat etsin, ucuz okusun diye ihdas edilmiş bir belgedir, evvelemirde. Üniversite idaresi bu belgeleri tasdik ediyor. Öğrenci dernekleri de, hukuk açısından konuşmam gerekirse, bunun kırtasiyeciliğini yapıyor. Hukuk açısından budur.

Şimdi, öğrenci dernekleri üniversite idaresine müracaat etmişler, demişler ki, «pasoları biz satacağız.» İlk görüşte durum şudur Pasoları öğrenci dernekleri satıyor, fazla paraya satıyor, şu kadar irâd temin ediyor, Belediye İdaresi bundan zarar ediyor, sahte vesikalar veriliyor, memur olanlara da veriliyor gibi hâdiseler ortaya konuluyor.

Muhterem arkadaşlarım, hukuk açısından bu soruyu ele alırsak, öğrenci dernekleri bizatihi «paso» denilen belgeyi veren bir müesse-

se, bir yer değildir. Asıl veren üniversitedir. Öğrenci derneği üniversiteye gitmiş, idaresine demiş ki, «verin bana bu belgeleri, biz nasılsa çocukları tanıyoruz, numaralarını da bize verin, fotoğraf yapıştırma, mühür basma, imza işlerini biz yapalım» bu şekilde almışlar ellerinden. Ama, mühim olan, burada önemli olan, üniversite idaresinin, genel sekreterliğinin buna «Türkiye Cumhuriyeti» yazılı soğuk damgayı basmasıdır. O halde paso üzerinde Devletin resmî bir kuruluşu olan üniversite idaresinin soğuk mühürü, «Türkiye Cumhuriyeti» denilen soğuk mühürü ve altında genel sekreterliğin imzası varken öğrenci dernekleri tarafından pasonun verildiği, hukuk açısı bakımından, kabul edilemez. Hukuk açısından, pasoyu veren müessese Devletin resmî müessesesi olan üniversitedir. Devletin resmî organı tarafından verilen bu pasonun geçerlik derecesi meselesi, konumuzu vuzuha kavuşturmak için ele alınması gereken bir konumuzdur.

Şimdi, arkadaşlarım; bu üniversite denilen resmî organın vermiş olduğu bu paso, sahteliği sabit oluncaya kadar muteber ve geçer bir vesikadır. Devlet tarafından verilmiş bir vesikadır, sahteliği sabit oluncaya kadar muteber bir vesikadır. Suiistimal ediliyor, fazla fiyata satılıyor, bir geçim kaynağı oluyor meselesi, hakikaten, bu bir ayrı konudur. Nüfus cüzdanı gibi sahteliği sabit oluncaya kadar hepimizin taşıdığı bir vesikadır. Benim taşıdığım hüvviyet varakası gibi sahteliği sabit oluncaya kadar muteberdir, eski tabiri ile; «mamuün bih ve muteber» derdik eskiden, hukuk açısından, hukukî bir terim, buna itibar edilmesi lâzımgelir.

Şimdi, Belediye İdaresi ne diyor? Bunların birçoğu sahtedir, bunların birçoğu memurdur, memur olanlar bunları taşıyamaz. Hayır, arkadaşlarım, sahte ise üniversite idaresi sorumludur, Devlet idaresi sorumludur. Öğrenci sorumlu değildir. Yanında vesika taşıyan öğrencilerin sahte vesika da taşıdığı olabilir. «Belediye İdaresince bunların hepsi sahtedir, sahte yapıyorsunuz, ben bunları tanımam» demeye hakkı yoktur. Yüz veya beşyüz insan sahte beşyüz liralık da taşıyabilir, sahte nüfus cüzdanı da taşıyabilir, sahte olarak türlü belgeler taşıyabilir, bunlar, Türkiye'de de olabiliyor. Bundan dolayı kocaman bir üniversite, bir eğitim ordusu için, «efendim, taşıdığınız belgeler sahtedir, suiistimal ediyorsunuz» diye öğrencileri bir tarafa itmesi doğru değildir.

Burada öğrenci ile otobüs idaresini karşı karşıya getiren Devletin bir nizamsızlığı vardır. Öğrenci burada haksız değildir. Öğrenci derneklerine pasoların verilmesini kabul eden üniversite idaresi bunu düşünmelidir. Belediye gidip, üniversite idaresinin yakasına yapışmalı, «sen bana bu namaralardaki çocukların paso taşıyacaklarını söylemişsin, halbuki bunların içerisinde sahteleri var, bunları lûtfen kontrol et, bunları geri al» demesi lâzımdır. Yahut, kendisi, soğuk damgasından şüphe ettiği, imzadan şüphe ettiği, süresinden şüphe ettiği vesikaları, pasoları alır, bunların numaralarını üniversite idaresine verir, bunları polise teslim eder. Zaman zaman kontrole geçti mi başka bir kimsenin sahte vesika kullanmasına imkân da kalmaz. Ceza Kanunu muvacehesinde sahte resmî belge taşımak suçtur. Böyle bir belge taşımak ceza takibatına mâruz kalacağını bile bile taşımak, kimsenin ne haddine. Bu, sahte para taşımaya benzer. O da olabiliyor, o da olabilecek demektir, yani.

Şimdi, muhterem arkadaşlarım, bunun memurlara verilmesiyle de bir alâkası yok. Bir zamanlar Devletin generali bile bu indirimden istifade ediyordu. Bugün asker istifade eder, biz istifade ederiz, öğretmenler istifade eder, zengin olsun, fakir olsun, Devletin bir kanunu, bir nizamı, bir anlaşmasıdır, bu. Bunun zenginlikle, fakirlikle ,öğrencilikle, memurlukla bir alâkası yoktur. Belediyenin bunu söylemeye hakkı yoktur.

ALİ CELÂLETTİN COŞKUN (Aydın) — Belediye, Devlet değildir.

SALİM HAZERDAĞLI (Devamla) — Belediye, Devletin bir organıdır, muhtar bir idaredir, efendim.

BAŞKAN — Sayın senatörler, hatibe lûtfen sataşmayınız. Sayın Hazerdağlı, konuşmanıza lûtfen devam ediniz.

SALİM HAZERDAĞLI (Devamla) — Belediye memurunun suç işlemesi Ceza Kanunu muvacehesinde sahtekârlıktır. Belediye memurunun işlediği fiil Türk Ceza Kanunu muvacehesinde suçtur. Belediye tahsildarı para çaldı mı Ceza Kanununa göre takibat yapılır.

Belediye memuru evrakta sahtekârlık yaptı mı, ayniyle Devlet memuru gibi, muamele görür. Sayın Vali Beyciğim, sizin bunları iyi bilmeniz, lâzımdır.

Muhterem arkadaşlarım, bunu hangi açıdan alırsak alalım, öğrencileri haksız çıkarmaya imkân yoktur. Öğrenciler aşırı hareketler yapıyorlarmış, otobüsleri durduruyorlarmış.

Muhterem arkadaşlarım, her hâdisede, her harekette aşırılıklar vardır. Her hâdisede vardır, bizim Senato çalışmalarında da bâzı aşırılıklar olabiliyor. Kanı daima kaynıyan genç çocuklara, «ben emir aldım efendim, otobüsten inin» dendiği zaman bir biletçi, o kanı kaynıyan çocuğu boynunu eğdirip aşağıya indirmek kolay değildir. Biz senatörler, şu cebimizdeki hüviyet varakasına her gittiğimiz yerde itiraz edilirse kıyamet koparırız arkadaşlar.

BAŞKAN — Bir dakikanız var efendim.

SALİM HAZERDAĞLI (Devamla) — Bitiyor efendim.

Bu konu hangi açıdan ele alınırsa alınsın, belediye ile üniversite arasında halledilmesi lâzımgelen bir meseledir. Hükümetin, belediye ile üniversite idarelerini anlaştırmasının, mümkün olması lâzımgelir, muhtar idaredir. Ama, İçişleri Bakanlığının öğrenci derneklerinde bir yolsuzluk varsa, Cemiyetler Kanununa göre, dernekleri murakabe hakkı da vardır. Bütün bunları murakabe etmez, bütün bunlara göz yumar, üniversite göz yumar, belediye gelir, «Ben bu vesikayı kendim vereceğim» der. Belediye kendisi paso veremez arkadaşlar. Belediye eğer paso verirse sinemada da geçmez, sinemalara da paso vermesi lâzımdır.

BAŞKAN — Sayın Hazerdağlı bir dakikanızı rica edeyim. Talebinizde, hukuk açısından, 5 dakikayı geçmemek üzere gündem dışı söz talebediyorsunuz. 10 dakikayı da geçiyorsunuz. Rica ederim, kendi taahhüdünüze sadık kalınız efendim.

SALİM HAZERDAĞLI (Devamla) — Bitti efendim.

Muhterem arkadaşlarım, bir evlât babasına karşı gelmeye başladı mı bu devam eder. Anarşi, bu memlekette nizamsızlık yaratır. Hükümet nizamı temin ederse Türkiye'de anarşi olmaz. Bütün anarşinin sebebi nizamsızlıktır, kontrolsuzluktur, murakabesizliktir. Bir çocuk babasına bir defa karşı gelmeye başladı mı mütemadiyen devam eder bu karşı gelmesi. Marifet odur ki; baba, oğlunun kendisine karşı gelmesine meydan vermesin.

Hepinizi saygı ile selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Hazerdağlı teşekkür ederim.

2. — Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Tayfur Sökmen'in, aşırı cereyanların önlenmesi bakımından anamuhalefet partisinin Hükümeti desteklemesine şiddetli ihtiyaç bulunduğuna dair demeci

BAŞKAN — Buyurun Sayın Sökmen.

Son olaylar hakkında konuşacaksınız efendim.

TAYFUR SÖKMEN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — 10 dakikaya sığdırmaya çalışacağım.

BAŞKAN — Sayın Sökmen, 15 i 24 dakika geçiyor, efendim.

TAYFUR SÖKMEN (Devamla) — Efendim, 10 dakikayı geçmemeye çalışacağım ama, ayrıca biraz da müsamaha rica edeceğim.

Sayın Başkan, sayın senatör arkadaşlarım, gün geçmiyor ki bu cenneti âsâ yurdumuzda birtakım üzücü ve endişe verici hâdiseler vukubulmamış olsun. Öğrencilerin boykot ve işgalleri, bir kısım muallimlerin derslere girmemeleri, gazetelerde okuduğumuza göre, ücret ve istihkakları verildikten sonra işlerine nihayet verilen işçilerin emniyet kuvvetleriyle çarpışarak fabrikayı işgalleri, bu hengâmede ölen işçi ve yaralanan polislerin, hastanelik oluşları, derken öğrencilerin otobüslere saldırmaları, otobüsleri çalıştırmamaları, yani bir asır evvel softa zorbalığı. Bu haller âmme efkârı üzerinde üzüntü yaratmaktadır. Bozuk ve noksan işler; hüsnüniyet, karşılıklı anlaşmalarla daima halledilmiş olabilir. Görülüyor ki, hüsnüniyet bulutlara karışmış, yerini kıskançlık, haset ve tahrik almıştır. Bu işlerin, aşırı sağın, solun düzen değiştirme hevesi ile yaptıkları tahrikâtın muhassalası olduğu bir hakikattir. Bir olayı olduğu gibi yazmak, havadistir, olayı maksatlı yazmak ise tahriktir. Son işçi olayının solcu ve sosyalist gazetelerde maksatlı ve tahrikâmiz yazıldığının en bâriz misali «Bir işçi polis kurşunu ile öldürülmüştür» diye yazılmış olmasıdır. Halbuki tıbbı adlî muayenesinde polis kurşunu olmadığı anlaşılmıştır. Bu tarzdaki yazıların ifade ettiği mâ-

na, işçi iş görmek için fabrikaya giderken polis önüne çıkmış vurmuş demektir. Bunun tesiri başka, fabrikanın işgali sırasında çıkan arbedede bir işçi vurulmuş demenin tesiri başka. Bu haller gösteriyor ki, bir zamandan beri, solun maksatları polisi kötülemek ve kötü göstermektir. Cefakeş işçilerimizle insan ve vicdanın fedakâr öğrencileri ve mâsum öğretici, öğrenci yavrularımızı binbir yoldan yaptıkları tahrik emellerinin tahakkukunu temine yeter görmemiş olacaklar ki, solcularla macera heveslileri bu defa da Atatürk ordusunu tahrike yeltenmektedirler. Ama, Atatürk ordusu aziz Atatürk'ten aldıkları ilham ve ruhlarındaki kahramanlığın icabı olarak, tahrikçi ve maceracıların heveslerini kursaklarında bırakacakları tabiî olmakla beraber, iradei milliyenin tecellisi ile vazife başında olan iktidar ve muhalefetin de daha uyanık olmalarını temenni ederim.

Aziz arkadaşlarım, aşırı solun ve sosyalistlerin ellerindeki bahane, irticaın hortlamakta olduğudur. Evet, şurada, burada mütecani hareketlerin vukubulduğu bir hakikat olduğu gibi, fail ve mütecasirlerin tutulup adalete teslim edildikleri meydandadır. İrticakârane hareketlerden üzülen, endişe eden arkadaşlarımız haklıdırlar. Ancak, haklı olan bu arkadaşlarımızdan bir tanesinin olsun, aşırı solun beşer sosyalistlerinin çıkardıkları mütecani hareketlerle kanun çiğniyen davranışlarından bir kelime olsun şikâyet eden ve bu kanunsuz hareketleri kötüliyen görülmemiştir.

Muhterem arkadaşlarım, nasıl ki, gericilik, taassup, irticaın öncüsü ise; nizam bozan, anarşi istiyen ve yaratan aşırı solun beşer sosyalistliği, mutlak komünizmin sosyalistlik kafile sâlârıdır. Bunların aksini söylemek, iddia etmek yanlış, hatalı olur. Dün, memleketimizde solculuk, sosyalistlik yoktu; yaygın yoktu. Mütecasiz olmadığı için gericilik, taassup Türk Milleti ve Türk vatanı için en önde bir tehlike idi. Ama, Anayasamızın yanlış veya arzuya göre tefsir edilmesi yüzünden bugün solculuk ve sosyalistlik önplâna geçmiş olduğuna göre Türk Milleti, Türk vatanı için yalnız tehlike değil, âfet olmuştur. Hurafatın, taassubun çıkaracağı irticai hareketler, bundan evvel olduğu gibi, derhal bastırılır, başları ezilir ama aşırı solun ve sosyalistlerin çıkaracakları ihtilâl veya anarşi bastırılamaz. Çünkü, arkası kuvvetlidir. Solun, sosyalistlerin dillerinden düşmiyen bir de iki cümle vardır. Biri «Bağımsız Türkiye», diğeri «göstermelik demokrasi» deyimi. Bugünkü Türkiye'de bunları söylemek için en aşağı insafsız olmak lâzımdır. Bağımlı ülkelerde «bağımsızlık istiyorum» diye bir kimse söz söyliyebilir mi? Daha dün Çekoslovakya vakaının ortada durduğu felâket nasıl unutuluyor? Allah'a şükür, Türkiye'miz, Aziz Atatürk'ün yüce himmetiyle bağlardan kurtulmuş, mesut günler yaşamış şimdi de insafsız maceraperestler, çoluğun, çocuğun, işçinin, muallimin, memurun yakasını bıraksalar saadetin devamı tabiîdir. Ya, şu göstermelik demokrasi yaygarasını yapanlarla, kendini milletin mümessili zanneden, etiket hülyası içinde millî kurtuluş için bir başka çözüm yolu arayanlara ne diyelim. İçinde bulunduğumuz demokrasi, söyledikleri gibi, göstermelik olsa idi sağcılar, solcular ve sosyalistler; Devleti, Hükümeti temsil edenler aleyhinde her gün bir bahane icadederek uluorta yazı yazıp söz söyliyebilirler mi idi? «Yeni bir rejim, yeni bir sistem kurmak için yeni yöneticiler gelecektir» diyenler acaba komşularımızdaki gibi bir halk Cumhuriyeti veya bir dikta rejimi mi istiyorlar? Böyle dolambaçlı yollardan fikir yürüteceklerine isteklerini açıkça ifade etmelidirler.

Arkadaşlarım, aşırı solun, beşer sosyalistlerinin tecavüz ve kışkırtıcı davranışlarını önlemeye veya mâni olmaya kalkışıldığı zaman «222 sayılı Kanuna aykırıdır» yaygarası başlar. Kendileri 141 ve 142 nci maddeleri hiçe saymada beis görmezler. Hülâsa; bu karışık durum içinde vaktiyle memleketin kurtuluşunda aziz Atatürk'ün refakat ve maiyetinde büyük ve değerli hizmetler görmüş olan eski Garp Cephesi Kumandanı Sayın İnönü'nün aşırı sağcılar ve aşırı solcu sosyalistlerin, anarşist tayfaların tasallût ve tahriklerinden memleketimizi korumak ve kurtarmak için Hükümetin biran evvel alması zaruri olan tedbirler hususunda Hükümete, Anamuhalefet Partisinin Genel Başkanı olarak, müzahir olmasını bütün memleket halkının istediği kanaatindeyim. Çünkü, bu mühim memleket dâvasının Sayın İnönü'nün iktidarla birleşmedikçe, halledilemiyeceği muhakkaktır.

Sevgili arkadaşlarım, konuşmamı Sayın İnönü'nün bir vecizesiyle bitireceğim. İnönü bir za-

manlar demiştir ki, «Namuslu insanlar, namussuzlar kadar cesur olmadıkça memleket salâh bulmaz.» Ben de, naçizane olarak, bu söze bir şey ilâve ediyorum: «Solcu ve sosyalistliği kabul etmiyenler, kabul edenler kadar vazifelerini yapmadıkça bunların mazarratlarından memleket kurtulmaz ve kurtulamaz.»

Saygılarımla. (A. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Sökmen, teşekkür ederim efendim.

Sayın Ucuzal.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, müsaade ederseniz, Mehmet Bey arkadaşımdan sonra konuşmak istiyorum.

BAŞKAN —Hay, hay efendim.

3. — Konya Üyesi Mehmet Varışlı'nın; Türkiye'de 1928 den bu yana yapılan talebe gösterileri ve son zamanlarda yürütülen hareketlerin gösteri olma mahiyetini çok aştığına dair demeci.

BAŞKAN — Sayın Varışlı, buyurunuz efendim. Son öğrenci hareketleri hakkında görüşülecektir, efendim.

MEHMET VARIŞLI (Konya) — Sayın Başkan, muhterem senatörler, geçtiğimiz 1969 yılında grevlere, boykotlara, işgallere ve yüksek fırını söndürme teşebbüslerine, ölü öktem hâdiselerine ve bu hâdiseleri, devrim şehidi Kubilây'ın katline benzer olaylarmış gibi, gösteren kişilere, Türk çocuklarını sağ ve sol edip, birbirine düşman ederek kırdırmak istiyen zihniyete, memur ve işçilerimizi ümitsizliğe sevk edip kanunların üzerine yürütenlere, şanlı ve şerefli, büyük ordumuzu tedirgin etmelere, görevini kanun sınırı içinde milletinin ve Hükümetinin gururunu kendi gururundan üstün tutan polislerimizi küçültmek istiyenlere, Türk adaletini silip, süpürmek istiyenlere, hülâsa, Devlet mekanizmasını işlemez hale getirmek istiyenlere karşı büyük ve aziz Türk milleti gerekli dersi genel seçimlerde vermiş, demokrasimizin bekçisi A. P. ni iktidara yeniden getirmiştir. Sanki, bu memlekette 1969 yılında hiçbir şey yapılmamış, taş üzerine taş konmamış havasını yaratma gayreti gösterenler Allah'tan da korkmuyorlar. Büyük milletimiz, ümit ve arzularını yeniler gibi, iktidarına sahip çıkmaktadır. A. P., iktidar olarak büyük ve hamleci bir yol çizmiştir, bununla milletçe gurur duymaktayız.

Sayın senatörler, esas mevzua gelmek istiyorum; malûmlarınız, 2 Ocak 1970 gününden beri Ankara'da hayatı felce uğratacak şekilde öğrencilerimizin belediye otobüslerini işgal etmeleridir. Bütün dünyayı kaplıyan, etkili olduğu kadar da düşündürücü olan, bu hareketlerin nedenlerini araştırırsak maalesef altından hiç çıkmaktadır. Gerçek şu ki, bu olayları milletçe yadırgamaktayız. Gelecek günler, gençlerimiz ve onların hareketleriyle yaşıyacak diyoruz. Burada şunu temenni ederim ki, gelişmeler Türk Milleti hayrına tecelli etsin. Yaşamış ve tarih yapraklarına terk edilmiş, hareket ve olaylar, onlardan yararlanmasını bilenlere ve bu metodu bulmuş olanlara büyük çapta yardımcı olacaktır. Tarihini iyi bilen ve ondan yararlanmasını istiyen kişiler olgun, ölçülü, ve sağduyulu kişilerin, şahıslarına yararlı oldukları ölçüde, toplumlarına ve aziz milleti için de faydalı ve yapıcı kişiler olmaları gerekir. Yüksek öğrenim gençliği, gençlik arasında eğitim yapabilmek şansına ve bahtiyarlığına kavuşmuş genç kişilerdir. Bu özelliğinden dolayı yüksek öğrenim gençliği birçok iyi şeylere aday olma şansına da sahip bir varlıktır. Bu nedenlerle yetişmeleri ve eğitimleri millet için büyük bir önem kazanır. Bunun için üniversiteli gençlerimiz milletimizin ortaklaşa varlığıdır. Onların iyi yetişmeleri, millî tarih şuuruna bağlı olmaları hem Türk Milleti, hem de insanlığın geleceği için önem taşır.

Sayın senatörler, 18 yıl yüksek öğrenim gençliği ile haşır - neşir olmuş bir kişi olarak, gençliğin yaşının özelliklerini biliyorum. Bu özelliklerin yanında, içinde bulunduğumuz ortamı da çok iyi biliyorum. Ben isterdim ki, öğrencinin kendisine has ders kitap vesaire gibi dertlerinin olması, fakat ne yazık ki, bugünkü gençliğinden evvel yetişen bizler öğrencilik yapmamışız, sanki daha evvel yetişenler millî duygularla mücehhez değil...

Sevgili öğrenciler, size bu mukaddes kürsüden sesleniyorum: «Nedir bu haliniz? Öğrenci misiniz, yoksa yol kesen mi?»

Sayın senatörler, sözlerime devam ederken tarihteki öğrenci hareketlerine bir göz atmak istiyorum. Evet, tarihte birçok öğrenci hareketleri olmuştur. Saltanat devrinde, İkinci Meşrutiyet devrinde, Cumhuriyet devrinde ama, hiç-

bir Türk genci, Atatürk'ün dediği gibi, damarlarındaki asil kanı kötüye kullanmamıştır.

Tarihten birkaç misal vermek istiyorum : 16 Kasım 1924, İstanbul'da Tranvay olayı. Bu olaya İstanbul Tranvay Şirketini elinde bulunduran Belçikalıların öğrencilere indirimli tarife tatbik etmemesi sebebolmuştur. Neticede Millî Türk Talebe Birliği bu Şirketi boykot ilân eden bir bildiri yayınlamıştır.

20 . 2 . 1928 vatandaşları Türkçe konuşmaya teşvik hareketi. «Vatandaş Türkçe konuş» levhaları önünde kasden Arapça, Boşnakça, Ermenice, Yahudice, Rumca konuşanlara ders vermek için yapılmıştır.

3 . 3 . 1929, Türklüğe hakaret eden bir Rum gazetesinin neşriyatına gençler gereken cevabı vermiştir.

4 . 4 . 1929 Millî Türk Talebe Birliği yerli malları koruma mitingi yapıyor.

Sayın senatörler, bir misal daha vereceğim : Razgırat olayları. Bulgaristan ile siyasi münasebetlerimizin görünüşte en iyi olduğu bir dönemde 17 Nisan 1933 Pazartesi günü Sofya'dan şu haber alınır : «Bu gece yani, 16 . 4 . 1933, Deliorman'daki Türk mezarlığı, çoğu öğrenci olan elleri kazmalı, baltalı yüzlerce Bulgar tarafından vahşice tahribedilmiştir. Kabirden çıkardıkları cesetleri ve kemikleri etrafa atıp kaçmışlardır.» Bu haber üzerine, gençliğin tepkisi burada da, büyük bir şekilde, kendisini gösterir, küstahça bir davranışa, Türk gençliğinin cevabı Millî Türk Talebe Birliği İdare Heyeti tarafından müzakere edilir. Talebenin bu his ve duygu ile toplandığını duyan resmî makamlar, şu açıklamayı yapmışlardır :

«Konu ile Hükümetin meşgul olacağı, gayrimesul şahıs ve teşekküllerin bu hususta hiçbir /salâhiyetleri bulunmadığı kendilerine resmen bildirilir.» Aldıkları kararı, ihtara rağmen, tatbik etmek istiyen öğrenciler bu maksatla 20 Nisan 1933 Perşembe günü saat 17,00 ye doğru beşer, onar kişilik kafileler halinde Maçka'daki Bulgar Konsolosluğu önünde toplanmaya başlarlar. Emniyet kuvvetleri tarafından gruplar uzaklaştırılır. Buradan ayrılan gençler, Bulgar Mezarlığına gitmeye karar verirler. Talebenin ilk bakışta mezarlığı tahribetmesi beklenirken mukabil hareket olarak Türk gençliği çelenk koymakla yetinir. Gençler der ki, «Bulgarlar bizden medeniyet ve insanlık dersi alsınlar» hareket burada bitmez, bâzı talebelerin tel'in yürüyüşüne devam etmesi neticesi 80 kişi tevkif edilir. Bunun üzerine Hükümet bir tebliğ neşrederek, «Talebe Birliğini feshettim» der.

Sayın senatörler, o zamanın tebliğini okuyorum : «Gayrikanuni, memleket nizam ve intizamını bozucu bir teşebbüs ve fiil olduğu, Hükümetin men etmesine rağmen böyle bir teşebbüse geçildiği için memlekette gayrimesul şahsi teşekküller tarafından bu gibi uygunsuz hareketlerin tekerrürüne mahal verilmemesi noktasından Talebe Birliğinin kanunen feshi takarrür etmiştir.» denir. Bu konu üzerine Gazi Mustafa Kemal 25 . 4 . 1933 te Talebe Birliğine şu telgrafı gönderir : «Gençliğin çalışkan, hassas ve milliyetçi yetişmesi esas dileklerimizdendir. Gençlik her türlü faaliyetlerinde Cumhuriyet kanunlarına ve Cumhuriyet kuvvetlerine, usul ve kaidelere riayetkâr bulunmaya da dikkatli olmalıdır. Cumhuriyet Hükümetinin millî meselelerde vazifesini bilir olduğuna ve kanunların ve adlî kuvvetlerin adaletine emin olun.»

Sayın senatörler, bilmiyorum tarihten misaller vermek suretiyle o zamanın gençliğinin tutumunu, o zamanın Hükümetinin...

BAŞKAN — Sayın Varışlı, iki dakikanız var.

MEHMET VARIŞLI (Devamla) — Bitiriyorum Sayın Başkan.

Bir de bir gazeteden pasaj okumak istiyorum. Öğrenciler bu belediye otobüsleri ile ilgili durumda şöyle bir beyanda bulunmuşlar; «Biz öğrencilere yeni komplolar hazırlanıyor.» denilmekte ve şöyle devam edilmekte; «bağımsızlık uğrunda can veren biz öğrencilerin delilleri kısıtlamak isteniyor, senin kurduğun öğrenci örgütlerinin kimlik kartları belediyece geçersiz hale getiriliyor, buna boyun eğecek miyiz? Dayakla, hapisane ile, kurşunla sindirilmiyen bizler bu ekonomik baskı ile sinecek miyiz? Hayır kardeşler direneceğiz.»

Muhterem arkadaşlar, biraz evvel tarihten verdiğim Bulgarların Türk mezarlığına yapmış olduğu hareketle, Türk gençliğinin yapmış olduğu olgun hareket ve burada Türk gençliğinin gazeteye vermiş olduğu beyanatı dikkatlerinize arz ediyorum.

Ankara'da belediye otobüsleri işgal edildi. Birçok genç atladılar otobüslere, içindeki kadın, kız, çocuk, yaşlı ve ihtiyarlara «haydi in aşağıya». Hasta mısın, hastan mı var, acele işin mi var, yolculuğunu devam ettirmeye paran mı var demeden belediyenin milyonlarca zararını düşünmeden şoför ve biletçiye «haydi bakalım, arabanı çek fakülteye» Bunu söyliyen kim?. Ne hakkı var otobüsü durdurmaya, dağ başı mı burası.. Sen kimsin, öğrenci misin, yol kesen misin?.. Tarihten hiç ders almadın mı? Millî duyguların sana bunu mu emrediyor... İstanbul - Ankara seferini yapan uçağın pilotuna tabanca çekerek Bulgaristan'a inmeye mecbur eden Sadi Toker ile şu anda arandaki fark nedir?. Sizin bu hareketlerinizin ne ilericilikle, ne gericilikle, ne milliyetçilikle hiçbir ilgisi yok.

Sayın senatörler, bütün mesele şudur: Ankara Belediyesi öğrenci pasolarını, öğrenci dernekleri aracılığı ile değil de, Fakülte, Yüksek okul idaresi tarafından dağıtmak istemiş, bu meseleyi hepiniz biliyorsunuz, izahına lüzum görmüyorum. Ayrıca izah edeceğim tek nokta, belediye ile temas ettiğimde belediye kontrol memurları...

BAŞKAN — Sayın Varışlı bir dakikanız var efendim.

MEHMET VARIŞLI (Devamla) — Bitiriyorum efendim. 242 aded sahte paso yakalamışlardır. Üç, dört senedir bine yakın sahte paso belediyenin dosyasında mahfuzdur. Pasolar üniversite ile ilgisi olmıyan kişilere verilmiştir, bunu hepimiz biliyoruz. Belediyenin bu haklı tutumu karşısında öğrencilerin bu hareketlerini bir Parlömanter olarak kınıyorum. Bu kınamayı, benim yaptığım gibi, vatandaş da, halk da aynı şekilde düşünmektedir. Halkın hizmetine ait araçların geçici bir zaman için dahi olsa işlemez bir hale getirilmesi vatandaşın seyahat hürriyetini kısıtlaması doğrudan doğruya Anayasaya karşı gelmektir. Bunlar affedilir suçlar değildir, Hükümetimiz vazifesinin başındadır, bunlara çare bulacağına eminiz, memleketin huzurunu bozmaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Bu vesile ile hepinizi saygı ile selâmlarım. (A. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Varışlı, teşekkür ederim.

Sayın Bekata İstanbul'da bir işyerinde cereyan eden olaylarla ilgili gündem dışı söz talebediyorsunuz. 10 dakikayı geçmemek üzere buyurunuz efendim.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Efendim, ben söz hakkımı arkadaşıma vermedim, yalnız sıramı verdim.

BAŞKAN — Sayın Ucuzal, zatıâliniz bir teklifte bulunduğu zaman, İçtüzüğe uygun talepte bulunacağınız ihtimalini derpiş ettim. İçtüzükte ancak bir kişi sırasını başkasına verir. O kişi kendisi sırasını başkasına verince, başkasının sırası kendi hakkı olur. O usulü tatbik edeceğim şüphesiz.

4. — Hıfzı Oğuz Bekata'nın; Gamak ve Ankara'daki öğrenci pasoları olaylarına ve tedbirlerin kifayetsizliğine dair demeci.

BAŞKAN — Buyurunuz, efendim.

HIFZI OĞUZ BEKATA (Ankara) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım.

Bilindiği gibi, Türkiye'de son bir ay içinde birbirini izliyen gençlik hareketleri, sağcı ve solcu diye adlandırılan çatışmalar, 6 ncı filonun İzmir'e geliş olayları, öğretmenler boykotu, memurlar yürüyüşü... ve bunların ölüme kadar varan kurbanları oldu. Bunlardan gerekli derslerin alınması beklenirdi.

Hükümet, kamu oyunda geniş yankılar ve çeşitli tepkiler yapan bu olayların nedenleri üzerine eğilerek, bütün tedbirleri alacağı hakkında, İçişleri Bakanının dili ile teminat vermiş olmasına rağmen, birkaç gün önce İstanbul'da ve dün de Ankara'da hazin hâdiseler vukubulmuştur. İstanbul'da Topkapı Maltepesinde Gamak fabrikası işçileri ile polisler arasında çıkan silâhlı çatışmada bir işçi ölmüş, ikisi ağır olmak üzere yedi işçi ile 21 polis yaralanmıştır. Başka bir habere göre de yaralı sayısı 54 tür. Şu anda olayın adalet organlarına intikal etmiş yönleri ile bir yargıda bulunmıyacağız. Ancak, hâdisenin tehlikeli bir anlam ve mahiyet taşıdığını belirtmek istiyoruz.

Çünkü, Hükümetin yaptığı gibi, olaya âdi bir zabıta vakası gözü ile bakılamaz, kaldı ki, işçi ile polisin birbirine hasım gibi karşıkarşıya getirilmesi, karşılıklı yaralamalara ve hattâ ölümle neticelenen silâhlı çatışmalara yol açması son derece de üzücü ve endişe vericidir.

Bu hal, memlekette ciddî muhatarlar doğuracak önem taşımaktadır.

Ortam bu iken, dün de Ankara Belediyesi sorumlularının basiretsizliklerinden doğan yeni üzücü hâdiseler olmuş, 7 polis yaralanmış, 34 öğrenci nezarete alınmış ve bunlardan 6 sı tutuklanmıştır. Öğrenci pasoları içinde sahte olanlar var gerekçesi ile Ankara'da mevcut bütün pasoların hükümsüz sayılması doğru bir hareket midir, buna senelerdir göz yumarsınız ve el koymak için bugünkü ortamı beklersiniz, bu, gaflet değil de nedir? Sahte pasolar varsa hâdise çıkmadan hal yolu pek çok iken Ankara'nın bütün öğrencilerini tahrik ederek, bu sefer de öğrenci ile polisi karşıkarşıya getirerek yaralanmalara ve tevkiflere sebebiyet verilmesi akıl işi midir? Bugün Türkiye'nin her zamandan çok akıllı ve basiretli idareye ve Türk halkının güvene ve huzura ihtiyacı olduğu hâlâ anlaşılamadı mı?

Üstelik yolsuzluklarla, sahtekârlıklarla mücadele devri açılacaksa buna haksız, kanunsuz ve insafsız yollardan sahsi çıkar sağlamak için pahalılığı artırarak, hayatı vatandaşa zehir eden ve memleketi ahlâki ve sosyal bir çöküntüye sürükliyen gercek suçlulardan başlamak varken: günde 25 kuruş otobüs tenzilâtına muhtaç öğrenciler arasından suçlu aramaya kalkışmanın akılla, mantıkla, memleket şartları ile ve basiretli idare ile bağdaşır tarafı var mıdır?

Değerli senatör arkadaşlarım;

Olayların gerçek nedenlerine inen köklü Devlet tedbirleri her alanda alınmadığı takdirde, Hükümetin, bu gibi olup bittilerin arkasından gelmesi güven ve huzur sağlıyamıyacağı bir yana, bizzat devlet otoritesi vatandaşlar arasında tartışılır hale gelmektedir.

Bu ise Türkiye'de bütün kötülüklerin baş âmili olacak vahamette bir gelişmeyi ifade eder.

Değerli arkadaşlarım;

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Borsaları Birliği Genel Kurulu seçimlerinde kendi yakınlarını kazandırmak için bütün dirayetini gösteren Hükümetin asıl devlet otoritesi ve itibarı üzerinde de aynı dirayeti göstermesini bekliyoruz.

Bu itibarla Hükümeti bir defa daha uyarmayı ciddî bir görev saymaktayız.

Teşekkür ederim. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın Bekata..

5. — Devlet Bakanı Refet Sezgin; hâdiseleri hukukî bakımdan tetkik ettiklerini söyliyen üyelerin olayları tek taraflı olarak ele aldıklarına dair demeci.

BAŞKAN — Devlet Bakanı Sayın Sezgin, buyurunuz efendim.

DEVLET BAKANI REFET SEZGİN (Çanakkale Milletvekili) — Sayın Başkan, muhterem senatörler, son günlerde cereyan eden olaylarla ilgili olarak, muhterem senatörlerin gündem dışı konuşmalarla meseleyi huzurunuza getirdikleri ve bir açıdan hâdiseleri tahlil ettikleri ortadadır. Sayın Hazerdağlı, Ankara Belediyesi ile öğrenciler arasında mevcut bulunan ve Hükümetin gözü önünde cereyan eden, halkın tedirgin bulunduğu bir paso meselesini munhasıran hukukî açıdan izah buyurmaya gayret ettiler. Doğru, yalnız Hükümetin gözü önünde değil, milletin gözü önünde cereyan eden bu hâdisenin hukukî tahlilini gerçek hüviyeti içerisinde ve hâdisenin tamamına şamil olarak yapmak iktiza eder. Ben, pasonun hukukî mahiyeti üzerinde durmuyorum. Üniversite verir, belediye verir, şu veya bu usul ile verir. Yetkili merciler buna karar verirler. Bunların içerisinde sahte paso var mıdır, yok mudur. Bunlar ayrı meseledir. Ama, bir vâkıa var ortada. O da şu: öğrencilere verilen talebe pasoları sebebiyle 21 milyon liralık bir külfet ile karşıkarşıya bulunan ve bunu seve seve ve gerektiği cihetle de yerine getiren belediye tesbitleri gereğince; birtakım tatbikat hatalarından şikâyetçi olarak tasarruf sahibi de bulunduğu cihetle, bir karar ittihaz etmiş. Bu karar münakaşa edilebilir. Bunun üzerine Ankara'nın ortasında, Kızılay'da bir kısım öğrencilerin, seyahat hürriyetini tahdit etmek suretiyle, otobüslerden adamları, seyahat eden şahısları indirmek suretiyle bir vâkıayı, âdeta bizzat ihkakı hakkı, seyahat hürriyetini de tahdidetmek suretiyle, işledikleri bir vâkıa. Bu da hukukun içinde var. Huzurunuzda meseleyi tahlil eden sayın senatörler, bu noktayı da tahlil etmeli ki, bir nizamın koruyucusu ve meşru bir nizam gereğince burada vazife gören muhterem Senato'nun ve onun değerli senatörlerinin değerli parlömanter-

lerinin anarşiyi reddetmekte birlik olduklarını ortaya koyabilsinler. (A. P. sıralarından «Bravo» sesleri)

Ama, nedense, «efendim bir babanın çocuğu bir defa ona karşı geldi mi, bunun sonu gelmez.» Belki bu görüş doğrudur. Ama, babanın çocuğunu ona karşı gelme haline getiren düşünceyi de aramak lâzımdır. O çocuğu kim o hale getirdi? Meseleyi tek taraflı olarak ele almak suretiyle Yüce Senatonun huzuruna getirerek açık, vahîm bir seyahatin tahdidi suçunu, seyahat hürriyetini tahdideden bir suçu, işliyenlerin hiç mi kınanacak tarafı yoktur? Buna ilişmemek suretiyle âdeta onu tecviz eder mahiyette, «siz buna devam ediniz, siz bunu yapınız. Siz mâzursunuz, size haksız muamele yapılıyor, bunda devam ediniz» gibi nev'ama anarşiyi tahrik istikametinde gözüken, o suretle gözüken veya akla öyle gelen bir davranışı tasvibetmek mümkün değildir. Ben meseleyi hukuk açısından inceliyen muhterem arkadaşımdan, işin bu cephesini de hukuk açısından incelemek suretiyle, reddettiklerini, bu davranışın da yanlış olduğunu belirtmelerini isterdim.

Parlömanter mesuliyetin, zannediyorum ki, gereği de budur. Ama, nedense arkadaslarım bunu yapmıyorlar. Diğer taraftan Sayın Bekata da, Hükümet cereyan eden çesitli olaylardan sonra, bu olayların cereyan etmemesi bakımından gerekli teyakuzu göstereceği İçisleri Bakanının dili ile ifade edilmis olmasına rağmen, İstanbul'da bir fabrikada bir hâdise meydana geldi. Hükümet, âzami teyakuzu gösterir ve göstermektedir. Ama, Hükümetin teyakuzu hâdisenin, hiçbir hâdisenin Türkiye'de olmamasını gerektirmez. Bu mümkün değildir. Bunun yolu da şimdiye kadar ne Türkiye'de ne de hiçbir memlekette bulunmuş değildir. Hâdiseler olabiliyor. Olmaması temenniye şayandır. Hiçbir hükümet bu kabîl hâdiselerin cereyan etmesini istemez. Ama, hâdiselerin tekevvününde, eğer Hükümetin dahli yoksa, ki, mevcut değildir, sucluların takibinde kusuru mevcut değil ise, gerekli tedbiri ittihaz ediyor ise o zaman İçişleri Bakanının beyanının hilâfına, aradan kısa zaman geçmis olmasına rağmen, bir tatbikat ayrılığının varlığından bahsetmek de zannedivorum ki, insaf ile bağdaşan bir beyan tarzı olmamak icabeder.

«Hükümet, Türkiye Ticaret ve Sanayi Odası seçimlerinde kendi yakınlarını seçtirmek için gösterdiği ihtimamı bu hâdiselerde de göstermiş olsa idi» şeklinde Sayın Bekata'nın konuşmasının sonunda vâkı beyanını paylaşmamız mümkün değildir. Doğrudur, seçimi bir grup kazanmıştır, bir grup da kazanacak idi. Ama hiç de Sayın Bekata'nın düşüncesi ile bağdaşmıyan bir tarzda aylardan beri Türkiye'de bir dert konusu olan Odalar seçimini bir hale bırakmak, kendi tabiatı içerisinde cereyan edecek bir hale bırakmak suretiyle, milletvekillerinin yemin merasimindeki gibi bir alkışı yine Türkiye'de yaptırmanın daha mı doğru olacağı hususunu muhterem senatörlerin dikkatine arz etmek istiyorum. Biz, kendi adamlarımızı değil, usul ve kanuna uygun olarak Ticaret ve Sanayi Odalarının bir seçim yapmasını temin sadedinde gereğine tevessül ettik. Mesele, bundan ibarettir. Ama, bununla hâdiselerin hiçbir münasebeti yoktur. Sayın Bekata'nın bu izahiyle cereyan eden hâdiselerin alâkası yoktur. O itibarla çok üstü kapalı olarak beyan ettiğim hususun da, bugün münakaşa konusu ettiğimiz meselelerle bir alâkası yoktur ama, iki alâkasız meselenin biribirleriyle irtibatı olduğu bu meseleyi bilenler tarafından anlaşılacağı cihetle, bunu bahis konusu ettim. Mütalâamın sonuna geliyorum.

Muhterem senatörler, eğer herkes; demokrasiye gönül verenler, Anayasa nizamının yanında bulunanlar anarşiyi reddetmekle ittifak ederlerse, bu meselelerin, bizi ıstıraba sevk eden bu hâdiselerin hiç birisinin meydana gelmiyeceğini ve bunu yaratanların bu istikamette yeni hâdiseler yaratma cesaretini kendilerinde bulamıyacakları kanaatini ve anarşiyi reddetmekte birleşeceğimiz ümidini tekrar arz etmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Devlet Bakanı çok teşekkür ederim.

6. — Tabiî Üye Kâmil Karavelioğlu'nun, Yıldız Devlet Mimarlık ve Mühendislik Yüksek Okulunun Hükümetin kararı ile süresiz olarak kapandığına, halen kapanmaya sebebolan âmiller ortadan kalkmış bulunduğundan okulun tedrisata açılmasına dair demeci.

BAŞKAN — Sayın Kâmil Karavelioğlu, Sayın Millî Eğitim Bakanından bir dilekte bulun-

mak üzere gündem dışı söz talebediyorsunuz. 10 dakikayı geçmemek üzere buyurunuz efendim.

KÂMİL KARAVELİOĞLU (Tabiî Üye) — Teşekkür ederim, Sayın Başkanım, dileğimi kısa bir sürede intikal ettirmek hedefindeyim. Konu şudur: Bilindiği gibi bundan bir, birbuçuk ay evvel Yıldız Mühendislik Okulu iki kaba saldırıya uğradı ve iki güzide talebe bu kaba saldırı esnasında hayatlarını kaybettiler. Olayın derinliğine tahlilini bırakıyorum. Dileğim şudur: Yıldız Mühendislik Okulu bu olaydan sonra muhtemelen yöneticilerin teklifiyle, özerk müessesedir böyle olması lâzımdır, fakat verilen deklârasyonla Hükümet tarafından süresiz olarak kapatıldı ve bugüne kadar öğretime açılmadı, öğretimden mahrum bırakıldı. Âdeta bir ceza tatbikatı halinde öğretimsizlik bugüne kadar devam etmektedir. Benim temennim, arzum, ricam; okulun derhal öğretime açılmasıdır. Ben ve arkadaşlarım şahsan Sayın Profesör Oğuz'un iktidarı devrinde Millî Eğitim müesseselerini lokavt içerisinde görmek istemiyoruz. Bunu, hem Millî Eğitime yakıştıramıyoruz, hem de Sayın Millî Eğitim Bakanının şahsına yakıştırmak istemiyoruz.

Şimdi, bu ceza kalkmalıdır. Okulun kapatılma sebebi muhtemelen kamu görevlilerinin kaba saldırıyı önliyememiş olmaları ve iki gencin hayatına kasdedilmiş olmasıdır. O gün için okulun kapatılması mâzur görülebilirdi. Madem ki, Hükümet olarak, bu saldırıdan eğitimi, okulu koruyamadınız, bir aciz ifadesi olsa da, okulun kapatılması olayların daha ileri bir dereceye varmasını önlemek bakımından, isabetli görülmese bile mâzur görülebilirdi. Bugün şartlar değişmiştir. Sanıyoruz ki; Hükümet yeter derecede delillerini görmesek bile, artık sokağa dökülmüş olan aşırı sağı teşvik etmiyecektir, tahrik etmiyecektir, korumıyacaktır. Bundan dönmek istiyen bir tutumunu müşahade ediyoruz. İsabetlidir, hata ortaya çıkmıştır. O politika iflâs etmiştir.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Solu ne yapalım.

KÂMİL KARAVELİOĞLU (Devamla) — Solun da karşısına kanunla çıkacaksınız. Her şeyin karşısına kanunla çıkacaksınız. Tahrik ederek değil, partizan yaratarak değil, istismar ederek değil, sadece kanun, sadece Devlet kuvveti, tarafsız ve âdil.

Şimdi, okulun kapatılmasının ikinci sebebi muhtemelen okulda yapılan aramada silâh bulunmuş olmasıdır. Ama, kapatılma daha evvel vâkı oldu. Bunu teşvik edemeyiz, bunu alkışlıyamayız, silâh bulunmasını hoş görmemezlik de edemeyiz. Ama, o günkü şartlar içinde düşünelim: Okula iki kaba saldırı yöneltilmiş, saldırı camide plânlanmış, saldırı camide üslenmiş, polisin gözü önünde olmuş, hattâ içerisinde, maalesef büyük talihsizlik, Devlet görevlisi polis var. İki çocuk ölmüş. Sonra okulda silâh var diye yer yerinden oynuyor. Okulda silâh var... Vâkıa kusur. Ama, arkadaşlar, iki saldırıda siz okulu korumamışsınız, Devlet korumamış. Tabiî bir insiyakla talebeler kendilerini korumaya kalkmışlar. Bunu ne dereceye kadar yerebilirsiniz? Nereye kadar yerebilirsiniz? Hangi insafa sığar? Okulu koruyun. Evvelâ Hükümet olarak, Devlet olarak vazifenizi yapın sonra okulda silâh bulursanız ondan sonra yerin. Kimseyi savunmak istemiyorum. Samimiyetle en baştan hedefimi ifade etmiştim. Okulun öğretimden kapalı kalması bir cezadır. Bu ceza tatbikatını uzatmayınız. Talebeleri, okulu daha fazla rencide etmeyiniz. Haksızdır. Artık zamanı da geçmiştir. Lûtfen okulu öğretime açınız. Artık silâh da yoktur. Bu hareketlerin zamanı da geçmiştir. Sanıyorum Sayın Bakan bana bir müspet vaatte bulunacaklardır. Bulunurlarsa teşekkürle karşılayacağım.

Saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

7. — Millî Eğitim Bakanı Orhan Oğuz; «Devlet Mimarlık ve Mühendislik Yüksek Okulunun Akademi Yönetim Kurulunun kararı ile kapatıldığına dair demeci

BAŞKAN — Millî Eğitim Bakanı Sayın Oğuz, buyurunuz efendim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ORHAN OĞUZ (Eskişehir Milletvekili) — Sayın Başkan, muhterem senatörler, Sayın Karavelioğlu'nun ifade etmiş olduğu Yıldız'daki Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisinin son olaylar karşısında kapatılmasına ilişkin dileğini ve bir nevi sualini cevaplamak istiyorum.

Devlet Yüksek Mühendislik ve Mimarlık Akademisi, malûmları olduğu veçhile, geçen se-

ne Yüce Senatodan geçen bir kanunla; kendi organlarına, gerek ilmî ve gerekse idari yönden, bâzı yetkiler tanımış bulunmaktadır. Bu bakımdan Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisinde Hükümetimizin direkt olarak akademiyi kapatma yetkisi belki de sınırlıdır. Ancak, Akademiyi Hükümetimiz kapatmamıştır. Akademi, Yönetim Kurulunun almış olduğu kararla kapatılmıştır, Yönetim Kurulunun verdiği karar üzerine kapatılmıştır. Biz sadece Akademi Yönetim Kurulunun vermiş olduğu kararı Hükümet olarak, Bakanlık olarak tasdik ettik. Hâdise bundan ibarettir. Bu konuda bir cezalandırma sureti katiyede mevzuubahis değildir. Gerek sevgili öğrencilerimizin ve gerekse muhterem öğretim üyelerinin öğretimi ve eğitimi selâmetle yürütebilmeleri için Yönetim Kurulunda psikolojik ortamın daha elverişli olacağı düşüncesi hâkim oldu. Bu kararı aldılar. Biz de onların almış olduğu bu karara uyduk. Bizim amacımız, memlekette her zaman öğretimin, eğitimin sükûnet içerisinde yapılmasıdır. Biz bunu etmin etmek için çalışırız ve bu gayretin içinde oluruz. Sureti katiyede Akademileri, üniversiteleri, okulları kapatmak suretiyle cezalandırma yolu bizim tasvibedeceğimiz, temenni edeceğimiz bir yol değildir. Biz sureti katiyede bu müesseselerde anarşinin olmamasını arzu ederiz. Bu müesseseleri politik endişelerin dışında mütalâa edilen müesseseler haline getirmek isteriz. Bu müesseseleri birer ilim mâbedi olarak kabul ederiz. Bu müesseselerden, politika elini çektiği takdirde, bu müesseselerin selâmetle görevlerini yerine getirebileceğine de kaani oluruz.

Bu bakımdan Hükümetimiz tarafından öğretim yapan müesseseleri cezalandırma söz konusu olamaz. Akademinin Yönetim Kurulu acma kararını verdiği gün, Hükümetimiz tabiatiyle buna uyacaktır. Akademinin bir süre kapatılması, öğretim üyelerinin ve yöneticilerin ifadesine göre, hattâ öğrencilerin ifadesine göre istifadeli olmuştur. Herkes sükûnete kavuşmuştur. Akademi temizlenmiştir, silâh deposu olmaktan kurtarılmıştır, bâzı ufak tadilât işleri yapılmaktadır. Tahmin ederim önümüzdeki haftalarda öğretime de girmiş olacaktır. Bunu beyan etmek isterim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Millî Eğitim Bakanı, teşekkür ederim efendim.

8. — Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal; otobüs pasoları olayının bir ihkakı hak şeklinde, vatandaşın durumu nazara alınmadan cereyan ettiğine dair demeci

BAŞKAN — Sayın Ucuzal, son hâdiselerle ilgili olarak gündem dışı söz istiyorsunuz. 10 dakikayı geçmemek üzere size söz veriyorum. Buyurunuz.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım; meselenin ehemmiyetine göre benden evvel birçok arkadaş günlerden beri cereyan edip dün son haddine gelen hâdiseyi burada dile getirdiler. Bendeniz de aynı mevzuu üzerinde birkaç dakikanızı almak üzere söz aldım.

Muhterem arkadaşlarım, meseleyi bendeniz hukuk nizamı yönünden ele almak arzusiyle düşünerek hareket ettim. Ama, benden evvel konuşan arkadaşlarımı dinleyince hepimizin bir noktada birleşeceği kanaati, özür dilerim, mevcudolmadığı bende hâsıl oldu.

Muhterem arkadaşlar, hakikaten, 1969 senesinde gece - gündüz şu Meclisin çatısı altında sizlerin ve sizlerden evvel bu çatılar altında gayret sarf ederek çıkarılmış, meriyette bulunan kanunların devamlı surette çiğnendiğine şahidolmaktayız. Şimdi, günlerden beri görüyoruz ki, yüksek öğretim gençliğinin bir kısmı almış olduğu bir emri ifa edercesine Ankara'da birtakım hazırlıkların içerisinde. Bir hâdiseyi kapatıp öbür hâdiseyi yaratmanın peşinde. Ama, gayet rahatlıkla hesabedip hâdise yaratmakta da usta haline geldiler artık.

Ben, değerli arkadaşım Hazerdağlı gibi, pasonun hukukî şekli üzerinde duracak değilim. Benim arz etmek istediğim şey; şu paso hakkında. Paso, kanunen öğrencilere tanınmış bir hak değildir. Paso, evinden çıkıp okuluna gidecek, evinden çıkıp fakültesine gidecek talebeyi vaktinde dersine kavuşturma imkânına götürecek bir âtıfetten ibarettir. 1580 sayılı Kanun, belediyelerin kuruluşunu da bu sebepten ihdas etmiştir.

Şimdi, pasoyu falan makam verecek, filân makam verecek, ben vereceğim gibi bir iddianın içerisine talebe derneklerinin girmeye kanunen hakkı yoktur. Bundan dolayı da talebe derneklerine niyabeten birtakım hâdiseleri ortaya dö-

küp Hükümet merkezinde huzursuzluk yaratmaya bir kısım öğrencinin de hakkı yoktur, aziz arkadaşlarım. Anayasanın 8 nci maddesini tetkik ettiğimizde görüyoruz ki, herkes bu Anayasaya uymak mecburiyetindedir. O halde Anayasanın 31 nci maddesinde yerini bulan seyahat hürriyetine müdahale etmeye hakları yoktur.

Arkadaşlar, pasodan doğan birtakım meseleyi halletmek başka şey, Anayasada yerini bulan seyahat hürriyetini selbetmek başka şey, Ceza Kanununun 159 ncu maddesini, 495 nci maddesini ve 516 ncı maddesini ne öğrencinin, ne başka bir vatandaşın ihlâl etmeye hakkı yoktur.

Hâdise cereyan ediyor, tarihte okumuştuk kalkan, kılıç, bilmem ne... Kalkanlı polisler taşlara mâruz kalıyor, sonra da «efendim 600 küsur lira ile bu vatandaşları istihdam etmeye hakkınız yok» diye polise acır ama polis vazife yapmaya gelirken de ne geçirirseniz elinize polisin başına yağdırmaya da hakkınız yoktur. Gazetelerde okudunuz, bir dernek başkanı diyor ki : «Polis haksız hareketin içerisinde, kanunsuz davranışın içerisinde»... Sanki kendileri kanunla hareket etmişler, yine Anayasanın kendilerine tanıdığı her meselenin hâkim huzurunda halledileceği maddesi dururken içinde yaşlısı, genci, hastası, çocuğu bulunan otobüsleri durdurup.. (A. P. sıralarından bir ses : «Eşkiyalık»).

Arkadaşlar, bunun adına ne diyebiliriz?... Bu hareketi yapan insanlara ne sıfat verelim?... Hepiniz vâzıı kanun durumundasınız. (A. P. sıralarından «gasıp» sesi) Gasıp... Evet.

SALİH TÜRKMEN (Ağrı) — Gasıp değil.

BAŞKAN — Sayın Ucuzal, kendi görüşünüz istikametindeki konuşmalara devam ediniz.

ÖMER UCUZAL (Devamla) — Şimdi, bir arkadaşımız buraya çıkar, gelir «efendim, talebe haklıdır»... Bir arkadaşımız çıkar gelir, «25 kuruş için bir meseledir»... Bir arkadaşımız, «hukukî yönden gasıp değildir» der. «Peki, nedir» diye sorduğumuz zaman da cevap veren de yok. Suçtur, arkadaşlar. Suç. Mevcut mevzuatımıza göre, Anayasadan tut bütün hukuk nizamımıza göre suçtur.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Mahkemeye intikal etmiş fazla konuşulmaz.

ÖMER UCUZAL (Devamla) — Müsaade edin arkadaşlar, ben hukukî yönüne girmedim.

BAŞKAN — Muhterem senatörler, hatibe sataşmamanızı rica ederim.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Ama mahkemeye intikal etmiş...

ÖMER UCUZAL (Devamla) — Anlayışım bu, siz de gelirsiniz sizden evvel konuşan arkadaşınız gibi gayet rahatlıkla...

BAŞKAN — Sayın Ucuzal bir dakikanızı rica edeyim. Muhterem senatörler, suç iddiası başkadır, suçun tesbiti, kaziye - i muhkeme haline gelmesi safhaları başkadır. Binaenaleyh, bu suçtur... Bir iddiadır, mahkemeye düşmüştür, düşmemiştir diye müdahale etmek doğrudan doğruya sataşmadır. Rica ederim hatibe müdahale etmeyiniz.

ÖMER UCUZAL (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, Fen Fakültesinde 8 otobüs, Yüksek Öğretmen Okulunda 5 otobüs, Dil Tarih - Coğrafya Fakültesi önünde 5 otobüs, 18 tane otobüs seferden alıkonulmuş. Pasoyu dernek mi verecek, üniversite rektörlüğü mü verecek, belediye mi verecek?... Bu da ayrı mesele. Bunu kendi aralarında halledeler. Türkiye'de şu anda halli lâzımgelen milyonlarca mesele vardır, ama kimse kalkıp da ihkakı hak yoluna sapamaz, onu da kanun suç saymıştır.

Bu kürsüye çıkıp arz etmek istediğim husus bu. Ama, köklü değişiklik, bilmem ne... Sevgili arkadaşlarım, köklü değişikliği yaptınızda bozduk mu? Köklü değişiklikler gelse bunlar duracak mı? Hayır, durmıyacak, yine birtakım tahrikler, yine birtakım teşvikler yapılacak.

İstirham ederim, sorarım sizden otobüs paso meselesiyle Amerikan emperyalizmi arasında irtibat kurmaya imkân var mı arkadaşlar? Yakasında birtakım rozetler, altında «devrimci grup». Sevgiler arkadaşlarım, Atatürk'ün resmini yakasında taşıyan bu gençliğe huzurunuzda şunu arz etmek isterim : Atatürk yaşadığı müddetçe hiçbir zaman sokaktan gelen seslere de, sokaktan gelen hareketlere de katiyen imkân vermemiş, cevap vermemiş, benimsememiştir. Bugün de sokaktan gelen hareketler karşısında eminiz ki, onun aziz ruhu muazzep olmaktadır. Gelin bu memleket bizimse; her türlü derde beraber el basalım, gençliğin derdi, herkesin derdini beraber halledelim ama teşvikkâr olmıyalım. Memleketin huzura, sükûna ihtiyacı varsa bunu hep beraber sağlıyalım. Hürmetlerimle. (A. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Ucuzal teşekkür ederim, efendim.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Bursa nutkunu oku, Sayın Ucuzal.

9. — Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, Türkiye - Avrupa Ekonomik Topluluğu Karma Parlâmento Komisyonuna üye seçiminin Anayasanın 86 ncı maddesine aykırı bulunduğuna ve Başkanlık Divanının bu konlarda hassas olmaları gerektiğine dair demeci.

BAŞKAN — Sayın Tuna, Anayasa tatbikatiyle ilgili müstacel mahiyette olan bir mevzuda gündem dışı söz istiyorsunuz. 10 dakikayı geçmemek üzere zâtıâlinize söz veriyorum.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Senato açılalı 1,5 saat oldu. Henüz gündeme geçemedik. Ben hakkımdan vaz geçiyorum.

BAŞKAN — Sayın Tuna, müstacel olduğu beyanımız mevcuttur. Zâtıâlinizin hukukî mütalâası çok kıymetlidir, bizi irşadetmiş olursunuz. 10 dakika geç kalabiliriz, fazla çalışabiliriz. Lûtfen buyurunuz izah ediniz efendim.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlarım saat 16,30 a geliyor, henüz gündeme giremedik. Bu itibarla gelecek celseye bırakmak istemiştim. Sayın Başkanım tekrar söz verdiler, bu itibarla birkaç dakika zamanınızı alacağım.

Peşinen şunu ifade edeyim ki, konuşacağım sözlerin şahıslarla en ufak alâkası yoktur.

Şimdi, arkadaşlar; bundan daha evvelki bir celseydi, «Ortak Pazar» a bir üye seçimi yaptık, yani oylarımızı attık, oturuyoruz yerimizde. Arkadaşlardan haber geldi, dediler ki; «En fazla alan 34 oy almış» ve biz dedik ki; demek ki «Seçilmedi.» Bu kadar emek sarf ettik seçilemedi. Gelecek celseyi bekler gibi bir halin içindeyken Sayın Başkan durumu tefhim etti. Dedi ki. Toplantıya 93 üye iştirak etmiştir, en fazla falan arkadaşımız 34 oy almıştır. Seçilmiştir. Kendisini tebrik ederiz v. s. gibi sözler de arkasından eklendi.

Ben, bulunduğum yerden; 93 kişi bir seçime iştirak eder, 34 oy alan nasıl seçilir? Bu, Anayasaya muhalif v. s. gibi sözler söyledim, ama Muhterem Başkanımızın dediği dedikti «Seçilmiştir efendim» dedi ve kapattı.

Şimdi, muhterem arkadaşlar; bu bir Anayasa tatbikatı. Bu, bir Cumhuriyet Senatosunun bir mevzuda karar alması muamelesidir. Falânı seçtim, yahut seçmedim. Seçilmiyen bir adamı seçilmiş göstermek çok ağır, Anayasanın tervicetmiyeceği ağır bir suçtur. Seçilen arkadaşlar, hepimizin arkadaşı; sözümün başında da dediğim gibi, şahısla ilgisi yok.

Arkadaşlar, şu Anayasamızı alalım ve tetkik edelim: Anayasanın 86 ncı maddesi taknin edilirken sözcü; diyor ki; «Seçimler için iki yol var; izafî ekseriyet yolu, mutlak ekseriyet yolu. Salt çoğunluk yolu, izafî ekseriyet yolu.» Mâlumlarımız izafî ekseriyet, bir oylamada her hangi bir ayrı nısap aranmadan kim fazla almışsa, onun seçildiğini beyan eden bir yoldur. İzafî ekseriyet, birbirine izafetle yapılır. Bir de mutlak ekseriyet yolu var, hem toplantı nısabı arıyoruz, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanabiliyor. Toplandıktan sonra da karar nısabı arıyan bir sistem. Yarıdan fazlasının reyinin iltihakı suretiyle meydana gelen bir sistem; bu da mutlak ekseriyet sistemidir.

Bizim Anayasa diyor ki : «Ben izafî ekseriyet sistemini ele almıyorum. İzafî ekseriyette adalet yoktur. Hakikaten 183 kişilik bir heyette tek kişinin oyu ile karar alması mümkün. Herkes müstenkif kalmıştır, bir kişi şu istikamette oy kullanmıştır. Tek kişinin oyu karar olur. Bizim Anayasa vâzıı diyor ki : «Hayır, ben bu şekilde büyük mahzuru olan izafî ekseriyet sistemini kabul etmiyorum. Ben, mutlak ekseriyet sistemini kabul ediyorum.» Almış 86 ncı maddeyi diyor ki; «Meclislerde karar verilebilmesi için Meclislerin üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanması lâzımdır. Bir defa kararа geçmek için üye tamsayısının salt çoğunluğu şart. Bu, bir.

İkincisi, o şekilde toplandıktan sonra ,«mevcudun salt çoğunluğuyla karar verilir.» diyor.

Şimdi, bunu ifade eden arkadaşımız, Meclisin kararı hakkında. «86 ncı madde Meclisin kararından bahsediyor, seçimden bahsetmiyor ki, bizimle alâkası yok bu işin» diyor. Arkadaşlar, seçimler bir Meclis kararıdır. Yani falan beyi falan yere gitmeye seçtim, bu hususta karar verdim, demektir. Seçim, bir Meclis kararıdır.

Şimdi, bu o kadar tatbikatı olan bir mevzu ki; itiraz eden, bunu kabul etmiyen arkadaşla-

ra, «efendim, bizim Anayasamızda seçim hakkında hüküm yok, binaenaleyh kim fazla oy aldıysa o seçilir.» demeye imkân yoktur. Bakınız; Anayasa Mahkemesinden de bir karar getirdim, şöyle diyor arkadaşlar : «Seçimde bir adayın seçilmiş sayılabilmesi için toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğunun, yani yarıdan bir fazlasının, oyunu olması şarttır.» Gerçekte Yasama Meclislerinde yapılan seçimler, Meclisin seçime konu olan mesele hakkındaki görüşünü ve seçimin sonucu da Meclisin o konu hakkındaki kararını belirttiğine göre, Meclislerde yapılacak her hangi bir seçim sonucunun alınmasında, Anayasada özel hükümler yoksa, Meclis kararlarının ne yolda verileceğini gösteren genel nitelikteki Anayasanın 86 ncı maddesine riayet etmek şarttır.»

Şimdi, muhterem arkadaşlar; benim gündem dışı söz istediğim mevzu bu. «Mecliste 93 kişi toplantıya iştirak etmiştir» diye yazıyor. İştirak : 93. En fazla oy alan : 34, oy kullanan 93 olduğuna göre 47 üyenin oyu bir şahsın üzerinde birleşmediği müddetçe seçim yapılmış sayılmaz. Başkanın tefhimi, «Seçim nısabı hâsıl olmamıştır, gelecek celseye bırakıyorum» olmamalıydı.

Sayın Başkanın bu mevzuda tefhimlerine ait zabıttan bir hayli kayıtlar da buldum çıkarttım. Fakat kendilerini şimdi burada görmüyorum. Onlardan bahsetmiyeceğim. Yalnız beni üzen noktaya kısaca bir iki kelimeyle temas edeceğim :

Arkadaşlar, ağzımız açıldığı zaman, burada bir hayli ekipler, kurullar var, «Anayasanın bekçisiyiz» diyorlar. Fakat şu seçim, bizim yakın dostumuzla falan alâkası oluverince, şöyle böyle bir haftadan fazla zaman geçiyor, Anayasanın çok açık ihlâline rağmen, tek ses çıkmıyor. 93 üye oya iştirak ediyor, bir üye 34 oy almışsa, Başkan «seçildi» diyor; itiraz yok.

Sözümü bağlıyorum arkadaşlar; bu Anayasa hükümlerine hep beraber gerekli alâkayı göstermeye mecburuz. Seçilmiyen bir kimseyi seçilmiş olarak gösterirsek bundan o arkadaşımız bekli zarar görmez ama, Anayasa tatbikatı büyük zarar görür.

Şunu arz ediyorum; Başkanlık Divanı, Tüzüğün 16 ncı maddesinin 7 nci fıkrasında, «bir oylama olduktan sonra seçilmiyen kimse, seçilmiş gösterilirse, bilâhara tashih edilir» diye ellerinde bir metin, bir İçtüzük emri ve İçtüzüğün gösterdiği bir yol var. Başkanlık Divanından tekrar rica ediyorum. Sözümün başında söylediğim gibi, sonunda da aynı şeyi söylüyorum, benim sözlerimin şahısla ilgisi yoktur, tetkik olunsun, hatalıdır, 34 kişi ile seçilmez, bizim kanunumuz izafî ekseriyet sistemini kabul etmemiştir, mutlak ekseriyet sistemini kabul etmiştir. Mutlak ekseriyete göre de mevcudun yarısından bir fazlasının oylarını almıyan seçilmemiş sayılır. Bu suretle ikazımı yapmış oluyorum. Başkanlık Divanından hassasiyetle vazife beklemekte olduğumu arz ederim, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Tuna, teşekkür ederim efendim.

SALİH TÜRKMEN (Ağrı) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Sayın Türkmen, bir dakikanızı istirham edeceğim efendim.

Muhterem senatörler, hâdise hakkında malûmat sahibi bulunmamızda, şu izahat karşısında, ihtiyaç duymaktasınız. Başkanlık Divanı olarak hâdiseyi arz ediyorum;

Sayın Tuna'nın ifade ettiği seçim yapıldıktan sonra seçimle ilgili olarak sayın üyelerden Kudret Bayhan, seçim neticesine itiraz etmiştir. İtiraz Pazartesi günü toplanan Başkanlık Divanında görüşülmüş, ekseriyetle muamelenin doğru olduğuna dair bir karar isdar edilmiştir. Bu karar Sayın Bayhan'a iletilmiştir. Sayın Bayhan bu karara itiraz etmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh Başkanlık Divanının, mukaddem tarihte muamelenin doğruluğuna dair almış olduğu karar; bu itiraz neticesinde, Yüce Senato Heyeti Umumiyesine gelecek ve münakaşa edilecektir. O zaman mesele, Anayasa meselesi olarak ariz amik görüşülecek ve bu üzüntüler ortadan kalkacaktır. İttilaınızı rica ederim, efendim.

Sayın Türkmen, gündem dışı konuşmalar bitmiştir.

SALİH TÜRKMEN (Ağrı) — Sayın Anayasa Komisyonu Başkanının, bu konuşmasının Anayasa tatbikatına uygun olmadığı hakkında birkaç kelime arz edeceğim. Çünkü kendilerine söz vermemeniz lâzımdı.

BAŞKAN — Sayın Türkmen, yine bir usul noksanı yapmıyalım, zatıâlinizin bu talebi içtüzüğün hangi hükmüne göre yapılmıştır?

SALİH TÜRKMEN (Devamla) — Şahsi oluyor.

BAŞKAN — Benim tutumum hakkında, Tüzüğe aykırı hareket ettiğim için, usul bakımından, söz istiyorsunuz, buyurun efendim.

SALİH TÜRKMEN (Devamla) — Muhterem Başkanım, sayın arkadaşlarım; Anayasa Komisyonunun Başkanı Sayın arkadaşım Nusret Tuna'nın her söz istedikçe, daima kanun maddelerini iyi tetkik ettiğine kaani olduğum için, huzurla, zevkle dinlerim. Bugün de o zevkle dinledim. Ama, maalesef bugünkü söz isteyişini Anayasaya uygun bulmadım. Çünkü; gündem dışı konuşma olarak söz istedi, gündem dışı söz istiyen arkadaşımın böyle bir mevzu için gündem dışı söz istemeye hakkı yoktu. Çünkü, bu Yüksek Senatoda cereyan etmiş bir hâdisede verilmiş oyların muteber olup olmadığı, yani bir seçime kâfi gelip gelmediği meselesine mâtuf bir mesele hakkında gündem dışı söz istiyemez ve konuşamaz. Bu, eğer yanlış bir tatbikatsa, bir müzakere mevzuu olarak alınır, itiraz edilir, karara bağlanır. Gündem dışı yapılan bir konuşmaya, sayın arkadaşım konuştuktan sonra kimsenin cevap vermek imkânı bulunmadığına göre, bunu gündem dışı konuşmakla kürsüye getirmeye hakkı yoktur.

Başkanlarımız, umumiyetle, gündem dışı söz istediği vakit mevzuun bildirilmesi lâzım ve eğer gündem dışı mevzu değilse söz verilmez. Ben, dikkatli olan Başkanımdan, «Bu mevzu, gündem dışı bir söz mevzuu değildir. Bu hususta size söz vermiyorum.» demesini beklemek hakkımdı. Bu itibarla arkadaşımızın gündem dışı olarak konuşmaması lâzımdı. Yanlış tatbikat varsa başka şekilde buraya gelmesi mümkündür, gündem dışı olarak burada konuşulmasını yerinde bulmadım ve bu, Anayasanın ruhuna uygun değildir.

BAŞKAN — Sayın Türkmen, teşekkür ederim.

Muhterem Senatörler, İçtüzüğün 54 ncü maddesi; gündem dışı söz istemek hakkını sayın üyelere bahşetmiştir, takdir hakkını da Riyasete bırakmıştır. Hem talepte ve hem de takdir hakkında noksanlık olur ve eğer Başkanlık, gündem dışı söz talebini kabul etmezse, o vakit takdir hakkını Genel Kurula vermiştir. Bu sebepten dolayıdır ki, muamelede hirbir noksan yoktur. Çünkü, Sayın Tuna yazılı olarak talepte bulunmuştur, Anayasa ile ilgili bir meselede, Başkanlık Divanını ikaz etmek suretiyle, onu vazifeye dâvet etmek istemiştir. İçtüzükte en güzel ikaz budur, hattâ kendileri konuşmak istemedikleri halde mesele, Anayasa ile ilgili olması hasebiyle, kürsüye gelip bizi irşadetmelerini, ikaz etmelerini ben rica ettim, kusur varsa bana râcidir, özür dilerim.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Müsaade ederseniz tutumunuz hakkında bir iki kelime söylemek isterim.

BAŞKAN — Affedersiniz, bir dakika. Sayın senatörler; tutumum hakkında diye...

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Şimdiki beyanınız kanuna uygun değildir, müsaade ederseniz izah edeyim.

BAŞKAN — Müsaade ediniz, usul hakkında söz talebiniz ancak İçtüzüğün 58 nci maddesi ile mümkün olur. Onun için de üç şartın tahakkuk etmesi iktiza eder;

Bir; Konunun görüşülmesine yer olmadığı hakkında. Konu görüşülmüştür, binaenaleyh bu hak ortadan kalkmıştır.

Henüz gündeme geçmeden veya bu tüzük hükümlerine uyulması gerektiğine ilişkin olarak söylenir. Bu üç şarttan hangisi hakkında konuşmak istiyorsunuz?

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Buyurduğunuz üç şartın son sonuncusu. Tamamen ifade ettiniz..

BAŞKAN — Nedir, söyleyiniz Tüzüğün hükümlerine, hangi hükümlerine?

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Bu tüzüğün, belirttiğiniz, 54 ncü maddesine beyanınız uygun değildir.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Sayın Başkanım, usuli müzakere başladı.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; bu celseyi idare ile görevli muhterem arkadaşımın, şüphesiz ki, tüzük ve kanun icaplarına harfiyen uyduğunu bazan müşahede ediyoruz ve bundan dolayı da çok memnun oluyoruz. Fakat, bu seferki beyanatı bizim Senato İçtüzüğünün 54 ncü madde-

sine uygun değildir. Aflarına sığınarak şunu arz edeyim...

BAŞKAN — Okudular.

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Okudular, ama alt tarafını okudular, üst tarafını lûtfedip okumadılar, ben üst tarafını okuyayım; matlâbı.

«Gündem dışı konuşma» isteğidir, İçtüzük 54 ncü maddeyi sevk ederek bunu bir nizama koymuştur. Ne diyor, 54 ncü madde? «Bir üyenin gündem dışı bir diyeceği olursa gündeme geçilmeden önce mevzu ve mahiyetini yazılı olarak Başkana bildirir.» Bu bildirme var mı idi Sayın Tuna'nın beyanatı sırasında?

BAŞKAN — Vardı, Sayın Özden müsaade buyurun vardı. Siz yok diyorsunuz.

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Yok idi, sözümü kesmeyin, müsaade buyurun, arz edeyim, bitireyim, ondan sonra siz kürsüde oturuyorsunuz; dilediğiniz gibi, dilediğiniz dakikalar içinde söz söyliyebilirsiniz. Hak sizin, müsaade buyurun da ben söyliyeyim, sözümü bitireyim.

Muhterem arkadaşım Sayın, Tuna, gündem dışı söz istemiştir ve yazılı istememiştir. Konusunu da bildirmemiştir. Biz madem ki kanunu tatbik edelim diye çırpınıyoruz ve mademki Sayın Başkanım, «Aman kanunlar çiğnenmesin, kanunları harfiyen tatbik edelim» buyuruyorlar. Şu halde, bu gündem dışı söz bizim 54 ncü maddeye uygun mudur? Hayır, katiyen uygun değildir. Ben tahmin etmiyorum ki, kendi gruplarından olduğu ve çok yakın sevdiği bir arkadaşımıza, Anayasayı burada dile getirmesi için, böyle bir iltimasla söz vermiş olsun. Haşa, bunu hâtırımdan geçirmiyorum. Ama, Tüzüğün de tatbik edildiğine kaani değilim. Müsaade buyurursanız bu usul, kendi buyurdukları ve daima da bizi ikaz ettikleri gibi bizim gruptan istendiği zaman; «Lûtfen konu nedir? Yazılı beyanda bulundunuz mu?» diye daima sorulmuştur ve sorulagelmektedir. Biz de bu usulü tatbik etmenin doğru olduğuna kaani olduğumuz için, daha kendileri kürsüyü teşrif etmeden evvel ne konuşacağız, konu nedir yazıyoruz ve kendilerine veriyoruz.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Tüzük öyle, Tüzük.

EKREM ÖZDEN (Devamla) — Tabiî, Tüzük öyle. İşte Tüzüğü tatbik ediyoruz. Ama, Sayın Başkanın bizim yaptığımız tatbikatı bir tarafa iterek, kendisi Sayın Adalet ve Anayasa Komisyonu Başkanımıza Anayasayı burada dile getirecek diye, gündem dışı söz istediğinde derhal - hayır, hatır için demiyorum. - söz vermesini, doğrusu, tatbikata aykırı gördüm ve ümidederim ki, bundan sonraki tatbikatı da, kendi istediği kanun tatbikatı dairesinde cereyan etsin.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Özden, teşekkür ederim.

Muhterem senatörler, müsterih olunuz. Başkanlık tatbikatı, anladığı kadar, Tüzüğü tatbik sadedinde olmuştur. Bugün, gündem dışı yedi talep mevcuttur. Bu yedi talepten birincisi, 9,30 da Sayın Salim Hazerdağlı, 9,55 te Sayın Sökmen ve bunu teaküp eden saat 15,00 te de Sayın Tuna tarafından verilmiştir. Talep yazılıdır, talepte mevzu tesbit edilmiştir. İçtüzüğün 54 ncü maddesine uygundur.

Şüphesiz ki, dokûmanlar Sayın Özden'in elinde olmadığı için, zan ile konuştular. Zan ile yakin hâsıl olmadığı için de hata ettiler.

Arz ederim.

4. BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'e dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Refet Sezgin'in vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/838)

BAŞKAN — Muhterem senatörler gündeme geçiyorum.

Cumhurbaşkanlığı tezkereleri var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı Refet Sezgin'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Yüce Heyetinizin bilgilerine sunulmuştur efendim.

2. — Sağlık durumu sebebi ile Ticaret Bakanlığından ayrılan Bursa Milletvekili Ahmet Dallı'nın istifasının kabul edildiğine ve Ticaret Bakanlığına Devlet Bakanı Gürhan Titrek'in vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/839)

BAŞKAN — Cumhurbaşkanlığından bir tezkere var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Sağlık durumu sebebiyle Ticaret Bakanlığından ayrılan Bursa Milletvekili Ahmet Dallı'nın istifası kabul edilmiş ve asaleten tâyin yapılıncaya kadar; Ticaret Bakanlığına, Devlet Bakanı Gürhan Titrek'in vekillik etmesi, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüştür.

Arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Yüce Heyetinizin bilgilerine sunulmuştur efendim.

3. — Rahatsızlığı dolayısiyle Londra'ya gidecek olan Adalet Bakanı Yusuf Ziya Önder'e, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/840)

BAŞKAN — Cumhurbaşkanlığı tezkeresi var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Rahatsızlığı dolayısiyle Longra'ya gidecek olan Adalet Bakanı Yusuf Ziya Önder'in dönüşüne kadar; Adalet Bakanlığına, Devlet Bakanı Hüsamettin Atabeyli'nin vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Yüce Heyetinizin bilgilerine sunulmuştur efendim.

4. — Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu Başkanlık Divanının seçildiğine dair, adı geçen Komisyon Başkanlığı tezkeresi.

BAŞKAN — Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu Başkanlığının bir tezkeresi var, okutuyorum efendim.

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu, Başkanlık Divanı seçimini yapmak üzere 6 . 1 . 1970 tarihinde toplanarak aşağıda gösterilen sonuçları almıştır.

Arz ederim.

Dışişleri, Turizm ve Tanıtma
Komisyonu Başkanı
Mahmut Vural

Başkan : (6) oy ile Sayın Mahmut Vural

Sözcü : (8) oy ile Sayın Erdoğan Adalı

Kâtip : (9) oy ile Sayın Feyzi Halıcı.

BAŞKAN — Yüce Heyetinizin bilgilerine sunulmuştur efendim.

5. — Macaristan Halk Cumhuriyeti Millet Meclisinden bir heyetin memleketimizi ziyarete davet edilmesine dair müşterek Başkanlık Divanı kararı;

BAŞKAN — Başkanlık Divanının sunuşlarına devam ediyoruz.

Genel Kurula

Macaristan Halk Cumhuriyeti Millet Meclisinden iadei ziyaret maksadiyle bir Parlâmento Heyetinin memleketimize dâvet edilmesinin uygun olacağı yolundaki Müşterek Başkanlık Divanı mütalâasının Meclislerin Genel Kurullarının tasvibine sunulması, Müşterek Başkanlık Divanının 24 . 12 . 1969 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Yüksek tasviplerine arz olunur.

Lûtfi Tokoğlu
Cumhuriyet Senatosu
Başkanı Y.
Başkanvekili

BAŞKAN — Tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Tasvip edilmiştir efendim.

6. — Türkiye Büyük Millet Meclisinde RCD Türk Parlâmento dostluk grupu teşkiline dair talebin reddi hakkındaki Müşterek Başkanlık Divanı kararı.

Genel Kurula

Türkiye Büyük Millet Meclisinde teşekkül edecek olan «Kalkınma için İşbirliği (RCD) Türk Parlâmento Dostluk Grup» nun kurulmasına dair talebin, Dışişleri Bakanlığının 18 . 6 . 1969 tarihli 450, 266-RCD/69-429 sayılı tezkeresinde de ifade edildiği üzere, adı geçen Grup Müteşebbis Heyet Başkanlığının talebinin reddine dair Müşterek Başkanlık Divanı mütalâasının Meclislerin Genel Kurullarının tasvibine sunulması, Müşterek Başkanlık Divanının 29 . 12 . 1969 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Yüksek tasviplerine arz olunur.

Lûtfi Tokoğlu
Cumhuriyet Senatosu
Başkanı Y.
Başkanvekili

BAŞKAN — Yüksek tasviplerinize sunuyorum efendim. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

7. — Senegal Parlâmentosundan bir heyetin memleketimizi ziyarete davet edilmesine dair müşterek Başkanlık Divanı kararı;

BAŞKAN — Başkanlık Divanı sunuşlarına devam ediyoruz efendim.

Genel Kurula

Senegal Parlâmentosundan bir Heyetin ziyaret maksadiyle 1970 yılı içinde memleketimize davet olunmasının uygun olacağı yolundaki Müşterek Başkanlık Divanı mütalâasının Meclislerin Genel Kurullarının tasvibine sunulması, Müşterek Başkanlık Divanının 24 . 12 . 1969 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Yüksek tasviplerinize arz olunur.

Lûtfi Tokoğlu
Cumhuriyet Senatosu
Başkanı Y.
Başkanvekili

BAŞKAN — Tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

8. — Türkiye ile Avusturalya arasında Parlâmento heyetleri teatisinin uygun görüldüğüne dair müşterek Başkanlık Divanı kararı.

BAŞKAN — Diğer sunuşu okutuyorum.

Genel Kurula

Türkiye ile Avusturalya arasında gelişen ilişkiler muvacehesinde, adı geçen memleketle 1971 yılında Parlâmento heyetleri teati edilmesinin muvafık görüldüğü yolundaki Müşterek Başkanlık Divanı mütalâasının Meclislerin Genel Kurullarının tasvibine sunulması, Müşterek Başkanlık Divanının 24 . 12 . 1969 tarihli toptısında kararlaştırılmıştır.

Yüksek tasviplerinize arz olunur.

Lûtfi Tokoğlu
Cumhuriyet Senatosu
Başkanı Y.
Başkanvekili

BAŞKAN — Tasviplerinize sunuyorum efendim. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9. — İçişleri Komisyonu Başkanlık Divanının teşkil edildiğine dair adı geçen komisyon Başkanlığı tezkeresi.

BAŞKAN — İçişleri Komisyonunun bir tezkeresi var, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Komisyonumuz, (8) üyenin iştiraki ile 30 . 12 . 1969 günü toplanarak, Başkanlık Divanını aşağıdaki şekilde seçmiştir.

Arz olunur.

İçişleri Komisyonu Başkanı
Cahit Ortaç

Başkan : Cahit Ortaç

Sözcü : Ali Celâlettin Coşkun

Kâtip : Necip Seyhan.

Mazbata

Cumhuriyet Senatosu İçişleri Komisyonu Başkanlık Divanı seçimine (8) üye katılmış, neticede adları yazılı üyeler aşağıda gösterilen oyları almışlardır.

Başkanlığa 8 oy ile Bursa Senatörü Cahit Ortaç.

Sözcülüğe 8 oy ile Aydın Senatörü Ali Celâlettin Coşkun

Kâtipliğe 8 oy ile Hakkâri Senatörü Necip Seyhan.

Tasnif Heyeti

Üye	Üye
Hakkâri	Denizli
Necip Seyhan	Ali Kemal Turgut

Üye
Tabiî Üye
Sezai O'Kan

BAŞKAN — Yüce Heyetin bilgilerine sunulur, efendim.

10. — Cumhuriyet Senatosu üyeleri Mehmet Pırıltı ve Mustafa Bozoklar'a izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/835, 3/836)

BAŞKAN — Başkanlık Divanının sunuşlarını takdim ediyoruz.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı Cumhuriyet Senatosu üyelerinin hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri, Başkanlık Divanının 29 . 12 . 1969 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet Yüce tasviplerine arz olunur.

Lûtfi Tokoğlu
Cumhuriyet Senatosu
Başkanı Y.
Başkanvekili

Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Mustafa Bozoklar, hastalığına binaen, 3 . 12 . 1969 tarihinden itibaren (109 gün).

Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Mehmet Pırıltı, hastalığına binaen, 5 . 11 . 1969 tarihinden itibaren (43 gün).

BAŞKAN — Muhterem senatörler, İzmir Senatörü Sayın Mustafa Bozoklar'ın, 3 . 12 . 1969 tarihinden başlamak üzere, 109 gün izinli sayılması hususunu oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

Antalya Üyesi Sayın Mehmet Pırıltı'nın, 5 . 11 . 1969 tarihinden itibaren, 43 gün izinli sayılması hususunu oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

11. — İki aydan fazla izin alan Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Mustafa Bozoklar'ın tahsisatının verilebilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/837)

BAŞKAN — Efendim, Başkanlık tezkeresini okutuyorum.

Genel Kurula

Hastalığı dolayısiyle iki aydan fazla izin alan Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Mustafa Bozoklar'ın tahsisatının verilebilmesi, İçtüzüğün 146 ncı maddesi gereğince Genel Kurulun kararına bağlı olduğundan, keyfiyet yüce tensiplerine arz olunur.

Lûtfi Tokoğlu
Cumhuriyet Senatosu Başkanı
Y. Başkanvekili

BAŞKAN — Muhterem senatörler, İzmir Senatörü Sayın Mustafa Bozoklar iki aydan fazla müddetle izinli bulunması hasabiyle tahsisatının verilebilmesi muhterem oylarınızla mümkün olmaktadır. Bu hususu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metne ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/388; Cumhuriyet Senatosu 1/1016) (S. Sayısı : 1287 ye 1 nci ek) (1)

2. — Ege Üniversitesinin 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/351, 3/894; Cumhuriyet Senatosu 1/1020) (S. Sayısı : 1315) (1)

3. — Ege Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 3/954; Cumhuriyet Senatosu 1/1021) (S. Sayısı : 1313) (1)

4. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/495; Cumhuriyet Senatosu 1/1018) (S. Sayısı : 1314) (1)

5. — İstanbul Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/504); Cumhuriyet Senatosu (1/1017) (S. Sayısı : 1284 e 1 nci ek) (1)

6. — Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/499; Cumhuriyet Senatosu 1/1019) (S. Sayısı : 1285 e 1 nci ek) (1)

7. — Ceza ve ıslah evleri ile iş yurtlarının 1961 ve 1962 yılları bilânçolarının onanmasına dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 3/1054; Cumhuriyet Senatosu 1/1015) (S. Sayısı : 1286 ya 1 nci ek) (1)

BAŞKAN — Muhterem senatörler, adı geçen kanun tasarılarının 20 nci birleşimde müzakereleri ikmal edilmiş, nısap hâsıl olmaması hasebiyle açık oylamaları yapılamamıştır. Adı geçen kanun tasarıları açık oylarınıza arz edilecektir, efendim. Kutular dolaştırılacaktır, beyaz oy kabul, yeşil oy çekinser, kırmızı oy reddi tazammun edecektir, efendim. Kanun tasarıları açık oylarınıza arz olunmuştur, efendim.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Adana) — Sayın Başkan, kutuların dolaştırılmaması teamülünün vaz'edilmesini geçen defa iktiran etmiştik. Bu, hoş karşılanmıyan durumun Senato'da önlenmesi ve kürsüden rey verilmesini istirham ediyoruz. (A. P. sıralarından «İçtüzük, İçtüzük» sesleri). Yoksa, Başkanlık Divanından reddini rica ederiz.

BAŞKAN — Müsaade ediniz efendim, Başkanlık İçtüzüğün hükümlerinden istifade etmek suretiyle bu oylamaya tevessül edebilir. Bir itiraz vâki olduğu anda yine İçtüzük hükümlerine teb'an tavsiye etmiş olduğunuz usul tatbik edilir. Madem itiraz ediyorsunuz, tatbik ederiz. Yalnız, İçtüzükde bir hüküm varken, bir teamül hukuku yaratamayız. Her seferinde itiraz edersiniz; biz, itirazınıza göre uygun harekette bulunuruz, efendim. Teşekkür ederiz. Kutular kürsüdeki yerlerine konsun, efendim.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Adana) — Her seferinde itiraz ederiz, Sayın Başkanım.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Vaktiyle alışsaydınız, yeni icad değil.

SABAHATTİN ORHON (Gümüşane) — Bir taraftan müzakereye devam edelim. Zaten iki saat geçti, Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Sayın Orhon, yapacağımız müzakereler devamlı olacaktır, eğer bu oylamalar-

---

(1) 1287 ye ek, 1315, 1313, 1314 S. Sayılı basmayazılar 30 . 12 . 1969 tarihli 20 nci birleşim tutanağın sonundadır.

(1) 1284 e 1 nci ek, 1285 e 1 nci ek, 1286 ya 1 nci ek S. Sayılı basmayazılar 30 . 12 . 1969 tarihli 20 nci birleşim tutanağının sonundadır.

da ekseriyet almıyacak olursak yapılmış olan müzakerelerin neticesi de sıfıra müncer olacaktır. Bu sebepten müsaade ederseniz önce oylamayı yapmak mecburiyetinde bulunuyoruz, efendim.

(Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Âdil Ünlü'den itibaren açık oy işlemi adlar okunmak suretiyle yapıldı).

BAŞKAN — Oyunu kullanmıyan sayın üye? Yok. Oylama muamelesi bitmiştir.

Muhterem senatörlerin ayrılmamasını rica ediyorum. Çünkü ekseriyet bulmak üzereyiz, müzakereye devam edeceğiz.

Muhterem senatörler, açık oylamaların neticesini arz ediyorum.

Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısının açık oylamasına 88 sayın üye iştirak etmiş. 86 kabul, 1 ret, 1 çekinser oy kullanılmıştır. Tasarı yeniden açık oylarınıza arz edilecektir.

Ceza ve ıslah evleri ile iş yurtlarının 1961, 1962 yılları bilânçolarının onanmasına dair kanun tasarısına 87 sayın üye iştirak etmiş, 85 kabul, 1 ret, 1 çekinser oy çıkmıştır. Tasarı kanunlaşmamıştır. Tekrar açık oylarınıza arz edilecektir.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısına 88 sayın üye iştirak etmiş, 86 kabul, 1 ret, 1 çekinser oy çıkmıştır. Tasarı kanunlaşmamıştır. Tekrar açık oylarınıza arz edilecektir.

Ege Üniversitesi 1966 yılı Kesinhesap kanun tasarısına 90 sayın üye iştirak etmiş 88 kabul, 1 ret, 1 çekinser oy çıkmıştır. Tasarı kanunlaşmamış yeniden açık oylarınıza arz edilecektir.

Ege Üniversitesi 1965 yılı Kesinhesap kanun tasarısına 90 sayın üye iştirak etmiş, 87 kabul, 2 ret, 1 çekinser oy çıkmıştır. Tasarı kanunlaşmamıştır, yeniden açık oylarınıza arz edilecektir.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısına 90 sayın üye iştirak etmiş 88 kabul, 1 ret, 1 çekinser, tasarı kanunlaşmamıştır. Tekrar açık oylarınıza arz edilecektir.

İstanbul Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısına 91 sayın üye iştirak etmiş, 89 kabul, 1 ret, 1 çekinser oy çıkmıştır. Tasarı kanunlaşmıştır. Çünkü, 91 sayın üye iştirak etmiştir. Başkan Anayasa gereğince oya iştirak etmemesi sebebiyle 92 üye ile müzakerelerimiz devam etmiştir. Anayasanın 86 ncı maddesi gereğince, Yüce Meclis salt çoğunlukla toplanır ve salt çoğunlukla karar istihsal edebilir. Salt çoğunluğumuz 92 olması karşısında. 89 müspet oyla tasarı kanunlaşmıştır. Müzakere nısabımız vardır, müzakereye devam ediyoruz efendim.

× *8. — T. C. Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Andlaşması» nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim ve Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/399; Cumhuriyet Senatosu 1/1013) (S. Sayısı : 1340)* (1)

BAŞKAN — Muhterem senatörler, müddeti yarın son bulacak olan bir kanun tasarısı vardır elimizde. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Hükümeti arasında imzalanan kültürel işbirliği Anlaşmasının onanmasına dair kanun tasarısı. Bu tasarının müzakeresi için Sayın Devlet Bakanı Sayın Refet Sezgin tarafından bir önerge verilmiştir, okutuyorum efendim.

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan kültürel işbirliği Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Cumhuriyet Senatosundaki görüşme süresi 7 Ocak 1970 Çarşamba günü sona erecektir. Bu sebeple tasarının gündemde mevcut bütün işlere takdimen gelen kâğıtlardan ekten gündeme alınmasını ve öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Devlet Bakanı
Refet Sezgin

BAŞKAN — Önerge üzerinde söz istiyen sayın üye yok. Gelen kâğıtlardan ekten gündeme alınmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Öncelikle görüşülmesi talebini oylarınıza arz ediyorum.

---

(1) 1340 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.

Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. efendim.

Sayın Hükümet ve komisyon yerlerini alsınlar efendim.

Komisyon raporunun gerekçesinin okunup okunmaması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Okunmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Raporun okunmaması kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz istiyen sayın üye.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz, efendim.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Sayın Başkandan istirhamımız, bu şekilde kanunların gündeme alınacağı zamanlar hiç değilse birkaç saat önce bu kanun tasarılarının elimize gelmesi iyi olacak. Hâlâ hiçbir sayın üyenin elinde bu kanun yok. Üzerinde konuşmamız gerekiyor. Kanunun hazırlanışında teknik bakımdan hatalar var. Fakat kanun elimizde yok ki hataları üzerinde duralım. Bu bakımdan da Sayın Başkandan ben bir tasarı istirham ediyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik ve Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan Kültürel işbirliği Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı Millî Eğitim ve Dışişleri Komisyonu raporları ile huzurunuza kadar gelmiştir.

Bu kanun tasarısının başlıktaki ifadesi ile diğer sayfalardaki ifadesi arasınd uymamazlık var. Şimdi bunları arz ediyorum. Bir kanun buradan çıkarken kanunun başlığının ve içerideki başlıkların birbirine uygun olması her halde Senatonun bir kanunu yanlış olarak çıkarmaması bakımından önemlidir.

Ayrıca, bir Hükümetin adı söz konusudur. Hükümetin adını konu eden bir kanunun başta ayrı iç kısımlarda ayrı ifade edilmesi doğru olmaz. Bakınız, birinci sayfada «Türkiye Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti» diyor, fakat üçüncü sayfaya geliyoruz, «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti» diyor yine,

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Bu bir anlaşma sair kanun gibi değil.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Devamla) — Başlık, efendim, başlık. Beşinci sayfaya geliyoruz, «Türkiye Cumhuriyeti ile Cezayir Demokratik ve Halk Cumhuriyeti» diyor. Şimdi bakınız «Cezayir Demokratik ve Halk Cumhuriyeti» buraya bir «ve» koymuşuz. Aynı Hükümetin adı başta ayrı, üçüncü sayfada baştakine benziyor fakat beşinci sayfada aynı başlık «ve» kelimesi girmiştir. Aslında Fransızca metninde incelendiği zaman «ve» kelimesi vardır. Bu bakımdan bir Hükümetin adı bir kanunla burada değişikliğe uğratılamaz. «Ve» bir kelimedir. «Ve» aynı zamanda burada bir bağlaç görevi görmektedir. Eğer «ve» yi kaldırdığınız zaman demirperde arkalarındaki gibi, demirperde arkası devletlerindeki gibi demokratik halk cumhuriyeti olur; oysa ki Cezayir demokratik ve halk cumhuriyeti diye «ve» ile bunu ayırmış.

Ayrıca bu kanunda o kadar çok yabancı kelime kullanılmıştır ki; Sayın Senatonun bu hususta dikkatini çekmek isterim. Biz daha önce birkaç kanun çıkardık. Bunlardan bir tanesi de Halk Bankasiyle ilgili, Halk Bankası Kanununun bâzı maddelerini değiştiren Kanun. 518 kelime kullanılmış, bu kelimenin 187 tanesi Farsça ve Arapça kelime olarak tesbit edilmiştir. Bu elimizdeki kanunda da o kadar çok yabancı kelime kullanılmıştır ki; biz elimizdeki Anayasanın kullandığı dili bile kullanmaktan uzak bulunuyoruz.

Sayın üyeler, ulusal birliğimizin ve kültürümüzün başlıca temeli olan anadilimizi yabancı kelimelerden temizlemek zorundayız. Çünkü ulusal duygunun gelişip zenginleşmesinde dilin önemi çok büyüktür. Özleşmemiş ve ulusal nitelik kazanmamış bir dilden yoksun toplumlarda milliyetçilik bilinci uyanıp gelişemez. Bu nedenledir ki, dilimizi öz benliğine kavuşturacak, öz Türkçe akımını Atatürk'çülüğün temel dayanak ve kaynaklarından birisi olarak devam ettirmek zorundayız. Bunun içindir ki, Büyük Atatürk; «Türk demek dil demektir. Ulusun, ulus olmanın çok belirgin niteliklerinden birisi dildir. Türk ulusunun öz dilini geliştirdiğimiz zaman insanların her şeyden önce ve mutlaka Türkçe konuşmasını sağladığımız zaman Türk-

çülük ve milliyetçilik güçlü gelişir.» demiştir. «Türkçe konuşmıyan bir insan Türk kültüründen ve Türk toplumundan olduğunu ileri sürecek gücü kendisinde gösteremez.» buyurmuşlar. Bu Atatürk'ün ifadeleridir.

Sayın senatörler, dil canlı bir varlık gibidir. Elimizdeki kanun tasarısı incelendiği zaman görülüyor ki, Türk dili Arapça ve Farsça kelimelerle boğulmuştur. Ama dil, temeli gelişen, devamlı gelişen ve geliştikçe serpilen, büyüyen, büyüdükçe gençleşen bir canlıdır. Dil bir ulusun yaşantısıdır ve kültürüdür. Kültürün gelişmesinde ve değişmesinde dil en önemli etkendir. Öyleyse çıkaracağımız tasarılarda milliyetçi, Türkçü cereyanları, gelişmeleri tasvibediyorsak mutlaka buna, Türk diline gerekli önemi vereceğiz. 13 ncü yüzyılda atalarımız buna önem vermişler. Türk dilini konuşmıyan Türk Devleti olmaz görüşü ile bir Kaşkarlı Mahmut, bir Ali Şir Nevayi ortaya çıkmış. Biz o günkü canlılığı, o günkü gücü bugün gösteremiyoruz. Dil ve kültür öyle bir kaynaşmıştır ki; bizim Sivas halıları gibi ilmik ilmik işlenmiş, desen desen dokunmuştur ve dil ve kültür öyle biribirini tamamlamıştır ki; dil ve kültürün birbirini tamamladığı yerde güçlü uluslar meydana gelmiş, güçlü devletler kurulmuştur. Dili gelişip zenginleşen uluslar daha kültürlü olmuş, kültürlü ulusların da dili daha çok zengin olmuştur.

Biz bir kanun çıkarıyoruz, 530 kelime kullanıyoruz. Biz, yazdığımız bir kitapta en çok 10 000 kelimeyi aşmıyan, en zengin şekliyle, kelime kullanıyoruz. Orta kültürde bir İngilizin yazdığı eserde 15 - 20 bin kelime oluyor. Öyleyse bir milletin kültürü dilinin gelişmesiyle ilgilidir. Biz niçin çıkardığımız kanun tasarılarında yasalarda Türk dilinin gelişmesine gerekli önemi vermiyoruz da böyle Arapça ve Farsça dolu bir tasarıyı buraya kadar getiriyoruz. Ayrıca bir Hükümetin adını değiştiren başta ayrı, diğer yerlerinde ayrı kanun çıkarıyoruz. Biz buradan birkaç defa çıkardık ama şöyle oldu; bir daha gelmemek üzere, Yüce Senato bir daha noksan kanunlar gelmemek üzere bu kanunların çıkmasına o zaman için göz yumdular ama, bu kanunun bu noksanlığı ile çıkmaması doğru olur.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Bir önerge verin.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Devamla) — Bir önerge takdim edeceğim efendim.

Dil bayramının 37 nci yıl dönümünde Sayın Cumhurbaşkanımız Sunay'ın Türk Dil Kurumunun çalışmalarını kutlayan yazıları, Dil Kurumunun Türkçenin arıtılarak özleştirilmesi ve zenginleştirilmesi suretiyle millî birliği kuvvetlendirme, kültürel kalkınmayı hızlandırma amacını güden çabalarını tebrik ediyor.

Şimdi, bugün Devlet Başkanı bu yönde bize ışık tutarken, elimizde Türk dilinin gelişmesini sağlıyacak Atatürk'ün ortaya koyduğu çok önemli fikirler varken biz, kalkıyoruz çıkardığımız tasarılarda yabancı kelimeleri süs olarak kullanıyoruz ve hattâ sayın derken, sayının yanına muhterem, muhteremin yanına zatıâlilerini koyuyoruz. Çıkardığımız yasaların bizden sonra gelecek kuşaklara ışık tutucu ve anlama kolaylığı sağlayıcı olması göz önünde tutulmalıdır. Yüce Senato bu işi en önemli görev bilmelidir. O zaman milliyetçiliğin ve Atatürk'çülüğün en güzel örneği verilmiş olacaktır. Tutucu güçlerin, gericiliğin dayanağı olan bu yabancı kelimeler Türkçeyi boğduğu zaman siz ne kadar milliyetçiyim, ne kadar Atatürkçü'yüm derseniz deyiniz olamazsınız. Çünkü, bize düşen vazifeyi yapmamış oluyoruz. Bizden sonra gelen nesil için çıkardığımız tasarılar yabancı kelimelerle doludur. Atatürk milliyetçiliği ile bağdaştırılamaz ve hem de ilerici Türk gençliğinin keskin bakışları altında, suçluluk duygusu altında kalamayız arkadaşlar. Öyleyse bu tasarıyı iki yönden reddediyoruz. Aslında bu tasarı çok yerinde hazırlanıp getirilmiş bir tasarı. Çünkü Cezayir Milleti, Türk Milletinin bir parçası olarak düşünülür. Ben şöyle hatırlarım; Cezayir bağımsızlık savaşına giriştiği zaman gazetelerde okumuştum, ölen genç bir subayın cebinden en sevdiği çocukları yanında Atatürk'ün resmi çıkıyor. Öyleyse bizim Atatürk'ü bu kadar benimsemiş olan Cezayir için bu kültür anlaşması geç kalmıştır. Ama böyle bir yanlış, Hükümetin adını değiştiren bir kanun, ayrıca yabancı kelimelerle dolu bir kanunun Yüce Senatodan geçmesi hem teknik hem de siyasi bir hata olur. Saygılar sunarım. Bu hususdaki değişikliğin yapılması için bir önerge takdim edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Öztürk, teşekkür ederim efendim. Sayın Hükümet yerinizden konuşabilirsiniz.

HÜKÜMET ADINA MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Müsaade ederseniz kürsüde konuşayım.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

HÜKÜMET ADINA MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Sayın Başkan, muhterem senatörler, Sayın Hüseyin Öztürk arkadaşımız gibi birçok sayın senatörün de tereddüdeceğini düşünerek biran önce söz aldım. Bu izahatımdan sonra tereddütleri giderilmiş olan senatörlerin söz almıyacağını ve müzakerenin bu suretle kısalacağını düşünerek huzurunuza geldim.

Muhterem arkadaşlar, şimdi müzakere etmekte bulunduğumuz kanun bir anlaşmanın tasdikinden ibarettir. Demek ki, elimizde iki metin vardır : Bir kanun, halen müzakere edilen kanun, bir de anlaşma metni.

Halen müzakere edilen kanunda bir değişiklik veya bir yanlışlık mevzuubahsolamaz. Kanun metnini kim kaleme almışsa ve Türkçeye de uygun olarak kaleme almışsa mesele yoktur.

Anlaşma metnine baktığımız zaman, şu elimde gördüğünüz anlaşmanın orjinal metnidir ve bu anlaşmanın altında hem Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini temsilen imzaya yetkili, şahsın imzası, hem de Cezayir Hükümetini temsilen imzaya yetkili şahsın imzası vardır. Şu halde bu metinler altında imzası bulunan iki Hükümet şu metinleri bütün hatasiyle ve sevabiyle aynen kabul etmiş demektir. Şimdi burada, bu metinde bir değişiklik yapılacak olursa bu sadece Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin tanzim ettiği bir metin olmadığı için karşı tarafın da bu değişikliğe rızası var mıdır, yok mudur onu da araştırmak icabedecektir.

Binaenaleyh, sırf bu düşünceden hareket ettiğimiz takdirde biz bu metni, tarafların üzerinde mutabık kaldıkları bu metni kabul eden, tasdik eden kanunun metni üzerinde konuşuyoruz. Tarafların mutabakatiyle ortaya çıkmış olan metinde değişiklik yaptığımız takdirde bütün o merasimin yeniden tekrarlanması gibi bir durum hâsıl olacaktır.

Ancak bu izahatımı verdikten sonra, arz ettikten sonra bir de hakikaten bir yanlışlık var mıdır, yok mudur konusu üzerinde de izahat arz etmek istiyorum. Sayın Öztürk arkadaşım mâzur görsünler açıklamalarda bulunmak istiyorum demem icabederdi, izahat arz etmek istiyorum dedim. Zannediyorum ki, bu sözümü bütün senatör arkadaşlarım anlamışlardır.

Şimdi elimizde bir Türkçe metin var, bir Arapça metin var, bir de Fransızca metin vardır. Fransızca metnin başlığı şöyle; ihtilâf ordan, yani arkadaşımın tereddüdü ordan çıkmıştır : Accord de coopération culturelle entre la République de Turquie et la République Algerie démokratique et populaire.

Şimdi burda, Fransızca demokratik ve popüler kelimeleri adjectiftir, sıfattır. Binaenaleyh, demokratik dedikten sonra yeniden bir adjectif gelecek olursa gramatikalman «et» edatını oraya ilâve etmek lâzımgelir.

Şimdi Türkçede bunu tercüme edecek olursak şöyle tercüme etmek lâzım : Demokratik ve halkçı Cezayir Hükümeti demek lâzım. Ama Türkçede demokratik halk cumhuriyeti diye öteden beri bu demokrasi popüler namı altında anılan devletleri, Doğu blokuna dâhil devletlere daha ziyade verilen bu isim Türkçeye tercüme edilirken daima demokratik halk cumhuriyeti, demokratik halk cumhuriyetleri tarzında tercüme edilmiştir. Ve Türkçenin yapısına, Türkçedeki cümle kontriksiyonuna daha uygun düştüğü için Demokratik ve Halkçı Cezayir Hükümeti veya Demokratik ve Halkçı Romanya Hükümeti dememek için denilmemiştir, demokratik halk cumhuriyeti denilmiştir. Bu sebeple bir tercüme meselesidir. Bir lisandan diğer bir lisana, bir dilden diğer bir dile tercüme yapılırken, çevrilirken metinler o lisanın, o dilin hususiyetleri göz önünde bulundurularak bu tercümeler yapılır.

Bu huzurunuzda münakaşa ettiğimiz metinde de ayni hale riayet edilmiştir. Ancak başlık, bu anlaşmanın başlığında ve edatı konulmak suretiyle asıl başlık metnine sadık kalınmış, başlıktan sonra gelen maddelerde ve kaldırılarak Türkçenin yapısına daha uygun hareket edilmek suretiyle demokratik halk cumhuriyeti tâbiri kullanılmıştır.

Binaenaleyh, bunda işin esasına müessir olan, mânayı değiştiren veya bir başka tefsire müsait bir cihet olmamak lâzımgelir.

Muhterem arkadaşımın, Sayın Hüseyin Öztürk arkadaşımın bir de dile mütaallik, bu vesile ile dile mütaallik beyanları oldu. Böyle bir anlaşma vesilesiyle Türk Dili ve Türk Dilinin problemleri üzerinde arkadaşım beyanda bulundular. Buna uzun boylu arzı cevap edecek değilim. Ancak bu metinden şu maddeyi okumakla yetineceğim.

Yani ne dereceye kadar ağdalı, Osmanlıca kullanılmış veya yabancı kelime kullanılmış bunu takdirlerinize arz etmek için birinci maddeyi okuyacağım.

Madde 1. — Âkıd taraflar karşılıklı olarak birbirlerinin kültürlerini ve üniversite, öğretim, bilim - bunlar her halde Sayın Öztürk arkadaşımın tasvibettiği kelimeler olması icabeder - teknik, sanat ve spor alanlarındaki - sahalarındaki, değil alanlarındaki - faaliyetlerini daha iyi tanımak acamiyle - maksadiyle değil, amaciyle bu sahalardaki işbirliğini imkânlar nisbetinde kuvvetlendirmeyi ve geliştirmeyi taahhüdederler.

Şimdi burada «âkıd taraflar» «taahhüdederler» gibi tâbirler takdir buyurursunuz ki, hukukî birer tâbirdirler ve hukukî tâbirler de hukukî neticeler doğuracağı için bunların metinlerde aynen muhafazası zannediyorum ki, tercih edilmiş olacaktır.

Muhterem arkadaşlarıma bu izahatı arz ettikten sonra saygılarımı sunarım. (Alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Maliye Vekili, Sayın Erez teşekkür ederim efendim.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Kanunun üzerinde..

BAŞKAN — Söz isterseniz bittabi veririm, yalnız sıraya dâhil olun. Kaydettim sıraya.

Sayın Özgüneş buyurunuz efendim.

MEHMET ÖZGÜNEŞ (Tabiî Üye) — Sayın Başkan, sayın senatörler... Milletleri idare eden hükümetler değişir, milletlerin rejimleri değişir. Fakat, eğer milletleri meydana getiren halk kütleleri birbirlerine dostsa, birbirlerini kardeş tanıyorsa, eğer milletlerarasında gelenek paralelliği var ise o milletlerarasındaki dostluğu, kardeşliği ne hükümetler ne de rejimler bertaraf edemez. Sanıyorum ki, bunun en güzel delili Cezayir Milleti ile Türk Milleti arasında kardeşlik ve dostluktur. 2 Milletin kültür alış verişi yapması kadar tabiî birşey olamaz. Binaenaleyh bu anlaşmayı yapanlara ve buraya getirenlere teşekkür etmek isterim. Bu 2 millet o derece birbirine karışmıştır ki, Cezayir zaman zaman Türk Milletine Sadrazamlar, vezirler vermiş, Türkler Cezayirde uzun yıllar kendi memleketlerinde olarak, kendi kardeşleri arasında olarak idareye katılmışlardır. Bugün Cezayir şehitliklerinde Türk kemiği ile Cezayirli kemiği yan yanadır. Türk şehitliklerinde Cezayirlilerle Türklerin yine kemikleri yan yanadır, birbirinden ayırmak mümkün değildir.

Bu geçikmiş anlaşma, tasdikide geçikmiş olan bu anlaşmanın biran evvel tasdik edilmesi için istirham etmek üzere huzurunuzu ben işgal etmiş bulunuyorum.

Sayın Öztürk bir noktayı belirttiler. Dediler ki «Anlaşmanın bir yerinde demokratik ve halk cumhuriyeti», bir yerinde «demokratik halk cumhuriyeti» tâbiri geçiyor. Doğrudur arkadaşlarım. Metin hazırlanırken gözden kaçmış, bir yerde öyle, bir yerde böyle kullanılmış. Doğrusu şu idi ki alâkalı Devlet memurları gerekli itinayı göstersinler küçük de olsa bu gibi hatalara düşmesinler. Biz Millî Eğitim Komisyonunda metin münakaşa edilirken bu konu üzerinde uzun uzun durduk ve Sayın Bakanın izah ettikleri gibi meselenin esasa bir tesiri olmaması dolayısiyle zaten tasdikte bir hayli geçikmiş bulunan iki taraf tarafından da tehalükle beklenen bu anlaşmanın tasdiki meselesini bir «ve» için Millet Meclisine yeniden çevirmek ve bir müddet daha geçiktirmemek için bu küçük hataya bu defalık müsamaha edilmesinin büyük faydalar doğuracağı kanaatindeyim. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Özgüneş teşekkür ederim efendim. Sayın Dikeçligil buyurunuz efendim.

HÜSNÜ DİKEÇLİGİL (Kayseri) — Muhterem arkadaşlar, benim mâruzatım Sayın Bakan izahatta bulunduktan sonra açıklandığı için kısa olacaktır. Üç dil üzerine bu kanun geliyor, «Arapça, Türkçe, Fransızca» elbette bu lisanlardan birine tercüme edilirken lisan kaidelerine uyulacaktır. Uyulmak zarureti vardır bu metinde. Metin, Türkçe, Arapça, Fransızca, üç lisan üzerine.

Muhterem arkadaşlar, Cezayirle olan bu anlaşmamızı iftiharla kabul ederiz ve iftihar ede-

riz. Geç kalmıştır. Ve aynı zamanda Cezayir gibi yeni hürriyetine kavuşmuş, yeni Devlet kurmuş, bizim kanımızdan, bizim canımızdan kültür birliği olan bu Devletle bir kültür anlaşması yapıyoruz ve aynı zamanda onların kurtuluş savaşından sonra kültürel münasebette bulunmak bizim için zevktir.

Arkadaşımız lisanı üzerinde durdu. Bu lisan o kadar ağır değildir. Bunu kabul etmek lâzım. Hukukî terimler de geçiyor. Bir noktayı hatırlatırım: Abdi İpekçi Milliyet Gazetesinde Rusyadan döndükten sonra bir raportaj yayınladı. Orada Azerbeycan Tarım Bakaniyle konuşmasını zikretti. Azerbeycan Tarım Bakanı diyor ki «biz sizin vaktiyle edebi eserlerinizi okur, anlardık. Kitaplarınızdan okur, anlardık. Radyonuzu dinler onu da anlardık. Ama şimdi yazı dilinizi anlamıyoruz. Her sabahleyin kalkan bir kelime uyduruyor» diyor ve bundan dert yanıyor. Buna mukabil gazeteci de cevapta bulunuyor. «Sizde bu kadar hassassınız, iyi ama yef filân soyadınızı alıyorsunuz» diyor. Bu işin münakaşa tarafı.

Şimdi arkadaşlar, bu dil meselesinin üzerinde bu bizi teyakkuza davet ediyor. Dilimizi öyle sadeleştireyim derken ve Atatürk zaten onlarla dil birliği, kültür birliği yaratmak isterken uydurma kelimelerle Azerbeycandaki kardeşlerimiz bizim dilimizi anlamaz hale geliyor. Kitaplarımızı okuyunca anlamaz hale geliyor. Biz bundan kaçınmalıyız, uzak durmalıyız. Dil sadeliği derken tam mânasiyle uydurma dillerle dilimizi tahrip harabetmemeliyiz. Şu metni aldığı vakit herkes bunu kolaylıkla anlar. Bunun koyu Arapçası, Farsçası bu metinde yok doğrusu. Bu kadar heyecana kapılmaya hacet yok. Yani şu güzel dilimizi diğerlerinin anlamıyacağı bir dil haline sokmamamız lâzım. Hele Orta Şark milletleriyle Cezayir gibi komşularımızla da, dostlarımızla da - daha doğrusu komşudur onlar bize, - kültür anlaşması yaparken bu dilimizin hususiyetleri üzerinde de durmamız lâzım. O bakımdan kanundaki bu metin yerindedir. Bunun üzerinde hassasiyet göstermeye pek o kadar lüzum yok. Dil bakımı meselesinde ve bütün senatörler, milletvekilleri kültür birliğinde anlaşma birliğine doğru giderken diğer dış âlemdeki Türkleri de düşünmek mecburiyetindedir. Atatürk'ün büyüklüğü buradaydı. Bunu maalesef Türk'ün düşmanları, Türk'ü anlamıyan insanlar, Türkleri birbirinden ayırırcasına yarışa girdiler Türkçeyi berbat ettiler. fena hale soktular. Onun için arkadaşlarımız hassas olurken hassasiyetlerini bir dereceye kadar göz önünde tutmalı ve lisanımızı sadeleştireyim derken diğer kültür münasebetlerinde bulunduğumuz insanlarla kendi kendimizi anlaşmaz halden kurtarmalıyız.

Cezayirle bu anlaşmamız gayet yerindedir ve yerinde olacaktır. İnşallah Cezayirden gençler gelecek bizde okuyacaklardır. Lisanımızı öğrenerek oraya gideceklerdir. Bir seyahatımızda Suriyede bütün ileri gelenlerin bizim gibi Türkçe konuştuklarını gördüm. İstanbul Muallim mektebinde okumuşlar, Hukuk Fakültesinde okumuşlar filân mektepte okumuşlar ve bizim gibi düşünüyorlar. Aradan zaman geçti kültür münasebetlerimiz azaldı, onlar bize gelmemeye başladılar, dolayısiyle münasebetlerimiz sıklaşmadığı için bizden uzaklaştılar, doğru. Dış kuvvetler onları bu istikametlere sevk etti. Şimdi bu kültür anlaşması Türkiyenin menfaatine olacaktır. İktisadi, siyasi yönden eski büyüklüğümüzü anlayacağız. Bizim nihayet dostluk sahamız yine Orta - Şark memleketleri olacaktır. Bunu hatırdan çıkarmamamız lâzımdır. Yalnız şunu hatırlatmak isterim: Kültür anlaşması yapılırken bâzı hatalara düşülüyor. Meselâ Pakistanla kültür anlaşması yapmışız. Millî Eğitim Bakanlığı bunu nazarı dikkate almalı. Pakistandan mezun olup bir genç geliyor. Geldikten sonra buradaki talim terbiye, küçük nüans farklariyle bunların mezuniyet derecesini kabul etmiyor. Hatalı nokta, bizim dostlarımızı kırıyor. Bu üzüyor bizi. Meselâ Camiül Ezherin lise kısmını bitirip Irak'a gelmişse, Irak Üniversitesinde iki sene tahsil görmüşse bunu yüksek tahsil olarak kabul ediyor. Pakistan'da İngilizce tedrisatı yapmış, üniversitesinde okumuş, 3,5 - 4 sene kalmış ama Camiül Ezherin lise kısmını bitirmiş Pakistan'da mezun oldu diye onun diplomasını kabul etmiyor. Bir tarafta ediyor Bir tarafta etmiyor. Yarın burada tezada düşülecektir. Buradan gençler oraya gidip Cezayirde tahsil görecektir, filân edecektir. Tahsil gördükten sonra, bize geldikten sonra diploması kabul edilmiyecektir yani. Bu tezatlar ortadan kalkmalı kültür anlaşmalarında gayet samimî

noktalara temas edilmeli ve üzerinde hassasiyetle durmalı ki, karşıki insanları kırmasın, onlardan bize insanlar celbedebiliriz, okuyabilirler. Okunabilsin.

Bu kanun yerindedir, kabulü istirham olunur saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Dikeçligil teşekkür ederim. Sayın Öztürk buyurun.

ERDOĞAN ADALI (İstanbul) Takriri lûtfen okur musunuz?

BAŞKAN — Sayın Öztürk bir dakikanızı rica edeyim. Sayın Öztürk belki size hizmetim dokunur gayesiyle İçtüzüğün 85 nci maddesini müsaade ederseniz okuyorum: İçtüzüğün 85 nci maddesi; «Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kurullarla yapılacak andlaşmaların onaylanmalarını uygun bulan kanun tasarılarının görüşülmesinde, andlaşmanın ihtiva ettiği maddeler oya konmaz ve metinler hakkında tâdil teklifleri yapılamaz.

Birinci görüşme sırasında maddeler hakkında ileri sürülecek itirazlar; tasarının komisyona iadesini istemek şeklinde olur.» Zatıâlinizin de bu maddeden istifade ederek hareket etmenizi rica ediyorum. Buyurun, teşekkür ederim efendim.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Sayın Başkanım, bu yanlışlıklarla bu tasarının çıkması taraftarı değilim. Onun için zatıâlinize takdim ettim, değişiklikler niçin olmalı ve birkaç nokta üzerinde daha durarak Yüce Senatonun üyelerini bu konuda daha dikkatli olmaya çağıracağım.

Yine 5 nci sayfada Sayın Bakan bir cümle okudu bize. Oradan başlıyarak, «Âkid taraflar karşılıklı olarak biribirlerinin...» Devam etmiyorum. «âkıd» dır. Sayın, Bakan, «âkid» demiştir. Akit bağıttır. «Akit,» «t» ile bittiği zaman bağıttır. Burada «d» ile bitmiştir. «Âkıd» şeklinde... Âkit, bağıtçı demektir. Bugün Dil Kurumunun ve bütün eserlerine geçmiştir. Demek ki Sayın Bakan kelimeyi kullanırken akit olarak, akit bağıttır, yani bağıtçı değildir, şahıs değildir. Şimdi niçin yabancı kelime kullanmıyalım diyoruz; bir Bakan burada kelimeyi doğru kullanamazsa, bu nesil bizden sonra gelen nesil bu kelimeyi nasıl doğru kullanacaktır, bir?.

BASKAN — Sayın Öztürk, bir dakika rica edeceğim; birbirlerimizi karşılıklı olarak tenkidedelim, fakat üslûbu beyanımızda saygı daima hâkim olsun efendim...

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Devamla) — Sayın Başkanım, samimiyim, Sayın Bakana hürmetim sonsuz, ama kelimenin burada kullanılışı bir eğitimci olarak, bir edebiyatçı olarak benim dikkatimi çekti, kullanılış tarzını söylemekte de bir mahzur yoktur sanıyorum.

Ayrıca beşinci sayfada; üçüncü madde şöyle kullanılmış; üçüncü maddenin son kelimesi Sayın senatörler, teahhüt eylerler. Şimdi, «Teahhüt eyler» geliyoruz aşağıya beşinci maddede, «teahhüt ederler.» Teahhüt eder, yine altıncı maddeye geliyoruz; teahhüt eylerler, bir (l) fazla burada da. Bir sayfada üç kelime aynı anlamda, yani yükümlenmek bu, yükümlenirler Türkçesi, üç kelime aynı anlamı taşıdığı halde üç kelime ayrı ayrı kullanılmamalı idi bir kanun tasarısında. Bu kanun tasarısı bu Yüksek Heyetinizden geçecek, böyle bir yanlışla geçecektir. Kanun tasarısının burada ben üzerinde durmuyorum. Yani yüksek zamanınızı almak istemiyorum, incelendiği zaman tasarı, Sayın Yiğit Köker'e müsveddesi elimde idi, ben inceliyerek, kelimeleri tesbit ederek vermiştim, o tasarı elime geçmedi, bu yeni geçti, yanımda olsaydı, teker teker burada bütün yanlışlıkları ortaya dökmek te mümkündü. Yani ben burada iki önemli bir de dil üzerinde üç önemli tarafı üzerinde duruyorum, tasarının. Bu bakımdan Komisyona sevk edilmesi faidelidir, kanaatindeyim. Bir kere başlıktaki kanunun adında (d) harfinin kullanılmayışı, beşinci sayfadaki başlıkta kullanılışı, yine beşinci sayfada yükümlülük anlamını taşıyan üç kelimenin aynı anlamda kullanıldığı halde ayrı ayrı ekler olarak kullanılması, böyle bir kanunun yüksek huzurunuzdan geçerek çıkması büyük bir hata olur kanaatindeyim. Bu bakımdan kanunun Komisyona geri çevrilmesi faideli olacağı, Yüksek Heyetinizin de böyle bir kanunu, bu noksanlıkları çıkarmamak ve çıkardığı zaman da bir zan altında kalmamak bakımından faideli olacağı kanaati ile sunuyorum. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Öztürk teşekkür ederim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ERDOĞAN ADALI (İstanbul) — Yerimden bir şey izah edeyim, müsaade ederseniz.

BAŞKAN — Sayın Komisyon Sözcüsü ile Sayın Bakan aynı zamanda takaddüm hakkına sahip bulunmaktalar her ikisi de aynı zamanda söz istiyorlar.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Ben arkadaşımdan sonra konuşurum.

BASKAN — Sayın Komisyon Sözcüsü buyurunuz efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ERDOĞAN ADALI (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, meseleyi Sayın Bakan arkadaşımız açık açık izah etti. Muhterem arkadaşımızı bizce, her halde biz yanlış anlıyoruz birleşemediğimiz bir nokta var, kanunun verdiği kendi takrirlerinde de 1, 3 ve 5 nci sayfalarında kanun başlıkları birbirine uymamakta (ve) edatı bâzı yerlerde var, bâzı yerlerde yok, birinci üçüncü sayfası yok muhterem arkadaşlarım, kanun şu; Cezayir ile kültürel işbirliği anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı, tasarı bu. Bir maddelik, üç maddelik tasarı. Ötekisi, arkadasımın söylediği bu (ve) vardır, eski Türkçe ile Türkçe diye söylediği anlaşma metni. Bu kanun tasarısı ile metni birbirinden ayırmak lâzım. Kanun, bu metnin Türkiye Meclisleri tarafından tasdiki icabeden kanun tasarısıdır, öteki, beşinci sayfa dediği (ve) harfinden bahsettiği, eski türkçe kelimeler var, düzeltin dedikleri, bu anlaşmanın metni, tasdiki icabeden metin. Bu metin iki tarafça yapılmış, Cezayir Meclisi tasdik etmiş 1968 senesinde, bizim Meclise gelmiş, bu metin üzerinde değişiklik yapmaya yetkimiz yok, Sayın Başkan, pek yerinde olarak 85 nci maddeyi okudu, arkadaşım hâlâ bu kanun metnine dâhilmiş gibi birinci sayfa, üçüncü sayfa, beşinci sayfanın ikinci fıkrası, ikinci fıkrası... Muhterem arkadaşlarım, bu anlaşmanın metni, bu metin buradan geçecek, bu metin üzerinde bizim değişiklik yapmaya yetkimiz yok....

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Kanun o metne göre hazırlanmış, metin doğru, kanun yanlış...

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ERDOĞAN ADALI (Devamla) — Bu anlaşma yapılırken, Sayın Bakan arkadaşımızın demin de arz ettiği gibi anlaşmanın üç nüshası var, Fransızcası, Arapçası, Türkçesi... Bu, Türkçesi aynen huzurunuzda mevcudolan şekilde tasdik edilmiş, imzalanmış, bu şekilde geçmesi zarureti var. Onun içindir ki, bu (ve) si ile gayri vesile tadilleri ile aynen Türkiye'de metin nasıl imzalanmışsa Hükümetler arasında, aynı şekilde huzurunuza gelmiş ve huzurunuzda tasdikinizle, tasvip buyurursanız aynı şekilde geçecek. Onun içindir ki, ben bu hususu arkadaşımın ittilâına sunmayı faydalı buluyorum ve takriri okunduğu takdirde anlaşılacaktır, takrir tamamen anlaşma metnine şâmildir, anlaşma metni üzerinde madde madde, kelime, kelime değişiklik yapmaya bunu Millet Meclisine iade etmeye, buna kanun cevaz vermiyor. Sayın Başkan da ifade buyurdu, bu takdirde müzakere ettiğiniz kanun maddesi üç maddelik, bunun birinci maddesini biraz evvel arz ettim, şu yapılmış olan, hükümetler arasında tasdik edilmiş olan ve metni ilişik olan kültürel işbirliği anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı, üç maddeliktir, metin üzerinde değişiklik yapmaya mahal yoktur, bu metin aynen anlaşmadaki Türkçe metnine harfi harfine uygun olarak getirilmiştir, mâruzatım budur, kıymetli vaktinizi aldım, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Adalı, teşekkür ederim efendim.

Muhterem senatörler, muhterem Hükümet, bir hususu bilmenizi rica ediyorum; 18 Ocak 1970 senesinde müzakeresi yapıp oylanması iktiza eden iki kanun tasarımız vardır. Bunlardan bir tanesi Merkez Bankası kanunudur, 72 maddedir, bir tanesi Su ürünleri Kanunudur, 42 maddedir. Elimizde müzakere günü olarak arz ediyorum, bugün bittiği takdirde 8 Ocak Perşembe, 13 Ocak Salı, 15 Ocak Perşembe günleri müzakere müddetlerimiz var, vardır, zamanın bu suretle tasarruf edilmesini hassaten istirham ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Erez, buyurunuz.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Muhterem Başkan, muhterem senatörler, huzurunuzu fazla işgal edecek değilim,

Sayın Hüseyin Öztürk arkadaşım bir kelimeyi bilmemekle beni itham etmemiş olsaydı huzurunuza da gelmiyecektim. Ben her şeyi bildiğimi iddia etmiyorum, her şeyi bilmediğimi biliyorum, bunun şuuru içindeyim, ancak bu âkit,

âkit, âkıd kelimeleri üzerinde bildiğimi arz edip huzurunuzdan ayrılacağım.

Âkit; anlaşma, sözleşme.

Âkıd; bunu taraflar, bunu imza edenler, eski tâbiri ile «akideyn tarafeyn» denirdi, yahut «tarafeyn akideyn» denirdi. O «eyn» kelimesi de«iki» mânasına gelirdi. Binaenaleyh, işin doğrusu «Âkid» dir, (a) harfinin üzerinde bir aksan bulunmak iktiza eder. «Akid» diye okursanız başka türlüdür, sözleşme mânasına gelir, «Âkid» diye okursanız tam doğru ifade etmiş olursunuz. Ben zannediyorum ki, «Âkid» dedim ve bir yanlışlık da yapmış değilim. Doğrusu da «Âkid» dir. Buna inanıyorum.

Hürmetler ederim.

BAŞKAN — Sayın Maliye Vekili teşekkür ederim efendim.

Sayın Tuna buyurun.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Tavazzuh etti, biran evvel çıkması için söz almıyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tuna.

Sayın Özden buyurunuz efendim.

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; ben bu konu üzerinde söz alacak değildim. Esasen Cezayir'le Türkiye Cumhuriyetinin yapmış olduğu bu mukavele yerindedir, oy vereceğiz. Buna hiç şüphe yoktur. Ve hükümetler de kültürel münasebetleri kurabilmek için böyle mukaveleler, muahedeler yaparlar, getirirler. Böyle iki devlet arasında yapılan mukavele, daha doğrusu muahede münakaşa edilmesin. Yetkili şahıslar tarafından yapılmıştır. Binaenaleyh, münakaşa edilmesin, yasama meclisleri tarafından bunların tümü üzerinde münakaşa edilerek maddelere girilmesin diye hakikaten yerinde olan bir kaideyi de biz Senato İçtüzüğüne almışız. Sayın Başkan, bunu hatırlattı.

Benim esas söz almak istediğim nokta, Sayın Dikeçligil'in buradaki beyanatı karşısındadır. Ben kendisini çok severim, arkadaşlığımız da vardır. Fakat, bâzı fikirlerinde aykırılık gördüğüm için bunu burada tavzih etmesini kendisinden de rica edeceğim. Anladığım kadarı ile dediler ki, zira bâzı yerlerini hafif söylediler, bâzı yerlerini hızlı söylediler; dediler ki, «Afganistan'dan gelen arkadaşlarımız, yahut Afganistan'dan gelen öğrenciler bizim memleketimizde üniversitelere yahut yüksek okullara gireceği zaman müşkülât...» çekiyorlarmış. Bir de Cami-ül-Ezher'den bahis buyurdular. Orasını pek iyice anlıyamadım, yani Cami-ül-Ezher'den gelenler de mi müşkülât çekilecek falan gibi galiba böyle bir şey söylerler, bunu pek anlıyamamış olabilirim, tavzihini rica edeceğim. Yalnız bir şey üzerinde duracağım. Böyle dinî müesseselerden mezun olmuş her hangi bir milletin ferdi bir öğrenci olarak Türkiye'ye geldiği zaman, muadelet esası nazarı dikkate alınarak buna kendi branşlarında ve hangi okullarda, hangi sınıflarda öğretime devam edecekleri hususunda hükümetlerin daima hassas bulunduklarını görmekteyim. Ve bunu da takdirle karşılıyorum. Bu iş olmadıkça meseleler halledilmez. Nitekim, bizim de gidip Almanya'da, Fransa'da, İngiltere'de hattâ Amerika'da tahsil görmüş arkadaşlarımızın getirdikleri sertifikalar bizim okullarımızda okunan derslere şamil midir, değil midir, bunları ihtiva ediyor mu etmiyor mu diye tetkik eden kurumlar vardır, tetkik ve tasdik edilir. Ondan sonra da biz bir başka yere gittiğimiz zaman aynı muameleye tabi oluruz.

Âdeta bu usul bevnelmilel bir usuldür. Bu itibarla Afganistan'dan geleni hiç şüphesiz çok severiz, okutulmasını da arzu ederiz; subay olarak yetişmiş çok Afganlılar vardır. Hattâ mareşali bile vardır, buradan yetişmiştir. Ama geldikleri zaman hiç şüphesiz bizim kendi kaidelerimize uymaya mecburdurlar ve bu kaidelere uyma hususunda titizlik göstermemizde hiç şüphesiz âmme menfaati mevcuttur. Ben arkadaşımdan rica ederim şu «Cami-ül-Ezher» meselesini bir kere daha bu kanun görüşülürken kulağımla duymak istiyorum; özür dilerim teşrif buyursunlar.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Özden teşekkür ederim efendim.

HÜSNÜ DİKEÇLİGİL (Kayseri) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Dikeçligil bir dakikanızı istirham edeceğim.

Muhterem senatörler, malûmlarınız olduğu veçhile mukaddem tarihlerde almış olduğumuz bir kararla Çarşamba günleri münhasıran Meclis araştırması için toplanacak ve müzakerelere devam edeceğiz. Yalnız biraz evvel yap-

mış olduğumuz açık oy neticesinde müddeti yarın hitam bulan kanun tasarıları oy noksanı sebebiyle kanuniyet kesbetmemiştir. Yarınki gündemde bu tasarıların açık oylarının alınmasını,

İkinci olarak, şimdi müzakere etmekte bulunduğumuz tasarı da açık oya vaz'edilecektir. Her ihtimale karşı açık oylama müzakereler sebebiyle yapılamadığı takdirde onun da yarınki gündeme alınmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Teşekkür ederim efendim.

Sayın Dikeçligil bir dakikanızı rica edeyim. Sayın Özden'in konuşmasına cevabolarak değil, konuşmak istiyorsanız söz hakkı alıp konuşun, Buyurun efendim.

Zira, tavzih hususunu Riyaset takdir ederler. Sataşma anında veya kelimenin anlaşılmadığı anlarda Sayın hatibe ikazda bulunurlar.

Buyurunuz Sayın Dikeçligil, Tavzih üzere değil.

HÜSNÜ DİKEÇLİGİL (Kayseri) — Tavzih üzere değil, ben kendi fikrimi söyliyeceğim.

Efendim, kültür anlaşması oluyor. Kültür anlaşmasında elbette bizden oraya tahsile giden gençler olacak, onlardan da bize gelenler olacaktır. Dünyanın her tarafında muadelet var. Arkadaşım benim konuştuklarımı anlamıştır. Ama, nedense anlamamazlıktan gelmiştir gibi geliyor bana. «Afganistan» demedim bir defa. Aynen şunu söyledim; ben tekrar fikrimi söylüyorum. Sonra bu işlerde ben arkadaşımdan daha çok hassasım o da var. Hassasiyet bahsine gelince, kim daha iyi kullanır veya kullanmaz bunun üzerinde hassasım. Irak'la kültür anlaşmamız var, simdi burada yaptığımız gibi. Irak'tan gençler bize gelir, bizden de oraya gider. İlâhiyat tahsiline de gidenler olur. Irak'a başka memleketlerden de gelir. Meselâ Irak'a Cami-ül-Ezher'in lise kısmını bitirmiş, gelmiş orada ilâhiyat tahsili görmüş gençler bizim Türkiye'ye geldikleri vakit muadelet esası kabul ediliyor. Siz yüksek tahsil gördünüz deniyor. Pakistan'la da kültür anlasmamız var. Pakistan'daki üniversiteye hem de İngilizce ile iki lisan okuyan gidiyor üç, üçbuçuk sene kalıyor. Pakistan'dan mezun olup da buraya geldi mi Talim Terbiye diyor ki, sizin muadeletiniz kabul edilmez. Neden? Çünkü, lise tahsilinizi Cami-ül-Ezher'de yapmışsınız. Bir taraftakini kabul ediyor. Fakat, öyle kültür anlaşması ki, Pakistan'dakini kabul etmiyor. İşte aradaki ihtilâf meselesi bu. Orta - Şark ve diğer dostlarımızla kültür anlaşması yapıyoruz. Birinin okulunda okuyana muadelet esasını kabul ediyorsun, birini kabul etmiyorsun. Arkadaşımın bir misali de başka yerden var. Bu olmaz. Ya tamamen kabul edersin kültür anlaşmasında veya kabul etmezsin. Yarın buradan ilâhiyat tahsiline bizden Cezayir'e gideceklerdir. Gittikleri vakit veyahut da Cami-Ül-Ezher'de de okumuşlardır, oradan da bitirip gideceklerdir. Oradan bitireni kabul etmiyecek, Irak'ta bitirenleri kabul edecek işte bu olmaz. Bu kültür anlaşmasını zedeler. Demek istediğim bu. Bu ortadan kalkmalı ve tam mânasiyle Maarif Bakanlığı tarafsız kalmalıdır.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Dikeçligil teşekkür ederim efendim.

Söz istiyen Sayın üye? Yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir..

İvedilik talebi vardır. İvedilik talebini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... İvedilik talebi kabul edilmiştir efendim.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İsbirliği Anlasması» nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun

Madde 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında, 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İsbirliği Anlaşması» nın onaylanması uygun bulunmustur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddevi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Muhterem senatörler, Sayın Öztürk'ün önergesi 85 nci maddeyi huzurlarınızda da okuduğum halde Komisyona iadesi hakkında değildir. o sebepten muameleye koymadım, arz ederim.

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Muhterem Başkan, müsaade ederseniz, Komisyona iadesi olarak takdim ettim, zatıâlinize verirken eğer bir noksanlık varsa tamamlıyayım

BAŞKAN — Madde 2. ...

HÜSEYİN ÖZTÜRK (Sivas) — Ama, zatıâlinize söyledim şahsan, Komisyona metnin iadesi bakımından, dedim.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

Madde 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 3 ncü madde kabul edilmiştir, efendim.

Kanun tasarısının tümü üzerinde lehte ve aleyhte söz istiyen sayın üye? Yok. Kanun tasarısının tümünü oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim. Açık oylarınıza sunulacaktır..

9. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi (1/606; Cumhuriyet Senatosu 1/1022) (S. Sayısı : 1312) (1)

BAŞKAN — Muhterem senatörler, bir önerge var, okutuyorum, efendim.

Yüksek Başkanlığa

Gündemin birinci görüşülmesi yapılacak işler kısmında bulunan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısının önemine binaen gündemdeki diğer işlere takdimen öncelikle ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Bütçe ve Plân Komisyonu
Sözcüsü
Uşak
M. Faik Atayurt

BAŞKAN — Önerge üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Önergede öncelik talebi var, oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler. Etmiyenler... öncelikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Sayın Hükümet?.. Buradalar.

Sayın Komisyon?.. Buradalar.

---

(1) 1312 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonuna eklidir.

Komisyon raporunun gerekçesinin okunup, okunmamasını oylarınıza arz ediyorum. Okunmasını oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Komisyon raporunun gerekçesinin okunmaması kabul edilmiştir, efendim.

Tasarının tümü üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir, efendim.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısı

KISIM - I

Kuruluş, temel görev ve yetkiler, sermaye

Kuruluş ve unvan

Madde 1. — Türkiye'de banknot ihracı imtiyazına munhasıran sahip ve bu kanunda yazılı görev ve yetkileri haiz olmak üzere «Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası» unvanı altında anonim şirket olarak bir banka kurulmuştur.

Banka, bu kanunda sarahat bulunmıyan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir.

Bankanın ve banknot ihracı imtiyazının müddeti 1999 yılı sonuna kadar devam eder. Bu imtiyazın müddeti, bitmesine beş yıl kalıncaya kadar uzatılabilir.

Bu kanunda «Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası», (Banka) olarak ifade edilmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 1 nci madde kabul edilmiştir, efendim.

Merkez ve şubeler

Madde 2. — Bankanın merkezi Ankara'dadır.

Banka, Banka Meclisinin karariyle banknot matbaası kurabilir ve memleketin gerekli görülen şehirlerinde şubeler açabilir. Aynı suretle, içerde ve dışarda muhabirler temin edebilir.

Bankanın bu hususlaki kararları Maliye Bakanlığına bildirilir.

Banka, keza Banka Meclisinin kararı ve Maliye Bakanlığının muvafakatiyle yabancı memleketlerde temsilcilikler kurabilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Sayın Kalpaklıoğlu, buyurunuz.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Bir sual soracağım, muhterem Başkanım, «Ma-

liye Bakanlığına bildirilir» tâbiriyle fıkra tamamlanmış, 2 nci fıkrada ise «Kurulun kararı ve Maliye Vekâletinin muvafakatı istenmiş.

Şimdi 1 nci fıkradaki hüküm 2 nci fıkrayla tamamlanmış oluyor mu? Yoksa, 1 nci fıkradaki hüküm müstakil bir mâna mı ifade ediyor? Daha doğrusu, Maliye Bakanlığına bildirmesi kâfi mi geliyor, yoksa muvafakatı şart mı?

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın Kalpaklıoğlu.

Sayın Komisyon?..

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim, her iki fıkra ayrı ayrı hükümleri ihtiva etmektedir. Dikkatle tetkik buyurulacak olursa birisi muhabirlik, diğeri temsilciliktir, farklıdır ve ayrı fıkralardır, arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Kalpaklıoğlu, mutmain oldunuz mu efendim?

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Evet, tamam.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir, efendim.

Üyelikler ve iştirakler

Madde 3. — Banka, Merkez bankalarının katıldığı Milletlerarası malî, iktisadi ve meslekî teşekküllere Banka Meclisinin karariyle üye olabilir ve Hükümetin muvafakatiyle bu gibi teşekküllere hissedar olarak katılabilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 3 ncü madde kabul edilmiştir, efendim.

Temel görev ve yetkiler

Madde 4. — I - Bankanın temel görevleri bu kanun hükümlerine göre :

a) Para ve kredi politikasını, Kalkınma plânları ve yıllık programlara uygun bir tarzda yürütmek;

b) Hükümetle müştereken millî paranın iç ve dış değerini korumak amaçlariyle gerekli tedbirleri almak;

c) Millî paranın hacim ve tedavülünü, bu kanun gereğince düzenlemek;

d) Bankalara ödünç para verme işlerini, bu kanunda yazılı sınırlar içinde yüklenmektir.

Hükümet, gerektiğinde para ve krediye ilişkin tedbirlerin alınmasında, Bankanın görüşünü alır.

Banka özellikle, bu kanun hükümlerine göre, Hükümetin malî ve ekonomik müşavirlik, malî ajanlık ve haznedarlık görevlerini ifa eder.

II - Bankanın temel yetkileri :

a) Türkiye'de banknot imtiyazı tek elden Bankaya aittir.

b) Banka kendi işlemlerinde uygulıyacağı reeskont, iskonto ve faiz hadlerini tesbit eder.

c) Ödünç para verme işlerinde ve mevduat kabulüne alınacak ve verilecek âzami faiz oranları ile temin edilecek sair menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve âzami hadlerinin ve mevduatta vâde müddetlerinin tâyin ve bunların yürürlük zamanlarının tesbiti; bankaların taahhütlerine karşı bulunduracakları umumi disponibilitenin asgari oranı ile bankaların umumi disponibiliteden başka Banka nezdinde açılacak hususi bloke hesapta nakden tesis etmekle mükellef oldukları munzam karşılık ve bunlara verilecek faiz oranlarının tâyini maksadiyle Yüksek Plânlama Kurulu yoliyle Bakanlar Kuruluna tekliflerde bulunur.

d) Kalkınma plânları ve yıllık programların hedeflerine uygun olarak banka plâsmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından tanzim tedbirleri ittihazını ve umumi kredi hacmı ile umumi kredi hacmı içinde muhtelif kredi nevilerinin sektörler ve mevzular itibariyle tevezzüü tarzını ayarlar ve taksitli satış yapan kurum ve kuruluşların kredi şartlarının, malî kurumlarca yapılan yatırımların nev'i ve miktarlarını ve verilen kredilerin şartlarının, özel sektöre mensup kuruluşlarca satışa çıkarılacak tahvillerin miktar, faiz ve satış şartlarının tesbitine mâtuf kararlar alabilir.

III - Bankanın başlıca müşavirlik görevleri:

a) Millî para ile altın ve yabancı paralar arasındaki muadeletin (Parite) tâyininde, Hükümetçe Bankanın mütalâası alınır.

b) Bankalar Kanununun uygulanması ile veya alelıtlak bankacılık ve kredi mevzuları ile ilgili hususlarda Hükümetçe istenecek istişari mütalâaları verir.

c) Bankalar ve diğer malî kurumlarla ilgili kuruluş izinleri ve bunlardan, tasfiyeleri hususunda karar alma yetkisi Hükümete aidolan-

ların tasfiyeleri hakkında karara varılmadan önce Bankanın mütalâası alınır.

Banka, bu kanunla kendisine verilen yetkileri, kendi sorumluluğu altında müstakil olarak kullanır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye.? Sayın Bingöl.

İSA BİNGÖL (Muş) — Sayın Başkan, bankanın temel yetkileri ikinci bölümünün (b) bendinde «Banka kendi işlemlerinde» diye buraya yazılmış. Her halde bunu doğrusu «kredi» dir. Burada bir yanlışlık var. Ben bu konuyu dikkatinize arz etmek istemiştim, bir harf hatası olsa gerek.

BAŞKAN — Sayın Komisyon, Sayın Hükümet...

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim, ikinci paragrafta bankanın temel yetkileri bir kategori manzumesi halinde mütalâa edilmiştir. (b) fıkrasında «Banka kendi işlemlerinde uygulıyacağı reeskont, iskonto ve faiz hadlerini tesbit eder» şeklindedir metin. Burada tereddüdü mucip bir hal olmadığını zannediyoruz.

İSA BİNGÖL (Devamla) — Efendim, ben sayın Divan Kâtibinin beyanında «kredi» diye okudu dikkatimi oradan çekti. O konu için huzurunuza geldim. Hangisi doğru ise onun tashihini istirham ediyorum.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Devamla) — Arz ediyorum. Banka kendi işlemlerinde uygulıyacağı reeskont, iskonto ve faiz hadlerini tesbit eder. Budur doğru metin.

BAŞKAN — öyledir efendim. Romen harfleriyle II nin (b) si «Banka kendi işlemlerinde uygulıyacağı reeskont, iskonto ve faiz hadlerini tesbit eder» şeklindedir efendim.

İSA BİNGÖL (Devamla) — Kredi şeklinde okunduğu için dikkatimi çekti onun için huzurunuzu işgal ettim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim, ikaz ettiğiniz için teşekkür ederim, dikkatli olduğunuz için teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 4 ncü madde kabul edilmiştir efendim.

Bankanın sermayesi, hisse senetleri

Madde 5. — Bankanın sermayesi 25 000 000 lira olup, her biri yüz liralık 250 000 hisseye ayrılmıştır. Bu sermaye, Hükümetin tasvibiyle artırılabilir. Hisse senetlerinin itibarî kıymetleri 100, 200, 500, 1 000, 5 000 ve 10 000 liralıktır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Sayın İzmen buyurunuz efendim.

MEHMET İZMEN (Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye) — Birincisi; bankanın ihtiyat sermayesi 25 milyon lira olarak kabul ediliyor. Ondan sonra sermayesi...

BAŞKAN — Sayın İzmen teşekkür ederim konuşmalar bittikten sonra Sayın Komisyondan rica ederiz, cevaplarlar. Sayın Melen buyurun efendim.

FERİD MELEN (Van) — Muhterem arkadaşlar, bu kanunla Merkez Bankası şimdiye kadar bildiğimiz liberal memleketlerdeki merkez bankası tipinden ayrılarak tam bir Devlet Bankası haline getirilmektedir. Plânlı ekonomide zarurettir. Yerindedir bu tasarının getireceği bu esas. Başka türlü Merkez Bankasının ayrı bir istikamet tutması plânın ayrı bir istikamet tutması halinde elbette ki, ahenkli bir politika takibetmeye imkân kalmaz. Burada bu vesile ile şunu arz edeyim. Sermaye bu madde ile 25 milyon liraya çıkarılmıştır. Halen 15 milyon liradır ve bu sermayeden tezyidedilen 10 milyonu tamamen Hazineye aidolacaktır. Bunu takibeden maddelerdeki hükme göre. Banka bir Devlet Bankası hüviyetine girince bu da doğrudur. Tezyidedilen kısmın Devlete Hazineye aidolması. Yalnız mevcut banka statüsünde sanıyorum ki, mevcut hissedarların haklarını koruyan bir hüküm mevcuttur. Bunların rüçhan hakları vardır. Sermaye tezyidi yapılması halinde bu hissedarlara rüçhan hakkı tanınmıştır. Acaba bu hakkı bertaraf etmiş olmuyor muyuz bu hükümle. Ve bu hakkı bertaraf etmiş olmamız da hukuku rencide eden bir taraf var mıdır? Bu hissedarların bu sebeple uğrıyacakları zararların karşılanması imkânı var mıdır? Bu husus hakkında bilgi rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Melen teşekkür ederim efendim. Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Sayın Komisyon buyurunuz efendim.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim tesbit edebildiğimiz sorulara muhterem başkanım müsaade buyurulursa yerimizden cevap arz edelim. Banka statüsü itibariyle bir anonim şirkettir. Anonim Şirket mevzuatına göre her ne kadar sermaye tezyidi ortaklar tarafından karar verilmek suretiyle yapılabilirse de bu defa huzurlarınıza kabul edilmek üzere getirilmiş bulunan kanunda bu hüküm şüphesiz kanunla düzenlenmektir. O itibarla şirket hissedarlarının ayrıca bir karar istihsal etmesine lüzum ve mahal bırakılmadan bu sermaye tezyidi kanunen yapılmaktadır. Gayet tabiî ki, bu fark da tamamen sermaye tezyidinde de hisseler Hükümete ait bulunacaktır. Gene eski sermayedarların mevcut statüye göre mevcut haklarının mahfuz tutulup tutulmadığı noktası üzerinde Sayın Melen tarafından dermeyan edilmiş bulunan soruyu dinlemiş bulunuyorum. Bu soru gayet tabiî ki, Anonim Şirket mevzuatına göre bir sermaye tezyidi bahis mevzuu olsa idi, şüphesiz kendilerinin bu görüş ve mütalâalarına katılmamız icabediyordu, fakat onun fevkinde bir kanunla evet bir kanunla tesbit edilmek suretiyle Hükümetin bu bankada bir devletçi görüşle vaziyeti Türk ekonomisini daha sağlam ve para - kredi politikasında esaslı temellere istinadettirmek gibi daha ileriye mâtuf ve kalkınma plânlarına uygun bir finansmanı emniyetle yürütmek bakımından bu şekilde tedvin yapılmıştır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim. Söz istiyen Sayın üye? Buyurunuz Sayın İzmen.

MEHMET İZMEN (Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye) — Benim suallerim cevaplanmadı.

BAŞKAN — Sayın Komisyon, Sayın İzmen'in suallerini tesbit edemediniz galiba, cevaplamadınız çünkü...

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Devamla) — Müsaade ederseniz efendim, burada maddede her halde arz etmeye gayret etmiştim. Sermaye tezyidi meselesi bankanın tabi olduğu bundan evvelki mevzuata göre Anonim Şirkete göre yapılmamaktadır. Gerek Ticaret Kanununa göre gerekse Anonim Şirket mevzuatına göre bir sermaye tezyidi yapılmadığı için muhterem İzmen'in endiseleri vârit değildir. Buradaki tezyit kanunen ve Devlet tarafından yapılmaktadır. Bilâhara yapılacak olan bir meseledir.

BAŞKAN — Sayın İzmen Buyurun efendim.

MEHMET İZMEN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Bendeniz müsaade ederseniz sualimi bir defa daha arz edeyim. Kanunun şimdi müzakere edilen 5 nci maddesinde bugünkü sermayenin 25 milyon liraya çıkarılması bu kanunla yapılıyor. Bundan sonraki artışların Hükümetin yetkisine bırakılmasının sebebi nedir?

İkinci olarak, maddenin 1 nci fıkrasında sermaye beheri yüzer liralık 250 000 hisse senedine bölünmüş dedikten sonra son cümlesinde bu küpürler, 1 000 - 2 000 - 5 000 - 10 000 olabilir, diyor. Bu iki cümle arasında çelişmezlik vardır. Bu sonuncu cümle 100 liralık küpürün üzerinde olabilir mânasında mıdır? Bu noktaları istirham ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Müsaade ederseniz maddeyi tekrar okumak mecburiyetindeyim. «Madde 5. — Bankanın sermayesi 25 milyon lira olup, her biri 100 liralık, 250 bin hisseye ayrılmıştır. Bu sermaye, Hükümetin tasvibiyle artırılabilir. Hisse senetlerinin itibari kıymetleri 100 - 200 - 500 - 1 000 - 5 000 ve 10 000 liralıktır.» Burada hisse senetlerinin, itibari kıymetleriyle sermaye birbirine karıştırılmaktadır. Ayrı iki cümleden ibaret olan bu maddede ayrı hükümler getirilmiş bulunmaktadır. Hükümetin yetkisine verilmesi meselesi de gayet tabiîdir ki, her seferinde yeni kanun tedvini gibi bir formalite ile karşı karşıya kalınmasını önlemek, daha pratik ve âcil hal çareleri bulabilmek noktai nazarına istinadetmektedir. Komisyonumuzda yapılmış olan müzakerelerde bu cihet dikkati çekmiş komisyon üyeleri tarafından, yetkililer tarafından bize verilen cevaplarda bu noktai nazar hassaten belirtilmiş bulunmaktadır.

BAŞKAN — Sayın komisyon teşekkür ederim. Sayın Hükümet.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Müsaade ederseniz, arkadaşımın mütalâasına ilâveten ve Sayın İzmen'i daha fazla aydınlığa kavuşturmak için şunu arz edeyim. Evvelâ Hükümetin tasvibine iktiran etmesi sermaye artırılışının, anonim şirket-

lerde malûm olduğu üzere umumi heyetin, alelıtlak anonim şirketlerde umumi heyetin kararıyle sermaye artırılması mümkündür ve Merkez Bankası da bir anonim şirket şeklinde kurulmaktadır. Ancak, Merkez Bankası, T. C. Merkez Bankası diğer anonim şirketlerden farklı olarak iştigal mevzuu olan ve fonksiyonları Türk ekonomisine doğrudan doğruya tesir edecek bulunan bir anonim şirkettir. Binaenaleyh, alelâde bir anonim şirket değildir. Bu sebepledir ki, diğer anonim şirketlerden farklı olarak sermaye tezyidi halinde umumi heyetin bir araya gelip de sermaye tezyidine karar vermesi halinde bunun Hükümetin tasvibiyle yürürlüğe gireceği daha uygun bulunmuş ve tasarı bu şekilde sevk edilmiştir.

Diğer sorusuna Sayın İzmen'in gelince, bu maddede bir değişiklik yoktur, eskisine nazaran. Eski 21 nci madde dahi şöyleydi : «Bankanın hisseli sermayesi 15 milyon lira olup, beheri yüz liralık 150 000 hisseye ayrılmıştır. İşbu miktar Hükümetin tasvibiyle iki misline çıkarılabilir. Hisse senetlerinin kıymetleri, 100 - 200 - 500 - 1 000 - 5 000 ve 10 000 liralıktır.» diyor. İki fıkra arasında bir tezat veya bir çelişme mevcudolmayıp, umumi prensip yüz liralıktır, ama bu hisse senetleri şimdi son fıkrada arz ettiğim rakamlar üzerinden de tanzim olunabilir demektir bu.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Hükümet. 5 nci madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. 5 nci maddeyi oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 5 nci madde kabul edilmiştir.

Muhterem senatörler, bir önerge var, okutuyorum efendim.

Yüksek Başkanlığa

Bugünkü birleşimin müzakeresi yapılmakta olan 1312 sıra sayılı T. C. Merkez Bankası kanun tasarısının bitimine kadar devamını arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

Muş
İsa Bingöl

BAŞKAN — Önerge üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Önergeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Önerge kabul edilmiştir efendim.

Hisse senetlerinin nev'i

Madde 6. — Bankanın hisse senetleri nama yazılıdır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 6 ncı madde kabul edilmiştir efendim.

Hisse senetlerinin sınıfları

Madde 7. — Hisse senetleri (A), (B), (C) ve (D) sınıflarına ayrılmıştır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(A) Sınıfı hisse senetleri

Madde 8. — (A) sınıfı hisse seentlerinin her biri en az 100 hisseliktir. Bu sınıf hisse senetleri munhasıran Hazineye aidolup, sermayenin yüzde ellibirinden aşağı düşemez.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(B) Sınıfı hisse senetleri

Madde 9. — (B) sınıfı hisse senetleri Türkiye'de faaliyette bulunan millî bankalara tahsis edilmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(C) Sınıfı hisse senetleri

Madde 10. — Hisse senetlerinden en çok 15 000 adedi, (C) sınıfı hisse senedi olarak, millî bankalar dışında kalan diğer bankalarla imtiyazlı şirketlere tahsis edilmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(D) Sınıfı hisse senetleri

Madde 11. — (D) sınıfı hisse senetleri Türk ticaret müesseselerine ve Türk vatandaşlığını haiz tüzel ve gerçek kişilere tahsis edilmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde Sayın İzmen buyurun.

MEHMET İZMEN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Efendim, müsaade buyurursanız bir noktaya takıldım, arz edeyim. Maddede iki tane «ve» konulmuştur. Bu (ve) ler Türkçe olarak yanlıştır bence. Okuyayım maddeyi : «(D) sını-

fı hisse senetleri Türk ticaret müesseselerine ve Türk vatandaşlığını haiz tüzel ve gerçek kişilere tahsis edilmiştir.» diyor Bir kişi hem tüzel kişi, hem gerçek kişi nasıl oluyor? (Veyahut mânasına sesleri)

BAŞKAN — Sayın komisyon.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim, buradaki maksat gayet tabiî ki Sayın İzmen'in ifade ettikleri mânayı da aynen ihtiva etmektedirler. Bu bir yazılma tarzı ve şeklidir. Gayet tabiî ki, burada Türk vatandaşlığını haiz gerçek kişilerle, gene Türk olan tüzel kişileri yani, Türkiye'de faaliyette bulunan bu tüzel kişilere bu senetlerin verileceğini tazammun etmektedir. Şüphesiz yazılış tarzı itibariyle bir (ve) harfi bakımından bunu ileri sürmektedirler, böyle bir değişiklikle tekrar bu tasarının Millet Meclisine iadesi ile zaman kaybı gibi bir mesele ile karşılaşılmasın, zabıtlara geçmek suretiyle kasdedilen mânayı burada bu şekilde, kendilerinin de anladığı şekilde tesbit etmiş olalım, müsaade etmiş olurlarsa, bu tarzda oylamasında tabiî fayda vardır, kasıt odur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Hisse senetlerinde sınıf değişikliği

Madde 12. — Banka, hisse senetlerinin bir sınıftan diğer bir sınıfa nakli hususunda vukubulacak talepleri derhal sonuçlandırır. Hisse senetlerinin bir sınıftan diğer bir sınıfa nakli için hiçbir komüsyon alınmaz.

(C) sınıfı hisse senetleri miktarı, hiçbir veçhile bu kanunla kabul edilmiş olan miktarı aşamaz.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Sayın Melen buyurunuz efendim.

FERİD MELEN (Van) — Muhterem arkadaşlar, bundan evvel kabul buyurduğunuz 9, 10 ve 11 nci maddelerde hisse senetleri dört sınıfa ayrılmaktadır ve her sınıf hisse senedinin kimler tarafından alınabileceği ve kimlere verileceği gene bu maddelerde tasrih edilmiştir. Halbuki 12 nci maddede bu esası tamamen ortadan kaldıracak bir hüküm getiriyoruz hisse senetlerinin bir sınıftan diğer sınıfa nakli hususu; vukubulur ya, talepler derhal is'af edilir deniyor. Bu vaziyette yukardaki tasnifin bir hükmü kalmıyor. (A) hisse senedini getirip (B) satmak, (B) ye tahvil etmek, (B) yi (C) ye tahvil etmek imkânı hâsıl oluyor, yolu açılıyor bu madde ile. O vakit bundan evvelki maddelerin bir hükmü kalmıyor. Halbuki bundan evvelki maddelerin bir önemi mevcuttur. Faraza Hazine bankanın % 51 den fazla hisseye sahibolması lâzımdır. Öyle kuruyoruz bu müesseseyi. Devletin ekonomik politikasını yürütebilmesini sağlamak üzere. Halbuki bu hükümle günün birinde bu banka tamamen eşhasın eline geçebilecek bir yolu açmış oluyor. Bunu nasıl telif ediyoruz. Bu hususta izahat rica ediyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Melen. Sayın Komisyon?..

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim, kabul ettiğimiz sisteme ve bundan evvelki madde hükümlerine göre (A) sınıfı hisse senetlerinin önemli kısmı budur. % 51 den aşağı olamıyacağı tesbit edilmiş bulunmaktadır. Şüphesiz bu kayda tabi olmamız lâzımdır. Gene (C) sınıfı hisse senetleri ise 15 bin adedi tecavüz edemiyeceği kaydedilmiştir. Bu değişiklikler bu hükümlere bağlı olmak kaydiyledir. Bu miktarlar çerçevesi içinde olmak kaydı ile olabilecektir. Bu madde bunları tecavüz etmemek kaydı ile gereken değişiklikleri yapabileceği noktasında bir hüküm getirmektedir. Onun dışında bir hüküm getirmemektedir. Arz ederim.

FERİD MELEN (Van) — Madde maalesef böyle yazılmamıştır.

BAŞKAN — Söz istiyen sayın üye?.. Yok. maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

KISIM : II

Bankanın teşkilât ve organları

Teşkilât ve organlar

Madde 13. — Bankanın teşkilâtı aşağıdaki şekildedir :

A) Hissedarlar Genel Kurulu,
B) Banka Meclisi,
C) Başkanlık (Guvernörlük),
D) Denetleme Kurulu;
E) Yönetim Komitesi,

F) Merkez ve Şubeler İskonto komiteleri,
G) Şubeler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

BÖLÜM - I

Genel Kurul

Oy hakkı

Madde 14. — Bankanın pay sahipleri defterinde yazılı bulunan hissedarlar, Bankanın Genel Kurulunu teşkil ederler. Genel Kurul, her yıl Banka Esas Mukavelesi ile tesbit edilen vakitte toplanır. Her on hisseye sahibolan veya bu miktar hisseyi temsil eden kimse bir oya maliktir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Genel Kurulun görev ve yetkileri

Madde 15. — Genel Kurul aşağıdaki görev ve yetkileri haizdir :

1. Banka Meclisi tarafından verilen yıllık rapor ile Denetleme Kurulu raporunun tetkiki;
2. Bankanın bilânço, kâr ve zarar hesabının tetkiki ile karara bağlanması;
3. Banka Meclisi üyelerinin ve Denetleme Kurulunun ibrası;
4. Sermayenin artırılması;
5. Esas mukavelede değişiklik yapılması;
6. Bankanın tasfiyesi hakkında karar verilmesi.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Banka Esas Mukavelesi ve tasfiye

Madde 16. — a) Banka Esas Mukavelesi, Genel Kurulun tasvibi ve Bakanlar Kurulu kararıyle yürürlüğe girer. Esas Mukavelede yapılacak değişiklikler de bu hükme tabidir.

b) Bankanın, birinci madde ile tesbit edilen müddetin bitiminden evvel tasfiyesi hakkında alınacak olan kararlar, Bakanlar Kurulunun tasvibi ile Banka tarafından yapılan taahhütlerin kanun dâhilinde tamamen ifa edilmesi şartiyle muteberdir.

Gerek Esas Mukavelede değişiklik yapılması, ve gerek tasfiye hakkında karar alınabilmesi için, Genel Kurulda üçte iki çoğunluk şarttır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Başkanlık

Madde 17. — Genel Kurula Başkan (Guvernör) başkanlık eder.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Temsil

Madde 18. — Hissedar olmıyanlar, Genel Kurulda vekil olarak birden fazla oy temsil edemezler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

BÖLÜM - II

Banka Meclisi

Kuruluş

Madde 19. — Banka Meclisi Başkan (Guvernör) ile Genel Kurulca seçilecek altı üyeden kurulur.

Üyelerin görevleri, özel bir kanuna dayanmadıkça, banka dışında teşrîî, resmî veya özel her hangi bir görev ile birleşemez. Bundan başka bu üyeler, ticaretle uğraşamıyacakları gibi, bankalar ve şirketlerde de hissedar olamazlar. Hayır dernekleri ve amaçları hayır, sosyal ve eğitim işlerine mâtuf vakıflardaki görevler ve kâr amacı gütmiyen kooperatif ortaklığı bu hüküm dışındadır.

Banka Meclisi üyelerinin yüksek öğrenim görmüş, bankacılık veya iktisat ve maliye alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olmaları şarttır.

Başkan (Guvernör), Banka Meclisi Başkanıdır.

Banka Meclisi üyelerinin aylıkları ile tazminatları Bakanlar Kurulunca tesbit edilir. Banka merkezi dışında oturanların, Meclis toplantılarına katılmak için katlanacakları yol giderleri Bankaca ödenir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Buyurun Sayın İzmen.

MEHMET İZMEN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Efendim banka idare meclisi üyeleri serbest meslek sahalarında faaliyette bulunabilirler mi?

BAŞKAN — Cevaplasınlar efendim.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Bu kanuna göre mâni bir hal yok. Meselâ avukatsa gayet tabiî ki avukatlığını yapabilecektir. Yani burada tadadedilenler dışındaki vazifeleri yapabilirler, ama bu 20 nci madde ile tesbit edilmiş olan sınırlayıcı hükümler bu kanunla tanzim edilen işleri yapmamak icabeder. Arz ederim.

BAŞKAN — Sayın İzmen hükmün tadadi olduğunu ifade ediyorlar. Binaenaleyh onun dışında serbest bulunduğunu yine kaydediyorlar.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sayın Başkan, 19 ncu maddeyi oyladınız mı?

BAŞKAN — 19 ncu maddeyi müzakere ediyoruz efendim.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — 20 nci maddeyi okuyorlar efendim. 19 ncu maddeyi oylıyacaksınız efendim. Devamı gibi okudular. Madde 19 da kuruluş var.

BAŞKAN — Muhterem senatörler, siz haklısınız, bir matbua hatası var efendim. 19 ncu madde, müsaade ederseniz, «Üyeden kurulur» dendikten sonra altında 20 nci madde var. 20 nci maddenin 1 nci fıkrası, ikinci fıkrasından sonra gelen kısım 19 ncu maddeye bağlıdır. O şekilde tatbikat görmektedir. O sebepten dolayıdırki, 19 ncu maddeyi müzakere ediyoruz efendim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Bir sualim var.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Burada bu maddede «Başkan» ve parantez içerisinde «Guvernör» tâbiri geçiyor. Bu «Başkan» her şeyi ifade ediyor, anlaşılıyor. Bu «Guvernör» tâbiri beynelmilel bir tâbir olduğu için başkanın bankayı temsilen Avrupadaki temaslarında bir kolaylık mı temin edecek bu tâbir? Yani emsal bankalarda da vardır da, bundan bir zaruret olduğu için midir, bu tâbir buraya konulmuştur.

BAŞKAN — Komisyondan öğrenelim efendim. Sayın Komisyon?

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Müsaade ederseniz arzı cevap edeyim. Bu bankanın görev yetkileri yukardaki maddelerde tadat ve tesbit edilmişti. Dış ülkelerdeki Merkez bankaları ile çeşitli banka muameleleri yapacaktır ve bu bankalarda kullanılan guvernör tâbirini burada yadırgamamak ve protokollarda alelade bir banka genel müdürü ile değil, hakikaten onlarda kullanıldığı şekilde gerek Avrupa ülkelerinde olsun, gerekse Amerika ülkelerinde bulunsun son ekonomik gelişmelerde ve banka muamelelerinde teamül haline gelmiş, yerleşmiş bir ifade olduğu için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Genel Müdürü mesabesindeki arkadaşımızın da bu sıfatla bu gibi temasları yapmasını teminen ve kolaylık sağlanması için konulmuştur, arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Kalpaklıoğlu.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Efendim.

BAŞKAN — Mutmain oldunuz mu efendim?

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Evet teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Melen buyurunuz efendim.

FERİD MELEN (Van) — Bu şekilde hem Başkan hem de guvernör olarak ifade edilmesi sanıyorum ki, bu imkânı verecektir. Türkiye içinde Başkan sıfatını kullanacak, dış ülkelerde de guvernör. Bu biçimsiz bir şeydir. Bu iki tâbirden birisinin kullanılması yerinde olacaktır. Sanıyorum ki Hükümetden guvernör olarak gelmişti, bu kelime Mecliste bırakılmakla beraber «Başkan» kelimesi de eklenmiştir. Bu ikisinden birisi fazladır.

BAŞKAN — Sayın Melen bir teklifiniz olacak mı efendim?

FERİD MELEN (Van) — Hayır ifade ettim.

BAŞKAN — Sayın Maliye Vekili buyurun efendim.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Sayın Başkan, bir hususu,

Sayın İzmen'in sormuş olduğu bir hususu zabıtlara geçmesi için tavzih etmek istiyorum. Sayın komisyon şüphesiz ki bu metnin lâfzına baktığı zaman böyle bir mâna çıkarmaktadır. Banka meclisine üye olacak kimselerin iştigal edebilecekleri veya iştiyal edemiyecekleri mevzular bakımından. Şimdi serbest meslek erbabının bankaya üye olmasında bir mahzur olmadığı; binaenaleyh, her hangi bir avukatın veya diğer her hangi bir serbest meslek icra eden bir kimsenin bankaya üye olabileceği tarzında maddenin lâfzına baktığımız zaman sayın komisyonun ifade ettiği gibi bir mâna çıkmaktadır. Ancak bu maddenin ruhuna bakılacak olursa banka meclisinde ifa edeceği görev dolayısiyle bir şahsın ve bu görevin ehemmiyeti dolayısiyle banka içindeki bu görevinden ayrı olarak artık hiçbir işle iştigal etmemesi konusu vardır. Ve kooperatiflerde dahi kâr amacı gütmeyen kooperatif ortaklarını sadece istisna etmektedir ki, bu maddenin esprisinin bankanın meclisinde vazife alan bir kimsenin başka bir işle iştigal etmemesinin vazı kanun tarafından veya tasarının, bu maddenin ruhu ile arzu edildiği anlaşılmaktadır, bunu tavzih etmek istedim efendim.

BAŞKAN — Muhterem senatörler, bir meseleyi tesbit edip karara bağlamak mecburiyetindeyiz. Bir kanun tasarısı ve onun 19 ncu maddesi müzakere edilirken bir itham bir sualle ortaya çıkmıştır. Şimdi, kanun tasarısını müdafaa eden muhterem zevatın beyanları kanunun tatbikatına ışık tutacaktır. Komisyon Başkanı başka bir mâna verir bu maddeye, Sayın Hükümet başka bir mâna verirse tatbikçiler ileride çok müşkül vaziyete düşerler. Bu sebepten iki muhterem uzvun bir noktada birleşmesini rica ediyorum efendim.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Şüphesiz komisyon adına olan bütün mâruzatım tamamen Sayın Maliye Bakanının görüşleri istikametindedir. Ve hassaten şunu tavzihan arz etmek isterim ki, «özel her hangi bir görevle birleşemez» ifadesinin bu kanun metninde yer etmiş olması bu maddeye, 20 nci maddeye açıklık getirmektedir, sarahat getirmektedir. Ve nelerle iştigal edemiyeceği hususu burada tadadi bir şekilde tesbit ve teşkil edilmiş bulunmaktadır, arz ederim.

BAŞKAN — Sayın komisyon teşekkür ederim efendim. Madde üzerinde söz istiyen sayın üye.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Söz istiyorum efendim,

BAŞKAN — Buyurunuz, Sayın Tuna.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Efendim, bu idare meclisi başkan ve üyelerinin aylıklarının Bakanlar Kurulu tarafından tesbit edileceği ve alt tarafta da «eğer üye, bankanın bulunduğu yerde oturmuyorsa her gidiş ve gelişinde ücretinin ödeneceği» ifade ediliyor. Ben şimdi şunu sormak istiyorum, bugüne kadar olan tatbikat ne idi? Bunların ücretlerini kim tesbit ederdi? Bunların 3656 veya 3659 sayılı Barem kanunlarımızla irtibatı yok mu idi? Bu Bakanlar Kurulu salâhiyetinin hudutlarını tâyin eden bir hüküm mü var, yoksa Bakanlar Kurulu 20 şer bin lira koydum dediğinde nasıl olacak?

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Arkadaşımın sorduğu sual 19 ncu maddenin devamıdır. Basılmada ki yanlışlık arkadaşımızı sual sormaya sevketmiştir.

BAŞKAN — 19 ncu maddeyi görüşüyoruz efendim. Sayın Komisyon... Sayın Hükümet...

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Sayın Başkan, müsaade ederseniz arzı cevabetmeye gayret edeyim. Halen mevcut Harcırah Kanunu hükümleri muvacehesinde, böyle bir tediye yapılamamaktadır. Bu şekilde bize izahat verilmiş bulunulmaktadır. Bu itibarla, burada, bu madde ve hükümde endişeyi mucip bir hal yoktur. Esasen ücretlerin tâyin ve tesbitinde de şüphesiz genel ücret dengesi nazarı itibara alınarak bu maddenin uygulanması, muayyen bir ölçü ve hizmetin ağırlığı ve mesuliyeti çerçevesi içerisinde umumi teamül ve prensiplere uygun bir tatbikat alanına yöneltilmiş olacaktır. Aksi takdirde gelişi - güzel keyfî ve fahiş her hangi bir ücret takdir ve tesbiti bahis konusu değildir. Böyle bir tatbikat asla tecviz edilemez. Nitekim, bankanın çeşitli organları ve Hükümet tarafından bu meselelerin denetlenme ve murakabe edilme esasları da mütaakıp maddelerde gelecektir, arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Melen, buyurun.

FERİD MELEN (Van) — Sayın Başkanım, bu maddenin son fıkrasında bir hüküm var. Zapta geçmesi bakımından arz ediyorum. Aslında bu hüküm yersizdir. Çünkü banka idare meclisine seçilecek kimselerin başka işlerle iştigal edemiyeceklerine göre kendilerini bu gayeye vermeleri ve bankanın bulunduğu merkezde bulunmaları lâzımdır. Fakat burada merkez dışında ikâmet ediyorsa o takdirde ücret ödenme hükmü mutlâktır. Ola ki, o üyenin birisi İsviçre'de otursun, her defasında banka oradan buraya kadar harcırahını verecektir. Tahmin ediyorum ki, madde memleket içinde bir yeri içine alıyor. Memleket içi için konulmuş bir hükümdür. Zapta geçmesi bakımından arz ettim. Cevap verirlerse memnun olurum.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim, burada dış ülkelerde oturma bahis konusu değildir. Şüphesiz memleketimizin içerisinde oturma ve yerleşme bahis konusudur. Ve zaten bankanın bu kabîl toplantıları program dâhilinde ayın muayyen günlerinde uygun vakitlerde bir plân ve düzen içerisinde cereyan etmekte ve görüşülecek olan gündemler hazırlanmaktadır. Her hangi bir karışıklığa ve fuzuli bir tediyeye ve masrafçı bir tutuma şüphesiz cevaz verilmiyeceği tabiîdir. Sayın Melen'in bu görüşün ve bu tedvinden maksadın, kanun vâzının böyle bir maksatla tedvin ettiğini ve elâstiki bir hüküm getirmek amaciyle görevlerin daha pratik bir şekilde görülmesini tazammun ettiğini kaydetmek isterim. Şüphesiz bir banka olması hasebiyle de ekonomik ve malî esaslara son derecede itina edeceği ve rasyonel çalışma esaslarına örnek bir şekilde Merkez Bankası sıfatiyle de kendisini hissettireceği ve ağırlığını koyacağı tabiîdir, arz ederim.

FERİD MELEN (Van) — Bu hüküm bu örneği pek vermiyor. Her 15 günde bir gelecek, gidecek - geliş gidiş harcırahı alacak, Banka Ankara'da, pekâlâ Ankara'da ikâmeti mümkündür. Ve faydalı olur.

BAŞKAN — Sayın Hükümet.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Sayın Başkan, şüphesiz ki, Sayın Melen'in temas buyurduğu husus ilk bakışta doğrudur. Ancak, maddenin şu fıkrasına bakacak olursak; «üyelerin görevleri özel bir kanuna dayanmadıkça» diyor. Demek ki, özel bir kanuna dayanarak bir başka yerde görevi bulunan bir kimsenin Merkez Bankasının Meclisinde üye olması mümkündür. Bu takdirde; bu kimsenin gidiş - geliş yol parasının banka tarafından ödenmesini bu fıkra temin ediyor. Bu bakımdan yukardaki şu arz ettiğim fıkrayla ahenklidir. Bundan başka bankanın meclisi idaresine üye olarak seçilen öyle zevat olabilir ki, mesaisinden çok istifade edileceği halde, bu şahıs bankanın merkezinde veya Ankara'da oturmamış bulunabilir; ama kendisinden de çok faydalanılacaktır. Başka bir yerde oturuyor olabilir, onu da bankanın meclisine üye temin etmek ve sırf kendisinden istifade için bir vazife verildiği zaman ona bir külfet de yüklememek amacını gütmesi bakımından da son fıkranın lüzumlu olduğuna kaaniiz efendim.

BAŞKAN — Yani yetişmiş adama çok ihtiyacolan Türkiye'de yetişmiş kişilerden istifade etmek fikrine bağlanıyor, Sayın Melen.

Sayın Kalpaklıoğlu, buyurunuz.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Muhterem arkadaşlar, burada Sayın Başkanın ifadesine göre 19 ncu maddede, bizim elimizdeki tasarıya göre 20 nci maddede bir ücret tesbit ve tâyini meselesi var. Bu sayın Tuna tarafından sual olarak vaz'edildi, cevap alındı ise de endeniz tatmin olmadığım için bu hususta konuşmak mecburiyetini hissettim. Hakikaten Merkez Bankası gibi büyük bir bankanın Devletin İktisadiyatının, maliyatının mihrakı olan ve Maliye Vekâletiyle en sıkı işbirliği yapmak mecburiyetinde kalan bu mühim bankanın, bir tâbirle bankaların anasının veya bir başka tâbirle başı olan bu bankanın yöneticileri, yürütücüleri de hakikaten kifayetli, bilgili, dirayetli kimseler olması lâzımgelir ve öyledir ve bunlar buradan çıktıktan sonra hususi şirketlerde veya hususi bankalarda da çok büyük ücret almak suretiyle fazlasiyle tatmin olabilirler. Tatbikatta da bu zaman zaman görülüyor ise de, benim sualim ne bankacılara ne de komisyon reisine ve sözcüsünedir. Benim sualim Hükümete müteveccihtir. Yani kusura bakmasın, Sayın Maliye Vekiline soruyorum. Maliye Vekili olarak da değil Hükümetin bir mümessili olarak soruyorum. Şurada yeni bir esas geliyor. Bir zaman

bu ücreti tesbit ve tâyini biliyorsunuz Plânlama Dairesi için konuşuldu. Uzun müzakerelerden münakaşalardan sonra serbest bırakıldı ve bugün biliyorsunuz serbesttir. Olur mu olmaz mı, lüzumlu mu, lüzumsuz mu, faydalı mı faydasız mı, mevzuu uzun müzakerelerden sonra serbest bırakıldı. O da serbesttir. Onun dışında hiçbir yerde serbesti yok. Birinci derece maaş var, onun % 60 ı var, % 50 si var, tazminatı var şu var... Fakat bir ölçü ve kıstas var. Burada sayın sözcü kendisine verilen izahat veya kendisinin düşündüğü ölçü içerisinde meseleye cevap verdi ama; tatmin olmanın imkânı yok.

Muhterem arkadaşlar, ortada bir personel kanunu var, bir personel rejimi var. Bu rejimin bugün yarın tatbiki bahis mevzuu ve şiddetle memur sınıfı bizi tazyik etmekte. Bunu görüyoruz ve dayanamıyoruz. Görüyorsunuz, işçisi tazyik ediyor, memur tazyik ediyor, sokağa çıkıyor. Şimdi yeni bir tatbikat... Yani çok özür dilerim, bankacılar ve bankayı temsil edenler şahıslarına vâkı bir söz gibi telâkki etmesinler. Ben, sureti mutlakada şahıslarının ötesinde bir prensibi vaz'etmek istiyorum. Hal böyleyken geldi burada, Plânlama Dairesinde olduğu gibi bir serbesti ile daha karşılaştık. Arkadaşlar, bunun sonu nereye gidecek? Şimdi yalnız Merkez Bankası Devlet Bankası değil, Ziraat Bankası da bir Devlet Bankası, Emlâk Kredi Bankası da bir Devlet Bankası daha Devlet Bankası var. Hususi bankalar zaten mevzumuz dışında. İstediği kadar alır, istediği kadar verir ve bugün biliyorsunuz astronomik rakamlar bilhassa İş Bankası Umum Müdürüne ve diğerlerine verilir. Şimdi yarın Ziraat Bankası Umum Müdürü gelecek. Şu espri içinde bana ve arkadaşlarıma ücret ödeyin diyecek, istiyecek. Hükümet ona da peki diyebilecek mi? Demiyecekse niye buna verecek de ona vermiyecek? Hangi ölçü ve espri içinde buna evet, ona hayır denilecek, ve diğer memur tabakası diğer sınıflar da aynı şekilde bir serbestiye doğru gitmek istiyecek, kanuni çerçevenin dışına zorlıyacak. Onun için gönül isterdi ki; bankayı idare eden bu kıymetli arkadaşların bugünkü maaşları kâfi gelmiyorsa, kendilerini tatmin etmiyorsa veya yetkili kıymetli elemanlar burada bugünkü aldığı ücretlerle çalışma imkânı bulunmuyor da bankaya kuvvetli şahıslar yerine zayıf şahıslar gelip idareyi ele alıyorlarsa tedbiri bu olmamalıydı. Birinci sınıf Devlet memurunun üstüne şu kadar tazminat verilir, şöyle olur böyle olur diye bir esas vaz'etmeliydi. Hiçbir esas vaz'etmemiş, tamamen serbest bırakmış. Şimdi Hükümet olarak soruyorum; yani bu serbestinin arkası böyle devam edip gelecek mi? Arkadan bir başka sınıf için, bir başka kanun için, bir başka teşebbüs için, bir başka Devlet dairesi için bunların, gerek Teşkilât Kanunu - biliyorsunuz birçak müesseselerin teşkilât kanunları yok, mütemadiyen gelecek - teşkilât kanunlariyle beraber veya maaş kanunlariyle beraber her biri böyle bu yoldan gidip serbestiye doğru mu gidecek? Yoksa Hükümetimiz bu mevzuuda bir tedbir almayı düşünüyorlar mı, ve bunları bir esasa bağlamanın hesabı içindeler mi, hazırlığı içindeler mi? Bu vesileyle bunu Sayın Maliye Vekilimizin ağzından öğrenmekte fayda mülâhaza ettiğim için meseleyi vaz'etmiş bulunuyorum. Hürmetlerimi takdim ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim Sayın Maliye Vekili buyurunuz efendim.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Muhterem Başkan, muhterem senatörler, Sayın Kalpaklıoğlu arkadaşıma evvelâ Türkiye'de aktüel bir meseleye ve günün konusu olan bir meseleleye, bir probleme temas ettiği için, saniyen şimdi arz edeceğim hususları buradan ifade etmek fırsatını bana verdiği için arzı teşekkür ederim.

Bugün Türkiye'de personel rejimi bir hercümerç içerisindedir. Türkiye'de maaşlı memurlar vardır, Türkiye'de ücretli memurlar vardır, Türkiye'de yevmiyeli teknik personel, yevmiyeli işçi personel, mukaveleli personel vardır, Türkiye'de ek görevi olan memur vardır, ek görevi olmıyan memur vardır. Tazminat alan memur vardır, tahsisat alan memur vardır, vekâlet maaşı alan memur vardır ve fazla mesai ücreti alan memur vardır ve almıyan memur vardır. Bu sebepledir ki; bu problem mutlaka çözülmek, mutlaka halledilmek durumundadır. Bu problemi halletmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu çıkmıştır. Talihsiz bir kanun olmuştur. Tatbiki gayrimümkün hükümler ihtiva ettiği için her sene bu kanunun malî hükümleri ertelenmiştir. Zannediyorum 5 senedir ertelene gelmektedir. En sonunda Anayasa Mahkemesi Bütçe Kanunlariyle devamlılık arz

eden bir kanunun herhangi bir maddesinin ertelenemiyeceğine karar vermiş ve bu konunun halli için de 1971 Ocak ayına kadar mühlet tanımıştır.

Burada şunu ifade edeyim ki, memurlarımızın malî durumlarını bir an önce halletmek lâzım geldiğine kaaniiz. Ve bu hususta mümkün olduğu kadar çabuk netice elde etmek için çalışmalar yapıyoruz. Bu çalışmalarımızın neticesini kısa zamanda meclislere sunacağımızı ümidetmekteyiz.

Sayın Kalpaklıoğlu arkadaşım Merkez Bankası Kanununun 19 ncu maddesindeki bir hükme işaretle Türkiye'de gerçek bir duruma işaret etmiş oldu. Bu devlet memurlarının veya daha doğrusu âmme hizmeti görenlerin aldıkları ücretlerin çeşitliliği ve bu ücretlerin çeşitli hukukî kaynaklardan tatbikat alışı, Personel rejimini Türkiye'de çok daha karışık hale getirmiştir. Kanunlarla va'zedilen her istisna bu rejimin biraz daha karışmasına sebebolmuştur. Bu doğrudur.

Şimdi, müzakere ettiğimiz maddede, muhterem arkadaşımla hemfikir olamıyacağım husus şu, bu tamamiyle serbest bırakılıyor değildir bir defa. Bu Bakanlar Kuruluna bırakılıyor. Bakanlar Kuruluna bırakılınca da, Bakanlar Klrulunun hiçbir objektif esastan hareket etmeksizin, hiçbir kritere, ölçüye bağlanmaksızın ücret tâyin edeceğini, maaş tâyin edeceğini kabul etmek mümkün değildir. Elbetteki Bakanlar Kurulu vazifenin ehemmiyeti ve önemi ile mütenasip mâkul kriterlere ve ölçülere istinaden ücret tesbit edecektir. Merkez Bankası fonksiyonu itibariyle - gerci sekli itibariyle bir Anonim şirkettir ama, - Türkiye'nin biraz önce de arz ettiğim gibi ekonomisine doğrudan doğruya tesir eden kararlar alabilecek faaliyetlerde bulunabilecek olan bir teşekküldür. Türk ekonomisi içinde ve Türk ekonomisinin istikrarı içinde Merkez Bankası bu kadar önemli vazifeler ifa ederken Merkez Bankası mensuplarının ve onun meclisi idaresinin ücretlerinin bugünkü barem hükümleri içerisine sıkıştırılmasının, 3656 sayılı Kanun içerisine sıkıştırılmasının ve bu dar ölçüler içerisinde mütalâa edilmesinin doğru olmıyacağını muhterem arkadaşım herhalde kabul ederler.

Bu bakımdandır ki Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi uygun görülmüştür.

Şunu huzurunuzda arz edeyim, personel rejimi konusu ve âmme hizmeti görenlerin aldıkları ücretler konusu personel rejimi içerisinde mutlaka tasvibine mazhar olacak bir tarzda yakında halledilecektir ve huzurunuza bu tasarıyı bir an önce getireceğimizi ümidediyoruz. Hürmetler ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Sayın Melen buyurunuz.

FERİD MELEN (Van) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; bu madde üzerinde hakikaten hepimizin önemle durmamız lâzımgelen bir konunun burada konuşulmasına vesile olmuştur. Ve yerinde olacaktır, bu mevzu üzerine biraz eğilmek.

Muhterem arkadaşlar, Personel Kanunu Sayın Bakanın da ifade ettiği gibi büyük bir hercümerç içerisinde ve perişanlık içerisinde, ücret rejimimizin olduğu malûmdur. Ve bunun çok kısa bir zamanda halli lâzımgelen bir mesele haline geldiği de yine malûmunuzdur. Hükümet bunu kısa zamanda getirmediği takdirde Hükümeti zorlamak Büyük Meclise düşecektir. Çünkü önünde bulunduğumuz mesele bu memleketin rejimi ile, kaderi ile her şeyi ile ilgili bir hal almıştır. Bu sebeple Sayın Bakanın buradaki va'dini ve sözünü senet telâkki edeceğiz ve kısa zamanda bunu gerçekleştirmek üzere gerekeni yapacağına da emin bulunuyorum.

Muhterem arkadaşlar, aslında Merkez Bankası gibi müesseseleri idare edecek seçkin kimseleri bir barem içerisine sokmak doğru bir hareket olmaz. Bir piyasa ekonomisi rejiminde bunlara bir özellik vermek lâzımdır. Çünkü piyasada da bunların karşı karşıya bulundukları müesseseler vardır ve o müesseselerin başında serbest rejime tabi oldukları için yüksek ücret alan kimseler vardır ve karşı karşıya bunlar oturup problemler halleceklerdir. Bu sebeple ücretler arasında, bu iki ücret arasında büyük bir fark olmaması lâzımdır. Bundan dolayıdır ki, 440 sayılı Kanun yani İktisadi Devlet Teşekküllerine ait kanun çıktığı zaman orada da bu hükme mütenazır bir hüküm konulmuştu. Orada da Umum Müdürlerin ve idare meclisi üyelerinin tazminatlarının Bakanlar Kurulu kararı ile tâyin edileceği idi. Ve bunu o tarihteki Hükümet bir Bakanlar Kurulu kararına bağladı ve mâkul bir seviye tesbit etti.

Yalnız bizim memleketimizde maalesef bu prensipleri sonuna kadar götüremiyoruz. Zaman zaman çeşitli tesirlerle gedikler açıldığı bir vakıadır ve açılmaktadır.

440 sayılı Kanunun ihtiva ettiği bu hükümden, mukavele ile istihdam hükmünden faydalanarak bugün çeşitli gedikler açılmıştır. Ve çok yüksek mukaveleler olduğunu duyuyoruz, ücreti ihtiva eden mukaveleler.

Bir misal vereyim. Filvaki 440 sayılı Kanuna tabi değil ama yine Devlet sermayesi ile işliyen bir müessesedir. Türkiye Petrolleri Anonim Şirketi Umum Müdürünün derler ki, aylığı ayda yirmi bin liradır. Bu bizim memleketimizde ücret ölçüleri nazara alınırsa bir korkunç rakam olarak görünür gözlere ve bugün işte günlük hayatını sürdürmek imkânını aldığı ücretle bulamıyan kimselerin gözünde hattâ bu rejimi tehlikeye sokacak çok kötü bir örnektir ve Hükümetin gözü önünde cereyan ediyor. Sayın Bakan ifade ettiler, elbette ki, bunu Hükümet tanzim edecektir, ama Hükümetin gözü önünde ortaya çıkan bu nevi örnekler insanı haklı olarak tereddüde sevk ediyor. Ve bu nevi hükümleri kabul ederken acaba bu nasıl tatbik edilecektir endişesini de hepimiz bütün vicdanımızda taşıyoruz.

Şunu da arz edeyim, Sayın Bakanın va'dini dikkatle göz önüne almak lâzım. İleride Personel Kanunu mümkündür ki, bütün bu müesseselere de teşmil edelim. Şimdiden yüksek ücretler tesbit edersek bu takdirde bunlar hakkı müktesep haline gelecektir ve Personel Kanununu bu müesseselere uygulamasını imkânsız hale getirecektir. Bu sebeple bu ücretleri tesbit ederken Hükümetin müstakbelen yapacağı şeyi dikkate alması hiç şüphesiz yerinde olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim. Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Buyurun Sayın Komisyon.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim, bu maddenin bu fıkrası yine komisyonumuzda müzakere edilirken daha evvelki mâruzatımda da beyan ve ifade etmeye çalıştığım veçhile bunun ölçülü ve mâkul ve fakat banka hizmetlerini, faaliyetlerini aksatmıyacak bir istihdam şartı ve ücreti teminine mütevakkıf olması noktasında gerek Maliye Bakanlığı ve gerekse Merkez Bankası temsilcileri açıklamalarda bulunmuşlar ve bu şekilde komisyonumuzdan geçmiş bulunmaktadır.

Biraz evvel Sayın Melen ve Sayın Maliye Bakanı izahta bulundular. Şüphesiz bunun ölçülü ve mâkul bir hal içerisinde kullanılacağını, hüsnüniyet kaideleri içerisinde kabul ve telâkki ediyoruz. Esasen halihazırda bankaların bir kısmı bankalar baremine tabidir. Bâzıları da buna mütenazır hükümleri ihtiva etmek üzere bu barem dışında kalmaktadır. Meselâ Vakıflar Bankası ve Denizcilik Bankasında da buna mütenazır hükümler bulunmaktadır. Merkez Bankası gibi çok önemli ve şümullü görev ve mesuliyetleri bulunan bir Banka Meclisi idaresinin şüphesiz istihdam ücretleri ve şartlarının daha elverişli bir durumda bulunmasını tabiî görmek lâzımdır. Tabiî, aşırı hadlerden içtinabetmek suretiyle. Hakikaten 1715 sayılı Kanunun, eski kanunun 69 ncu maddesinde bunları miktar itibariyle tahdideden hükümler vardır, fakat bu defa onlardan içtinabedilmek suretiyle ve 440 sayılı Kanunun hüsnüniyet kaideleri dahilinde tatbik edilecek, iyileştirici hükümleri ve mâkul ölçüler de nazarı itibara alınarak emsaller göz önünde bulundurulmak suretiyle bu ücretlerin Bakanlar Kurulunca belli ölçü ve esaslara göre tesbitini tazammun eden bu fıkranın bu hükmün bu mânada anlaşılması kaydiyle zabıtlara bu şekilde geçmesi suretiyle tatbikatta bulunmasında fayda mülâhaza etmekteyiz. Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın komisyon. Sayın İzmen buyurunuz efendim.

MEHMET İZMEN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan özür dilerim,

BAŞKAN — Rica ederim efendim.

MEHMET İZMEN (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkanım vakti kazanmak için sual şeklinde müdahalelerde bulunuyorum. Efendim bu Bankanın kanunuyla esas mukavelenamesiyle, kadrosuyla kendisine verilen bu mühim vazifeyi lâyıkiyle yapması istikametinde yardımcı olmak maksadındayım. O bakımdan burada banka Meclisi üyelerinin vasıfları sayılırken «bilgi ve tecrübe sahibi» gibi bir tabir var. İleride de bu gibi tâbirler var. Umarım ki bu «bilgi» tâbirinden maksat ihtısas derecesiyle il-

cili mânada kullanılmıştır. Ancak bilgi deyince Yurt Bilgisinden başlayarak şeye kadar çıkabilir (Gülüşmeler) O itibarla yani bu istikamette vasıflı bilgi, ihtısas derecesinde bilgili insanlardan teşkil edilmesi şâyanı temennidir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İzmen.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Müsade ederseniz arzı cevap edeyim.

BAŞKAN — Rica edeceğim efendim bilhassa.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim, bu fıkradaki hükümler kanuna gayet sarih ve dikkatlice vaz'edilmiş bulunmaktadır. Dikkat buyurulacak olursa banka meclisi üyelerinin yüksek öğrenim görmüş bankacılık veya iktisat ve maliye alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olmaları şarttır. Bir millî ekonominin ve finansman müessesesinin meclisi idaresinin şüphesiz gayet emin, dikkatli, bilgili ve o alanda ihtısas sahibi olmuş elemanlara gördürülmesi kadar mâkul ve yerinde bir istek olamaz. Tamamen bu fıkra onu temine tevakkuf etmek üzere derecedilmiş ve buraya yazılmış bulunmaktadır. Komisyonumuz da aynı mahiyette kabul etmektedirler. Sayın soru sahibi üye ile aynı fikir ve mütalâada olduğumuzu komisyon olarak arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Atayurt teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Görev süresi

Madde 20. — Banka Meclisi üyelerinin görev süresi, üç yıldır.

Her yıl Meclis üyelerinin üçte biri yenilenir. Birinci ve ikinci yıl sonunda Banka Meclisinden ayrılacak üyeler ad çekme ile tesbit edilir.

Süreleri biten üyelerin yeniden seçilmeleri caizdir..

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Madde 21 e geçmeden evvel bir dakikanızı rica edeyim efendim. Muhterem senatörler 21 nci maddede bir tashih yapmak durumu hâsıl olmuştur. Müsaade ederseniz arz edeyim. 21 nci maddenin 2 nci fıkrası bittikten sonra Banka Meclisinin görev ve yetkileri var. Ona geçmeden evvel «alınmasına karar verilebilir» den sonra. 22 nci maddenin 11 nci bendi bittikten sonra Banka Meclisi başlar. Banka Meclisi bu 21 nci maddeye dâhildir çünkü. Banka Meclisi başlar ve 12 nci bende kadar gelir. Bu kısım 21 nci maddenin son fıkrası olarak nazarı itibara alınacaktır. Takibederken bu sırayı nazarı itibara almanızı rica ediyorum efendim. Buyurun okuyun.

Toplantılar, kararlar ve oylamadan çekilme

Madde 21. — Banka Meclisi üyeleri, kendileriyle, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 245 nci maddesinin 3 ncü bendinde gösterilen derecelerde akrabalık veyahut menfaat bağı bulunan kişilere ilişkin kredi konularına dair müzakerelere iştirak edemezler ve oylamaya katılamazlar.

Banka Meclisi toplantıları Ankara'da yapılır. Lüzumu halinde başka bir yerde de toplantı yapılabilir. Toplantılar, Başkan (Guvernör) ın çağrısı ile ayda en az bir defa olmak üzere yapılır. Gündem, Başkanlık (Guvernörlük) ca düzenlenir. Üyelerin gündem dışı görüşülmesini istedikleri hususlar, Başkanın (Guvernörün) da katılması halinde aynı toplantıda gündeme alınır ve görüşülür; aksi takdirde bir sonraki toplantı gündemine alınmasına karar verilebilir.

Banka Meclisi, üyelerin en az üçte ikisinin katılmasiyle toplanır ve mevcut üyelerin çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği halinde, Başkanın katıldığı tarafın teklifi kabul edilmiş sayılır.

Başkan (Guvernör) yardımcıları, Banka Meclisi toplantılarına, oy hakları olmaksızın katılabilirler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Sayın Kalpaklıoğlu buyurunuz efendim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Sayın Başkan, burada «Banka Meclisi üyelerinin en az 2/3 nün katılmasiyle toplanır. Ve mevcut üyelerin çoğunluğuyla karar verir» deniyor. Bu toplantıya ne kadar ehemmiyet verildiğinin bir ifadesi oluyor. Fakat tatbikatta bu 2/3 ekseriyetin toplanması mevzuu çok meseleler çıkarıyor. Bir misal arz edeyim: Heyeti

Umumiye, Temyiz Mahkemesi biliyorsunuz 2/3 bulamadığı için toplanamadığı için birçok dosyalar yıllar yılı sürükleniyor ve karar da alamıyorlar, 2/3 ü toplıyamıyorlar. Acaba bu madde, böyle bir müşkilâtı ileride çıkarır mı çıkarmaz mı? Kendilerinden istirhamım 2/3 çoğunluğa ehemmiyet vererek bu maddenin tatbikatında bu 2/3 çoğunluğun kolaylıkla temin edilip edilemiyeceği ve işlerin aksayıp aksamıyacağı yolunda bir endişe varit midir? Bunu istirham ediyorum.

BAŞKAN — Sayın komisyon buyurunuz.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim, müsaade ederseniz Sayın Başkanım arzı cevap edeyim. Biliyorsunuz yukarda ki, maddelerde de tesbit edildiği veçhile bir başkan altı üyeden ibaret olmak üzere 7 kişilik bir meclisi idare görev yapacaktır. Bunun 2/3 ü 4 kişi etmektedir. 4 kişi her zaman toplanmakta ve toplanabilmek imkânına sahibolmakta ve kararları alabilecek durumda bulunmaktadır. Komisyonumuzda yapılmış olan müzakereler sırasında T. C. Merkez Bankası Meclisi idaresinin şimdiye kadar nisabın temin edilemiyerek, toplanamamış olması hal ve vaziyetlerinin hemen hemen hiç vâkı olmadığı, bütün bu toplantıların vaktinde yapılarak gerekli kararların ittihaz edilerek tatbikata vaz'edildiği anlaşılmıştır. Bu bakımdan gerek heyetin yedi kişiden ibaret bulunması ve üçte iki çoğunluğun da dört kişiye tekabül etmesi muvacehesinde 4 kişinin kolaylıkla toplanabileceğini tahmin ve ümidetmekteyiz, eski tatbikatlara ve verilen izahatlara göre, bu şekilde mâlûmat arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Atayurt teşekkür ederim.

Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Banka Meclisinin görev ve yetkileri

Madde 22. — Banka Meclisinin görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir :

1. Tedavüldeki banknotların, gerektiğinde yeni bir emisyonla değiştirilmesi ile tedavülden kaldırılma ve yokedilme şartlarının tâyini;

2. Kendi işlemlerinde uygulıyacağı reeskont, iskonto ve faiz hadleri ile ücret ve komisyonların tesbiti;

3. Bu kanunun 4 ncü madesinin II numaralı paragrafının (c) bendindeki teklifler ile (d) bendinde gösterilen hususların karara bağlanması;

4. Bankaca açılacak kredilerin esas ve şartları ile reeskont ve avans limitlerinin tesbiti;

5. Dördüncü madde gereğince tesbit edilen muadelete (Parite) istinaden yabancı paraların esas kurları ile altın ve dövizlerin Bankaca uygulanacak alış ve satış fiyatlarının tâyini;

6. Bankanın yıllık kadrolarının onaylanması;

7. Bankanın idare, teşkilât ve hizmetlerine ilişkin olarak Yönetim Komitesince hazırlanan Yönetmeliklerin onaylanması;

8. Banka ihtiyacı için gayrimenkul satınalınması veya iktisabı ve Bankanın mâliki bulunduğu gayrimenkullerin gerektiğinde satılması hakkında karar alınması;

9. Yönetmeliklerle kabul edilen hadler üstündeki mebâlâglara ve kıymetlere ilişkin sulh, ibra ve terkin konularında karar verilmesi;

10. Bankanın yıllık faaliyet raporunun, bilânço, bütçe ve kâr ve zarar hesaplarının ve Genel Kurul gündeminin hazırlanması;

11. Yönetmelikle tâyinleri Banka Meclisine bırakılan Banka personelinin atanması ve Bankayı ilzam edeceklerin imza yetkilerinin belirtilmesi;

12. Yukarıki fıkralar dışında, bu kanunda Banka Meclisinin kararına bağlı konular ve Başkanlık (Guvernörlük) ça tetkik ve tasvibe sunulacak sair hususlar hakkında karar alınması.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen Sayın üye?

Sayın Arıburun, buyurun.

TEKİN ARIBURUN (İstanbul) — Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlarım, bu maddeye gelinceye kadar bu bankanın, yani Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının yeni teşekkül etmekte olan bu bankanın istikbali hakkında, Hükümetle muameleleri hakkında, ne gibi müeyyidelere bağlanmış olduğu hakkında bir taraftan da kanunu karıştırıp bâzı hususları öğrenmeye çalıştım. Biraz gariptir benim askerî hususlardan gelmiş olan alışmış olduğum ve asıl bünyeyi teşkil eden esasların, müeyyidelerini aramak, bulmak lâzımgelir, öyle alışmışızdır, böyle buluyoruz.

Şimdi 22 nci maddeyi okurken; bankanın asıl fonksiyonunu yapmakta olan, almış olduğu yetkilere istinaden banka meclisinin görev ve yetkilerini öğrenmiş oluyoruz, bu bence bankanın temel maddelerinden bir tanesi. Burada bir iki yerde atıf var, aklıma ilk gelen bir sual işareti; birinci maddede ki yani 22 nci maddenin birinci paragrafındaki tedavüldeki banknotların kaldırılması, şöyle yapılması, böyle yapılması, keyfiyeti ve bu şartların tâyini, meselâ Atatürk'ün paralarımızda resimleri vardır ve ondan gayri resimler çıkmaz, paralarımız basılmaz hususunda bir kanun var idi bunun, şimdi ilerde bu esnada bilmiyorum, affınızı dilerim o yönden ama eğer madde gelmiyecek ise meselâ; banka meclisi günün birinde ben paraları tedavülden kaldırıyorum dediği zaman onun yerine yeni paralar koyabilecek mi? Atatürk'ün bir daha paraları kalkacak mı, kalkabilir mi, bunun müeyyidesi var mı? Meselâ bir tanesi bu.

Daha aşağıya doğru geliyoruz, dördüncü maddeden bahsediyor, dördüncü maddeye biran için döndüğümüz zaman dördüncü maddenin son fıkrası vardır, dördüncü maddenin, «Banka bu kanunla kendisine verilen yetkileri kendi sorumluluğu altında müstakil olarak kullanır.» Mâziye gidiyor hâtıralarımız bu esnada. Üniversite Kanunu bu Meclislerden geçerken aynen üniversite muhtariyeti bu tarzda iki madde ile geçmiştir. TRT Kanunu bu meclislerden geçerken yine aynen buna benzer, buna mümasil bir iki madde ile geçmiştir, TRT nin muhtariyeti. O zaman belki yine meclislerimizin bu geç saatinde bu kadar üyesinin dikkatine ancak inhisar edebilen bir husus ve imkânlar var idi, zaman geldi arkadaşlar başımızı döğmeye başladık. Halen böyledir bu. Hükümet bir salâhiyet verip kanunlar çıkar, oraya ufacık bir maddecik konur, ondan sonra aklımıza gelmiyecek kadar bâzı tehlikeli durumlara girer, bu muhtariyet bu istiklâl. Binaenaleyh şunu savunmak istiyorum burada; acaba şu iki yer hakkında;

1. Atatürk'ün her hangi bir şekilde olursa olsun paralarımıza konulmuş olan Türkiye Cumhuriyetindeki paralarındaki resimleri kalkması imkânı, ihtimali var mı? Bu salâhiyete giriyor mu bu vaziyette. Bunun bir müeyyidesi var mı konulmuş mudur?

İkincisi de 4 ncü maddeye vermiş olduğumuz salâhiyet günün birinde Merkez Bankasında Hükümetin karşısına, hangi Hükümet olursa olsun, karşısına muhtar bir müessese halinde ulaşılamaz, kararları bozulamaz, araya şu şu müesseseler karışır gibi bir hal yaratabilir mi, bunun müeyyidesi hangisidir, Hükümet tarafından, bunu öğrenmek istiyorum. Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın Erez buyurunuz.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Sayın Başkan, muhterem senatörler, Sayın Arıburun arkadaşımızın bu tasarı ile ve özellikle şimdi görüşülmekte bulunan 22 nci madde Üniversite gibi müstakil bir organ mı tesis ediliyor, müstakil bir kuruluş mu ihdas ediliyor tarzında izhar buyurduğu endişeye evvelâ cevap vermek isterim. Bir defa bankanın hukukî statüsü anonim şirkettir ve anonim şirkette de genel kurul - genel usulü arz ediyorum, hukukî salâhiyeti ve hukukî statüyü genel olarak arz ediyorum; bu kanunda istisna olmadıkça, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre şirketlerde genel kurul her türlü kararı almaya yetkilidir. Bu hukuk literatüründe de münakaşa edilmiş bir konudur. «Bir şirketin genel kurulu şirketle ilgili olarak her türlü kararı alabilir. Ancak erkeği kadın yapamaz.» tarzında esprili pasajlara da hukuk literatüründe vesile teşkil etmiştir. Şimdi böyle olunca, sermayesinin büyük kısmı % 50 den ziyadesi, burada en az Devlet sermayesi % 51 olabilir, bu asgari haddidir. % 51 in üstünde de Devletin sermayesi olacaktır ki, biraz önce görüştüğümüz hükümlerle 15 milyon liralık sermaye 25 milyon liraya çıkarılırken, bunun 10 milyon lirasının Devlete aidolacağını hükme bağlamış oldu sayın Senato. Demek ki, hisselere, Genel Kurulda oya Devlet hâkimdir. Genel Kurulda oya Devlet hâkim olunca, böyle bir müessesenin müstakil, muhtar, Devlet içinde Devlet haline gelmesi gibi bir ihtimal mevcut değildir. Ayrıca, bu bankanın uzuvlarına bakacak olursak, en önemli uzuvları guvernör, banka meclisi ve genel kurul. 25 ve mütaakıp maddede gelecektir, guvernör yahut başkan; «Banka meclisinin teklifi üzerine, Bakanlar Kurulu kararıyle beş yıl süre için atanır», diyor. Demek ki, banka meclisi teklif edecek, Bakanlar Kurulu bunun atanması için karar verecek. Başkanın yani bugünkü genel müdü-

rün, bu tasarı kanunlaştığı takdirde başkan olacak, başkanın tâyininde birinci derecede Hükümet müessir. Kim inha edecek? Banka meclisi inha edecek. Banka meclisine bakalım. Banka meclisi 19 ncu maddede yazılı; «Banka meclisi başkan ve guvernörle genel kurulca seçilecek altı üyeden kurulur. Süreleri biten üyelerin yeniden seçilmeleri caizdir. Üyelerin görevleri özel bir kanuna dayanmadıkça.», biraz önce okuduk, banka meclisi üyelerinin seçiminde de keza bunun muhtar bir idare haline gelmesini icabettirmiyecek hükümler var. Genel kurul 8 nci maddede, (A) sınıfı hisse senetleri her biri en az 100 hisseliktir. Bu sınıf hisse senetleri munhasıran Hazineye aidolup, sermayenin yüzde ellibirinden aşağı düşemez.» Biraz önce arz ettim, genel kurulda da Hükümet yani Devlet hâkimdir. Binaenaleyh, bu bankanın Hükümetin tasvibi dışında veyahut da Hükümetin icraatına aykırı bir karar almasına bu bankanın uzuvlarının hukukan, şu maddeler muvacehesinde imkân yoktur. Bu bakımdan Sayın Arıburun arkadaşımızın müsterih olmasını istirham ederim. Devlet içinde Devlet olacak bir müessese bu metinlerle yaratılmıyor.

Paraların şeklinin tâyini hususuna gelince, her memlekette bu böyledir. Merkez bankaları Hükümetle istişareden sonra ve Hükümetin mutabakatını aldıktan sonra ki, Hükümet ve Devlet zaten merkez bankasına hâkimdir; paranın şeklini, hacmını tâyin ederler ve bir parti parayı tedavülden kaldırırlar yerine yenisini korlar. Hükümetle mutabakat halinde bu işleri yaparlar. İdaresine zaten Hükümet, Devlet hâkim olduğuna göre, şu salâhiyetleri banka meclisinin keyfî bir şekilde kullanması mümkün değildir.

Bunu arz eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Maliye Vekili teşekkür ederim efendim.

Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

BÖLÜM - III

Denetleme Kurulu

Kuruluş, süre ve nitelik

Madde 23. — Denetleme Kurulu üyeleri aşağıdaki şekilde seçilir :

1. (A) sınıfı hissedarınca bir üye,
2. (B) ve (C) sınıfı hissedarlarınca iki üye,
3. (D) sınıfı hissedarlarınca bir üye.

Sınıflara ait her hisse, bir oy sahibidir.

Denetleme Kurulu üyelerinin görev süreleri iki yıldır.

Denetleme Kurulu üyeliğine seçileceklerin yüksek öğrenim yapmış, bankacılık ve muhasebe alanında bilgi ve tecrübe sahibi olmaları şarttır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Görev ve yasaklar

Madde 24. — Denetleme Kurulu, Bankanın bütün muamele ve hesaplarını denetler. Başkanlık (Guvernörlük), Denetleme Kurulunun talebedeceği bütün malûmat ve vesikaları vermekle yükümlüdür. Denetleme Kurulunun yönetme yetkisi olmayıp, mütalâalarını yazılı olarak Banka Meclisine bildirir ve bir kopyasını da Maliye Bakanlığına verir. Kurul yıl nihayetinde muamele ve hesaplar hakkında hazırlıyacağı raporu Genel Kurula arz eder.

Denetleme Kurulu üyeleri, Bankanın kârına iştirak edemezler.

Denetleme Kurulu üyelerine verilecek ücret, Bakanlar Kurulunca tesbit edilir. Banka Merkezi dışında oturanların katlanacakları yol giderleri Bankaca ödenir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye? Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

BÖLÜM - IV

Başkanık (Guvernörlük)

A) BAŞKAN (GUVERNÖR)

Atanma, nitelik ve görev süresi

Madde 25. — Başkan (Guvernör), Banka Meclisinin teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile beş yıl süre için atanır. Bu sürenin sonunda yeniden atanması caizdir.

Başkan (Guvernör) ın yüksek öğrenim görmüş, maliye, iktisat ve bankacılık alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olması şarttır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?... Buyurun Sayın Melen.

FERİD MELEN (Van) — Efendim, benim bir sorum olacak. Guvernör beş yıl müddetle atanıyor. Müddet bitmeden evvel bir başka yere nakli mümkün müdür? Bundan evvelki, tatbikatta gördük, kanuna aykırı. Tasrih edilmesini rica edeceğim.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Benim de bir sualim olacaktır.

BAŞKAN — Sayın Komisyon müsaade ederseniz bir sual daha var, ikisine birden cevap vermiş olursunuz.

Buyurun Sayın Tuna.

AHMET NUSRET TUNA (Kasamonu) — Şimdi efendim, burada Hükümetin bankaya hâkim olduğu anlaşılıyor. Beş yıl için seçilmiş bulunan guvernörün bâzı kararlardan dolayı değiştirilmesi zarureti hâsıl oldu. Hükümet birinci yıl sonunda bunu değiştirdi. Bu beş yıl kaydı dolayısiyle bâzı tazminat ve saire gibi bir şey mevzubahsolacak mı? Bu değiştirme ile, bu müddet nasıl uyuşacak? Tatbikatta beş yılı ikmal etme işi var, Hükümetin de değiştirme hakkı var. Bu değiştirme ile müddet nasıl temin edilecek, veyahut nasıl aksaklıklar çıkacak, bunun tavzihini rica edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Komisyon.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim, müsaade ederseniz sıra ile arzı cevabedeyim. Burada seçilme diye bir intihap bahis mevzuu değildir, atama bahis mevzudur. Başkanın değiştirilmesi de şüphesiz atanmasındaki usul ve esaslara tabi olarak cereyan edecektir. Ve demokoratik düzen içerisinde tam hukukî esaslara ve başlangıçtaki istihdam şartlarına tabi olarak cereyan etmiş olacaktır. Bu itibarla her hangi bir tarzda haksız, adaletsiz ve genel idare prensiplerine ve hukuk prensiplerine aykırı bir tasarrufun tatbik edileceğini aslâ bu madde kabul etmemektedir. Gayet vâzıh ve açıkça göstermektedir.

Diğer taraftan 23 nci maddede de, «geçici ayrılma, görevden af» hakkında, mütaakıp 28 nci maddeye geldiğimiz zaman muhterem üyeler göreceklerdir ki, burada Başkan hakkında bâzı hükümler de tesbit edilmiş bulunmaktadır. Müsaade ederlerse muhterem üyelerimiz, 28 nci maddenin müzakeresi sırasında bu hususta bunları da gördükten sonra soruları daha cevaplanmış olacaktır. Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın Atayurt.

Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?... Sayın Orhon, buyurunuz.

SABAHATTİN ORHON (Giresun) — «Başkan, banka meclisinin teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile beş yıl süre için atanır. Bu sürenin sonunda yeniden atanması caizdir.»

Fakat, ben, şahsan öyle anlıyorum ki, banka meclisinin teklifi üzerine, yani bu 5 yıl içerisinde her hangi bir bağdaşmazlık olduğu takdirde Hükümetin kararıyle vazifesinden alınabilir. Yalnız, 440 sayılı Kanunda bir mukavele var. Bu, mukavele gibi değil. O zaman bir tazminat hükmü, filân var. Sayın sözcünün bu izahatı beni tatmin etmedi...

BAŞKAN — 28 nci maddede bu hususu aydınlatacaklarını beyan ettiler.

Sayın Komisyon, buyurunuz.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Müsaade ederlerse Sayın Orhon'a isticâl ettikleri için biraz sonra müzakere edeceğimiz 28 nci maddeyi okumak istiyorum.

«Madde 28. — Başkan (Guvernör) ın geçici olarak yokluğunda kendisine, tâyin edeceği Başkan (Guvernör) yardımcısı vekâlet eder.

Başkan (Guvernör) ancak, 27 nci maddedeki yasakların gerçekleşmesi ve bu kanunla kendisine verilen görevlerin devamlı surette ifasını imkânsız kılacak durumların ortaya çıkması hallerinde, atanmasındaki usule göre görevlerinden affolunabilir.

Başkanlığın (Guvernörlüğün) boşalmasında en yaşlı üyenin Başkanlığı altında toplacak banka meclisince başkan (Guvernör) vekili olarak seçilecek bir başkan (Guvernör) yardımcısı, başkanlık (Guvernörlük) görevini ifa eder ve yetkilerini kullanır.»

Bu şekilde gerek 27 nci madde ile ve 28 nci madde ve bu kere müzakere etmekte bulunduğumuz 24 ncü ve 25 nci madde ile kanun tasarısında gereken organik yapı tam mânasiyle sistemli bir şekilde teselsül etmektedir. Şüphesiz bu maddeler okundukça arkadaşlarımızın

müteredditi kalabilecekleri sorular kendiliğinden aydınlanmış olacaktır.

Yine, bidayeten sorularına arz ettiğim gibi tâyinindeki usul ve bu kanundaki şartlar yerine gelmek suretiyle atanmalar veyahut da görevden ayrılmalar vukubulabilecektir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın Atayurt. Sayın Orhon, mutmain oldunuz mu efendim? Buyurunuz öyle ise.

SABAHATTİN ORHON (Giresun) — Bana öyle geliyor ki, sıhhi durumundan dolayı vazifesinden affı gibi bir şey insanın aklına geliyor.

«...yasakların gerçekleşmesi ve bu kanunla kendisine verilen görevlerin devamlı surette ifasını imkânsız kılacak durumların ortaya çıkması hallerinde...» oluyor.

28 nci maddenin getirdiği kayıt bu şekilde oluyor. Ben derim ki «Hükümetin tâyinindeki usule göre» Meclis ve Hükümetle bağdaşamaz bir hale geldiği takdirde usulüne göre vazifesinden alınabilmelidir.

BAŞKAN — Sayın Komisyon, sayın Hükümet?...

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Efendim, bu soruya karşı olan ifadelerimizin açık olduğunu zannediyorum. Tâyinindeki usule göre, atanmasındaki usule göre görevinden alınabileceği bu kanun maddelerinde karşılıklı olarak ifadesini bulmuş durumdadır.

Bu itibarla tereddüde ve her hangi bir tasarrufun engellenmesi istikametinde, Hükümet icraatını men edici bir vaziyet sezmemekteyiz. Komisyon olarak da görüşümüz budur.

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın Atayurt.

Sayın Orhon, cevap gayet sarih. Atanmalarındaki usul vazifeden çekilmelerinde de tatbik edilir, şeklindedir.

Sayın Kalpaklıoğlu, buyurunuz, efendim.

HÜSEYİN KALPAKLIOĞLU (Kayseri) — Şimdi muhterem arkadaşlar, burada 5 yıllık bir süre betahsis maddeye konmuştur. Bunda bir gaye var. Fakat Komisyon ve Hükümet bunu açıklamadı. Umarım ki benden sonra gelip açıklarlar. Buna lüzum ve zaruret var. Çünkü, hiçbir Devlet memurluğunda böyle bir müddet bahis mevzuu olmamasına rağmen Guvernörlük için, Başkanlık için 5 senelik bir müddet konulmasının esprisi zannediyorum istikrar havasının bankada hâkim olması, sık sık Guvernörlerin ve Başkanların değişmesi suretiyle Bankanın tutumunun veya durumunun değişik haller ve şartlara girmemesi gibi bir tedbir aranıyor havası var. Ama, bana sorarsanız, benim hukukî mütalâam şu : Maalesef Komisyonun sayın sözcüsüne ve sual soran arkadaşlarımın mütalâası hilâfına şunu ifade edeyim ki, biz bu 5 senelik müddete saplanıp kaldıkça ve tâyinindeki usule göre de vazifeden affedilir şeklindeki bir fıkraya rağmen gerek 27 nci madde ve gerekse onu tamamlıyan 28 nci maddeyi okuduğumuzda görürüz ki, affı gerektiren meseleler guvernöre göre başkadır, tâyin yapacak o günkü iktidara göre başkadır. Bir hususun veya bir halin hükümete göre guvernörlerin değişmesini iktiza ve muktevi kıldığı gibi, ona itiraz edip icabında bir tazminata giden dâva açma hali gibi bir vaziyetin tahaddüsü halinde hükümetin kabul ettiği o sebebin vâridolmadığını, beş senenin esas olduğunu o günkü iktidarın icabında yanlış bir tefsire, bir tutuma, bir düşünceye girerek kendisini haksız yere 5 seneden evvel vazifeden affa gittiğini ifade edecektir ve bu 5 senenin esprisine saplanacak 5 seneden evvel beni vazifeden affedemezsiniz, af için hükümetin veya o günkü siyasilerin ileri sürmüş olduğu sebepler vârid değildir, diyecektir. Okuyalım arkadaşlar 27 nci maddeyi.

«Madde 27. — Başkanlık (Guvernörlük) görevi, özel bir kanuna dayanmadıkça Banka dışında teşrii, resmî veya özel her hangi bir görev ile birleşemez. Bundan başka Başkan (Guvernör) ticaretle uğraşamıyacağı gibi, bankalar ve şirketlerde de hissedar olamaz. Hayır dernekleri ile amacı hayır, sosyal ve eğitim işlerine yönelmiş vakıflardaki görevler ve kâr amacı gütmiyen kooperatif ortaklığı bu hüküm dışındadır.

Bakanlar ve müsteşarlar seviyesindeki bakanlıklararası komite toplantılarında Başkan (Guvernör) ın görev alması, birinci fıkra hükmüne aykırı sayılmaz.

Şimdi, bunu da içine alan 28 nci maddeyi okuyorum :

«Madde 28. — Başkan (Guvernör) ın geçici olarak yokluğunda kendisine, tâyin edeceği Başkan (Guvernör) yardımcısı vekâlet eder.»

Bunda bir şey yok.

«... Başkan (Guvernör) ancak, 27 nci maddedeki yasakların gerçekleşmesi ...» Yani, şurada yasak saydıklarının gerçekleşmesi...

«... ve bu kanunla kendisine verilen görevlerin devamlı surette ifasını imkânsız kılacak durumların ortaya çıkması hallerinde» O kadar müphem, o kadar kapalı bir umumi ifadedir ki, her iktidar Guvernörü bunun içine sokar ve buna göre sen çalışamazsın der ve tesir eder onu da oradan çıkarır. Çıkarabilir bence çıkarmalıdır da. Düşünün bir umum müdürü, bir guvernörü 5 sene için vazifeye gelmiştir, ama 6 ay sonra iktidar değişmiştir. Ondan evvelki Hükümet esas olduğuna göre tâyin de onun elinde bulunduğuna göre % 51 hisse ile daima Hükümetin baş rolü oynıyacağı gerçek. Ondan evvelki Hükümet sosyalist zihniyetli bir Hükümettir. Ondan sonraki gelen liberal zihniyetli bir Hükümettir. Birinin tutumu başkadır. Öbürünün iktisadi tutumu başkadır. Bundan tabiî ne olabilir. Millet, gelecek o iktidarı indirecek bu iktidarı çıkaracak. E, birinci iktidarın kendi felsefesine, zihniyetine uygun umum müdür geldi oraya Hükümet değişmeden 6 ay evvel vazifeye başladı, 4,5 senesi daha var. Adamcağızın muayyen bir inanışı var, şahsiyeti var, gayet tabiî o şahsiyeti ve o inancı istikametinde yürütecek bankayı. Ama yeni gelen Hükümet hiç de o zihniyette değil, o düşüncede değil, o iktisadi yönde değil. Arada bir çatışma ve sürtüşme olacak, bunun sonunda da Hükümet tazyik edecek - yani oradaki meclis üyelerine tâyindeki atama usulünü aynı şekilde tatbik edecek - ve onun oradan çıkmasını zorlıyacak, çıkaracak. Çıkaracak, neticede Hükümetin dediği olacak ama, guvernör gelecek, haklı olarak diyecek ki, bu söylenen sebepler, ileri sürülen sebepler enfüsidir, indîdir, vârit değildir. Ben vazifemi yapıyorum diyecek, icabında. Ve 5 seneden evvel beni bu vazifeden aldığınız için tazminat dâvası açmaya hak kesbedecek. Benim hukukî mütalâam bu. Bu şartlar altında mükemmelen bir tazminat dâvası açılır ve Hazine de mahkûm edilebilir. Bu yola bizi zorlıyan sebep ne? Bunu ben anlıyamadım. Bir guvernör vazifesini bihakkın yapıyor, mükemmel çalışıyor, bankayı da yürütüyor, Hükümet de onu tutuyor, devam eder gider bu. Ne zamana kadar? Diğer bir memuru nasıl Hükümet çalışamadığını görünce yerine daha lâyık birini bulup onu alıp öbürünü değiştirdiği gibi, yalnız kadrosuna, maaşına, tazminatına halel gelmemek üzere bir başka sandalya bulup oturtur. Öbürünü gelir, kendisine, kendi felsefesine uygun veya bankayı daha iyi şartlarla, daha iyi yönetecek bir adamı bulur. Kendi düşüncesine göre getirir oraya bırakır, koyar. Ama, burada bu yok. 5 sene gibi bir hüküm vaz'etmiş. Bu 4 senenin sonu bir tazminata müncer olur arkadaşlar. Şu kanuni hükümler muvacehesinde. Bilmiyorum, komisyonda bu uzun uzun müzakere edildi mi? Kendilerinden ricam, eğer mümkünse bu 5 sene üzerinde ısrar edilmesin. Nasıl olsa burada yine 2 nci fıkrada söylenildiği gibi, bir 5 sene daha için tâyin edilebilir, diyor. Aynı şekilde 5 senelik müddet konmaz, ömrü uzadıkça ilânihaye de devam edebilir. Veya tekaüt oluncaya kadar o vazifede de kalabilir. Kimse de bir şey demez. Bu 5 senelik müddet her hangi espiri için - sözümde başlarken arz ettiğim gibi - konmuş ben anlıyamadım. Eğer faydalı ise, iktidarca lüzumlu görülüyorsa, 5 sene de, 10 sene de devam eder. Yok eğer faydalı telâkki edilmiyorsa o sandalyeden alınıp, başka bir sandalyeye oturtulur. Bunun izahını istirham ediyorum Sayın Komisyondan veya Hükümetten. Ve bundan mahzur doğacağı endişesi bende vârittir arkadaşlar. Hiç olmazsa kabul edilmese bile zapta geçsin. Yarın bir üye bundan dolayı tazminat açar. Bu 5 senelik müddete bir guvernör dayanmak suretiyle tazminat dâvası açar ve kendine göre haksız bulduğu bu tasarrufun tazminat yolu ile iptaline gider endişesi hâkimdir ve bunun tatbikatına da inşallah şahit olmayız ama hukukî mütalâam, oluru endişesindedir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Komisyon bir dakikanızı rica edeyim. Sayın Melen buyurunuz.

FERİD MELEN (Van) — Sayın Başkan muhterem arkadaşlar. Sayın Komisyon Sözcüsünün suallere verdiği cevabın bu maddenin

vasfındaki espiriye uymadığına kaaniim. Bir madde münasebetiyle konuştuğum zaman arz ettim. Merkez Bankası eski hüviyetini kaybederek bir Devlet müessesesi, bir Devlet Bankası haline gelmektedir. Ama bununla beraber Hazinenin, Maliyenin bir şubesi haline de getirilmemiştir. Bu kanunla getirilmemektedir. Bir ayrı muhtar müessese olarak kuruyoruz, yeni Merkez Bankamızı. Bunun sebepleri var. Bir defa paramız bugün bankanın parası olarak kalmaktadır. Banknot olarak kalacaktır. Maliyenin çıkardığı bir para değildir. Kredi mevzuunda bankaya sorumluluklar veriyoruz, yetkiler veriyoruz. Diğer konularda bankaya özel yetkiler veriyoruz. Bütün bunların yürütülebilmesi için bu müessesenin emniyet içinde çalışması ve az çok bir muhtariyete sahibolması lâzımdır. Aksi halde bu bankanın icraatı Maliye Bakanlarının veyahut Hazine genel müdürlerinin, hattâ şube müdürlerinin iki dudağı arasına konmuş olur. Onların emirlerine harfiyen itaat edip, edememe bunların kaderi üzerinde tesir icra eder. O sebepledir ki, bunlara az çok teminat verilmek istenmiştir. Eski hüküm de budur. Yeni hüküm de aynen gelmiştir ve dünyanın bütün merkez bankalarında bu teminat mevcuttur. Bu piyasaya, memlekete itimat vermek için konulmuş hükümlerdir. Bir banka umum müdürü Hükümetin hoşuna gitmedi diye değiştirilememelidir. Eğer değiştirilebiliyorsa o bankanın takibettiği, tuttuğu politikaya memleket itimadetmez. Emniyetle bakmaz. Günün birinde bir Maliye Bakanı değişirse bu politika tamamen değişecektir. Bu banka umum müdürü gidecektir. Bu ne söylerse söylesin ben buna güvenemem havası hâkim olur memlekette. İşte az çok memlekette bir istikrar havası sağlamak içindir ki, Merkez Bankaları muhtar müesseseler halinde kurulmaktadır ve muhtar müessesesinin muhtar halde çalışabilmesi için bunların personeline bilhassa, umum müdürüne, idare meclisine ve saireye bâzı teminat da vermek icabetmiştir. Ve bunlar odur. Bu sebeple 5 yıl içerisinde - sayın arkadaşımız sual sordu, «evet 5 yıl içinde Hükümet uyuşamadı hemen tâyindeki usule göre kaldırıp atalım.» - hayır. Bu maddenin espirisi o değil. Atamıyacaktır ve atamamalıdır ki, bu müessseseye verdiğimiz vazifeyi, fonksiyonu kanunun espirisi içinde ve memlekete itimat verecek şekilde yürütebilsin. Ama buna rağmen bu 5 yıl hiç dokunulamaz - onu 28 nci madde tâyin etmiştir. - Ben bu madde hakkında soru sorarken ötekisini dikkatten kaçırmışım. 28 nci madde hakikaten orada oturamıyacağı hale gelen durumlar hâsıl olabilir diyor. Onu biraz müphem bırakmıştır, elâstikidir. Ve o ölçüde kalması yerindedir. Öyle durumlar hâsıl olursa, faraza hasta olabilir. hakikaten çok anormal vaziyete sokabilir müesseseyi o durumlarda tâyindeki usule göre atılabilmeli, ama Hükümetin, icranın hoşuna gitmedi, Hükümetin politikasına uymadı, çünkü Hükümetin politikasına uymıyacak haller olabilir, bu kanunla verdiğimiz yetkiler vardır, emisyon hakkında, kredi hakkında, reeskont hakkında, bunlar uymıyabilir. Hükümetin noktai nazarına, tıpa tıp uymıyabilir. Bunu atarsanız o vakit bu müesseseye kimse itimadetmez. Hazinenin ki bu kanunu tenkid edenler vardır, edecekler çıkacaktır göreceksiniz. Merkez Bankasını, Hazinenin bir şubesi haline getirdiniz diyecekler vardır. Bu haliyle kalırsa haksızdır bu itham. Ama bundan ileri bir şey yaparsak, bu banka umum müdürünü de böyle basit bir memur gibi, sabah akşam hoşumuza gitmedi diye kolundan tutup atabilirsek o vakit bu müesseseye kimse itimadetmez. Bundan evvel bir tatbikat vardır, getirilmiştir bu kürsüye. Sebepsiz olarak bir banka umum müdürü bir başka yere tâyin edilmiştir. Hattâ idare meclisinin kararı bile alınmadan. Sayın Sözcünün ifadesi zabta geçen ifadesi benim görüşüme göre bu maddenin vaz'ındaki espiriye bu sebeple uymamaktadır ve maddenin bu espiri içerisinde anlaşılması lâzımgeldiğine inanıyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Melen?. Sayın Orhon buyurun efendim.

SABAHATTİN ORHON (Giresun) — Sayın Başkan, muhterem senatörler, 25 nci madde ile getirilen espiriye tamamen taraftarım. Böyle bir anamüessesede istikrarı sağlıyacak bir başkanın, rahat vazife görmesi ve bu kanunla getirilecek yenilikleri, hattâ Hükümete rağmen tatbik edebilmesi için böyle bir özel ve başka müesseselerde görülmiyen bir şekilde tâyinine taraftarım. Ancak, 28 nci madde bu teminatı vermiyor gibi geliyor bana. Muğlâk. Sayın Ferid Melen Beyefendi hattâ bunu elâstiki telâkki edip, bu şekliyle kalmasını doğru bulduğunu ifade etmese idi, söz almıyacaktım.

Şimdi efendim, okuyalım: «Başkan, guvernör, ancak 27 nci maddedeki yasakların gerçekleşmesi ve bu kanunla kendisine verilen görevleri devamlı surette ifasını imkânsız kılacak durumların ortaya çıkması hallerinde atanmasındaki usule göre görevinden affolunabilir.»

Şimdi, durumların ortaya çıkması, elâstiki olduğu kadar da muğlâk. Buna bu espiri içinde Sayın Hükümet zâbıtlara geçecek bir katiyet verebilirse beni tatmin etmiş olurlar. Bu bakımdan söz almış bulunuyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Orhon teşekkür ederim. Sayın Maliye Bakanı buyurunuz efendim.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Sayın Başkan, muhterem senatörler, şimdi müzakeresini yapmakta olduğumuz konuda muhterem arkadaşlarımı dikkatle dinledim. Hakikaten burada bir sarahate ihtiyaç vardır. Bir defa, T. C. Merkez Bankası gibi, yani bütün memleketlerde aynı fonksiyonu gören bankaların başında bulunan kimselerin gerek şahsi vasıfları, gerek deruhte ettikleri vazifenin önemi bu kişilerin, öyle her zaman bulunabilir ve kolayca, iki de bir de değiştirilebilir kimseler olmaması lâzımgeldiği konusuna, üzerinde bizi ittifaka sevk eder ve şimdiye kadar söz alan hatipler de bu konu üzerine ittifak etmişlerdir. Bu bir denge meselesidir. Bir taraftan beş sene müddetle tâyin ettiğimiz ve önemli görevler deruhte eden bir yüksek memur, diğer taraftan beş senelik bir süre içersinde bu memurun vazifesi başında kalması, mutlaka beş sene vazifesi başında kalmasını mahzurlu kılabilecek hallerin husule gelmesi... Bu iki zaruret arasında bir denge kuracaksınız ki doğru yolu bulasınız. Bir taraftan bu kadar önemli bir vazife tevdi ettiğiniz memurun kendisini teminat içerisinde hissetmesi ve bu teminat içerisinde vazife görmesi icabeder, diğer taraftan mutlaka beş senesini doldurmasını beklerseniz, bu beş senenin doldurulmasını mahzurlu kılacak hallerin husulû karşısında buna beş yıl müddetle tahammül etmek gibi bir mahzurlu durum... Bu ikisi arasında dengeyi bulmak lâzımgelir.

Ben muhterem senatörlerin dikkatine bir şeyi arz etmek istiyorum. Genel Kurulda Hükümet hâkim, yani Devlet hissesi hâkimdir. Banka meclisini genel kurul seçer. Ne kadar müddetle seçer? Üç sene müddetle seçer. Guvernör beş yıl müddetle atanır. Beş yıl sona ermeden hangi ahvalde vazifesinden alınır? Hangi şartlarla alınır? Tâyindeki usüle göre, genel prensip tâyindeki usüle göre. Bu da tahdidedilmiştir, onu arz edeceğim biraz sonra, tâyindeki usüle göre. Tâyindeki usül nedir? Evvelâ meclisi idare, yani üç yıl süre ile seçilmiş olan meclisi idare bu guvernörün, başkanın vazifeden alınmasını kararlaştırmak iktiza eder. E.. bu meclisi idare derhal oturup da ve otomatikman bir karar alacak durumda bir meclisi idare veya bir banka meclisi değildir. Bir teminat var burada bir defa, burada var. Bununla yetinilmemiştir, 28 nci maddede denilmiştir ki, «Bu kanunla kendisine verilen görevlerin devamlı surette ifasını imkânsız kılacak durumlar», geçici surette ifasını imkânsız kılacak durumlar varsa bu kâfi değil, devamlı surette ifasını imkânsız kılacak durumlar olacaktır. Bu durumlar sıhhi sebebolabileceği gibi devamlı surette bu vazifenin ifasını imkânsız kılan, başka sebepler de olabilir. İşte dengeyi burada görüyoruz. Şu fıkra elâstiki olmakla beraber, tatbikatta kolay işliyebilecek bir fıkra da değildir. Bir defa devamlı surette vazifeyi ifa imkânsız hale gelecek ve devamlı surette vazifeyi ifanın imkânsız hale gelmesi dolayısiyle meclisi idare guvernörün vazifesinden alınmasına karar verecek ve ondan sonra da Hükümet bunu da uygun bulacak, Bakanlar Kurulu bunu uygun bulacak ve vazifeden guvernörü alacaktır. Ben bu hususta Sayın Melen'le aynı fikirdeyim, bir taraftan guvernöre, başkana, Merkez Bankasının başkanına kendisini teminat içinde hissederek çalışma imkânı verilmiştir ve bu kâfi bir teminattır. Diğer taraftan vazifenin ifasının devamlı surette mümkün olmaması halinde böyle bir durumun husüle gelmesi halinde biraz önce arz ettiğim o merasim yerine getirilmek suretiyle, beş seneyi doldurmadan kendisinin vazifeden alınması imkânını da 28 nci madde sağlamıştır. Bu bir muvazenedir ve kanaatimizce yerinde bir hükümdür. Hürmetler ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim sayın Maliye Bakanı. Sayın Komisyon buyurunuz efendim.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ M. FAİK ATAYURT (Uşak) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım, bir defa; müzakere etmekte bulunduğumuz Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısının espirisi

itibariyle bâzı karekteristik özellikleri bulunduğunu nazarı itibara almamız lâzımdır. Bir defa para ve kredi politikasının uygulanmasında bu tasarı birçok yenilikler meydana getirmektedir. Yine kredi işlemlerinde yenilikler ortaya atarak orta vâdeli kredi ve açık piyasa işlemleri bakımından da muhtelif madde ve hükümlerinde özellikleri ihtiva etmekte, banka sermayesini artırmakta, Hazine bonoları ve reeskontuna son verilmesi ve Hazinece kısa vâdeli avansın artırılmasını istihdaf etmekte, velhasıl birçok yeniliklerle ortaya çıkmış bulunmaktadır. Hakikaten burada guvernörün, başkanın yani, genel müdürlük görevini ifa edecek vazifelinin bir memleketin millî ekonomisini ve para durumunu, malî durumunu, kredi imkânlarını elinde bulunduran mesuliyetini deruhte eden bir kimsenin bâzı teminatlara kavuşmuş olması da zarureti aşikârdır. Nitekim Komisyonumuzda cereyan etmiş olan müzakereler sırasında bize verilmiş olan bilgilerde, Belçika'da bu sürenin 5 yıl, Almanya'da 8 yıl, İngiltere'de 5 yıl, Fransa'da bilâ müddet her hangi bir müddet tesbit edilmemek suretiyle olduğu, Hollânda'da 7 yıl, İsviçre'de 6 yıl, İsveç'te 3 yıl, Avusturalya'da 5 yıl, gibi birtakım sürelerle kayıtlar altına alındığı ve bir emniyet, çalışma emniyeti ve güvenliğinin getirilmiş bulunduğu görülmektedir. Esasen burada mevcudolan 5 yıllık sürede yeni bir hüküm değildir. Bu Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının bu kanunla değişecek olan 1215 sayılı Kanundur. 11 . 6 . 1930 tarihinde kabul edilmiştir. Bunun 77 nci maddesinde de müsaade ederseniz aynen arz ediyorum. Şu hüküm mevcuttur: «Madde 77. — Umum Müdür İdare Meclisinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile Reisicumhur tarafından 5 sene müddetle tâyin edilir. Bu müddetin hitamından evvel aynı surette tebdili caizdir. Umum Müdür mebus veya memur olamıyacağı gibi hiçbir banka veya şirkette idare meclisi âzası ve vazifesi devam ettiği müddetçe hiçbir banka veya şirkette hissedar dahi olamaz, Bankanın temettüüne iştirak edemez. Bankayı hariçte ve mahkeme huzurunda Umum Müdür temsil eder.» şeklinde tedvin edilmiş olan hüküm içerisinde 5 yıllık süre burada da mevcuttur. Ve yeni kanun tasarısında da bu 5 yıllık süre muhafaza edilmiş bulunmaktadır. Yine dikkat buyurulacak olursa 26 ncı maddenin son fıkralarında şu tarzda bir hüküm tesbit edilmiş olmak suretiyle, mesele yine tahkim edilmiş bulunmaktadır. «Banka Meclisi kararlarına muhalefeti halinde Başkan, guvernör kararın icrasını tehir ve mütaakıp toplantıda yeniden müzakeresini talep edebilir, acele hallerde banka meclisi, (Başkan) guvernörün daveti üzerine toplanarak ihtilâf konusu olan işi tekrar görüşür. Başkan (guvernör) ile Banka Meclisi arasında mutabakat hâsıl olmadığı takdirde Maliye Bakanı hakemlik eder.» denmektedir. Binaenaleyh bu 26 ncı maddenin son fıkrası ile de tesbit edilmiş olan bu fıkradaki hükmü ve bunu takibederek 28 nci maddedeki hükümleri nazarı itibara aldığımız takdirde böyle önemli bir müessesenin (guvernörünün) başkanının eski tâbiri ile Genel Müdürünün şüphesiz güven içerisinde vaktaki kanun, mevzuat hilâfına her hangi bir durumu tesbit ve tevsik edilmiş olsun, bu müessesede kalması ve ancak ayrılmasının atanmasındaki usule tabi olarak yine bu kanundaki hükümler dairesinin cereyan etmiş olması gerekmektedir.

Sayın Ferid Melen beyanları arasında bendenizin Komisyon Sözcüsü olarak zapta geçen ifadelerimden bir başka mâna istihracettikleri zannına kapılmış olduğum için bu tavzihi yapmak durumunda kalıyorum ki, şüphesiz Türkiye'nin hayati ve son derecede önemli bir banka ve kredi müessesesinin, bir malî müessesenin, bütün mesuliyetini deruhte etmiş bir zatın diğer gelişmiş ülkelerde ve teamül halinde yerleşmiş esaslara göre, hüsnüniyet kaideleri cari olmak üzere kanuni bir teminat içerisinde bulunması kadar tabiî bir noktai nazar Komisyonumuza hâkim olmamıştır. Bu bakımdan Sayın Maliye Bakanının vermiş olduğu izahat çerçevesinde tam mânası ile Komisyonun mutabık bulunduğunu teyiden arz ederim.

Tatbikatın bu istikamette cereyanı bakımından izahatta bulunmak ve tescil ettirmek için söz almış bulunuyorum teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Atayurt teşekkür ederim efendim. Madde üzerinde söz istiyen sayın üye?.. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

FERİD MELEN (Van) — Söz istiyorum Sayın Başkan, usûl hakkında.

BAŞKAN — Usûl hakkında mı, buyurun efendim.

FERİD MELEN (Van) — Muhterem arkadaşlar, bu tasarının biran evvel kanunlaşmasını bütün gönlümle arzu ediyorum. Ancak, bundan sonra önemli maddeler var, bu anda Sayın Başkanın dikkatinden kaçacağını sanmıyorum. 16 arkadaşımız mevcuttur. Ve bu 16 arkadaş belki de müzakere bir saat devam ettiği takdirde dörde, beşe düşecektir. Bu şartlar içerisinde bu kanunun müzakere edilmesini caiz görür müsünüz bilmiyorum. Kaldı ki, yarın için Sayın Başkan biraz evvel karar aldı, bunu yarınki gündeme de koymak imkânı vardır. Bu sebeple Sayın Başkandan rica ediyorum. Çoğunluğun kalmadığını dikkate alarak bu müzakereyi yarına talik etmesini rica edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Melen, ikazınıza teşekkür ederim. Yalnız, Riyaset olarak arkadaşlarımızın vaktin ilerlemesi bakımından dışarıda bulundukları kanaatini taşımaktayız. Vakit ilerlemiştir. Bu kanun tasarısının müzakeresi için buyurmuş olduğunuz şekilde vaktimiz vardır. Arkadaşlarımızı daha fazla yormamak kasdi ile ve zatıâlinizin irşadı ile 21 nci Birleşimi 7 Ocak Çarşamba günü saat 15,00 te toplanmak üzere kapatıyorum.

(Kapanma saati : 20,50)

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, Sapanca gölünün sularının azalmasına dair yazılı soru önergesi ve Başbakan Süleyman Demirel'in cevabı (7/603)

22 . 10 . 1969

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki yazılı soruların Sayın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurmanızı saygı ile rica ederim.

Cumhuriyet Senatosu
İstanbul Üyesi
Ekrem Özden

Sorular :

1. Sapanca gölünün suları azaldığı iddiaları doğru mudur?

2. Doğru ise sebepleri nedir?

3. Sakarya ve Kocaeli vilâyetlerinin bu gölden su almalarından evvel ilgili bakanlıklarca ne gibi etütler yapılmıştır? Hangi makam neye müsteniden müsaade vermiştir.

4. Her vilâyetin ve her müessesenin bu gölden ulu orta su alması doğru mudur?

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi
Sayı : 77 - 3/B/56

3 . 1 . 1970

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : a) 22 . 10 . 1969 tarih ve 9993/7/603/5360 sayılı,

b) 24 . 12 . 1969 tarih ve 9718/9982 - 9993/5838 sayılı yazılarımız.

Sapanca Gölünün sularının azalmasına dair, Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden tarafından Başbakanlığa yöneltilen yazılı soru önergesinin cevabı ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

İstanbul Senatörü Sayın Ekrem Özden'in «Sapanca Gölünün sularının azaldığına» dair yazılı soru önergesine ait cevap.

Sapanca Gölüne giren yıllık ortalama akım 180 milyon m^3 civarında olup 1966, 1967, 1968

su yıllarında göle giren su miktarı sıra ile 136,5, 128,6 ve 194.3 milyon m³ tür. Buna göre son yılda göle giren su miktarında bir azalma yoktur. Ancak, Sapanca Gölünün ayağı olan Çarksuyunun mansap kesimlerinde göl deşarjlarının yatak kifayetsizliği sebebiyle kabarmalara ve dolayısiyle taşkına sebebolduğu müşahede edildiğinden göl eşik kotu indirilmeksizin Çarksuyu yatağı ıslah edilmiştir. Bu durum yataktan geçen su miktarını artırdığından göl seviyesinde takriben 1.5 - 2.0 M. lik bir düşüm tevlidetmiştir. Muhtemelen göl sularının azalması olarak tefsir edilen durum budur. Ancak, göldeki seviye düşümünün halen gölden su almakta olan SEKA, İPRAŞ gibi müesseseler ve İzmit - Adapazarı belediyeleri için bir problem tevlidetmesini önlemek maksadiyle göl ayağının muvakkatan bir kapak ile teçhizine girişilmiş olup inşaatı takriben 1 ay zarfında ikmâl edilecektir.

Adapazarı ve İzmit belediyeleri ile gelişme bölgesinin âcil, kısa, orta ve uzun vâdeli (2015 yılına kadar) su ihtiyaçlarının karşılanması hakkında DSİ Genel Müdürlüğünce Dünya Sağlık Teşkilâtı ile müştereken bir nâzım plân hazırlanmakta olup henüz bu çalışmalar ikmâl edilmemiştir.

Adapazarı şehrine Sapanca Gölünden 800 lt/sn su temini için İller Bankasınca bir proje hazırlanmış olup proje etüt raporu teknik yönden DSİ Genel Müdürlüğünce tasdik edilmiştir. Ayrıca her hangi bir müsaade bahse konu değildir.

Malûmları olduğu üzere, Medeni Kanunun 641 nci maddesi ile umumi sular ve yataklarının Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu tesbit edilmekte ve kullanma şeklinin özel bir kanunla düzenlenmesi öngörülmektedir. Keza 1961 Anayasasının 130 ncu maddesinde de «tabiî servetler ve kaynakları Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.» denilmektedir. Ancak, su kullanmaları ile ilgili ve Medeni Kanunun 641 nci maddesinde bahse konu edilen kanunun çeşitli nedenlerle 1926 yılından bugüne kadar çıkarılamamış olması millî servetlerimiz olan su kaynaklarımızın miktar ve evsaf yönünden kontrolunu ve en rasyonel şekilde kullanılma imkânlarını sınırlamaktadır.

Geçen dönemde görüşülemediğinden İçtüzüğün 69 ncu maddesine göre hükümsüz hale gelen ve bu defa tekrar Büyük Millet Meclisine sunulmak üzere bulunan «Su kaynaklarının kullanılması hakkında kanun tasarısı» bu boşluğu dolduracak ve su kaynaklarımızın en uygun şekilde kullanılmasını mümkün kılacaktır.

Süleyman Demirel
Başbakan

2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, Edirne'den Viyana'ya kadar Türk şehitliklerinin durumuna dair yazılı soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'nun cevabı. (7/617)

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sayın Millî Savunma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için lâzımgelen işlemin yapılmasını saygı ile arz ederim. 11 . 11 . 1969

İstanbul Senatörü
Mebrure Aksoley

Edirne'den Viyana'ya kadar Türk şehitliklerinin durumu, onarımı ve bakımı hakkında yazılı soru :

Memleketimizin müdafaası uğrunda şehidolan ve bugün hudutlarımızın haricindeki şehitliklerde medfun bulunan kahraman şehitlerimizin kâbirlerinin ve şehitliklerin, bize huzur verecek durumda olmadıklarını işitmekteyim. Kanları ile suladıkları vatan topraklarının savunması için aziz canlarını feda eden şehitlerimizin bizlerden beklediği bu şerefli hizmeti ve kutsi vazifeyi hakkıyle ifa edemediğimiz kanaatindeyim.

1. Edirne'den Viyana'ya kadar Türk şehitliklerinin durumu nedir? Onarımları ve bakımları yapılıyor mu? Şehitliklerin bakıcıları var mıdır? Bu maksatla gerekli ödenek ayrılmış mıdır?

2. Sayın Başbakan Süleyman Demirel'in Bükreş'e gittiği zaman, Bükreş'teki şehitliklerin onarılacağını mahallinde vadettiğini işittim, Sayın Başbakanın bu vadi yerine getirilmiş ve Bükreş'teki şehitliğimiz onarılmış mıdır?

Yabancı memleketlerde hicap verici olan bu durum hakkında Sayın Millî Savunma Bakanı tarafından yazılı olarak cevap vermelerini saygı ile dilerim.

T. C.
Millî Savunma Bakanlığı 2 . 1 . 1970
Kanun : 927/1 - 69

Konu : Yazılı soru cevabı.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, Edirne'den Viyana'ya kadar Türk şehitliklerinin durumuna dair yazılı soru cevabı ilişikte sunulmuştur.

Arz ederim.

Ahmet Topaloğlu
Millî Savunma Bakanı

Türk şehitliklerinin durumuna dair Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in yazılı sorusu cevabıdır.

Dış memleketlerdeki şehitliklerimizin tesbiti yapılmış olup 29 nun bakım ve onarıma muhtacolduğu anlaşılmıştır. Halen Batı Almanya, Çekoslovakya, Irak, İngiltere, İtalya, Japonya, Kıbrıs, Güney Kore, Libya, Lübnan, Macaristan, Birleşik Amerika, Arap Cumhuriyeti, Romanya, Suriye, Suudi Arabistan, Yugoslavya ve Yunanistan içerisinde mevcut 33 şehitliğin bakım, onarım ve koruma hizmetleri Millî Savunma Bakanlığınca izlenmektedir.

Yapılan çalışma sonucunda; şehitlikler için albümler düzenlenmiş ve yeni bir «Şehitlik yönergesi» hazırlanmış ve ilgililere dağıtılmıştır.

Halen Bağdat - Türk şehitliğinde, Bağdat Kut şehitliğinde ve ibrail Türk, İskenderiye Türk, Kahire Türk, Atina - Pire Türk şehitlikleri ile Bükreş Türk şehitliğinde kadrolu bekçiler mevcuttur.

Sayın Başbakanın ziyaretinden sonra Bükreş Türk şehitliğinin çevre duvarları, âbide taşları ve mezarlar tamamen tamir edilmiştir. Bu şehitlikteki görevli bekçi mahalline ısıtmayı sağlıyacak tabiî gaz alınması için gerekli keşifler yapılmış olup parası en kısa zamanda gönderilecektir.

Yabancı memleketlerdeki şehitliklerimizin üzücü manzara göstermemesi için gerekli bütçe imkânlarından faydalanılacaktır.

6. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Muzaffer Yurdakuler'in Simel Şirketine dair yazılı soru önergesi ve Köy İşleri Bakanı Turhan Kapanlı'nın cevabı (7/622)

3 . 12 . 1969

Cumhuriyet Senatosu Yüce Başkanlığına

Aşağıdaki soruların Köy İşleri Bakanlığınca yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Senatör
Muzaffer Yurdakuler

1. Köy İşleri Bakanlığına ait köy elektrik tesisinden kaç tanesi özel mütaahhitlere ve kaç tanesi de İller Bankasının bir kuruluşu olan Simel Şirketine yaptırılmıştır

2. Simel Şirketine verilen işler, birim fiyat veya maliyet, kâr esası usullerinden hangisine göre verilmiştir?

3. Simel Şirketi şimdiye kadar kaç köy tesisini ikmal etmiştir. Bunların il itibariyle isimleri?

4. Şirketin ikmal ettiği işlerle, özel mütaahhitlere yaptırılan işlerin Köy İşleri Bakanlığına maliyeti bakımından bir mukayese yapılmış mıdır? Yapılmış ise, Şirketin yaptığı işlerde özel mütaahhitlere nazaran ucuzluk veya pahalılık farkı ne kadardır

5. Şirketin ikmal ettiği tesislerin parası, Köy İşleri Bakanlığınca ödenmiş midir? Ödenmiş ise, bu ödeme hesap kesme şeklinde mi olmuştur? Ödenmemiş ise, ne zaman ödenmesi gerekmektedir? Ödemenin mevzuat hükümlerine uygun şekilde yapılabilmesi için Köy İşleri Bakanlığınce hangi yol takibolunacaktır.

T. C.
Köy İşleri Bakanlığı
Plânlama ve Koordinasyon
Kurulu
Sayı : 91/2

Konu : Tabiî Senatör Muzaffer Yurdakuler'in yazılı soru önergesi.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 4 . 12 . 1969 gün C. S. Gn. Sek. Kanunlar Md. 7/622-10111-707 sayılı yazı,

Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Muzaffer Yurdakuler tarafından Başkanlığınıza sunulup bir örneği bakanlığıma tevdi buyrulan, Simel Şirketi ile özel mütaahhitlere yaptırılan elekt-

rik tesisleri hakkındaki 3 . 12 . 1969 tarihli önergenin cevabı ilişik notta belirtilmiştir.

Keyfiyeti bilgilerinize arz ederim.

Turhan Kapanlı
Köy İşleri Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Muzaffer Yurdakuler'in SİMEL Şirketi ile özel müteahhitlere yaptırılan elektrik tesislerine dair Köy İşleri Bakanlığınca cevaplandırılması istenilen 3 . 12 . 1969 tarihli önergelerinin cevabıdır.

1. Bakanlığımızca 1968 yılı programına dâhil 203 köyün elektrik tesislerinin yapımı SİMEL Şirketine verilmiş olup bunların illere göre dağılımı; Nevşehir 57 köy, Niğde 24 köy, Konya 79 köy, Isparta 12 köy, Kars (Iğdır) 31 köydür.

1968 köy elektrifikasyonu programlarımızda mevcut 1 522 köyün 203 adedine ait köy elektrik tesisi SİMEL Şirketine verilmiş, 933 köy elektrik tesisi müteahhitlere ihale edilmiş, 386 köy elektrik tesisi ise bölgelerimize bağlı ekipler tarafından emaneten yapılmak üzere ele alınmıştır.

2. a) İşin proje keşif bedellerinin tesbitinde İller Bankasının 1967 yılı birim fiyatları esas alınmıştır.

b) İşin kesin maliyetinin tesbitinde ise;

Birinci şık; emaneten yapılan işlerde direkt ve endirekt fiilî masraflar,

İkinci şık; ihaleli işlerde ihale edilen kısma ait tenzilâtlı bedeller (Kesin ihale bedeli) ve buna ilâveten bu işe munhasır olmak üzere SİMEL'ce yapılan direkt ve endirekt masraflar toplamı,

Esas teşkil eder.

c) İşlerin hitamında, fiilî masraflara SİMEL Şirketinin genel masraflarının ilâve edilerek maliyetin ortaya çıkarılması ve bu maliyete SİMEL'in temsil ücreti olarak % 10 ilâve edilmesi Bakanlığımızla SİMEL Şirketi arasında tanzim edilen protokolle kabul edilmiştir.

3. SİMEL Şirketince, Aralık 1969 başı itibariyle, Nevşehir ilinden 22, Konya ilinden 9 ve Kars ilinden 5 köyün elektrik tesisleri ikmal edilmiştir.

Elektrik tesisleri ikmal edilen 36 köyün iller itibariyle isimleri ekli listede gösterilmiştir.

4. SİMEL Şirketine verilen 203 köyün elektrik tesislerinin, köy içi şebekeleri vibre beton direkli ve enerji nakil hatları demir direkli olarak tesis edilmektedir. Bakanlığımızın emanet ve ihale suretiyle gerçekleştirdiği köy elektrifikasyonu tesisleri ise köy içi şebekeleri ağaç direkli, enerji nakil hatları da bölge, arazi şartları ve teknik karakteristiklere göre ağaç, beton veya demir direkli olarak yapılmaktadır. Buna göre, SİMEL Şirketinin ikmal ettiği işlerle Bakanlığımızın emanet ve ihale suretiyle gerçekleştirdiği işler aynı bazda istinadetmemektedir. Bu itibarla her iki şekilde ele alınan ve ikmal edilen işlerin maliyet mukayesesinin yapılması mümkün değildir.

Proje keşiflerine göre yapılan mukayesede ise, ortalama bir değer olarak, yukarıda belirtildiği üzere, birinci derecede kullanılan direklerin beton ve demir olmasından ötürü, SİMEL projeleri % 115 nisbetinde fazlalık göstermektedir.

5. SİMEL Şirketinin ikmal ettiği iller itibariyle, köy elektrifikasyonu tesislerinin tümü bitirildikten sonra çıkarılacak katî hesaba göre, Bakanlığımızda SİMEL Şirketi arasında tanzim edilen protokol esasları dâhilinde kesin ödeme yapılacaktır.

Bakanlığımız, tesislerin yapımı süresince, lüzumlu bilcümle malzeme bedeli, nakliye, sigorta, işçilik, mühendislik hizmetleri ve genel masraflar karşılığı olarak SİMEL Şirketi hesabına, protokolle tesbit edilen miktarda avans yatırmıştır. SİMEL bu avansı proje tatbikatına uygun olarak sarf ettikçe sarfiyatı gösterir vesikalarla Bakanlığımıza müracaat ederek hesabını ilk hesap miktarına iblâğ ettirmektedir. Ancak şirketin sarfiyatının toplam keşif miktarını aşmaması gerekmektedir. Sarfiyat toplam keşif miktarlarını aştığı takdirde şirketin avans alması Bakanlığımıza yazılı olarak müracaatı ve Bakanlığımızın onayına bağlı bulunmaktadır.

Simel Şirketine verilen köylerden elektrik tesisleri ikmal edilenler

Sıra	Köyün adı	İli	İlçesi
1	Kalaba	Nevşehir	Avanos
2	Aktepe (Zelve)	»	»
3	Çavuşin	»	»
4	Karahöyük	»	Gülşehir
5	Hacılar	»	»
6	Yeşiller	»	»
7	Şahinler	»	»
8	Demirtaş	»	Ürgüp
9	İltaş	»	»
10	Tilköy	»	Derinkuyu
11	Kuyulutatlar	»	»
12	Çakıllı	»	»
13	Doğala	»	»
14	Suvermez	»	»
15	Yazıhöyük	»	»
16	Ağacaviran	»	Ürgüp
17	Gümüşkent	»	Gülşehir
18	Sığırlı	»	»
19	Göynük	»	»
20	Mazı	»	Ürgüp
21	Sofular	»	»
22	Sarıhıdır	»	»
23	Hayıroğlu	Konya	Merkez
24	Ovakavağı	»	»
25	Okçu	»	»
26	Karamankırı	»	Çumra
27	Süleymaniye	»	»
28	Orhaniye	»	»
29	Küçükköy	»	»
30	Dedemoğlu	»	»
31	Alemdar	»	»
32	Halfeti	Kars	Iğdır
33	Hoşhaber	»	»
34	Karakuyu	»	»
35	Erhacı	»	»
36	Obaköy	»	»

7. — DÜZELTİŞLER

1312 S. Sayılı basmayazıda :

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru
8	7	Kurulmuşttur.	kurulmuştur.
8	11	Bu kanun	Bu kanunda
10	11	miktarları	miktarlarını
12	13	teşkilât	teşkilâtı
14	26	Madde 20 nin 3 ncü fıkrası olarak görülen ve «Üyelerin görevleri, özel...» diye başlayıp, «... Bankaca ödenir.» şeklinde sona eren dört fıkra 19 ncu maddeye nakledilecektir.	
16	2	Mahkemeleri	Muhakemeleri
16	33	Madde 22 nin 11 nci fıkrasının 2 nci ve 3 ncü bendi olarak görülen ve «Banka Meclisi,...» diye başlayıp, «katılabilirler.» şeklinde sona eren iki bend 21 nci maddeye 3 ncü ve 4 ncü fıkra olarak nakledilecektir.	
20	17	Başkanlığın (Güvernörlüğün)	Başkan (Guvernör) lüğün
20	28 - 29	Başkanlıkça (Güvernörlükçe)	Başkanlık (Guvernörlük) ça
22	5	yapmak,	yapmak.
28	5	karşılıkları	karşılıklar
32	11	yukarıdaki	yukarıki
32	17	toplamı 45 nci	toplamı, 45 nci
32	20	Banka sermayesi	Banka, sermayesi
38	28	senetlerini	senetlerinin
40	20	meskût	meskûk
42	2	sorunluk	sorunluluk
42	13	cezalandırır	cezalandırılırlar.

Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısına verilen oyların sonucu

(Saltçoğunluk sağlanamamıştır.)

Üye sayısı	: 183
Oy verenler	: 88
Kabul edenler	: 86
Reddedenler	: 1
Çekinserler	: 1
Oya katılmıyanlar	: 94
Açık üyelikler	: 1

[Kabul edenler]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu

ADANA
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin

AFYON KARAHİSAR
Ahmet Karayiğit

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren

ANKARA
Turgut Cebe
Yiğit Köker
Mahmut Vural

ANTALYA
Âkif Tekin

AYDIN
Ali Celâlettin Çoşkun
İskender Cenap Ege

BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya

BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul

BİTLİS
Orhan Kürümoğlu

BOLU
Alâettin Yılmaztürk

BURSA
Cahit Ortaç
Saffet Ural

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇORUM
M. Şevket Özçetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Ali Kemal Turgut

DİYARBAKIR
Selâhattin Cizrelioğlu
Azmi Erdoğan

EDİRNE
Mehmet Nafiz Ergeneli

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
Salim Hazerdağlı

ERZURUM
Osman Alihocagil
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar
Salih Tanyeri

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra

HAKKÂRİ
Necip Seyhan

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Tekin Arıburun
O. Zeki Gümüşoğlu

KARS
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ali Alkan

KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Fakih Özlen
Mehmet Varışlı

MANİSA
Doğan Barutçuoğlu

MARAŞ
Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan

MARDİN
Abdurrahman Bayar

MUĞLA
İlyas Karaöz

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

NİĞDE
Hüseyin Avni Göktürk

SAKARYA
Osman Salihoğlu
Mustafa Tığlı

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİNOP
Nâzım İnebeyli

SİVAS
Âdil Altay
Hüseyin Öztürk

TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu

TOKAT
Ali Altuntaş

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu

TUNCELİ
Arslan Bora

URFA
Hasan Oral

UŞAK
Mehmet Faik Atayurt

VAN
Ferid Melen

ZONGULDAK
Mehmet Ali Pestilci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hidayet Aydıner
Kasım Gülek
Vehap Güvenç
Mehmet İzmen
Fahri Korutürk
Tayfur Sökmen
Âdil Ünlü

[Reddeden]

İSTANBUL

Ekrem Özden

[Çekinser]

KIRŞEHİR

Halil Özmen

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER

Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek (İ.)
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.Â.)

ADANA

M. Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı (Bşk. V.)

ADIYAMAN

Mehmet Sırrı Turanlı

AFYON KARAHİSAR

M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Kemal Şenocak

ANKARA

Hıfzı Oğuz Bekata
Turhan Kapanlı (B.)
Mansur Ulusoy
İsmail Yetiş

ANTALYA

Mehmet Pırıltı

ARTVİN

Fehmi Alpaslan

AYDIN

Halil Goral

BALIKESİR

Nejat Sarlıcalı

BİNGÖL

A. Hikmet Yurtsever

BOLU

Turgut Yaşar Gülez (B.)

BURDUR

Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA

İ. Sabri Çağlayangil (B.)
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE

Ziya Termen

ÇANKIRI

Gürhan Titrek (B.)

DENİZLİ

Hüseyin Atmaca

ERZİNCAN

Fehmi Baysoy

ERZURUM

Sakıp Hatunoğlu

GİRESUN

İhsan Topaloğlu

HATAY

Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

ISPARTA

Mustafa Gülcügil

İÇEL

Lütfi Bilgen

İSTANBUL

Şevket Akyürek
Halûk Berkol
Fikret Gündoğan (İ.)
Rifat Öztürkçine (İ.)
Cemal Yıldırım

İZMİR

Beliğ Beler
Mustafa Bozoklar (İ.)
Nazif Çağatay
Mümin Kırlı
Orhan Kor
Necip Mirkelâmoğlu

KARS

Sırrı Atalay (Bşk. V.)

KAYSERİ

Sami Turan

KOCAELİ

Hikmet İşmen
Lûtfi Tokoğlu (Bşk. V.)

KONYA

Osman Nuri Canbolat

KÜTAHYA

A. Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA

Nurettin Akyurt
Hamdi Özer

MANİSA

Oral Karaosmanoğlu
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan

MARDİN

Abdülkerim Saraçoğlu (İ.)

MUĞLA

Haldun Menteşeoğlu (B.)

NEVŞEHİR

İ. Şevki Atasağun (Başkan) (İ.)

NİĞDE

Kudret Bayhan

ORDU

Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal
Şevket Köksal

RİZE

O. Mecdi Agun

SİİRT

Abdurrahman Kavak

SİVAS

Nurettin Ertürk
Rifat Öçten (İ.)

TEKİRDAĞ

Cemal Tarlan

TOKAT

Zihni Betil

TRABZON

Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu

URFA

İ. Etem Karakapıcı

YOZGAT

Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK

Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demir Yüce

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER

Lûtfi Akadlı
Hayri Dener
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Nadir Nadi
Zerin Tüzün
Ragıp Üner
Suad Hayri Ürgüplü

[Açık üyelikler]

Eskişehir	1
Yekûn	1

Ceza ve ıslah evleri ile iş yurtlarının 1961 ve 1962 yılları bilânçolarının onanmasına dair kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Saltçoğunluk sağlanamamıştır.)

Üye sayısı	: 183
Oy verenler	: 87
Kabul edenler	: 85
Reddedenler	: 1
Çekinserler	: 1
Oya katılmıyanlar	: 95
Açık üyelikler	: 1

[Kabul edenler]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu

ADANA
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin

AFYON KARAHİSAR
Ahmet Karayiğit

ANKARA
Hıfzı Oğuz Bekata
Turgut Cebe
Yiğit Köker
Mahmut Vural

ANTALYA
Akif Tekin

AYDIN
Ali Celâlettin Coşkun
İskender Cenap Ege

BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya

BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul

BİTLİS
Orhan Kürümoğlu

BOLU
Alâettin Yılmaztürk

BURSA
Cahit Ortaç
Saffet Ural

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇORUM
M. Şevket Özçetin
Safa Yalçık

DENİZLİ
Ali Kemal Turgut

DİYARBAKIR
Selâhattin Cizrelioğlu
Azmi Erdoğan

EDİRNE
Mehmet Nafiz Ergeneli

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
Salim Hazerdağlı

ERZURUM
Osman Alihocagil
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar
Salih Tanyeri

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra

HAKKÂRİ
Necip Seyhan

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Tekin Arıburun
O. Zeki Gümüşoğlu

KARS
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ali Alkan

KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Fakih Özlen
Mehmet Varışlı

MANİSA
Doğan Barutçuoğlu

MARAŞ
Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan

MARDİN
Abdurrahman Bayar

MUĞLA
İlyas Karaöz

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

SAKARYA
Osman Salihoğlu
Mustafa Tığlı

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİNOP
Nâzım İnebeyli

SİVAS
Âdil Altay
Hüseyin Öztürk

TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu

TOKAT
Ali Altuntaş

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu

TUNCELİ
Arslan Bora

URFA
Hasan Oral

UŞAK
Mehmet Faik Atayurt

VAN
Ferid Melen

ZONGULDAK
Mehmet Ali Pestilci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hidayet Aydıner
Hayri Dener
Kasım Gülek
Vehap Güvenç
Mehmet İzmen
Tayfur Sökmen
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddeden]

İSTANBUL

Ekrem Özden

[Çekinser]

KIRŞEHİR

Halil Özmen

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER

Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek (İ.)
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.Â.)

ADANA

M. Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı (Bşk. V.)

ADIYAMAN

Mehmet Sırrı Turanlı

AFYON KARAHİSAR

M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Kemal Şenocak

AĞRI

Salih Türkmen

AMASYA

Macit Zeren

ANKARA

Turhan Kapanlı (B.)
Mansur Ulusoy
İsmail Yetiş

ANTALYA

Mehmet Pırıltı

ARTVİN

Fehmi Alpaslan

AYDIN

Halil Goral

BALIKESİR

Nejat Sarlıcalı

BİNGÖL

A. Hikmet Yurtsever

BOLU

Turgut Yaşar Gülez (B.)

BURDUR

Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA

İ. Sabri Çağlayangil (B.)
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE

Ziya Termen

ÇANKIRI

Gürhan Titrek (B.)

DENİZLİ

Hüseyin Atmaca

ERZİNCAN

Fehmi Baysoy

ERZURUM

Sakıp Hatunoğlu

GİRESUN

İhsan Topaloğlu

HATAY

Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

ISPARTA

Mustafa Gülcügil

İÇEL

Lûtfi Bilgen

İSTANBUL

Şevket Akyürek
Halûk Berkol
Fikret Gündoğan (İ.)
Rifat Öztürkçine (İ.)
Cemal Yıldırım

İZMİR

Beliğ Beler
Mustafa Bozoklar (İ.)
Nazif Çağatay
Mümin Kırlı
Orhan Kor
Necip Mirkelâmoğlu

KARS

Sırrı Atalay (Bşk. V.)

KAYSERİ

Sami Turan

KOCAELİ

Hikmet İşmen
Lûtfi Tokoğlu (Bşk. V.)

KONYA

Osman Nuri Canpolat

KÜTAHYA

A. Orhan Akça (İ.)
İ. Etem Erdinç

MALATYA

Nurettin Akyurt (İ.)
Hamdi Özer

MANİSA

Oral Karaosmanoğlu
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan

MARDİN

Abdülkerim Saraçoğlu (İ.)

MUĞLA

Haldun Menteşeoğlu (B.)

NEVŞEHİR

İ. Şevki Atasağun (Başkan) (İ.)

NİĞDE

Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk

ORDU

Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal
Şevket Köksal

RİZE

O. Mecdi Agun

SİİRT

Abdurrahman Kavak

SİVAS

Nurettin Ertürk
Rifat Öçten (İ.)

TEKİRDAĞ

Cemal Tarlan

TOKAT

Zihni Betil

TRABZON

Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu

URFA

İ. Etem Karakapıcı

YOZGAT

Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK

Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demir Yüce

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER

Lûtfi Akadlı
Fahri Korutürk
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Nadir Nadi (İ.)
Ragıp Üner
Suad Hayri Ürgüplü

[Açık üyelikler]

Eskişehir	1
Yekûn	1

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Saltçoğunluk sağlanamamıştır.)

Üye sayısı : 183
Oy verenler : 88
Kabul edenler : 86
Reddedenler : 1
Çekinserler : 1
Oya katılmıyanlar : 94
Açık üyelikler : 1

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER
Ekrem Acuner
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu

ADANA
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin

AFYON KARAHİSAR
Ahmet Karayiğit

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren

ANKARA
Hıfzı Oğuz Bekata
Turgut Cebe
Yiğit Köker
Mahmut Vural

ANTALYA
Akif Tekin

AYDIN
Ali Celâlettin Coşkun
İskender Cenap Ege

BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya

BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul

BİTLİS
Orhan Kürümoğlu

BOLU
Alâettin Yılmaztürk

BURSA
Cahit Ortaç
Saffet Ural

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇORUM
M. Şevket Özçetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Ali Kemal Turgut

DİYARBAKIR
Azmi Erdoğan

EDİRNE
Mehmet Nafiz Ergeneli

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
Salim Hazerdağlı

ERZURUM
Osman Alihocagil
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar
Salih Tanyeri

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra

HAKKÂRİ
Necip Seyhan

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Tekin Arıburun
O. Zeki Gümüşoğlu

KARS
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ali Alkan

KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Fakih Özlen
Mehmet Varışlı

MANİSA
Doğan Barutçuoğlu

MARAŞ
Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan

MARDİN
Abdurrahman Bayar

MUĞLA
İlyas Karaöz

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

SAKARYA
Osman Salihoğlu
Mustafa Tığlı

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİNOP
Nâzım İnebeyli

SİVAS
Âdil Altay
Hüseyin Öztürk

TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu

TOKAT
Ali Altuntaş

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu

TUNCELİ
Arslan Bora

URFA
Hasan Oral

UŞAK
Mehmet Faik Atayurt

VAN
Ferid Melen

ZONGULDAK
Mehmet Ali Pestilci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hayri Dener
Kasım Gülek
Vehap Güvenç
Mehmet İzmen
Fahri Korutürk
Tayfur Sökmen
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddeden]

İSTANBUL

Ekrem Özden

[Çekinser]

KIRŞEHİR

Halil Özmen

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER

Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek (İ.)
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler

ADANA

M. Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı (Bşk. V.)

ADIYAMAN

Mehmet Sırrı Turanlı

AFYON KARAHİSAR

M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Kemal Şenocak

ANKARA

Turhan Kapanlı (B.)
Mansur Ulusoy
İsmail Yetiş

ANTALYA

Mehmet Pırıltı

ARTVİN

Fehmi Alpaslan

AYDIN

Halil Goral

BALIKESİR

Nejat Sarlıcalı

BİNGÖL

A. Hikmet Yurtsever

BOLU

Turgut Yaşar Gülez (B.)

BURDUR

Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA

İ. Sabri Çağlayangil B.)
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE

Ziya Termen

ÇANKIRI

Gürhan Titrek (B.)

DENİZLİ

Hüseyin Atmaca

DİYARBAKIR

Sélâhattin Cizrelioğlu

ERZİNCAN

Fehmi Baysoy

ERZURUM

Sakıp Hatunoğlu

GİRESUN

İhsan Topaloğlu

HATAY

Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

ISPARTA

Mustafa Gülcügil

İÇEL

Lûtfi Bilgen

İSTANBUL

Şevket Akyürek
Halûk Berkol
Fikret Gündoğan (İ.)
Rifat Öztürkçine (İ.)
Cemal Yıldırım

İZMİR

Beliğ Beler
Mustafa Bozoklar (İ.)
Nazif Çağatay
Mümin Kırlı
Orhan Kor
Necip Mirkelâmoğlu

KARS

Sırrı Atalay (Bşk. V.)

KAYSERİ

Sami Turan

KOCAELİ

Hikmet İşmen
Lûtfi Tokoğlu (Bşk. V.)

KONYA

Osman Nuri Canpolat

KÜTAHYA

A. Orhan Akça (İ.)
İ. Etem Erdinç

MALATYA

Nurettin Akyurt (İ.)
Hamdi Özer

MANİSA

Oral Karaosmanoğlu
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan

MARDİN

Abdülkerim Saraçoğlu (İ.)

MUĞLA

Haldun Menteşeoğlu (B.)

NEVŞEHİR

İ. Şevki Atasağun (Başkan)

NİĞDE

Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk

ORDU

Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal
Şevket Köksal

RİZE

O. Mecdi Agun

SİİRT

Abdurrahman Kavak

SİVAS

Nurettin Ertürk
Rifat Öçten (İ.)

TEKİRDAĞ

Cemal Tarlan

TOKAT

Zihni Betil

TRABZON

Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu

URFA

İ. Etem Karakapıcı

YOZGAT

Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK

Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demir Yüce

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER

Lûtfi Akadlı
Hidayet Aydıner
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Nadir Nadi (İ.)
Ragıp Üner
Suad Hayri Ürgüplü

[Açık üyelikler]

Eskişehir	1
Yekûn	1

Ege Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısına verilen oyların sonucu

(Saltçoğunluk sağlanamamıştır.)

Üye sayısı	: 183
Oy verenler	: 90
Kabul edenler	: 88
Reddedenler	: 1
Çekinserler	: 1
Oya katılmıyanlar	: 92
Açık üyelikler	: 1

[Kabul edenler]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu

ADANA
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin

AFYON KARAHİSAR
Ahmet Karayiğit

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren

ANKARA
Hıfzı Oğuz Bekata
Turgut Cebe
Yiğit Köker
Mahmut Vural

ANTALYA
Akif Tekin

AYDIN
Ali Celâlettin Çoşkun
İskender Cenap Ege

BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya

BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul

BİTLİS
Orhan Kürümoğlu

BOLU
Alâettin Yılmaztürk

BURSA
Cahit Ortaç
Saffet Ural

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇORUM
M. Şevket Özçetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Ali Kemal Turgut

DİYARBAKIR
Selâhattin Cizrelioğlu
Azmi Erdoğan

EDİRNE
Mehmet Nafiz Ergeneli

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
Salim Hazerdağlı

ERZURUM
Osman Alihocagil
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar
Salih Tanyeri

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra

HAKKÂRİ
Necip Seyhan

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Tekin Arıburun
O. Zeki Gümüşoğlu

KARS
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ali Alkan

KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Fakih Özlen
Mehmet Varışlı

MANİSA
Doğan Barutçuoğlu

MARAŞ
Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan

MARDİN
Abdurrahman Bayar

MUĞLA
İlyas Karaöz

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

SAKARYA
Osman Salihoğlu
Mustafa Tığlı

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİNOP
Nâzım İnebeyli

SİVAS
Âdil Altay
Hüseyin Öztürk

TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu

TOKAT
Ali Altuntaş

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu

TUNCELİ
Arslan Bora

URFA
Hasan Oral

UŞAK
Mehmet Faik Atayurt

VAN
Ferid Melen

ZONGULDAK
Mehmet Ali Pestilci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hidayet Aydıner
Hayri Dener
Kasım Gülek
Vehap Güvenç
Mehmet İzmen
Fahri Korutürk
Tayfur Sökmen
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddeden]

İSTANBUL
Ekrem Özden

[Çekinser]

KIRŞEHİR
Halil Özmen

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER
Befet Aksoyoğlu
Mucip Atakli
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek (İ.)
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler
(İ.Â.)

ADANA
M. Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı
(Bşk. V.)

ADIYAMAN
Mehmet Sırrı Turanlı

AFYON KARAHİSAR
M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Kemal Şenocak

ANKARA
Turhan Kapanlı (B.)
Mansur Ulusoy
İsmail Yetiş

ANTALYA
Mehmet Pırıltı

ARTVİN
Fehmi Alpaslan

AYDIN
Halil Goral

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı

BİNGÖL
A. Hikmet Yurtsever

BOLU
Turgut Yaşar Gülez
(B.)

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
İ. Sabri Çağlayangil
(B.)
Şeref Kayalar

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇANKIRI
Gürhan Titrek (B.)

DENİZLİ
Hüseyin Atmaca

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu

GİRESUN
İhsan Topaloğlu

HATAY
Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

ISPARTA
Mustafa Gülcügil

İÇEL
Lûtfi Bilgen

İSTANBUL
Şevket Akyürek
Halûk Berkol
Fikret Gündoğan
Rifat Öztürkçine (İ.)
Cemal Yıldırım

İZMİR
Beliğ Beler
Mustafa Bozoklar (İ.)
Nazif Çağatay
Orhan Kor
Mümin Kırlı
Necip Mirkelâmoğlu

KARS
Sırrı Atalay (Bşk. V.)

KAYSERİ
Sami Turan

KOCAELİ
Hikmet İşmen
Lûtfi Tokoğlu (Bşk. V.)

KONYA
Osman Nuri Canpolat

KÜTAHYA
A. Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Nurettin Akyurt
Hamdi Özer

MANİSA
Oral Karaosmanoğlu
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan

MARDİN
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu (B.)

NEVŞEHİR
İ. Şevki Atasağun
(Başkan)

NİĞDE
Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk

ORDU
Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal
Şevket Köksal

RİZE
O. Mecdi Agun

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİVAS
Nurettin Ertürk
Rifat Öçten (İ.)

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Zihni Betil

TRABZON
Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu

URFA
İ. Etem Karakapıcı

YOZGAT
Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demiryüce

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Lûtfi Akadlı
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Nadir Nadi
Ragıp Üner
Suad Hayri Ürgüplü

[Açık üyelikler]

Eskişehir	1
Yekûn	1

Ege Üniversitesi 1965 yılı Kesinhesap kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe Plân Komisyonu raporuna verilen oyların sonucu

(Saltçoğunluk sağlanamamıştır.)

Üye sayısı	: 183
Oy verenler	: 90
Kabul edenler	: 87
Reddedenler	: 2
Çekinserler	: 1
Oya katılmıyanlar	: 92
Açık üyelikler	: 1

[Kabul edenler]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu

ADANA
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin

AFYON KARAHİSAR
Ahmet Karayiğit

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren

ANKARA
Hıfzı Oğuz Bekata
Turgut Cebe
Yiğit Köker
Mahmut Vural

ANTALYA
Akif Tekin

AYDIN
Ali Celâlettin Çoşkun
İskender Cenap Ege

BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya

BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul

BİTLİS
Orhan Kürümoğlu

BOLU
Alâettin Yılmaztürk

BURSA
Cahit Ortaç
Saffet Ural

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇORUM
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Ali Kemal Turgut

DİYARBAKIR
Selâhattin Cizrelioğlu
Azmi Erdoğan

EDİRNE
Mehmet Nafiz Ergeneli

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
Salim Hazerdağlı

ERZURUM
Osman Alihocagil
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar
Salih Tanyeri

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra

HAKKÂRİ
Necip Seyhan

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Tekin Arıburun
O. Zeki Gümüşoğlu

KARS
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ali Alkan

KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Fakih Özlen
Mehmet Varışlı

MANİSA
Doğan Barutçuoğlu

MARAŞ
Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan

MARDİN
Abdurrahman Bayar

MUĞLA
İlyas Karaöz

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

SAKARYA
Osman Salihoğlu
Mustafa Tığlı

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİNOP
Nâzım İnebeyli

SİVAS
Âdil Altay
Hüseyin Öztürk

TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu

TOKAT
Ali Altuntaş

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu

TUNCELİ
Arslan Bora

URFA
Hasan Oral

UŞAK
Mehmet Faik Atayurt

ZONGULDAK
Mehmet Ali Pestilci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hidayet Aydıner
Hayri Dener
Kasım Gülek
Vehap Güvenç
Mehmet İzmen
Fahri Korutürk
Tayfur Sökmen
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddedenler]

İSTANBUL
Ekrem Özden

VAN
Ferid Melen

[Çekinser]

KIRŞEHİR
Halil Özmen

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER
Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek (İ.)
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ.Â.)

ADANA
M. Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı (Bşk. V.)

ADIYAMAN
Mehmet Sırrı Turanlı

AFYON KARAHİSAR
M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Kemal Şenocak

ANKARA
Turhan Kapanlı (B.)
Mansur Ulusoy
İsmail Yetiş

ANTALYA
Mehmet Pırıltı

ARTVİN
Felımi Alpaslan

AYDIN
Halil Goral

BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı

BİNGÖL
A. Hikmet Yurtsever

BOLU
Turgut Yaşar Gülez (B.)

BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA
İ. Sabri Çağlayangil (B.)
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE
Ziya Termen

ÇANKIRI
Gürhan Titrek (B.)

ÇORUM
M. Şevket Özçetin

DENİZLİ
Hüseyin Atmaca

ERZİNCAN
Fehmi Baysoy

ERZURUM
Sakıp Hatunoğlu

GİRESUN
İhsan Topaloğlu

HATAY
Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

ISPARTA
Mustafa Gülcügil

İÇEL
Lütfi Bilgen

İSTANBUL
Şevket Akyürek
Halûk Berkol
Fikret Gündoğan
Rifat Öztürkçine (İ.)
Cemal Yıldırım

İZMİR
Beliğ Beler
Mustafa Bozoklar (İ.)
Nazif Çağatay
Mümin Kırlı
Orhan Kor
Necip Mirkelâmoğlu

KARS
Sırrı Atalay (Bşk. V.)

KAYSERİ
Sami Turan

KOCAELİ
Hikmet İşmen
Lûtfü Tokoğlu (Bşk. V.)

KONYA
Osman Nuri Canpolat

KÜTAHYA
A. Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA
Nurettin Akyurt
Hamdi Özer

MANİSA
Oral Karaosmanoğlu
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan

MARDİN
Abdülkerim Saraçoğlu

MUĞLA
Haldun Menteşeoğlu (B.)

NEVŞEHİR
İ. Şevki Atasağun (Başkan)

NİĞDE
Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk

ORDU
Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal
Şevket Köksal

RİZE
O. Mecdi Agun

SİİRT
Abdurrahman Kavak

SİVAS
Nurettin Ertürk
Rifat Öçten (İ.)

TEKİRDAĞ
Cemal Tarlan

TOKAT
Zihni Betil

TRABZON
Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu

URFA
İ. Etem Karakapıcı

YOZGAT
Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK
Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demir Yüce

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Lûtfi Akadlı
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Nadir Nadi
Ragıp Üner
Suad Hayri Ürgüplü

[Açık üyelikler]

Eskişehir	1
Yekûn	1

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Saltçoğunluk sağlanamamıştır.)

Üye sayısı : 183
Oy verenler : **90**
Kabul edenler : 88
Reddedenler : 1
Çekinserler : 1
Oya katılmıyanlar : 92
Açık üyelikler : 1

[Kabul edenler]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu

ADANA
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin

AFYON KARAHİSAR
Ahmet Karayiğit

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren

ANKARA
Hıfzı Oğuz Bekata
Turgut Cebe
Yiğit Köker
Mahmut Vural

ANTALYA
Akif Tekin

AYDIN
Ali Celâlettin Coşkun
İskender Cenap Ege

BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya

BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul

BİTLİS
Orhan Kürümoğlu

BOLU
Alâettin Yılmaztürk

BURSA
Cahit Ortaç
Saffet Ural

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇORUM
M. Şevki Özçetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Ali Kemal Turgut

DİYARBAKIR
Selâhattin Cizrelioğlu
Azmi Erdoğan

EDİRNE
Mehmet Nazif Ergeneli

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ
Salim Hazerdağlı

ERZURUM
Osman Alihocagil
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar
Salih Tanyeri

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra

HAKKÂRİ
Necip Seyhan

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Tekin Arıburun
O. Zeki Gümüşoğlu

KARS
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ali Alkan

KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Fakih Özlen
Mehmet Varışlı

MANİSA
Doğan Barutçuoğlu

MARAŞ
Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan

MARDİN
Abdurrahman Bayar

MUĞLA
İlyas Karaöz

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

SAKARYA
Osman Salihoğlu
Mustafa Tığlı

SAMSUN
H. Enver Işıklar
Rıza Işıtan
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİNOP
Nazım İnebeyli

SİVAS
Âdil Altay
Hüseyin Öztürk

TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu

TOKAT
Ali Altuntaş

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu

TUNCELİ
Arslan Bora

URFA
Hasan Oral

UŞAK
Mehmet Faik Atayurt

VAN
Ferid Melen

ZONGULDAK
Mehmet Ali Pestilci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hidayet Aydıner
Hayri Dener
Kasım Gülek
Vehap Güvenç
Mehmet İzmen
Fahri Korutürk
Tayfur Sökmen
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddeden]

İSTANBUL

Ekrem Özden

[Çekinser]

KIRŞEHİR

Halil Özmen

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER

Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek (İ.)
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ. Â.)

ADANA

M. Nuri Âdemoğlu
Mehmet Ünaldı (Bşk. V.)

ADIYAMAN

Mehmet Sırrı Turanlı

AFYON KARAHİSAR

M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Kemal Şenocak

ANKARA

Turhan Kapanlı (B.)
Mansur Ulusoy
İsmail Yetiş

ANTALYA

Mehmet Pırıltı

ARTVİN

Fehmi Alpaslan

AYDIN

Halil Goral

BALIKESİR

Nejat Sarlıcalı

BİNGÖL

A. Hikmet Yurtsever

BOLU

Turgut Yaşar Gülez (B.)

BURDUR

Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA

İ. Sabri Çağlayangil (B.)
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE

Ziya Termen

ÇANKIRI

Gürhan Titrek (B.)

DENİZLİ

Hüseyin Atmaca

ERZİNCAN

Fehmi Baysoy

ERZURUM

Sakıp Hatunoğlu

GİRESUN

İhsan Topaloğlu

HATAY

Enver Bahadırlı
Mustafa Deliveli

ISPARTA

Mustafa Gülcügil

İÇEL

Lütfi Bilgen

İSTANBUL

Şevket Akyürek
Halûk Berkol
Fikret Gündoğan (İ.)
Rifat Öztürkçine (İ.)
Cemal Yıldırım

İZMİR

Beliğ Beler
Mustafa Bozoklar (İ.)
Nazif Çağatay
Mümin Kırlı
Orhan Kor
Necip Mirkelâmoğlu

KARS

Sırrı Atalay (Bşk. V.)

KAYSERİ

Sami Turan

KOCAELİ

Hikmet İşmen
Lûtfi Tokoğlu (Bşk. V.)

KONYA

Osman Nuri Canpolat

KÜTAHYA

A. Orhan Akça
İ. Etem Erdinç

MALATYA

Nurettin Akyurt
Hamdi Özer

MANİSA

Oral Karaosmanoğlu
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan

MARDİN

Abdülkerim Saraçoğlu (İ.)

MUĞLA

Haldun Menteşeoğlu (B.)

NEVŞEHİR

İ. Şevki Atasağun (Başkan) (İ.)

NİĞDE

Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk

ORDU

Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal
Şevket Köksal

RİZE

O. Mecdi Agun

SİİRT

Abdurrahman Kavak

SİVAS

Nurettin Ertürk
Rifat Öçten (İ.)

TEKİRDAĞ

Cemal Tarlan

TOKAT

Zihni Betil

TRABZON

Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu

URFA

İ. Etem Karakapıcı

YOZGAT

Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK

Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demir Yüce

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER

Lûtfi Akadlı
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Nadir Nadi
Ragıp Üner
Suad Hayri Ürgüplü

[Açık üyelikler]

Eskişehir	1
Yekûn	1

İstanbul Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısına verilen oyların sonucu

(Tasarının kanunlaşması kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 183
Oy verenler : 91
Kabul edenler : 89
Reddedenler : 1
Çekinserler : 1
Oya katılmıyanlar : 93
Açık üyelikler : 1

[Kabul edenler]

TABİÎ ÜYELER
Ekrem Acuner
Suphi Karaman
Kâmil Karavelioğlu

ADANA
M. Nuri Âdemoğlu
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin

AFYON KARAHİSAR
Ahmet Karayiğit

AĞRI
Salih Türkmen

AMASYA
Macit Zeren

ANKARA
Hıfzı Oğuz Bekata
Turgut Cebe
Yiğit Köker
Mahmut Vural

ANTALYA
M. Akif Tekin

AYDIN
Ali Celâlettin Çoşkun
İskender Cenap Ege

BALIKESİR
Nuri Demirel
Mehmet Güler
Cemalettin İnkaya

BİLECİK
Mehmet Orhon Tuğrul

BİTLİS
Orhan Kürümoğlu

BOLU
Alâettin Yılmaztürk

BURSA
Cahit Ortaç
Saffet Ural

ÇANAKKALE
Nahit Altan

ÇORUM
M. Şevket Özçetin
Safa Yalçuk

DENİZLİ
Ali Kemal Turgut

DİYARBAKIR
Selâhattin Cizrelioğlu
Azmi Erdoğan

EDİRNE
Mehmet Nafiz Ergeneli

ELÂZIĞ
Celâl Ertuğ

ERZURUM
Osman Alihocagil
Edip Somunoğlu

ESKİŞEHİR
Ömer Ucuzal

GAZİANTEP
İbrahim Tevfik Kutlar
Salih Tanyeri

GİRESUN
Sabahattin Orhon

GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra

HAKKÂRİ
Necip Seyhan

İÇEL
Talip Özdolay

İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Tekin Arıburun
O. Zeki Gümüşoğlu

KARS
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer

KASTAMONU
Mehmet Çamlıca
Ahmet Nusret Tuna

KAYSERİ
Hüsnü Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıoğlu

KIRKLARELİ
Ali Alkan

KONYA
Sedat Çumralı
Fevzi Halıcı
Fakih Özlen
Mehmet Varışlı

MANİSA
Doğan Barutçuoğlu

MARAŞ
Adnan Karaküçük
Hilmi Soydan

MARDİN
Abdurrahman Bayar

MUĞLA
İlyas Karaöz

MUŞ
İsa Hisan Bingöl

SAKARYA
Osman Salihoğlu
Mustafa Tığlı

SAMSUN
Rıza Işıtan
Refet Rendeci
Fethi Tevetoğlu

SİNOP
Nâzım İnebeyli

SİVAS
Âdil Altay
Hüseyin Öztürk

TEKİRDAĞ
Hayri Mumcuoğlu

TOKAT
Ali Altuntaş

TRABZON
Ali Şakir Ağanoğlu

TUNCELİ
Arslan Bora

URFA
Hasan Oral

UŞAK
Mehmet Faik Atayurt

VAN
Ferid Melen

ZONGULDAK
Mehmet Ali Pestilci

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER
Hidayet Aydıner
Hayri Dener
Kasım Gülek
Vahap Güvenç
Mehmet İzmen
Fahri Korutürk
Tayfur Sökmen
Zerin Tüzün
Âdil Ünlü

[Reddeden]

İSTANBUL

Ekrem Özden

[Çekinser]

KIRŞEHİR

Halil Özmen

[Oya katılmıyanlar]

TABİÎ ÜYELER

Refet Aksoyoğlu
Mucip Ataklı
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Kadri Kaplan
Suphi Gürsoytrak
Sami Küçük
Sezai O'Kan
Fahri Özdilek (İ.)
Mehmet Özgüneş
Selâhattin Özgür
M. Şükran Özkaya
Haydar Tunçkanat
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler (İ. Â.)

ADANA

Mehmet Ünaldı (Bşk. V.)

ADIYAMAN

Mehmet Sırrı Turanlı

AFYON KARAHİSAR

M. Kâzım Karaağaçlıoğlu
Kemal Şenocak

ANKARA

Turhan Kapanlı (B.)
Mansur Ulusoy
İsmail Yetiş

ANTALYA

Mehmet Pırıltı

ARTVİN

Fehmi Alpaslan

AYDIN

Halil Goral

BALIKESİR

Nejat Sarlıcalı

BİNGÖL

A. Hikmet Yurtsever

BOLU

Turgut Yaşar Gülez (B.)

BURDUR

Ö. Faruk Kınaytürk

BURSA

İ. Sabri Çağlayangil (B.)
Şeref Kayalar (İ.)

ÇANAKKALE

Ziya Termen

ÇANKIRI

Gürhan Titrek (B.)

DENİZLİ

Hüseyin Atmaca

ELÂZIĞ

Salim Hazerdağlı

ERZİNCAN

Fehmi Baysoy

ERZURUM

Sakıp Hatunoğlu

GİRESUN

İhsan Topaloğlu

HATAY

Mustafa Deliveli
M. Enver Bahadırlı

ISPARTA

Mustafa Gülcügil

İÇEL

Lütfi Bilgen

İSTANBUL

Şevket Akyürek
Halûk Berkol
Fikret Gündoğan (İ.)
Rifat Öztürkçine (İ.)
Cemal Yıldırım

İZMİR

Beliğ Beler
Mustafa Bozoklar (İ.)
Nazif Çağatay
Mümin Kırlı
Orhan Kor
Necip Mirkelâmoğlu

KARS

Sırrı Atalay (Bşk. V.)

KAYSERİ

Sami Turan

KOCAELİ

Hikmet İşmen
Lûtfi Tokoğlu (Bşk. V.)

KONYA

Osman Nuri Canpolat

KÜTAHYA

A. Orhan Akça (İ.)
İ. Etem Erdinç

MALATYA

Nurettin Akyurt (İ.)
Hamdi Özer

MANİSA

Oral Karaosmanoğlu
A. Orhan Süersan
Ruhi Tunakan

MARDİN

Abdülkerim Saraçoğlu (İ.)

MUĞLA

Haldun Menteşeoğlu (B.)

NEVŞEHİR

İ. Şevki Atasağun (Başkan) (İ.)

NİĞDE

Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk

ORDU

Selâhattin Acar
Bekir Sıtkı Baykal
Şevket Köksal

RİZE

O. Mecdi Agun

SAMSUN

H. Enver Işıklar

SİİRT

Abdurrahman Kavak

SİVAS

Nurettin Ertürk
Rifat Öçten (İ.)

TEKİRDAĞ

Cemal Tarlan

TOKAT

Zihni Betil

TRABZON

Ö. Lûtfi Hocaoğlu
Reşat Zaloğlu

URFA

İ. Etem Karakapıcı

YOZGAT

Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt

ZONGULDAK

Tarık Remzi Baltan
Ahmet Demir Yüce

CUMHURBAŞKANINCA SEÇİLEN ÜYELER

Lûtfi Akadlı
Osman Köksal
Cemal Madanoğlu
Nadir Nadi (İ.)
Ragıp Üner
Suad Hayri Ürgüplü

[Açık üyelikler]

Eskişehir	1
Yekûn	1

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

21 NCİ BİRLEŞİM

6 . 1 . 1970 Salı

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu üyeleri Mehmet Pırıltı ve Mustafa Bozoklar'a izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/835, 3/836)

2. — İki aydan fazla izin alan Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Mustafa Bozoklar'ın tahsisatının verilebilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/837)

3. — Komisyonlara üye seçimi.

4. — Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi.

5. — Yüksek Hâkimler Kuruluna üç asıl üye seçimi.

6. — Yüksek Hâkimler Kuruluna bir yedek üye seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

× 1. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/388; Cumhuriyet Senatosu 1/1016) (S. Sayısı : 1287 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 24 . 12 . 1969)

× 2. — Ege Üniversitesinin 1965 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/351, 3/894; Cumhuriyet Senatosu 1/1020) (S. Sayısı : 1315) (Dağıtma tarihi : 24.12.1969)

× 3. — Ege Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 3/954; Cumhuriyet Senatosu 1/1021) (S. Sayısı : 1313) (Dağıtma tarihi : 24 . 12 . 1969)

× 4. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 3/495; Cumhuriyet Senatosu 1/1018) (S. Sayısı : 1314) (Dağıtma tarihi : 24 . 12 . 1969)

× 5. — İstanbul Üniversitesi 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/504); Cumhuriyet Senatosu 1/1017) (S. Sayısı : 1284 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 24 . 12 . 1969)

× 6. — Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün 1966 bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/499; Cumhuriyet Senatosu 1/1019) (S. Sayısı : 1285 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 24 . 12 . 1969)

× 7. — Ceza ve ıslah evleri ile iş yurtlarının 1961 ve 1962 yılları bilânçolarının onanmasına dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 3/1054; Cumhuriyet Senatosu 1/1015) (S. Sayısı : 1286 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihi : 24 . 12 . 1969)

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, Orman İdaresine genel bütçeden ödenen paralara dair Orman Bakanından sözlü sorusu (6/500)

2. — Cumhuriyet Senatosu Kırşehir Üyesi Halil Özmen'in, Kırşehir ve ilçelerinde bulunan çiftçilerimize Konya'nın Altınova, Devlet Üretme Çiftliğinden tohumluk tahsis edilmesinin nedenlerine dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/516)

3. — Cumhuriyet Senatosu Kırşehir Üyesi Halil Özmen'in, Kaman ilçesinin, Akpınar bucağına bağlı Himmetuşağı ve civarındaki köylere dikilen kavak ve kayısı fidanlarına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/521)

4. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Osman Alihocagil'in, Erzurum'da sağlık ocağı ve sağlık evi sayılarına dair Sağlık Bakanından sözlü sorusu (6/528)

5. — Cumhuriyet Senatosu Maraş Üyesi Hilmi Soydan'ın, üç ilçeyi Maraş'a bağlıyan yolun asfalt yapımına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/529)

6. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, Millî Eğitim Şûrası toplantılarına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/495)

7. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Osman Alihocagil'in, İktisadi Devlet Teşekkülleri bütçelerinden ücret alan müstahdemlere dair Maliye Bakanından sözlü sorusu (6/531)

8. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Nejat Sarlıcalı'nın, Ayvalık'ta Sarmısaklı mevkiindeki Hazineye ait arazinin tevziine dair Başbakandan sözlü sorusu (6/534)

9. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, Gençlik ve Spor Bakanlığının ihdasına dair Başbakandan sözlü sorusu (6/535)

10. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, TRT'nin malî sıkıntılarına dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/536)

11. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, Sivas ili köy yolları ve içme sularına dair, Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu (6/537)

12. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, Kastamonu'nun yol, su ihtiyacını karşılıyacak YSE Bölge teşkilâtının kurulmasına dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu (6/541)

13. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, kalorifer bacalarından çıkan zehirli gazlara dair Başbakandan sözlü sorusu (6/542)

14. — Cumhuriyet Senatosu Hatay Üyesi Mustafa Deliveli'nin, Hastaş Anonim Şirketine dair Ticaret ve Maliye Bakanlarından sözlü sorusu (6/543)

III
ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV
A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Mucip Ataklı ve 4 arkadaşının, 16 Şubat 1969 Pazar günü İstanbul'da vukubulan olaylara dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/26)

2. — Anayasanın 84 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası muvacehesinde, «Başkanvekillerinin Genel Kurul görüşmelerine katılıp katılamıyacakları» hakkında Anayasa ve Adalet Komisyonu raporları ve Başkanlık Divanı kararı.

3. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Mehmet Özgüneş'in, Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri hakkında Senato araştırması istiyen önergesi (10/28)

4. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, 8 Temmuz 1969 günü Kayseri'de vukubulan hâdiselere dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/30)

5. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Mehmet Şükran Özkaya'nın, İller Bankası ve Banka tarafından kurulan Simel Şirketi'nin sorumlu kişilerine dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/31)

6. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in, Kars ve çevresinde hüküm süren ve bölge hayvancılığına ve ekonomisine zararlar veren kuraklığa dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/32)

7. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Mecdi Agun'un, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/672) (S. Sayısı : 1318) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

8. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Kâmil Karavelioğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Ada-

let Komisyonu raporu (3/691) (S. Sayısı : 1319) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

9. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Nahit Altan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/692) (S. Sayısı : 1320) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

10. — Cumhuriyet Senatosu Ordu Üyesi Şevket Köksal'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/693) (S. Sayısı : 1321) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

11. — Cumhuriyet Senatosu Amasya Üyesi Macit Zeren'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/694) (S. Sayısı : 1322) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

12. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Lûtfi Bilgen'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/695) (S. Sayısı : 1323) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 .1969)

13. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Alâeddin Yılmaztürk'ün yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/699) (S. Sayısı : 1324) (Dağıtma : 30 . 12 . 1969)

14. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Nahit Altan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/700) (S. Sayısı : 1325) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

15. — Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Nahit Altan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/704) (S. Sayısı : 1326) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

16. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyeleri Mucip Ataklı ve Kadri Kaplan'ın yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/711) (S. Sayısı : 1327) (Dağıtma tarihi: 30 . 12 . 1969)

17. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Muzaffer Yurdakuler'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/717) (S. Sayısı : 1328) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

18. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/725) (S. Sayısı : 1329) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

19. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/728) (S. Sayısı : 1330) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

20. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Suphi Karaman'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/730) (S. Sayısı : 1331) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

21. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Lûtfi Bilgen'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/739) (S. Sayısı : 1332) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

22. — Cumhuriyet Senatosu Bingöl Üyesi Arif Hikmet Yurtsever'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/760) (S. Sayısı : 1333) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

23. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Kemal Turgut'un yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/765) (S. Sayısı: 1334) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

24. — Cumhuriyet Senatosu Tabiî Üyesi Emanullah Çelebi'nin yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/794) (S. Sayısı: 1335) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

25. — Cumhuriyet Senatosu Konya Üyesi Fakih Özlen'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/780) (S. Sayısı : 1336) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

26. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/810) (S. Sayısı : 1337) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

27. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/834) (S. Sayısı : 1338) (Dağıtma tarihi : 30 . 12 . 1969)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/606; Cumhuriyet Senatosu 1/1022) (S. Sayısı : 1312) (Dağıtma tarihi : 24 . 12 . 1969)

Toplantı : 9 CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 1312

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/606; Cumhuriyet Senatosu 1/1022)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 799)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü *2 . 6 . 1969*
Sayı : 8504

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 28 . 5 . 1969 tarihli 98 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Ferruh Bozbeyli
Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu tasarı 21 . 1 . 1969 tarihinde Başkanlıkça ilk komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 12, 13, 20, 22 ve 28 . 5 . 1969 tarihli 91, 92, 95, 97 ve 98 nci Birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 799)

Malî ve İktisadi İşler Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Malî ve İktisadi İşler Komisyonu
Esas No. : 1/1022 *14 . 11 . 1969*
Karar No. : 23

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 28 . 5 . 1969 tarihli 98 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısı, Komisyonumuzun 13 . 11 . 1969 tarihli toplantısında ilgili bakanlık ve banka temsilcilerinin de iştirakleriyle her yönden tetkik ve müzakere edildi.

Tasarının genel gerekçesinde tafsilen arz ve izah edilen hususlar ve temsilcilerin bunlara mütedair verdikleri tamamlayıcı bilgiler komisyonumuzca da uygun mütalâa edildiğinden bahis konusu kanun tasarısı Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen şekliyle aynen kabul edilmiş-

tir. Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve havalesi gereğince Cumhuriyet Senatosu Bütçe ve Plân Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Balıkesir	Muş	Erzincan	Edirne
M. Güler	*İ. Bingöl*	*F. Baysoy*	*M. Nafiz Ergeneli*
Maraş	Muğla	Balıkesir	Samsun
A. Karaküçük	*İ. Karaöz*	*N. Sarıcalı*	*R. Işıtan*
	Diyarbakır	Kontenjan	
	A. Erdoğan	*V. Güvenç*	

Bütçe ve Plân Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Bütçe ve Plân Komisyonu
Esas No. : 1/1022
Karar No. : 2

20 . 12 . 1969

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 28 . 5 . 1969 tarihli 98 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısı, komisyonumuzun 20 Aralık 1969 tarihli 2 nci Birleşiminde, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genel Müdürü ile Devlet Plânlama teşkilâtı ve ilgili bakanlıklar temsilcileri de hazır bulundukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, Merkez Bankası teşkilâtında bankanın görevlerine uygun değişiklikler yapılmak suretiyle para ve kredi alanındaki sorumluluk ve kredi alanındaki sorumluluk ve yetkilerinin artırılmasını; emisyon müessesesi olan bankaya millî ekonomi içindeki fonksiyonunu, özellikle plânlı kalkınma devresinde istikrar içinde süratle kalkınmayı gerçekleştirebilecek surette yerine getirmesini sağlıyacak, memleketimizin ihtiyaçlarına cevap verebilecek milletlerarası merkez bankacılığı esaslarına ve tatbikatına uygun bir yön verilmesini öngörmektedir.

Memleketimizde, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, 11 . 6 . 1930 tarihli ve 1715 sayılı Kanunla, banknot ihracı imtiyazını munhasıran haiz olmak üzere bir anonim şirket halinde tesis edilmiş ve 3 Ekim 1931 tarihinde Ankara'da faaliyete geçmiştir.

Bidayette, bankanın ve banknot ihracı imtiyazının müddeti 30 yıl olarak tâyin edilmiş ise de, bilâhara bu müddet, 6544 sayılı Kanunla, bitmesine beş yıl kalıncaya kadar temdidedilebilmek üzere 1999 yılı sonuna kadar uzatılmıştır.

Banka, memleketin ekonomik gelişmesine yardım gayesi ile kurulmuş olup, görevi, kanunun ikinci maddesinde belirtildiği üzere :

1. İskonto fiyatını tesbit ve para piyasasını ve tedavülünü tanzim etmek,
2. Hazine muamelelerini yapmak,
3. Hükümetle müştereken Türk evrakı nakdiyesinin müstakbel istikrarına mâtuf bütün tedbirleri almaktır.

Sermayesi 15 milyon lira olan bankanın merkezi Ankara'da olup, Türkiye'nin diğer şehirlerinde şube açabilir ve memleket içinde ve dışında muhabirler temin edebilir.

Banka, kanunu gereğince, Devletin dâhilde ve hariçte tahsilât ve tediyatını ve para nakil işlerini ifa etmekte; Hazineye kısa vâdeli avans hesabı açmakta; Devlet tahvili ve tediye edilmiş sermayesi asgari dört milyon lira olan millî bankaların tahvillerini, sikke veya külçe halinde altınları, fiilen altına kabili tahvil ecnebi dövizleri alıp satabilmekte; ticari, sınai, küçük sanat erbabı ve esnaf senetlerini, Hazine bonolarını ve Hazine kafaletini haiz bono ve tahvilleri reeskont veya avansa kabul etmekte; Devlet tahvilleri ile borsada kayıtlı diğer sağlam tahviller mukabilinde avans verebilmekte; ücret mukabilinde esham ve tahvilâtı ve kıymetli eşya ve evrakı muhafaza ve idare etmekte; merkez bankalarının katıldığı milletlerarası malî tesekküllere Hükümetin muvafakati ile hissedar olabilmekte; Hazine, katma bütçeli idareler, özel idare ve belediyeler, kamu menfaatine hadim cemiyetler ve yarıdan fazla hissesi Devlete ait şirketlerin tevdiatlarını muhafaza etmekte; döviz tevdiatı kabul ve karşılıklı, karşılıksız avans alabilmekte; altın ithal ve ihracetmektedir.

A) Birinci ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânlarında yeni bir Merkez Bankası Kanunu hazırlanması ile ilgili hükümler :

Birinci Beş Yıllık Plânda, doğrudan doğruya Merkez Bankacılığına temas olunmamakta ise de, plânın kredi politikası ile ilgili kısmında, kredilerin kalkınan ekonominin ihtiyaçlarına yetecek şekilde ayarlanması için gerekli müesseselerin kurulması veya mevcut müesseselerde reform yapılması öngörülmüştür.

İkinci Beş Yıllık Plânda ise, para politikasının plânın öngördüğü ilkelere göre etkili bir şekilde uygulanabilmesi için Merkez Bankası Kanununun, bugünün şartlarına göre en kısa zamanda değiştirilmesi; bankanın, Hazine ve bankalar sistemi ile ilişkilerinin modern ekonomik ve malî anlayışa uygun olarak düzenlenmesi; bankaların, plân hedeflerine uygun bir kredi politikası izlemelerini sağlamak amaciyle bankalar üzerinde Merkez Bankasının kontrolunu artıracak, bankaların Merkez Bankası ile devamlı işbirliğini sağlıyacak, Merkez Bankasının bankaların genel politikaları üzerindeki etkenliğini artıracak tedbirlerin alınması öngörülmüştür.

B) Yeni bir kanun hazırlanmasını gerektiren hukukî sebepler :

1715 sayılı «Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası» Kanunu, 30 Haziran 1930 gününde yürürlüğe konulmuştur. 39 yıl bulan uygulama devresinde, bu kanun, ekonomik hayatta meydana gelen gelişmeler sebebiyle 22 defa değişikliğe uğramış, ancak bu değişiklikler, aynı devre içinde merkez bankacılığının geçirdiği istihale ve eristiği tekâmüle uygun bir seviyede olmamış, özellikle, teşkilât, organlar ve para - kredi konularının düzenlenmesi bakımından yeterli hükümler getirememiştir.

1715 sayılı Kanunun mütaaddit değişikliklere mâruz kalması; bâzı maddeler eklenip, bâzı maddelerinin yürürlükten kaldırılmış bulunması; bir kısım maddelerinin de, ihtiva ettikleri hükümler itibariyle, zamanla hayatiyetini kaybetmiş olmaları yüzünden, kanunda sistem ve insicam kalmamıştır.

Bu itibarla, mezkûr kanunun tadili yoluna gidilmeyip, 1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun yerine geçmek üzere yeni bir kanun tasarısının hazırlanması, yukardaki mahzurları da ortadan kaldıracağı cihetle uygun görülmüştür.

C) Yeni bir kanun hazırlanmasını gerektiren ekonomik sebepler :

Dünyada, paranın karşılığı olarak altın esasının terk edilmesi, 1930 yılından ve özellikle İkinci Dünya Savasından sonra, hükümetlerin genel ekonomik politikalarının gerçekleşmesinde, nakdî idare tedbirlerine olan ihtiyacı ve para - kredi politikalarının önemini artırmıştır.

Para - kredi politikasında esas alınan iki hedeften birincisi, millî para değerini korumak ve bunu temin maksadiyle para hacmını konjonktüre göre ayarlamak; ikincisi, kredileri, millî ekonominin yararına ve Devletçe izlenen amaçlara yöneltmektir. Böylece, merkez bankalarının, tedavülü tanzim ve murakabe görevleri genişlemiş; görevlerin ifası için gerekli vasıtalar gelişmiş ve bunlara yenileri ilâve edilmiştir.

Memleketimizde, para - kredi politikasının uygulanmasında ve kontrolunda, yetki ve sorumlulukların değişik merci ve kuruluşlarda olması ve Merkez Bankasının sadece klâsik ve mahdut kontrol imkânlarına sahip bulunması, bankanın, para ve kredi politikasının uygulanmasında ve kontrolunda tam etkili olmasına engel teşkil etmektedir. Özellikle, para ve kredi konusunda birtakım görev ve yetkilerin verildiği Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin, kuruluş tarzı itibariyle ekonomik gidişi gereği gibi ve süratle takibedememesi karşısında, hem yetki ve sorumlulukları bir elde toplamak, hem de para ve kredi konusundaki uygulamanın bir mercide toplanmasını sağlamak maksadiyle, komitenin görev ve yetkilerinin Merkez Bankasına devri zaruret haline gelmiş bulunmaktadır. Gerçekten, bu yetkilerin, para - kredi politikasını uygulama ve kontrol sorumluluğunu taşıması öngörülen Merkez Bankasında toplanması, para kredi konusunda gerekli tedbirlerin süratle alınmasını sağlıyacaktır. (Ancak, mezkûr komitenin görev ve yetkilerinin Merkez Bankasına devrini öngören maddenin komisyonumuzdaki müzakereleri sırasında; özellikle köylü, çiftçi ve müstahsıla hitabeden zirai kredi politikasının plân hedeflerine uygun surette tanzimi ve beklenen sonucun sağlanması yönünden, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası ile Devlet Plânlama Teşkilâtı ve diğer ilgili bakanlıklar ve müesseseler tarafından bu konu ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda; köylü, çiftçi ve müstahsıllerin teşkil ettiği meslek kuruluşlarının görüşlerinin de dikkate alınması suretiyle etkili bir koordinasyonun gerçekleştirilmesi komisyonumuzca temenni edilmiş ve bu hususun rapora derci kararlaştırılmıştır.)

Merkez Bankası, bu tasarının kabulü ile, gerek kendisine verilen görevleri yerine getirebilmek, gerekse bankalara verdiği reeskont kredilerinin ekonomik hedeflere uygun olarak kullandırılıp kullandırılmadığını tesbit edebilmek için bankalardan lüzumlu bilgi ve belgeleri istemek yetkisine ilâveten, bankalar nezdinde bu yönde incelemelerde bulunmak salâhiyetine de sahip kılınmakta ve gerektiğinde, Maliye Bakanlığına bu konularda mütalâasını bildirmek imkânı sağlanmış bulunmaktadır. Böylece, bankaların kredilerinde ve genel olarak plâsmanlarında takibettikleri politikaların izlenmesi ile iyi ve sağlam bir şekilde çalışmalarına yön verilecektir.

D) Tasarının getirdiği önemli yenilikler :

Tasarı, Merkez Bankacılığımıza para ve kredinin tanzimi konusunda öngördüğü bu hükümlere ilâveten, bankanın kendi kredi işlemleri bakımından da istikrar içinde gelişme prensibine uygun önemli yenilikler getirmektedir ki, bunları aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

Tasarı ile Merkez Bankacılığımıza getirilen yeniliklerden biri, orta vâdeli reeskont ve avans işlemleridir. Orta vâdeli kredi, ihtiyaca ve kullanılış maksadına göre çeşitli şekiller arz etmekte ve sınai kalkınmanın âmillerinden biri sayılmaktadır, orta vâdeli kredi, aynı zamanda gelişmiş olan ekonomilerin çeşitli alanlarında teçhizatlanma ve modernleşmenin gerçekleşmesinde ve dış piyasalarda rekabet edebilmek ve daha geniş bir şekilde yer alabilmek için ihracat muamelelerinin muhtacolduğu finansmanların temininde de önemli bir rol oynamaktadır.

Bu itibarla, kalkınma devresine girmiş olan memleketimizde de, gelişmekte olan sanayi, orta vâdeli krediye olan ihtiyacı artırmış ve bu sahada çalışan kredi müesseseleri, artan bu ihtiyaca cevap verecek hacımda malî kaynaklarla teçhiz edilememiştir. Birçok ticaret bankalarımız kısa vâdeli kaynaklarını bu sahaya, vâdenin uzunluğu dolayısiyle yöneltememektedirler. Bu durum, Merkez Bankasının, orta vâdeli kredi sahasında aktif bir rol alması ve bu sahayı takviye etmesi zaruretini doğurmuştur. Bu sebeple, tasarının 46 ncı maddesiyle Merkez Bankasına orta vâdeli senetlerin reeskonta veya avansa kabulü hususunda yetki verilmiştir.

Açık piyasa işlemleri de, bu tasarı ile Merkez Bankacılığımıza getirilen önemli yeniliklerden birini teşkil etmektedir. Bilindiği üzere, Hükümetler ve emisyon müesseseleri, ekonominin ihtiyacı olan iştira gücünün hacmını, muhtelif mekanizmaların kullanılması suretiyle ayarlamaktadırlar. Bu mekanizmalardan başlıcaları; mevduat karşılıkları ve disponibilite oranlarının ayarlanması, Devlet harcamalarının seyri, iskonto faizi politikası ve reeskont muameleleridir. Halen Merkez Bankamızın, tedavül hacmının ayarlanmasında kullandığı vasıtalar iskonto faizi po-

litikası ve reeskont muameleleridir. Ancak, bu vasıtalar, ağır işliyen bir sistemdir; zaman zaman piyasada, ekonomi içi veya dışı etkenlerle likidite darlığı veya bolluğu hissedilmektedir. Bu gibi durumların ekonomimizde tahribat yapmadan giderilebilmesi, Merkez Bankasının elinde, piyasada süratle müdahale edebilecek, gerektiğinde piyasaya acele iştira gücü zerkedebilecek veya piyasada bulunan likidite fazlasını süratle massedebilecek vasıtaların bulunmasına bağlıdır. Reeskont mekanizması, yukarda da işaret edildiği üzere ağır işliyen bir sistem olduğundan, ileri Batı memleketlerinde olduğu gibi, Merkez Bankamızın da ihtiyaç vukuunda açık piyasa (opet market) işlemleri yapma yetkisi ile teçhizi gerekmektedir. Bu sebeple, tasarının 52 nci maddesiyle, bankanın, 45 nci maddenin (a) ve (b) bendlerindeki 120 gün ve 9 ay vâdeli senetlerle, Devlet iç istikrazı, kamu idare ve müesseseleri ve Anonim şirketlerin borsada kayıtlı tahvillerini alıp satabileceği hükme bağlanmıştır.

Tasarının 5 nci ve geçici 8 nci maddeleri ile bankanın sermayesinin 15 milyon liradan 25 milyon liraya çıkarılması ve artırılan 10 milyon liraya tekabül eden hisse senetlerinin tamamının (A) grupuna tahsis edilmesi suretiyle, diğer memleketler Merkez bankaları sermayelerindeki Devlet üstünlüğü genel prensibine uyulmuştur.

Tasarının 51 nci maddesinde, 1715 sayılı Kanunun kamu sektörü müesseselerine Hazine kefaletini haiz bonolar karşılığında kredi verilmesini icabettiren âmir hüküm kaldırılmakta, İktisadi Kamu Müesseselerinin mahsul ve hammadde alımlarının finansmanı için bu müesseselerin 9 ay vâdeli bono veya Hazine kefaletini haiz bonolarının reeskonta alınması veya bunlar karşılığında avans verilmesi, bankanın ihtiyarına bırakılmakta ve banka, bu krediler üzerinde her türlü kontrol yetkisi ile teçhiz edilmektedir. Bu müesseseler, çıkaracakları Hazine kefaletini haiz tahviller karşılığında avans verilmesine cevaz veren hükme de tasarıda yer verilmemiştir. Merkez Bankasının bu muamelelerden mütevellit alacaklarının tasfiyesi için tasarıda ayrı bir hüküm sevk edilmiştir.

Bilindiği gibi, bütçe gelirlerinin tahsilâtı, bu gelirlerden bir kısmının kanuni tahsil devreleri ve bir kısmının da tekemmüllerinin gerektirdiği iktisadi faaliyetlerin mevsim ve zamanları itibariyle, bütçe harcamalarına muvazi bir seyir takibedememektedir. Bu itibarla, Hazinenin, bu sebepten doğan geçici zamanlardaki nakid ihtiyacını karşılıyacak başka imkânlara sahip kılınması bir zaruret ve ihtiyacın neticesidir.

Halen Hazinenin, mâruz sebeplerden doğan nakid ihtiyacını karşılıyan üç imkânı mevcuttur. Bunlar, her yıl bütçe kanunlariyle verilen yetkiye dayanılarak banka ve kurumların yatırdıkları paralara karşılık çıkarılan Hazine bonoları, 1715 sayılı Kanunun 38 nci maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak çıkarılan Hazine bonoları ve Merkez Bankasının Hazineye açtığı kısa vâdeli avanstır. Bu avans limiti 1715 sayılı Kanunun ilk şeklinde cari yıl bütçe giderleri toplamının yüzde 5 i iken, 27 . 4 . 1955 tarih ve 6544 sayılı Kanunla yüzde 15 e çıkarılmış, 24 . 2 . 1961 tarih ve 260 sayılı Kanunla yüzde 5 e indirilmiş ve son olarak da 29 . 4 . 1965 tarih ve 583 sayılı Kanunla yüzde 10 a çıkarılmıştır. Tasarıda bu oranın tekrar yüzde 15 e çıkarılması öngörülmektedir.

Hazine plâsman bonoları tatbikatının nakid ihtiyacına cevap vermemesi ve Merkez Bankasınca yapılagelmekte olan Hazine bonoları reeskontuna bu tasarı ile nihayet verilmiş olması dolayısiyle, Hazinenin nakid ihtiyacını karşılıyabilecek yegâne imkânın kısa vâdeli avanstan ibaret kalması muvacehesinde, bu avans limitinin artırılması uygun görülmüştür.

Tasarının getirdiği önemli diğer bir yenilik de, «Guvernörlük» müessesesidir. Merkez Bankalarının birbirleri arasındaki sıkı iş münasebetleri ve hepsinin çeşitli milletlerarası teşekküllerde üye bulunmaları dolayısiyle, devamlı dış temsil durumlarında benzerlik zorunluğu ve ortaya çıkan protokol meseleleri, modern emisyon müesseselerinde olduğu üzere «Genel Müdürlük» teşkilâtı yerine «Guvernörlük» kuruluşu ihtiyacını öteden beri duymuştur. Bu itibarla, tasarının 25 nci ve müteakip maddelerinde Genel Müdürlük yerine «Guvernörlük» teşkilâtı ikame edilmiştir.

Bu kanunla Bankaya verilen ihtısas fonksiyonlarının gereği gibi yerine getirilebilmesini, memleketin ekonomik kalkınmasında uhdesine düşen önemli görevlerin ehliyetle yapılmasını ve müessesenin normal gelişmesini gerçekleştirebilecek meslekî formasyonu haiz kalifiye ve uzman eleman

ihtiyacını karşılayabilmek maksadiyle, tasarıda Bankanın kendi bünyesine uygun bir personel ücret rejimi ihdas edilmiş; ayrıca, Bankaya verilen vazifelerin genişlik ve ehemmiyeti, iktisat, maliye ve hukuk alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi kimselerden faydalanılma zarureti ve bu gibi kişilerin Bankaya memur olarak intisaplarının da mümkün olamıyacağı ahval nazara alınarak, gerektiğinde bunlardan, sözleşmeli personel olarak faydalanılması derpiş olunmuştur.

Yukarıdan beri, yeni bir Merkez Bankası Kanununun hazırlanmasını gerektiren hukukî ve ekonomik sebepler ile tasarının getirdiği yenilikler arz ve izah olunmuştur. Modern Merkez Bankacılığına hâkim olan anaprensipler, ileri Batı memleketlerinin Merkez Bankaları statüleri, memleketimizin arz ettiği özellikler ve 1715 sayılı Kanunun tatbikatında görülen aksaklıklar dikkate alınmak suretiyle hazırlanmış bulunan tasarı, Komisyonumuzca da uygun mütalâa edilmiş ve benimsenmiştir.

II - Millet Meclisince kabul edilen maddeler Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarının Genel Kurulda öncelik ve iveditikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Ankara	Uşak	Konya	Ankara
Y. Köker	*M. F. Atayurt*	*O. N. Canpolat*	*İ. Yetiş*
Cumhurbaşkanınca S. Ü.	Edirne	Kütahya	Manisa
R. Üner	*M. N. Ergeneli*	*İ. E. Erdinç*	*O. Karaosmanoğlu*
	Maraş	Trabzon	
	A. Karaküçük	Söz hakkım mahfuzdur	
		A. Ş. Ağanoğlu	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kanunu tasarısı

KISIM - I

Kuruluş, temel görev ve yetkiler, sermaye

Kuruluş ve unvan

MADDE 1. — Türkiye'de banknot ihracı imtiyazına munhasıran sahip ve bu kanunda yazılı görev ve yetkileri haiz olmak üzere «Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası» unvanı altında anonim şirket olarak bir banka kurulmuşttur.

Banka, bu kanunda sarahat bulunmıyan hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir.

Bankanın ve banknot ihracı imtiyazının müddeti 1999 yılı sonuna kadar devam eder. Bu imtiyazın müddeti, bitmesine beş yıl kalıncaya kadar uzatılabilir.

Bu kanun, «Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası», (Banka) olarak ifade edilmiştir.

Merkez ve şubeler

MADDE 2. — Bankanın merkezi Ankara'dadır.

Banka, Banka Meclisinin kararıyle banknot matbaası kurabilir ve memleketin gerekli görülen şehirlerinde şubeler açabilir. Aynı suretle, içerde ve dışarda muhabirler temin edebilir.

Bankanın bu hususiaki kararları Maliye Bakanlığına bildirilir.

Banka, keza Banka Meclisinin kararı ve Maliye Bakanlığının muvafakatiyle yabancı memleketlerde temsilcilikler kurabilir.

Üyelikler ve iştirakler

MADDE 3. — Banka, Merkez bankalarının katıldığı Milletlerarası malî, iktisadi ve meslekî teşekküllere Banka Meclisinin kararıyle üye olabilir ve Hükümetin muvafakatiyle bu gibi teşekküllere hissedar olarak katılabilir.

Temel görev ve yetkiler

MADDE 4. — I - Bankanın temel görevleri bu kanun hükümlerine göre :

a) Para ve kredi politikasını, Kalkınma plânları ve yıllık programlara uygun bir tarzda yürütmek;

b) Hükümetle müştereken millî paranın iç ve dış değerini korumak amaçlariyle gerekli tedbirleri almak;

c) Millî paranın hacim ve tedavülünü, bu kanun gereğince düzenlemek;

d) Bankalara ödünç para verme işlerini, bu kanunda yazılı sınırlar içinde yüklenmektir.

Hükümet, gerektiğinde para ve krediye ilişkin tedbirlerin alınmasında, Bankanın görüşünü alır.

Banka özellikle, bu kanun hükümlerine göre, Hükümetin malî ve ekonomik müşavirlik, malî ajanlık ve haznedarlık görevlerini ifa eder.

II - Bankanın temel yetkileri :

a) Türkiye'de banknot ihracı imtiyazı tek elden Bankaya aittir..

b) Banka kendi işlemlerinde uygulayacağı reeskont, iskonto ve faiz hadlerini tesbit eder.

c) Ödünç para verme işlerinde ve mevduat kabulünde alınacak ve verilecek âzami faiz

MALÎ VE İKTİSADİ İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN	BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu tasarısı	**Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu tasarısı**
Kuruluş ve unvan	
MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 1.** — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Merkez ve şubeler	
MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 2.** — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Üyeler ve iştirakler	
MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 3.** — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Temel Görev ve yetkiler	
MADDE 4. — Millet Meclisince kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 4.** — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

oranları ile temin edilecek sair menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve âzami hadlerinin ve mevduatta vâde müddetlerinin tâyin ve bunların yürürlük zamanlarının tesbiti; bankaların taahhütlerine karşı bulunduracakları umumi disponibilitenin asgari oranı ile bankaların umumi disponibiliteden başka Banka nezdinde açılacak hususi bloke hesapta nakden tesis etmekle mükellef oldukları munzam karşılık ve bunlara verilecek faiz oranlarının tâyini maksadiyle Yüksek Plânlama Kurulu yoliyle Bakanlar Kuruluna tekliflerde bulunur.

d) Kalkınma plânları ve yıllık programların hedeflerine uygun olarak banka plâsmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından tanzim tedbirleri ittihazını ve umumi kredi hacmı ile umumi kredi hacmı içinde muhtelif kredi nevilerinin sektörler ve mevzular itibariyle tevezzüü tarzını ayarlar ve taksitli satış yapan kurum ve kuruluşların kredi şartlarının, malî kurumlarca yapılan yatırımların nev'i ve miktarları ve verilen kredilerin şartlarının, özel sektöre mensup kuruluşlarca satışa çıkarılacak tahvillerin miktar, faiz ve satış şartlarının tesbitine mâtuf kararlar alabilir.

III - Bankanın başlıca müşavirlik görevleri :

a) Millî para ile altın ve yabancı paralar arasındaki muadeletin (Parite) tâyininde, Hükümetçe Bankanın mütalâası alınır.

b) Bankalar Kanununun uygulanması ile veya alelıtlak bankacılık ve kredi mevzuları ile ilgili hususlarda Hükümetçe istenecek istişari mütalâaları verir.

c) Bankalar ve diğer malî kurumlarla ilgili kuruluş izinleri ve bunlardan, tasfiyeleri hususunda karar alma yetkisi Hükümete aidolanların tasfiyeleri hakkında karara varılmadan önce Bankanın mütalâası alınır.

Banka, bu kanunla kendisine verilen yetkileri, kendi sorumluluğu altında müstakil olarak kullanır.

Bankanın sermayesi, hisse senetleri

MADDE 5. — Bankanın sermayesi 25 000 000 lira olup, her biri yüz liralık 250 000 hisseye ayrılmıştır. Bu sermaye, Hükümetin tasvibiyle artırılabilir. Hisse senetlerinin itibarî kıymetleri 100, 200, 500, 1 000, 5 000 ve 10 000 liralıktır.

Hisse senetlerinin nevi

MADDE 6. — Bankanın hisse senetleri nama yazılıdır.

Hisse senetlerinin sınıfları

MADDE 7. — Hisse senetleri (A), (B), (C) ve (D) sınıflarına ayrılmıştır.

(A) Sınıfı hisse senetleri

MADDE 8. — (A) sınıfı hisse senetlerinin her biri en az 100 hisseliktir. Bu sınıf hisse senetleri munhasıran Hazineye aidolup, sermayenin yüzde ellibirinden aşağı düşemez.

(B) Sınıfı hisse senetleri

MADDE 9. — (B) sınıfı hisse senetleri Türkiye'de faaliyette bulunan millî bankalara tahsis edilmiştir.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
Bankanın sermayesi, hisse senetleri	
MADDE 5. — Millet Meclisince kabul edilen 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE** 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Hisse senetlerinin nevi	
MADDE 6. — Millet Meclisince kabul edilen 6 ncı madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE** 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Hisse senetlerinin nevi	
MADDE 7. — Millet Meclisince kabul edilen 7 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE** 7. — Millet Meclisi metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
(A) sınıfı hisse senetleri	
MADDE 8. — Millet Meclisince kabul edilen 8 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE** 8. — Millet Meclisi metninin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
(B) sınıfı hisse senetleri	
MADDE 9. — Millet Meclisince kabul edilen 9 ncu madde aynen kabul edilmiştir	**MADDE** 9. — Millet Meclisi metninin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

(C) Sınıfı hisse senetleri

MADDE 10. — Hisse senetlerinden en çok 15 000 adedi, (C) sınıfı hisse senedi olarak, millî bankalar dışında kalan diğer bankalarla imtiyazlı şirketlere tahsis edilmiştir.

(D) Sınıfı hisse senetleri

MADDE 11. — (D) sınıfı hisse senetleri Türk Ticaret müesseselerine ve Türk vatandaşlığını haiz tüzel ve gerçek kişilere tahsis edilmiştir.

Hisse senetlerinde sınıf değişikliği

MADDE 12. — Banka, hisse senetlerinin bir sınıftan diğer bir sınıfa nakli hususunda vukubulacak talepleri derhal sonuçlandırır. Hisse senetlerinin bir sınıftan diğer bir sınıfa nakli için hiçbir komüsyon alınmaz.

(C) sınıfı hisse senetleri miktarı, hiçbir vechile bu kanunla kabul edilmiş olan miktarı aşamaz.

KISIM : II

Bankanın teşkilât ve organları

Teşkilât ve organlar

MADDE 13. — Bankanın teşkilâtı aşağıdaki şekildedir :

A) Hissedarlar Genel Kurulu,
B) Banka Meclisi,
C) Başkanlık (Guvernörlük),
D) Denetleme Kurulu,
E) Yönetim Komitesi,
F) Merkez ve Şubeler İskonto Komiteleri,
G) Şubeler.

BÖLÜM - I

Genel Kurul

Oy hakkı

MADDE 14. — Bankanın pay sahipleri defterinde yazılı bulunan hissedarlar, Bankanın Genel Kurulunu teşkil ederler. Genel Kurul, her yıl Banka Esas Mukavelesi ile tesbit edilen vakitte toplanır. Her on hisseye sahibolan veya bu miktar hisseyi temsil eden kimse bir oya maliktir.

Genel Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 15. — Genel Kurul aşağıdaki görev ve yetkileri haizdir :

1. Banka Meclisi tarafından verilen yıllık rapor ile Denetleme Kurulu raporunun tetkiki;
2. Bankanın bilânço, kâr ve zarar hesabının tetkiki ile karara bağlanması;
3. Banka Meclisi üyelerinin ve Denetleme Kurulunun ibrası;
4. Sermayenin artırılması;

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
(C) sınıfı hisse senetleri	
MADDE 10 — Millet Meclisince kabul edilen 10 ncu madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 10.** — Millet Meclisi metninin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
(D) sınıfı hisse senetleri	
MADDE 11. — Millet Meclisince kabul edilen 11 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 11.** — Millet Meclisi metninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Hisse senetlerinde sınıf değişikliği	
MADDE 12. — Millet Meclisince kabul edilen 12 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 12.** — Millet Meclisi metninin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
KISIM - II	
Bankanın teşkilât ve organları	
MADDE 13. — Millet Meclisince kabul edilen 13 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 13.** — Millet Meclisi metninin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
BÖLÜM - I	
Oy hakkı	
MADDE 14. — Millet Meclisince kabul edilen 14 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 14.** — Millet Meclisi metninin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Genel Kurulun görev ve yetkileri	
MADDE 15. — Millet Meclisince kabul edilen 15 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 15.** — Millet Meclisi metninin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

5. Esas mukavelede değişiklik yapılması;
6. Bankanın tasfiyesi hakkında karar verilmesi.

Banka Esas Mukavelesi ve tasfiye

MADDE 16. — a) Banka Esas Mukavelesi, Genel Kurulun tasvibi ve Bakanlar Kurulu kararıyle yürürlüğe girer. Esas Mukavelede yapılacak değişiklikler de bu hükme tabidir.

b) Bankanın, birinci madde ile tesbit edilen müddetin bitiminden evvel tasfiyesi hakkında alınacak olan kararlar, Bakanlar Kurulunun tasvibi ile Banka tarafından yapılan taahhütlerin kanun dâhilinde tamamen ifa edilmesi şartiyle muteberdir.

Gerek Esas Mukavelede değişiklik yapılması, ve gerek tasfiye hakkında karar alınabilmesi için, Genel Kurulda üçte iki çoğunluk şarttır.

Başkanlık

MADDE 17. — Genel Kurula Başkan (Guvernör) başkanlık eder.

Temsil

MADDE 18. — Hissedar olmıyanlar, Genel Kurulda vekil olarak birden fazla oy temsil edemezler.

BÖLÜM - II

Banka Meclisi

Kuruluş

MADDE 19. — Banka Meclisi Başkan (Guvernör) ile Genel Kurulca seçilecek altı üyeden kurulur.

Görev süresi

MADDE 20. — Banka Meclisi üyelerinin görev süresi, üç yıldır.

Her yıl Meclis üyelerinin üçte biri yenilenir. Birinci ve ikinci yıl sonunda Banka Meclisinden ayrılacak üyeler ad çekme ile tesbit edilir.

Süreleri biten üyelerin yeniden seçilmeleri caizdir.

Üyelerin görevleri, özel bir kanuna dayanmadıkça, banka dışında teşrii, resmî veya özel her hangi bir görev ile birleşemez. Bundan başka bu üyeler, ticaretle uğraşamıyacakları gibi, bankalar ve şirketlerde de hissedar olamazlar. Hayır dernekleri ve amaçları hayır, sosyal ve eğitim işlerine mâtuf vakıflardaki görevler ve kâr amacı gütmeyen kooperatif ortaklığı bu hüküm dışındadır.

Banka Meclisi üyelerinin yüksek öğrenim görmüş, bankacılık veya iktisat ve maliye alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olmaları şarttır.

Başkan (Guvernör), Banka Meclisi Başkanıdır.

Banka Meclisi üyelerinin aylıkları ile tazminatları Bakanlar Kurulunca tesbit edilir. Banka merkezi dışında oturanların, Meclis toplantılarına katılmak için katlanacakları yol giderleri Bankaca ödenir.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
Banka esas mukavelesi ve tasviye	
MADDE 16. — Millet Meclisince kabul edilen 16 ncı madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 16. — Millet Meclisi metninin 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Başkanlık	
MADDE 17. — Millet Meclisince kabul edilen 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 17. — Millet Meclisi metninin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Temsil	
MADDE 18. — Millet Meclisince kabul edilen 18 nci madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 18. — Millet Meclisi metninin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
BÖLÜM - II	
Banka Meclisi	
Kuruluş	
MADDE 19. — Millet Meclisince kabul edilen 19 ncu madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 19. — Millet Meclisi metninin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
Görev süresi	
MADDE 20. — Millet Meclisince kabul edilen 20 nci madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 20. — Millet Meclisi metninin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Toplantılar, kararlar ve oylamadan çekilme

MADDE 21. — Banka Meclisi üyeleri, kendileriyle, Hukuk Usulü Mahkemeleri Kanununun 245 nci maddesinin 3 ncü bendinde gösterilen derecelerde akrabalık veyahut menfaat bağı bulunan kişilere ilişkin kredi konularına dair müzakerelere iştirak edemezler ve oylamaya katılamazlar.

Banka Meclisi toplantıları Ankara'da yapılır. Lüzumu halinde başka bir yerde de toplantı yapılabilir. Toplantılar, Başkan (Guvernör) ın çağrısı ile ayda en az bir defa olmak üzere yapılır. Gündem, Başkanlık (Guvernörlük) ca düzenlenir. Üyelerin gündem dışı görüşülmesini istedikleri hususlar, Başkanın (Guvernörün) da katılması halinde aynı toplantıda gündeme alınır ve görüşülür; aksi takdirde bir sonraki toplantı gündemine alınmasına karar verilebilir.

Banka Meclisinin görev ve yetkileri

MADDE 22. — Banka Meclisinin görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir :

1. Tedavüldeki banknotların, gerektiğinde yeni bir emisyonla değiştirilmesi ile tedavülden kaldırılma ve yokedilme şartlarının tâyini;

2. Kendi işlemlerinde uygulıyacağı reeskont, iskonto ve faiz hadleri ile ücret ve komüsyonların tesbiti;

3. Bu kanunun 4 ncü maddesinin II numaralı paragrafının (c) bendindeki teklifler ile (d) bendinde gösterilen hususların karara bağlanması;

4. Bankaca açılacak kredilerin esas ve şartları ile reeskont ve avans limitlerinin tesbiti;

5. Dördüncü madde gereğince tesbit edilen muadelete (Parite) istinaden yabancı paraların esas kurları ile altın ve dövizlerin Bankaca uygulanacak alış ve satış fiyatlarının tâyini;

6. Bankanın yıllık kadrolarının onaylanması;

7. Bankanın idare, teşkilât ve hizmetlerine ilişkin olarak Yönetim Komitesince hazırlanan Yönetmeliklerin onaylanması;

8. Banka ihtiyacı için gayrimenkul satınalınması veya iktisabı ve Bankanın mâliki bulunduğu gayrimenkullerin gerektiğinde satılması hakkında karar alınması;

9. Yönetmeliklerle kabul edilen hadler üstündeki meblâğlara ve kıymetlere ilişkin sulh, ibra ve terkin konularında karar verilmesi;

10. Bankanın yıllık faaliyet raporunun, bilânço, bütçe ve kâr ve zarar hesaplarının ve Genel Kurul gündeminin hazırlanması;

11. Yönetmelikle tâyinleri Banka Meclisine bırakılan Banka personelinin atanması ve Bankayı ilzam edeceklerin imza yetkilerinin belirtilmesi;

Banka Meclisi, üyelerin en az üçte ikisinin katılmasiyle toplanır ve mevcut üyelerin çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği halinde, Başkanın katıldığı tarafın teklifi kabul edilmiş sayılır.

Başkan (Guvernör) yardımcıları, Banka Meclisi toplantılarına, oy hakları olmaksızın katılabilirler.

12. Yukarıki fıkralar dışında, bu kanunda Banka Meclisinin kararına bağlı konular ve Başkanlık (Guvernörlük) ça tetkik ve tasvibe sunulacak sair hususlar hakkında karar alınması.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
Toplantılar, kararlar ve oylamadan çekilme	
MADDE 21. — Millet Meclisince kabul edilen 21 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 21.** — Millet Meclisi metninin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Banka Meclisinin görev ve yetkileri	
MADDE 22. — Millet Meclisince kabul edilen 22 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 22.** — Millet Meclisi metninin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

BÖLÜM - III

Denetleme Kurulu

Kuruluş, süre ve nitelik

MADDE 23. — Denetleme Kurulu üyeleri aşağıdaki şekilde seçilir :

1. (A) sınıfı hissedarınca bir üye,
2. (B) ve (C) sınıfı hissedarlarınca iki üye,
3. (D) sınıfı hissedarlarınca bir üye.

Sınıflara ait her hisse, bir oy sahibidir.

Denetleme Kurulu üyelerinin görev süreleri iki yıldır.

Denetleme Kurulu üyeliğine seçileceklerin yüksek öğrenim yapmış, bankacılık ve muhasebe alanında bilgi ve tecrübe sahibi olmaları şarttır.

Görev ve yasaklar

MADDE 24. — Denetleme Kurulu, Bankanın bütün muamele ve hesaplarını denetler. Başkanlık (Guvernörlük), Denetleme Kurulunun talebedeceği bütün malûmat ve vesikaları vermekle yükümlüdür. Denetleme Kurulunun yönetme yetkisi olmayıp, mütalâalarını yazılı olarak Banka Meclisine bildirir ve bir kopyasını da Maliye Bakanlığına verir. Kurul yıl nihayetinde muamele ve hesaplar hakkında hazırlıyacağı raporu Genel Kurula arz eder.

Denetleme Kurulu üyeleri, Bankanın kârına iştirak edemezler.

Denetleme Kurulu üyelerine verilecek ücret, Bakanlar Kurulunca tesbit edilir. Banka Merkezi dışında oturanların katlanacakları yol giderleri Bankaca ödenir.

BÖLÜM - IV

Başkanlık (Guvernörlük)

A) BAŞKAN (GUVERNÖR)

Atanma, nitelik ve görev süresi

MADDE 25. — Başkan (Guvernör), Banka Meclisinin teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile beş yıl süre için atanır. Bu sürenin sonunda yeniden atanması caizdir.

Başkan (Guvernör) ın yüksek öğrenim görmüş, maliye, iktisat ve bankacılık alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olması şarttır.

Görev, temsil ve yetki

MADDE 26. — Başkan (Guvernör), en yüksek icra âmiri sıfatiyle Bankayı sevk ve idare ve yurt içinde ve dışında temsil eder.

Başkan (Guvernör) ın yetkileri aşağıda gösterilmiştir :

1. Bu kanun hükümlerinin ve Banka Meclisi tarafından alınacak kararların yürütülmesini sağlamak;
2. Bu kanunla Bankaya verilen görevlerin ifası için uygun bulacağı tedbirleri almak ve gerekli göreceği hallerde, bunlar hakkında Banka Meclisine tekliflerde bulunmak.

Banka Meclisi kararlarına muhalefeti halinde Başkan (Guvernör), kararın icrasını tehir ve mütaakıp toplantıda yeniden müzakeresini talebedebilir. Acele hallerde, Banka Meclisi, Başkan (Gu-

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
BÖLÜM - III	
Denetleme kurulu	
Kuruluş, süre ve nitelik	
MADDE 23. — Millet Meclisince kabul edilen 23 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 23. — Millet Meclisi metninin 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Görev ve yasaklar	
MADDE 24. — Millet Meclisince kabul edilen 24 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 24. — Millet Meclisi metninin 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.**
BÖLÜM - IV	
(Guvernör) - Guvernörlük	
Atanma nitelik ve görev süresi	
MADDE 25. — Millet Meclisince kabul edilen 25 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 25. — Millet Meclisi metninin 25 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Görev, temsil ve yetki	
MADDE 26. — Millet Meclisince kabul edilen 26 ncı madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 26. — Millet Meclisi metninin 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.**

vernör) ın daveti üzerine toplanarak, ihtilâf konusu olan işi tekrar görüşür. Başkan (Guvernör) ile Banka Meclisi arasında mutabakat hâsıl olmadığı takdirde, Maliye Bakanı hakemlik eder.

Yasaklar

MADDE 27. — Başkanlık (Guvernörlük) görevi, özel bir kanuna dayanmadıkça Banka dışında teşriî, resmî veya özel her hangi bir görev ile birleşemez. Bundan başka Başkan (Guvernör) ticaretle uğraşamıyacağı gibi, bankalar ve şirketlerde de hissedar olamaz. Hayır dernekleri ile amacı hayır, sosyal ve eğitim işlerine yönelmiş vakıflardaki görevler ve kâr amacı gütmeyen kooperatif ortaklığı bu hüküm dışındadır.

Bakanlar ve müsteşarlar seviyesindeki bakanlıklararası komite toplantılarında Başkan (Guvernör) ın görev alması, birinci fıkra hükmüne aykırı sayılmaz.

Geçici ayrılma, görevden af

MADDE 28. — Başkan (Guvernör) ın geçici olarak yokluğunda kendisine, tâyin edeceği Başkan (Guvernör) Yardımcısı vekâlet eder.

Başkan (Guvernör) ancak, 27 nci maddedeki yasakların gerçekleşmesi ve bu kanunla kendisine verilen görevlerin devamlı surette ifasını imkânsız kılacak durumların ortaya çıkması hallerinde, atanmasındaki usule göre görevinden af olunabilir.

Başkanlığın (Guvernörlüğün) boşalmasında en yaşlı üyenin başkanlığı altında toplanacak Banka Meclisince Başkan (Guvernör) vekili olarak seçilecek bir Başkan (Guvernör) Yardımcısı, Başkanlık (Guvernörlük) görevini ifa eder ve yetkilerini kullanır.

B) BAŞKAN (GUVERNÖR) YARDIMCILARI

Nitelik, atanma, görev ve yasaklar

MADDE 29. — Bankanın üç Başkan (Guvernör) Yardımcısı olup, bunlar yüksek öğrenim görmüş, maliye, iktisat ve bankacılık alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olanlar arasından, Banka Meclisinin teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca beş yıl süre ile atanırlar. Bu sürenin sonunda tekrar atanmaları caiz olduğu gibi, sürenin bitiminden evvel aynı usulle değiştirilmeleri de mümkündür.

27 nci maddede yazılı yasaklar, Başkan (Guvernör) yardımcıları hakkında da uygulanır.

Bütün banka işlemleri, Başkan (Guvernör) ca yapılacak görev bölümünde kendilerine verilen kısımların işlerinden sorumlu olmak üzere, bu kanun hükümleri ve ayrıca, Başkanlıkça (Guvernörlükçe) verilecek yetkiler ile yönetmelikler esasları dairesinde Başkan (Guvernör) yardımcıları tarafından yönetilir.

BÖLÜM - V

Yönetim Komitesi

Kuruluş, görev

MADDE 30. — Yönetim Komitesi, Başkan (Guvernör) ın başkanlığı altında Başkan (Guvernör) yardımcılarından kurulur. Başkan (Guvernör) ın başkanlık edemediği hallerde, tâyin edeceği Başkan (Guvernör) Yardımcısı Yönetim Komitesine Başkanlık eder.

Yönetim Komitesinin görevleri aşağıda gösterilmiştir :

1. Başkan (Guvernör) ca lüzum görülen hallerde, Banka Meclisi kararına bağlanacak hususları önceden inceliyerek, Banka Meclisine yapılacak teklifleri hazırlamak;

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
Yasaklar	
MADDE 27. — Millet Meclisince kabul edilen 27 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 27.** — Millet Meclisi metninin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Geçici ayrılma, görevden af	
MADDE 28. — Millet Meclisince kabul edilen 28 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 28.** — Millet Meclisi metninin 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
B) BAŞKAN (GUVERNÖR) YARDIMCILARI	
Nitelik, atanma, görev ve yasaklar	
MADDE 29. — Millet Meclisince kabul edilen 29 ncu madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 29.** — Millet Meclisi metninin 29 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
BÖLÜM - V	
Yönetim Komitesi	
Kuruluş ve görev	
MADDE 30. — Millet Meclisince kabul edilen 30 ncu madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 30.** — Millet Meclisi metninin 30 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

2. Bankanın idare, teşkilât ve hizmetlerine ilişkin yönetmelikleri hazırlamak;
3. Yönetmeliklerle Yönetim Komitesinin kararına bırakılan hususlarda karar almak;
4. Banka işlemlerinde koordinasyonu sağlamak;
5. Atanmaları Banka Meclisince yapılan personel dışında kalan memur ve hizmetlilerin tâyin, aylıklarını tesbit, işten çıkarma ve emeklilik gibi işlemlerini yapmak,

Yönetim Komitesi toplantılarında kararlar, tam üye sayısının çoğunluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde, Başkan (Guvernör) ın katıldığı teklif kabul edilmiş sayılır.

BÖLÜM - VI

Şubeler teşkilâtı

Kuruluş, görev

MADDE 31. — Bankanın merkez ve şubeleri ve Banknot Matbaası Teşkilâtı ve görevleri ile bu şubeler ve Banknot Matbaası Yönetim komitelerinin kuruluş ve görevleri yönetmeliklerle tesbit olunur.

KISIM - III

Banka personeline ait hükümler

Personel statüsü

MADDE 32. — Banka personeli, Bankanın memurları ile Banknot Matbaası işçilerinden terekkübeder.

(Banka memuru) deyimi, Banka hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevlere, devamlı vazife görmek üzere atanan kişileri ifade eder.

Banka memurlarının kurduğu ve kuracağı sendikalar hakkında 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu hükümleri uygulanır. 15 . 7 . 1963 tarih ve 275 sayılı Kanunun 20 nci maddesindeki yasak, banka hizmetlerinde de uygulanır.

Banka personeli, bu kanun ile Banka Meclisince düzenlenecek statü hükümlerine tabidir.

Banka Meclisi kararı ile sözleşmeli olarak yerli ve yabancı uzman çalıştırılabilir.

Ücret rejimi

MADDE 33. — Banka Başkan (Guvernör) ve Başkan (Guvernör) Yardımcılarının aylık ücretleriyle temsil ödenekleri, Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.

Yönetim Komitesi Başkan ve üyelerine, şubeler ve Banknot Matbaası yönetim komiteleri başkan ve üyelerine, bu görevleri dolayısiyle aylıklarının üçte ikisini aşmamak kaydiyle verilecek ek ücret, banka meclisince tâyin olunur.

Diğer memurların aylıkları, kendilerini atamaya yetkili banka meclisi ve merkez yönetim komitesince, yukarıki ücretler göz önünde bulundurulmak suretiyle tesbit olunur. Bu tesbitte nazara alınacak esaslar ile memurlara ait görev seyahat yollukları ve sair bütün hususlar 32 nci maddede gösterilen statüde belirtilir.

Personelin emekliliği

MADDE 34. — Banka mensupları ile emekliliğe tabi görevlerden banka meclisine seçilenler hakkında, Banknot Matbaası işçileri haricolmak üzere, 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği günde, bankada görevli olanların emeklilik kesenekleri, 5434

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
BÖLÜM - VI Şubeler teşkilâtı *Kuruluş görev* **MADDE 31.** — Millet Meclisince kabul edilen 31 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 31.** — Millet Meclisi metninin 31 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
KISIM - III **Banka personeline ait hükümler** *Personel statüsü* **MADDE 32.** — Millet Meclisince kabul edilen 32 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 32.** — Millet Meclisi metninin 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Ücret rejimi **MADDE 33.** — Millet Meclisince kabul edilen 33 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 33.** — Millet Meclisi metninin 33 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Personelin emekliliği **MADDE 34.** — Millet Meclisince kabul edilen 34 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 34.** — Millet Meclisi metninin 34 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

sayılı Kanunla tesbit edilmiş bulunan keseneğe esas aylıkları üzerinden kesilir. Bu gibilerin aylık yükselmelerinde, haklarında aynı kanunun 15 nci maddesinin (B) bendinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır. Emekliliğe tabi görevlerden gelen sözleşmeli personel hakkında da aynı kanun hükümleri uygulanır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği günden sonra atanacakların emeklilik keseneğine esas aylıkları, 5434 sayılı Kanunun 15 nci maddesinin (B) bendi hükmüne göre tesbit edilir.

Sır saklama ve sorumluluk

MADDE 35. — Banka mensupları, sıfat ve görevleri dolayısiyle bankaya veya banka ile münasebeti olan kişi ve kurumlara aidolmak üzere bildikleri sırların gizliliğine riayet eylemek ve bu sırları kanunen yetkili kılınan mercilerden gayrısına her hangi bir surette açıklamamakla yükümlüdürler.

Bu yükümlülük, bankadan ayrılmaları halinde dahi devam eder.

Banka mensupları, görevleri ile ilgili olarak bankaya verdikleri zararlardan ötürü, Borçlar Kanununun haksız fiil hükümlerine tabidirler.

KISIM — IV

Bankanın görev ve yetkileri

BÖLÜM — I

Banknot ihracı

Banknot ihracı ve tedavül mecburiyeti

MADDE 36. — a) Bankanın ihracetmiş olduğu ve ihracedeceği banknotların tedavülü mecburi olup, bunlar hudutsuz ödeme kudretini haizdir.

b) Banka, 45, 46, 48, 50, 51, 52 ve 53 ncü maddelerde yazılı muameleler dolayısiyle banknot ihracetme yetkisini haizdir.

Banknotların değiştirilmesi

MADDE 37. — a) Banka, tedavülde bulunan banknotları gerekli gördüğü zaman yeni emisyonlarla değiştirebilir.

Tedavülden çekilen eski banknotlar, değiştirme işlemine başlandığı tarihten itibaren 10 yıl sonra zamanaşımına uğrar.

Gerek değiştirme işleminin başlıyacağı tarih ve gerekse bu 10 yıllık süre içinde eski banknotların mecburi tedavül müddeti banka meclisince tâyin ve keyfiyet Resmî Gazete ile ilân olunur.

b) Eskimiş ve yıpranmış banknotlar, Maliye Bakanlığı ile banka arasında tesbit edilecek esaslar dâhilinde ve yönetmelikle kabul edilecek kabarit usulüne göre, bankaca yedek banknotlarla değiştirilir.

c) Tedavülden kaldırılan banknotlarla, eskimiş, yıpranmış veya kısmen zıyaa uğramış olması sebepleriyle değiştirilen banknotların iptal ve yok edilmesine ilişkin esaslar yönetmelikle belirtilir.

Madenî para

MADDE 38. — Hükümetçe, Hazine hesabına çıkarılacak madenî paranın birim değeri ile en yüksek haddi özel kanunla tâyin edilir.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
Sır saklama ve sorumluluk	
MADDE 35. — Millet Meclisince kabul edilen 35 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 35.** — Millet Meclisi metninin 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
KISIM - IV	
Bankanın görev ve yetkileri	
BÖLÜM - I	
Banknot ihracı	
Banknot ihracı ve tedavül mecburiyeti	
MADDE 36. — Millet Meclisince kabul edilen 36 ncı madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 36.** — Millet Meclisi metninin 36 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Banknotların değiştirilmesi	
MADDE 37. — Millet Meclisince kabul edilen 37 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 37.** — Millet Meclisi metninin 37 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Madeni para	
MADDE 38. — Millet Meclisince kabul edilen 38 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 38.** — Millet Meclisi metninin 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

BÖLÜM — II

Türk Parasının İstikrarını Korumaya İlişkin görev ve yetkiler

İlân edilecek hususlar

MADDE 39. — Banka, banka meclisince zaman zaman tesbit edilecek, kendi işlemlerinde uygulıyacağı reeskont, iskonto ve faiz hadlerini ve açık piyasa politikasının şartlarını ilân eder.

Bu hadler memleketin her tarafında aynıdır.

Dördüncü madde gereğince tâyin olunan muadelet esasına göre, banka meclisince tesbit olunacak altın ve döviz alış ve satış fiyatları ile bu maddenin II numaralı paragrafının (d) bendinde gösterilen hususlar hakkında 22 nci maddenin 3 ncü bendi uyarınca alınan kararlar keza ilân edilir. Bu ilânlar Resmî Gazete ile yapılır.

Para - Kredi konusunda bankanın görev ve yetkileri

MADDE 40. — I - Banka :

a) Dördüncü madde esaslarını göz önünde bulundurmak suretiyle, ekonomik amaç ve hedeflerin sağlanmasına yardımcı olacak tarzda kredilerinin hacım, nitelik, mahiyet ve temin şartlarını düzenler ve kredi sistemi içinde genel likidite ihtiyacını karşılar.

b) Ancak gerçek ticari işlere dayanan ve millî ekonomi ihtiyaç ve icaplarına uygun maksatlara yarıyan faaliyetlere kredi tahsis edebilir. Banka, bu kredilerin, işbu maksatlara uygun şekilde kullanılışını ilgili bankalar nezdinde kontrol yetkisini haizdir.

II - a) Kanuni karşılıklar :

Bankaların taahhütlerine karşı bulunduracakları umumi disponibilitenin asgari oranı bankaca tesbit olunur.

Bankalar yukardaki fıkra mucibince tesis edecekleri umumi disponibiliteden başka banka nezdinde açılacak hususi bloke birer hesapta nakden munzam karşılık tesis etmekle mükelleftirler. Bu munzam karşılığın, Bankalar Kanununun 51 nci maddesinde zikri geçen aylık mevduat cetvellerinde umumi mevduattan bankalar mevduatının tenzilinden sonra kalacak bakıyeye oranı memleketin umumi iktisadi durumu göz önünde bulundurularak zaman zaman bankaca tesbit olunur.

Banka, kanuni karşılık ve bunlara verilecek faiz oranlarını, bankaların taahhütlerinin niteliğine göre farklı nisbetlerde tesbite yetkilidir.

Kanuni karşılık oranlarının değiştirilmesi hakkındaki kararların ne zaman yürürlüğe gireceği ve kapsamı bankaca tesbit olunur.

Bankalar aylık mevduat cetvellerine göre bu mevduatlarında vâki artışa tekabül eden munzam karşılıkları, mezkûr aylık cetvellerin verilme müddetleri içinde bankadaki hususi hesaba yatırmak mecburiyetindedirler.

Yukardaki fıkra gereğince bankaya yatırılacak munzam karşılıkların en çok % 20 si bankaca tesbit, Yüksek Plânlama Kurulunca uygun mütalâa ve Bakanlar Kurulunca tasvibedilecek esaslar dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası zirai finansmanlarına tahsis edilebilir.

Aylık mevduat cetvellerine göre mevduatın azalması halinde ilgili bankalar keyfiyeti bankaya bildirerek azalmaya tekabül eden karşılığın iadesini talebedebilir. Banka, bu talepleri derhal yerine getirmekle mükelleftir. Banka, mevduatı olağanüstü çekilmekte olan bir bankanın talebi halinde, aylık mevduat cetvellerinin verilmesini beklemeksizin azalmaya tekabül eden karşılığı derhal iade eder.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
BÖLÜM - II Türk parasının istikrarını korumaya ilişkin görev ve yetkiler	
İlân edilecek hususlar	
MADDE 39. — Millet Meclisince kabul edilen 39 ncu madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 39. — Millet Meclisi metninin 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Para kredi konusunda bankanın görev ve yetkileri	
I - Banka	
MADDE 40. — Millet Meclisince kabul edilen 40 ncı madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 40. — Millet Meclisi metninin 40 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.**

Karşılık nisbetlerinin indirilmesi veya mevduat azalışı dolayısiyle gerekli iadenin bankadaki hesaptan karşılanmaması halinde, bu fıkra gereğince zirai finansmana tahsis edilen karşılıklardan iade zarureti hâsıl olduğu takdirde, bu tediye Hazinenin kefaleti altında Devlet Yatırım Bankasındaki karşılık hesabından derhal yapılır.

Banka, kanunî karşılıkları için tesbit edilen oranları, müddetinde tesis etmiyen bankalara, eksik kısım üzerinden tesbit edeceği bir nisbette cezai faiz tahakkuk ettirir.

b) Faiz oranları :

Banka, ödünç para verme işlerinde ve mevduat kabulünde alınacak ve verilecek âzami faiz oranları ile temin edilecek sair menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve âzami hadlerini ve mevduatta vâde müddetlerini tâyin ve bunların yürürlük zamanlarını tesbit eder.

Yukarıki (a) ve (b) fıkralarında söz konusu kararlar, Yüksek Plânlama Kurulunun uygun mütalâası ve Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe girer.

c) Banka kredilerinin düzenlenmesi :

Banka, kalkınma plânları ve yıllık programların hedeflerine uygun olarak banka plâsmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından tanzim tedbirleri ittihaz eder ve umumi kredi hacmı ile umumi kredi hacmı içinde muhtelif kredi nevilerinin sektörler ve mevzular itibariyle tevezzüü tarzını ayarlar.

d) Diğer yetkiler :

Banka, taksitle satış yapan kurum ve kuruluşların kredi şartlarını; malî kurumlarca yapılan yatırımların nev'i ve miktarlarını ve verilen kredilerin şartlarını; özel sektöre mensup kuruluşlarca satışa çıkarılacak tahvillerin miktar, faiz ve satış şartlarını tesbit edebilir.

e) Bankaya devredilen sair görev ve yetkiler :

Banka Kredilerini Tanzim Komitesinin görev ve yetkileri bankaya devredilmiştir.

BÖLÜM - III

Bankanın Hükümetle olan münasebetleri ve bununla ilgili görevler

Malî ve ekonomik müşavirlik, malî ajanlık ve haznedarlık

MADDE 41. — I - Malî ve ekonomik müşavirlik :

Banka, Hükümetin malî ve ekonomik istişare organıdır. Bu sıfatla Banka, para ve kredi politikası konusunda Hükümetçe incelenmesi istenilecek hususlar hakkında mütalâa beyan eder.

Yabancı memleketlerle yapılacak malî ve ticari anlaşmalar akdine ilişkin müzakerelerde banka temsil olunur.

II - Malî Ajanlık :

Devletin milletlerarası malî ve iktisadi münasebetlerinde Bankaya, Hükümetin malî ajanlığı verilebilir.

Banka, Devlet iç istikraz tahvillerinin malî servisini, özel kanunlara veya bunlara dayanan kararlara göre kambiyo denetlemesini ve dış ticaret rejimi tatbikatını veya benzeri işlemleri yapmakla görevlendirilebilir. Bu sıfatla yaptığı işlemlerden dolayı üçüncü şahıslar tarafından Bankaya sorumluluk tevcih edilemez.

III - Haznedarlık :

Banka, Hükümetin haznedarıdır. Bu sıfatla, özellikle, Devletin gerek içerde ve gerekse yabancı memleketlerde tahsilât ve tediyatını ve bütün Hazine işlemlerini ve memleket içi ve dışı her nevi para nakil ve havale işlerini ücretsiz yapar.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
BÖLÜM - III	
Bankanın Hükümetle olan münasebetleri ve bununla ilgili görevler	
Malî ve ekonomik müşavirlik, malî ajanlık ve haznedarlık	
MADDE 41. — Millet Meclisince kabul edilen 41 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 41. — Millet Meclisi metninin 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Hazine ve katma bütçeli idarelerle, özel idare ve belediyelere ait paraların, kurulu olduğu mahallerde Bankaya, kurulu bulunmadığı yerlerde muhabirlerine yatırılması zorunludur.

Banka, bu tevdiata faiz ödemez.

Özel denetim

MADDE 42. — Maliye Bakanı, Bankanın işlem ve hesaplarını teftiş ve mürakabe ettirebilir. Maliye Bakanlığı, bu hususta her nevi mâlûmatı Bankadan talebedebilir.

BÖLÜM - IV

Bilgi isteme ve risklerin toplanması

Bilgi isteme yetkisi, Bankaların yıllık bilânçoları ve raporları

MADDE 43. — Türkiye'de faaliyette bulunan bütün bankalar yıllık bilânçoları ile kâr ve zarar hesaplarını, İdare Meclisi ve murakıp raporları ile birlikte, Umumi Heyetlerinin toplantı tarihinden itibaren bir ay içinde Bankaya vermekle yükümlüdürler.

Banka, bankalardan mevduat, kredi, döviz ve diğer işlemlerine ait her türlü bilgiyi istiyebilir. Şu kadar ki, bankalardan, müşterilerinin şahsî tevdiat hesapları hakkında bilgi istenemez.

Bankalar, Bankanın yukarıki fıkraya göre istiyeceği bilgileri Bankanın belirteceği süre içinde vermeye mecburdurlar. Banka, bankaların malî durumlarını takip ve tetkik eder, gerektiği takdirde, bunlar hakkındaki mütalâalarını teklifleri ile birlikte Maliye Bakanlığına bildirir.

Risk Santralizasyonu

MADDE 44. — Banka, Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların müşterilerinin risk durumlarını nezdinde toplamak maksadiyle bir risk santralizasyonu teşkilâtı kurar.

Bankalar, risk durumları hakkında Bankanın kendilerinden istediği bütün bilgileri, Bankanın talimatına göre belirteceği süre içinde ve formülerlere uygun olarak vermekle yükümlüdürler.

Risk Santralizasyonu Teşkilâtının bütün işlem ve kayıtları gizli olup, Banka ancak, ilgili bankaları, müşterilerinin veya kredi isteklilerinin risk durumları hakkında aydınlatabilir. Bilgi alma ve verme şekil ve şartları Yönetmelikle belirtilir.

Bankaların keşide ettikleri protestolar, bankalara duyurulmak üzere Bankada toplanır. Bunların toplanma ve bankalara duyurulma esasları, Banka ile Türkiye Bankalar Birliği tarafından tesbit edilir.

KISIM - V

Bankanın yapacağı işlemler

BÖLÜM - I

Kredi müesseseleriyle işlemler

Senet ve vesikaların reeskonta ve avansa kabulü

MADDE 45. — a) Banka, asgari üç imzayı taşımak ve vâdelerine en çok 120 gün kalmış olmak şartiyle, bankalar tarafından tevdi edilecek ticari senet ve vesikaları reeskonta kabul edebilir. İmzalardan biri yerine, sigorta poliçeleri ile beraber olmak üzere emtiaya veya mahsule ilişkin makbuz senedi veya varant gibi teminatın dahi kabulü caizdir. Bu halde, emtia ve mahsulün

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
Özel denetim	
MADDE 42. — Millet Meclisince kabul edilen 42 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 42.** — Millet Meclisi metninin 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
BÖLÜM - IV	
Bilgi isteme ve risklerin toplanması	
Bilgi isteme yetkisi, bankaların yıllık borçları ve raporları	
MADDE 43. — Millet Meclisince kabul edilen 43 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 43.** — Millet Meclisi metninin 43 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Risk santralizasyonu	
MADDE 44. — Millet Meclisince kabul edilen 44 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 44.** — Millet Meclisi metninin 44 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
KISIM - V	
Bankanın yapacağı işlemler	
BÖLÜM - I	
Kredi müesseseleriyle işlemler	
Senet ve vesikaların reeskonta ve avansa kabulü	
MADDE 45. — Millet Meclisince kabul edilen 45 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 45.** — Millet Meclisi metninin 45 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

kolaylıkla satılabilir neviden olmaları ve değerinin, senet tutarından, Bankanın tâyin edeceği oranlardan fazla bulunması şarttır. Şu kadar ki, tâyin edilecek oran % 10 dan az olamaz.

Banka, muteber saydığı iki imza ile istisnaen yetinebilir.

b) Sanayi ve maden işleriyle uğraşan gerçek ve tüzelkişilerin bir banka tarafından ibraz edilecek ticari senetleri ile;

c) Küçük sanat erbabı, esnaf ve esnaf teşekküllerinin kredi ihtiyaçlarını karşılamakla kanunla görevlendirilmiş bulunan bankalar tarafından tevdi olunacak senetler;

Vâdelerinin bitimine en çok 9 ay kalmış olmak kaydiyle, maddenin (a) bendindeki şekil ve şartlar içinde reeskonta kabul edilebilir.

d) Vâdesi 9 ayı aşmıyan tarım senetleri de, ticari senetler gibi reeskonta kabul edilebilir.

Banka yukarıdaki fıkralara göre reeskonta kabul edebileceği senetler karşılığında avans da verebilir.

Orta vâdeli reeskont ve avans işlemleri

MADDE 46. — Banka, Banka Meclisince tesbit edilecek esas ve şartlar dâhilinde, bankalar tarafından tevdi edilecek, vâdelerine en çok beş yıl kalmış olan senetleri reeskonta kabul edebilir veya mukabilinde avans verebilir. Bu senetlerde, en az iki imzanın bulunması şarttır.

Bu madde gereğince kabul edilecek senetlerin nominal değerlerinin toplamı 45 nci maddenin (b) ve (c) bendlerinde yazılı senetlerin nominal değerleri toplamını geçemez.

Reeskonta veya avansa kabul edilecek senetlerin en yüksek tutarı

MADDE 47. — 51 nci madde hükmüne göre yapılacak işlemler haricolmak üzere, Banka sermayesi ile ihtiyat akçeleri toplamının % 10 unu aşan bir meblâğı ihtiva eden senet ve vesikaları reeskonta kabul edemiyeceği gibi, teminat olarak da kabul edemez.

Aynı imzaları taşıyan birden fazla senetlerin toplamı, yukarda yazılı tutarı aştığı takdirde, fazlası reeskonta veya teminata kabul edilemez.

Tahvil karşılığı avans

MADDE 48. — Banka, Devlet tahvilleriyle, Borsada kayıtlı diğer sağlam tahviller karşılığında, Borsa değerlerinin en çok % 80 i oranında ve 120 gün vâde ile bankalara avans verebilir. Şu kadar ki, kendi ihracettikleri tahviller karşılığında bankalara avans verilmez. Bu madde gereğince bankalara verilecek avansların toplamı 45 nci maddenin (a) bendinde yazılı senetlerin nominal değerleri toplamının 1/3 ünü geçemez.

Merkez ve Şubeler İskonto Komiteleri

MADDE 49. — A) Merkez İskonto Komitesi:

İdare Merkezi İskonto Komitesi, Başkan (Guvernör) ın Başkanlığı altında, Banka Meclisince seçilecek iki üye ile ilgili Başkan (Guvernör) Yardımcısından kurulur.

Bu komite :

a) Bankanın kendi işlemlerinde uygulıyacağı reeskont, iskonto ve faiz hadleri hakkında Banka Meclisine teklifte bulunmak;

b) Banka Meclisince verilecek yetkiler çerçevesinde kredi işlerini incelemek ve düzenlemek;

İle görevlidir.

B) Şubeler İskonto Komitesi :

Şubeler İskonto Komitesi, bu kanun hükümleri, Banka Meclisince kabul edilecek iskonto, rees-

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
Orta vâdeli reeskont ve avans işlemleri	
MADDE 46. — Millet Meclisince kabul edilen 46 ncı madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 46. — Millet Meclisi metninin 46 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Reeskonta veya avansa kabul edilecek senetlerin en yüksek tutarı	
MADDE 47. — Millet Meclisince kabul edilen 47 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 47. — Millet Meclisi metninin 47 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Tahvil karşılığı avans	
MADDE 48. — Millet Meclisince kabul edilen 48 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 48. — Millet Meclisi metninin 48 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Merkez ve şubeler iskonto komiteleri	
MADDE 49. — Millet Meclisince kabul edilen 49 ncu madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 49. — Millet Meclisi metninin 49 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.**

kont ve avans yönetmeliği ve Başkanlık (Guvernörlük) ça verilecek talimatlar dairesinde kredi işlemlerini yürütmekle görevlidir.

Şubeler İskonto Komitesi, Şube Müdürünün Başkanlığında, yönetmelikle tesbit edilecek görevlilerden kurulur.

Merkez İskonto Komitesine seçilecek iki üyeye, bu görevleri dolayısiyle aylıklarının üçte ikisini aşmamak kaydiyle verilecek ek ücret Banka Meclisince tesbit olunur.

BÖLÜM - II

Hazine ve kamu müesseseleriyle işlemler

Hazineye kısa vâdeli avans

MADDE 50. — Banka, miktarı cari yıl genel bütçe ödenekleri toplamının yüzde onbeşini geçmemek üzere Hazineye kısa vâdeli bir avans hesabı açar. Bu avans hesabına uygulanacak faiz haddi ile ekonomik durum göz önünde tutularak kullanılacak avans nisbeti Maliye Bakanlığı ile Banka arasında kararlaştırılır.

Kamu müesseselerine kredi

MADDE 51. — Banka, İktisadi Devlet Teşekkülleri ile iktisadi alanda faaliyet gösteren katma bütçeli idarelerin hammadde ve mahsul alımı ile ilgili, mevsimlik ihtiyaçları için düzenliyecekleri en çok dokuz ay vâdeli bonolarını veya Hazine kefaletini haiz bonolarını iskonto edebilir ve karşılığında avans verebilir.

Banka, bu teşekkül ve idarelere, yatırım ihtiyaçlarını karşılamak maksadiyle kredi veremez.

Banka, verdiği bu krediler üzerinde her türlü kontrol yetkisini haizdir.

Bu suretle kabul edilebilecek bonoların âzami hadleri ile bunlara uygulanacak iskonto ve faiz hadleri banka meclisince kararlaştırılır.

BÖLÜM - III

Açık piyasa işlemleri

MADDE 52. — Banka, para arzını ve ekonominin likiditesini düzenlemek maksadiyle;

a) 45 nci maddenin (a) ve (b) bendlerinde yazılı şartları havi senetleri,

b) Devlet iç istikrazı, kamu idare ve müesseseleri tahvilleri ile ödenmiş sermayesi en az 10 milyon Türk lirası olan anonim şirketlerin borsada kayıtlı sağlam tahvillerini, alıp satabilir.

c) Hazinece gerekli provizyonların tesisi karşılığında, Devlet Tahvilleri tanzim alış ve satışları yapabilir.

Maddenin (b) bendindeki işlemler Hazineye veya kamu idare ve müesseselerine kredi yardımı amaciyle yapılamaz.

Yukarıki fıkralar gereğince yapacağı işlemlere ait esas, miktar ve şartlar Banka Meclisince tâyin ve tesbit olunur.

Bankanın bu madde gereğince yapabileceği açık piyasa işlemleri sermaye ve yedek akçeleri toplamının beş mislini geçemez.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
BÖLÜM - II	
Hazine ve kamu müesseseleriyle işlemler	
Hazineye kısa vâdeli avans	
MADDE 50. — Millet Meclisince kabul edilen 50 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 50. — Millet Meclisi metninin 50 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Kamu müesseselerine kredi	
MADDE 51. — Millet Meclisince kabul edilen 51 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 51. — Millet Meclisi metninin 51 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**
BÖLÜM - III	
Açık piyasa işlemleri	
MADDE 52. — Millet Meclisince kabul edilen 52 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 52. — Millet Meclisi metninin 52 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

BÖLÜM — IV

Altın ve dövizle ilgili işlemler

MADDE 53. — a) Banka, sikke veya külçe halinde altın alıp satabileceği gibi, altın ithal ve ihracedebilir ve altın karşılığında avans alıp verebilir.

b) Banka, vâdeli ve vâdesiz her çeşit dövizi alıp satabileceği gibi, döviz karşılığında avans verebilir, bankalara kurye kredisi tanıyabilir. Banka ayrıca döviz olarak karşılıklı ve karşılıksız her çeşit avans ve krediler alabilir.

Bu fıkradaki işlemlerin esas ve şartları Banka Meclisince belirtilir.

c) Banka, ticaret ve ödeme anlaşmaları gereğince, muhabir bankalara kredi verebilir.

Son fıkra gereğince alınıp satılan dövizlerden Bankaca konvertibl olduğu kabul edilmiyenlerin değerlerinde tahassul edecek değişikliklerden meydana gelecek kâr ve zarar Hazineye aittir.

İkraz limitleri

MADDE 54. — 45, 46 ve 48 nci maddeler gereğince, Bankanın yapacağı ikrazların en yüksek haddi ve kredi nevilerine göre limitleri, ekonomik hedefler, millî para politikasının prensipleri, piyasanın kredi ihtiyacı, bankalar sisteminin likiditesi ve Bankanın portföy terekkübü göz önünde tutulmak suretiyle Banka Meclisince tesbit olunur.

BÖLÜM — V

Sair işlemler

MADDE 55. — Banka, Banka Meclisince tesbit edilecek bankacılık işlemleri ve hizmetlerini yapabilir.

Banka, mevcut veya ilerde, şubelerin bulunduğu yerlerde açılabilecek bankalararası takas odaları işlemlerine nezaret eder.

KISIM — VI

Bankanın yapamıyacağı işlemler

MADDE 56. — Banka :

a) Bu kanunla açıkça yetki verilen işlemler dışında karşılıksız kredi açamaz ve avans veremez.

b) Her ne şekilde olursa olsun, kefil olamaz ve teminat veremez.

Millî Piyango için verilecek kefalet bu hükmün dışındadır.

c) Portföyünde mevcut senetleri tecdidedemez.

d) Mücerret gayrimenkul alımı ile ilgili senet ve vesikaları reeskonta kabul edemiyeceği gibi, bunlar üzerine avans da veremez.

e) Bu kanunla tasrih edilen hususlar dışında, Banka, kendi ad ve hesabına hiçbir iş ve ticaret yapamıyacağı gibi, başka şirket ve müesseselere de iştirak edemez; hisse senedi satınalamaz ve bunları avansa kabul edemez.

Banka ancak, Banknot Matbaasında bedeli karşılığında hisse senedi, tahvil, pul, kıymetli kâğıt ve yabancı banknot basabilir.

f) Banka, kendi ihtiyacı için gerekli şube, arşiv ve lojman binaları ile Banka personelinin kültür ve meslekî bilgilerini artırmak, sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kurs binaları re-

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
BÖLÜM - IV	
Altın ve dövizle ilgili işlemler	
MADDE 53. — Millet Meclisince kabul edilen 53 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 53.** — Millet Meclisi metninin 53 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
İkraz limitleri	
MADDE 54. — Millet Metclisince kabul edilen 54 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 54.** — Millet Meclisi metninin 54 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
BÖLÜM - V	
Sair işlemler	
MADDE 55. — Millet Meclisince kabul edilen 55 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 55.** — Millet Meclisi metninin 55 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
KISIM - VI	
Bankanın yapamıyacağı işlemler	
Banka	
MADDE 56. — Millet Meclisince kabul edilen 56 ncı madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 56.** — Millet Meclisi metninin 56 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

vir, dinlenme yerleri ve hizmetle ilgili sair gayrimenkuller dışında gayrimenkul iktisabedemiyeceği gibi, kendi alacağından dolayı kanuni yollardan temellük eylemek zorunluluğunda kaldığı gayrimenkulleri, ihtiyacı için kullanamadığı takdirde, en çok üç yıl içinde elden çıkarmaya mecburdur. Bu süre zaruret halinde Maliye Bakanlığınca uzatılabilir.

KISIM - VII

Banka hesapları ve bilânçosu, bülten, istisna, muaflık ve çeşitli hükümler

BÖLÜM - I

Banka hesapları ve Bilânço

Hesap dönemi

MADDE 57. — Bankanın hesap dönemi, takvim yılıdır.

Bilânço ve rapor

MADDE 58. — Banka, her takvim yılı sonu itibariyle düzenliyeceği bilânço ve kâr ve zarar hesabı ile yıllık faaliyet raporunu Genel Kurulun içtimaından evvel Maliye Bakanlığına tevdi eder ve bilânçoyu Resmî Gazete ile yayınlar.

Provizyonlar ve hususi ihtiyat

MADDE 59. — Bankanın yıllık gayrisâfi kârından, ertesi yıllarda bankaya has işlemler dolayısiyle meydana gelebilecek muayyen riskleri karşılamak üzere Banka Meclisince uygun görülecek tutarlarda provizyonlar ayrılabilir.

Zamanaşımına uğrıyan banknotlarla, 37 nci maddenin (b) fıkrası gereğince değiştirmeden doğan farklar hususi ihtiyata alınır.

Kârın Dağıtılması

MADDE 60. — Bankanın yıllık safi kârı, aşağıdaki şekilde dağıtılır :

a) % 20 si ihtiyat akçesine;

b) Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden, % 6 oranında ilk kâr hissesi olarak hissedarlara;

c) Yukarıki yüzdeler tutarının düşülmesinden sonra kalan miktarın en çok % 5 i, iki aylık maaş tutarını geçmemek üzere Banka mensuplarına ve % 10 u fevkalâde ihtiyat akçesine;

d) Hisse senetlerini nominal değerleri üzerinden Genel Kurul kararıyle en çok % 6 nisbetinde ikinci kâr hissesi olarak hissedarlara.

Bu dağıtımdan sonra kalan bakıye Hazineye verilir.

Yeniden değerlendirme farkları

MADDE 61. — Türk Parası değerinin değiştirilmesi halinde Bankanın aktif ve pasifindeki altın ve dövizlerin yeniden değerlendirilmesi dolayısiyle lehte veya aleyhte doğacak farklar yıllık kâr ve zarar hesapları dışında özel bir hesaba alınır.

Bu hesaba alınan meblâğın kullanılma veya itfa şekli ve şartları Maliye Bakanlığı ile Banka arasında tesbit olunur.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
KISIM - VII	
Banka hesapları ve bilânçosu, bülten, istisna, muaflık ve çeşitli hükümler	
BÖLÜM - I	
Banka hesapları ve bilânço	
Hesap dönemi	
MADDE 57. — Millet Meclisince kabul edilen 57 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 57. — Millet Meclisi metninin 57 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Bilânço ve rapor	
MADDE 58. — Millet Meclisince kabul edilen 58 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 58. — Millet Meclisi metninin 58 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Provizyonlar ve hususi ihtiyat	
MADDE 59. — Millet Meclisince kabul edilen 59. ncu madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 59. — Millet Meclisi metninin 59 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Kârın dağıtılması	
MADDE 60. — Millet Meclisince kabul edilen 60 ncı madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 60. — Millet Meclisi metninin 60 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.**
Yeniden değerlendirme farkları	
MADDE 61. — Millet Meclisince kabul edilen 61 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 61. — Millet Meclisi metninin 61 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Tasfiye

MADDE 62. — Bankanın tasfiyeye girmesi halinde uygulanacak tasfiye esasları, bir kanunla tesbit edilir. Tasfiye neticesinde hâsıl olan net varlıktan evvelâ hisse senetleri bedeli ödenir. Hisse senetleri başabaş ödendikten sonra kalan miktarın % 80 i Hükümete, % 20 si hissedarlara tevzi olunur.

BÖLÜM - II

Banka bülteni

MADDE 63. — Banka, her hafta sonu itibariyle hesap durumunu kısaca gösteren bir bülten yayınlıyarak, Resmî Gazete ile de ilân eder.

Bu bültende bir taraftan kasa mevcudu, altın mevcudu, döviz vaziyeti, dâhilde ödenecek senetler toplamı, yabancı memleketlerdeki mevduatı, alacaklı olduğu diğer kıymetleri; diğer taraftan sermayesi, yedek akçeleri, tedavülde bulunan banknotların miktarı, Banka nezdindeki mevduatı ve borçlu olduğu diğer kıymetleri ile ayrıca, Bankanın kendi işlemleriyle ilgili yürürlükteki reeskont, iskonto ve faiz hadleri de gösterilir.

Bu bülten, gerekli görülecek müesseselere ve yabancı Merkez Bankalarına gönderilir.

BÖLÜM - III

Muaflık, istisna ve çeşitli hükümler

Vergi, resim ve harcdan muaflık

MADDE 64. — Bankanın sermayesi, ihtiyat akçesi, (A) sınıfı hisselerine isabet eden kâr ile ithal edeceği külçe veya meskût altınlar; Banknot Matbaası ve tesisatı için yapılacak ithalât, her türlü vergi, resim ve harcdan muaftır.

Banka, banka işlemlerine mütaallik bütün kâğıtlar, ilânlar ve saire dolayısiyle kendisi tarafından ödenmesi gereken Damga Vergisi ile her türlü resim ve harcdan muaftır.

Değer nakillerinde uygulanacak tarife

MADDE 65. — Bankaya ait her türlü meskûk ve külçe altın ve Türk Lirası banknotlarla tahviller ve bonolar ve yabancı efektif dövizlerin Türk Havayolları A. O., Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi ve Denizcilik Bankası T. A. O. ve D. B. Deniz Nakliyatı T. A. Ş. vasıtaları ile nakillerinde ağırlık üzerinden navlun tarifesi uygulanır.

Banka defter ve kayıtlarının mahiyeti

MADDE 66. — Bankanın her türlü evrak, kayıt, defter ve senetleriyle bunlara dayanan hesap özetleri resmî belge sayılır.

Borçlunun ikametgâhı

MADDE 67. — Banka ile işlem yapılması sırasında borçlu veya kefillerinin gösterdikleri adres, kanuni ikametgâh sayılır. Sonradan vuku bulan değişiklikler, mahkeme ve icra yetkisini değiştirmez.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
Tasfiye	
MADDE 62. — Millet Meclisince kabul edilen 62 nci madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 62. — Millet Meclisi metninin 62 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
BÖLÜM - II	
Banka bülteni	
MADDE 63. — Millet Meclisince kabul edilen 63 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 63. — Millet Meclisi metninin 63 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
BÖLÜM - III	
Muaflık, istisna ve çeşitli hükümler	
Vergi, resim ve harcdan muaflık	
MADDE 64. — Millet Meclisince kabul edilen 64 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 64. — Millet Meclisi metninin 64 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Değer nakillerinde uygulanacak tarife	
MADDE 65. — Millet Meclisince kabul edilen 65 nci madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 65. — Millet Meclisi metninin 65 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Banka defter ve kayıtlarının mahiyeti	
MADDE 66. — Millet Meclisince kabul edilen 66 ncı madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 66. — Millet Meclisi metninin 66 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Borçlunun ikâmetgâhı	
MADDE 67. — Millet Meclisince kabul edilen 67 nci madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 67. — Millet Meclisi metninin 67 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ceza müeyyideleri

MADDE 68. — a) Kanunun 43 ve 44 ncü maddelerinde gösterilen zorunluk ve yükümlülükleri yerine getirmiyen bankalar ile sorumlu organları hakkında 7129 sayılı Bankalar Kanununun 68 nci; kanunun 40 ncı maddesinin II nci paragrafının (a) bendi mucibince banka tarafından umumi disponibilite ve mevduat karşılıkları için tesbit edilen oranları müddetinde tesis etmiyen veya noksan tesis eden bankalar hakkında aynı kanunun 69 ncu ve (c) bendi mucibince aldığı ayarlama kararlarına aykırı hareket eden bankalar hakkında aynı kanunun 70 nci maddesinde gösterilen cezalar uygulanır.

Yukarıki fıkra hükmüne göre kovuşturma yapılması, bankanın bildirmesi üzerine, Maliye Bakanlığı tarafından Cumhuriyet Savcılığına müzekkere yazılmasına bağlıdır. Bu takdirde, aynı kanunun 80 ve 81 nci maddeleri uygulanır.

b) Bu kanunun 35 nci maddesi hükümlerine aykırı hareket edenler, (a) bendinde yazılı kanunun 74 ncü maddesi gereğince cezalandırılır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Banka Müdürler Kurulu, bu kanunun yürürlüğe girdiği günden itibaren Banka Meclisine inkılâbeder; üyelerin görevleri müddetlerinin sonuna kadar devam eder. Müdürler Kurulunun Personel Temsilcisi üyesinin bu görevi bu kanunun yürürlüğe girdiği gün sona erer.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği günden itibaren, Banka Genel Müdürü Başkan (Guvernör) ve Banka Genel Müdür muavinleri Başkan (Guvernör) yardımcıları unvanını alırlar ve görevleri müddetlerinin sonuna kadar devam eder.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği gün murakıp olanların görevleri, Banka Denetleme Kurulu üyesi olarak, sürelerinin sonuna kadar devam eder.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği gün Bankada görevli olan diğer şahısların görevleri devam eder.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği gün banka portföyünde mevcut Hazine bonoları Maliye Bakanlığı ile banka arasında ve T. Emlâk Kredi Bankasına verilmiş olan Hazine kefaletini haiz tahvil mukabili avans hesabı, Maliye Bakanlığı, banka ve ilgili müessese arasında tesbit edilecek esas ve şartlar dairesinde tasfiye edilir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği gün 1715 sayılı Kanun gereğince tedavüle çıkarılmış bulunan banknotlar, yeni bir emisyonla tebdil edilinceye kadar bu kanun hükümlerine tâbi olarak tedavülde kalır.

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Banka Kredilerini Tanzim Komitesince ittihaz edilmiş bilcümle kararlar, bankaca hilâfına karar alınmadıkça, hüküm ifade etmekte devam eder.

GEÇİCİ MADDE 8. — Bu kanunun 5 nci maddesiyle 15 milyon liradan 25 milyon liraya çıkarılmış bulunan sermayenin artırılan 10 milyon lirasına tekabül eden hisse senetlerinin tamamı (A) grupuna tahsis edilir.

Söz konusu 10 milyon liralık hisse senetlerine tekabül eden meblâğ, banka nezdinde mevcut provizyonlardan, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yapılacak ilk Genel Kurul toplantısına kadar defaten karşılanır.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)

Ceza müeyyideleri

MADDE 68. — Millet Meclisince kabul edilen 68 nci madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci geçici madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci geçici madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü geçici madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Millet Meclisince kabul edilen 4 ncü geçici madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Millet Meclisince kabul edilen 5 nci geçici madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Millet Meclisince kabul edilen 6 ncı geçici madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 7. — Millet Meclisince kabul edilen 7 nci geçici madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 8. — Millet Meclisince kabul edilen 8 nci geçici madde aynen kabul edilmiştir.

(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)

MADDE 68. — Millet Meclisi metninin 68 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Millet Meclisi metninin geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Millet Meclisi metninin geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Millet Meclisi metninin geçici 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Millet Meclisi metninin geçici 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Millet Meclisi metninin geçici 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Millet Meclisi metninin geçici 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 7. — Millet Meclisi metninin geçici 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 8. — Millet Meclisi metninin geçici 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 69. — 2 . 6 . 1929 tarih ve 1514 sayılı Evrakı Nakdiyenin ihtiyatları ile değiştirilmesi hakkındaki Kanun ve 11 . 6 . 1930 tarihli 1715 sayılı T. C. Merkez Bankası Kanunu ile bu kanunu değiştiren veya buna eklenen 12 . 2 . 1937 tarihli, 3133 sayılı, 12 . 6 . 1943 tarihli, 4431 sayılı, 4 . 2 . 1948 tarihli, 5167 sayılı, 8 . 7 . 1948 tarihli, 5256 sayılı, 2 . 5 . 1949 tarihli, 5377 sayılı, 27 . 4 . 1955 tarihli, 6544 sayılı, 18 . 5 . 1955 tarihli, 6571 sayılı, 25 . 6 . 1956 tarihli, 6758 sayılı, 24 . 2 . 1961 tarihli, 260 sayılı, 3 . 1 . 1963 tarihli, 142 sayılı, 21 . 4 . 1965 tarihli, 583 sayılı kanunlar ile 7129 sayılı Bankalar Kanununun 33 ncü ve 47 nci maddeleri, 2279 sayılı Ödünç Para Verme Kanununun 302 sayılı Kanunla değişik 9 ncu maddesinin 2 nci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

12 Mayıs 1964 tarihli ve 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kamu İktisadi Teşebbüsü sayılmaz ve bu kanunla konulan denetime tâbi değildir. Bu bankanın Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi, Anayasanın 94 ncü maddesinde söz konusu millî bütçenin incelenmesi yoluyla yapılır.

12 Mayıs 1964 tarihli ve 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1 nci ve 2 nci fıkralarda yazılı idareler, kurumlar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, 1 nci fıkra anlamında kamu tüzel kişisi sayılırlar.

Yürürlükteki kanunların işbu kanuna uymıyan hükümleri banka hakkında uygulanmaz.

Yürürlük

MADDE 70. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 71. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(Malî ve İktisadi İşler Komisyonunun kabul ettiği metin)	(Bütçe ve Plân Komisyonunun kabul ettiği metin)
Yürürlükten kaldırılan kanunlar	
MADDE 69. — Millet Meclisince kabul edilen 69 ncu madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 69.** — Millet Meclisi metninin 69 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yürürlük	
MADDE 70. — Millet Meclisince kabul edilen 70 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 70.** — Millet Meclisi metninin 70 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yürütme	
MADDE 71. — Millet Meclisince kabul edilen 71 nci madde aynen kabul edilmiştir.	**MADDE 71.** — Millet Meclisi metninin 71 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Toplantı : 9

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 1340

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim ve Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/399; Cumhuriyet Senatosu 1/1013)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 868)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 4753

17 . 5 . 1969

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Millet Meclisinin 14 . 5 . 1969 tarihli 93 ncü Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oy ile kabul edilen, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Anlaşması» nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Ferruh Bozbeyli
Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu tasarı 6 . 7 . 1967 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 13 ve 14 . 5 . 1969 tarihli 92 ve 93 ncü birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 868)

Millî Eğitim Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Millî Eğitim Komisyonu
Esas No. : 1/1013
Karar No. 33

11 . 11 . 1969

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Anlaşması» nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı, ilgili Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda tetkik edildi.

Tasarının gerekçesinde izah olunan hususlar komisyonumuzca benimsenmiş ve Millet Meclisince kabul edilen metin aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü		
Ankara	Tabiî Üye	Cumhurbaşkanınca S. Ü.	Bingöl
T. Cebe	*M. Özgüneş*	*H. Dener*	*A. H. Yurtsever*
Bolu	Kastamonu	Kırklareli	Sivas
A. Yılmaztürk	*M. Çamlıca*	*A. Alkan*	Muhalefet şerhim eklidir
			H. Öztürk

Muhalefet şerhi

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik ve Halk Cumhuriyeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Anlaşması» ile ilgili kanun tasarısının :

1. Başlığında Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti olarak ifade edilmiştir.
2. Beşinci sayfada başlıkta «Cezayir Demokratik ve Halk Cumhuriyeti Hükümeti» olarak ifade edilmiştir.
3. Yine beşinci sayfa ikinci satırında ve metnin sonunda (ve) kullanılmamıştır.

Bir Devletin adını bir kelime fazla veya noksan olarak göstermenin ve hatalı bir kanun çıkarmanın uygun olmıyacağı kanaatiyle muhalefetimi ve söz hakkımın baki olmasını istemekteyim.

Not : Metinde çok fazla Arapça ve Farsça kelime ve deyimler kullanılmıştır. Buna da karşıyım.

Hüseyin Öztürk
Sivas Senatörü

Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Komisyonu
Esas No. : 1/1013
Karar No. : 2

6 . 1 . 1970

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Anlaşması» nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı komisyonumuzun 6 . 1 . 1970 tarihli toplantısında ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle incelendi ve görüşüldü.

Tasarının gerekçesinde izah olunan hususlar komisyonumuzca da benimsenmiş ve Millet Meclisince kabul edilen metin aynen kabul edilmiştir. Tasarının önemine binaen öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda da istemde bulunulmuştur.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Ankara	İstanbul	Konya	Giresun
Mahmut Vural	*Erdoğan Adalı*	*Feyzi Halıcı*	*Sabahattin Orhon*
İstanbul	Samsun	Niğde	Adana
Tekin Arıburun	*Fethi Tevetoğlu*	*H. Avni Göktürk*	*Muslihittin Yılmaz Mete*
	Bursa	Giresun	
	Saffet Ural	*İhsan Topaloğlu*	

Millet Meclisinin Kabul ettiği metin	Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim Komisyonunun kabul ettiği metin	Cumhuriyet Senatosu Dışişleri Komisyonunun kabul ettiği metin
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Anlaşması»nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı	*Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Anlaşması»nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı*	*Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Anlaşması»nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı*
MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında, 6 Nisan 1967 tarihinde imzalanmış bulunan «Kültürel İşbirliği Anlaşması» nın onaylanması uygun bulunmuştur.	MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.	MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.